

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β΄ ΑΘΗΝΑΣ

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

«Ένα ταξίδι, με καπετάνιο την αγάπη μας για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Συλλογικός Τόμος Απολογισμού Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β'Αθήνας

Επιμέλεια : Βαρβάρα Πετρίδου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Δ.Δ.Ε. Β'Αθήνας

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019

«Ένα ταξίδι, με καπετάνιο την αγάπη μας για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΑΝΘΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΥΤΥΧΙΑ
ΒΛΑΧΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΒΛΑΧΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
ΒΛΗΚΙΔΟΥ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ
ΗΛΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΚΕΡΑΜΙΔΑ ΣΤΥΛΙΑΝΗ
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΜΑΝΔΡΑΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΣΠΑΣΙΑ
ΠΕΤΡΙΔΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ
ΤΑΓΚΑΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΤΡΙΓΚΑΤΖΗ ΑΝΝΑ
ΤΣΕΛΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΧΑΡΙΣΗ ΑΝΝΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ : ΒΑΡΒΑΡΑ ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΗΣ Δ.Δ.Ε. Β' ΑΘΗΝΑΣ ΣΕ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΚΠΕ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ & ΤΙΣ Δ/ΝΣΕΙΣ Α' /ΘΜΙΑΣ & Β' /ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠ/ΣΗΣ Γ' ΑΘΗΝΑΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2016 : ΒΑΡΒΑΡΑ ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ/ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΣΤΙΣ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ : ΒΑΡΒΑΡΑ ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ :
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΑΓΚΑΚΗΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ : ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΑΓΚΑΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Β' /ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

Copyright © ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Β' /ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ, 2019

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά
Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0.

Επιτρέπεται σε οποιονδήποτε αναγνώστη η αναπαραγωγή του έργου (ολική, μερική ή περιληπτική, με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο), η διανομή και η παρουσίαση στο κοινό υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: αναφορά της πηγής προέλευσης, μη εμπορική χρήση του έργου.

Επίσης, δεν μπορείτε να αλλοιώσετε, να τροποποιήσετε ή να δημιουργήσετε πάνω στο έργο αυτό.

Για να δείτε ένα αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/gr/>

ISBN: 978-618-84311-1-9

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Χαιρετισμός του Διευθυντή Β΄/θμιας Εκπ/σης Β΄Αθήνας, κ. Αθανάσιου Φαλούκα, [Σελίδα 6](#)

Πρόλογος, κ. Γεώργιος Κούσουλας, π. Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Δ.Ε. Β΄Αθήνας, [Σελίδα 7-10](#)

Εισαγωγή, Βαρβάρα Πετρίδου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Δ.Ε. Β΄Αθήνας, [Σελίδα 11-14](#)

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση – Ορισμοί – Χαρακτηριστικά – Υποστηρικτικοί Θεσμοί, Βαρβάρα Πετρίδου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Δ.Ε. Β΄Αθήνας, [Σελίδα 15-26](#)

ΜΕΡΟΣ Β΄

Καλές Πρακτικές και Απολογισμός Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

1. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Οι γιορτές του κόσμου – δικαίωμα και υποχρέωση κάθε ανθρώπου», **Συντονίστρια** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**, [Σελίδα 28-29](#)
2. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Κουλτούρα και πολιτισμός...με το βλέμμα στο μέλλον», **Συντονίστρια** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2012-13**, [Σελίδα 30-35](#)
3. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Ταξίδι στη γειτονιά της Αθήνας», **Συντονίστρια** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2013-14**, [Σελίδα 36-41](#)
4. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Περπατώ εις το δάσος, όταν ο λύκος..είναι εδώ! Δάσος και ζωή στη φύση», **Συντονίστρια** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2014-15**, [Σελίδα 42-51](#)
5. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Μεταναστευτικό Αιγαίο», **Συντονίστρια** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2015-16**, [Σελίδα 52-83](#)
6. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση», **Συντονίστρια** : Κεραμιδά Στυλιανή ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2015-16**, [Σελίδα 52-83](#)
7. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Σπέρνοντας όνειρα στην αυλή μας», **Συντονίστρια** : Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κεραμιδά Στυλιανή ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**, [Σελίδα 84-119](#)

8. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Ελεύθεροι σπόροι - δίκαιη κοινωνία», **Συντονίστρια** : Τρίγκατζη Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, Σχ. Έτος 2016-17, [Σελίδα 84-119](#)
 9. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Τα σιγανά ποταμάκια ... Ποτάμια σε φυσικό περιβάλλον - ζωή στο ύπαιθρο», **Συντονίστρια** : Τρίγκατζη Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κεραμιδά Στυλιανή ΠΕ02, Σχ. Έτος 2017-18, [Σελίδα 120-146](#)
 10. 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Για να μην κατεβάσει ... ό,τι βρέξει. Ποτάμια σε αστικό περιβάλλον - ζώντας δίπλα σε ποτάμι», **Συντονίστρια** : Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, Σχ. Έτος 2017-18, [Σελίδα 120-146](#)
 11. ΓΕ.Λ. Νέας Πεντέλης, «Λιμναία οικοσυστήματα και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Βλάχου Μαρία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Τσέλιος Αθανάσιος ΠΕ02, Κυριάκου Ιωάννα ΠΕ01, Σχ. Έτος 2017-18, [Σελίδα 147-150](#)
 12. 2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Εθνικά θαλάσσια και υποθαλάσσια (καταδυτικά) πάρκα/καταδυτικός τουρισμός (εναλλακτικός τουρισμός)», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Σύρμα Ευαγγελία ΠΕ02, Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Τζεμπιτζής Σωτήριος ΠΕ09, Σχ. Έτος 2012-13, [Σελίδα 151-153](#)
 13. 2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Στα μονοπάτια των Κενταύρων – Δρυοδάσος Φολόης – Υδροβιότοπος Κοτυχίου», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Καβακλή Αικατερίνη, Σύρμα Ευαγγελία ΠΕ02, Σχ. Έτος 2013-14, [Σελίδα 154-156](#)
 14. 2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Ας πάρουμε και φέτος τα βουνά...Στην Παύλιανη Φθιώτιδας και στους Δελφούς», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καβακλή Κατερίνα ΠΕ02, Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Σχ. Έτος 2014-15, [Σελίδα 157-161](#)
 15. 2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Αρχαιολογικά μνημεία στο φυσικό τους χώρο. Εμείς οι έφηβοι, κληρονόμοι και σύγχρονοι φρουροί τους», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καβακλή Κατερίνα ΠΕ02, Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Σχ. Έτος 2015-16, [Σελίδα 162-165](#)
 16. 2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Εναλλακτικός τουρισμός : τουρίστες σε μονοπάτια ήπιας περιπέτειας», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Συριόπουλος Σωτήριος ΠΕ03, Σχ. Έτος 2017-18, [Σελίδα 166-172](#)
 17. 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Πέτρινα γεφύρια της Ελλάδας και υδάτινοι κόσμοι», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καλαθά Χριστίνα ΠΕ03, Παπαδοπούλου Γεωργία ΠΕ17.06, Ανθή Ευαγγελία ΠΕ17.01, Σχ. Έτος 2014-15, [Σελίδα 173-179](#)
 18. 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Η πέτρα σαν δομικό υλικό στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική», **Συντονίστρια** : Ανθή Ευαγγελία ΠΕ17.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ντάβος Κωνσταντίνος ΠΕ17.02, Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, Σχ. Έτος 2015-16, [Σελίδα 181-187](#)
 19. 3^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου, «Αειφορία στην πόλη και ψηφιακό παιχνίδι», **Συντονίστρια** : Ταγκαλάκη Αικατερίνη ΠΕ14.04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Βασιλείου Ευτυχία ΠΕ14.04, Βληκίδου Μελοπομένη ΠΕ18.13, Σχ. Έτος 2016-17, [Σελίδα 187-196](#)
 20. **ΕΠΙΛΟΓΟΣ**, [Σελίδα 197](#)
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ Δ.Δ.Ε. Β΄ ΑΘΗΝΑΣ ΑΝΑ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ, ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΤΩΝ 2011-12 ΕΩΣ ΚΑΙ 2018-19, Βαρβάρα Πετρίδου, [Σελίδα 198](#)

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ ΤΗΣ Δ.Δ.Ε. Β΄ ΑΘΗΝΑΣ, ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΤΩΝ 2011-12 ΕΩΣ ΚΑΙ 2018-19, Βαρβάρα Πετρίδου, [Σελίδα 199-226](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ : ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΤΩΝ 2012-13 ΕΩΣ ΚΑΙ 2017-18, Βαρβάρα Πετρίδου, [Σελίδα 227-235](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ : ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ/ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ Π.Ε. ΣΤΙΣ ΗΜΕΡΙΔΕΣ/ΔΙΗΜΕΡΙΔΕΣ/ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΗΣ Δ.Δ.Ε. Β΄ ΑΘΗΝΑΣ, Βαρβάρα Πετρίδου, [Σελίδα 239-246](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV΄ : ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΕΙΚΟΝΙΔΙΩΝ, [Σελίδα 247](#)

ΜΕΡΟΣ Α΄

Χαιρετισμός κ. Αθανασίου Φαλούκα, Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας στο συλλογικό τόμο απολογισμού Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε ΓΕ.Λ. & ΕΠΑ.Λ της Δ.Δ.Ε. Β΄ Αθήνας

Με το Ν.4547/18, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με τη μορφή που εισήχθη και υλοποιήθηκε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση κλείνει τον κύκλο της, καθώς αλλάζει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της. Σύμφωνα με το Ν.1892/90 και τις αντίστοιχες Εγκυκλίους, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση αποτελούσε τμήμα των προγραμμάτων των σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Σκοπός της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του, να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό και να δραστηριοποιηθούν με ειδικά προγράμματα, ώστε να συμβάλουν στη γενικότερη προσπάθεια αντιμετώπισής τους. Έτσι, σε κάθε Διεύθυνση Εκπαίδευσης οριζόταν ένας Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με θητεία και κάθε σχολική χρονιά συντόνιζε τα προγράμματα που οι σχολικές μονάδες αποφάσιζαν να υλοποιήσουν. Εκατοντάδες μαθητές και μαθήτριες των σχολείων της Διεύθυνσής μας συμμετείχαν κάθε χρόνο αποκομίζοντας τα οφέλη της συνεργατικότητας, της ερευνητικής διαδικασίας, της διαμόρφωσης οικολογικής συνείδησης, της επιβράβευσης των προσπαθειών τους με τη συμμετοχή τους στους ποικίλους σχετικούς διαγωνισμούς. Η κ. Βαρβάρα Πετρίδου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Δ.Ε. Β΄ Αθήνας, συνεργάστηκε εποικοδομητικά και αποτελεσματικά με τις σχολικές μονάδες αρμοδιότητάς μας συμβάλλοντας στην επιτυχή διεξαγωγή των Προγραμμάτων που εκπονούσαν κάθε χρόνο. Η έκδοση του παρόντος τόμου το αποδεικνύει περίτρανα. Θα ήθελα να την ευχαριστήσω για την πολυετή και επωφελή συνεργασία μας και να τη συγχαρώ και δημοσίως για τη δράση της.

Πρόλογος

Γεώργιος Κούσουλας

π. Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Δ.Δ.Ε. Αν. Αττικής 1991-1995 και Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας 1995-2010

Είμαστε όλοι θνητοί, μέχρις ότου αγγίξουμε
την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση!

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση απευθύνεται και πρέπει να παρέχεται σε όλες τις ηλικίες και σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Είναι δια βίου εκπαίδευση, έχει ανατρεπτικό χαρακτήρα, προάγει την κριτική και συστημική σκέψη και ανταποκρίνεται στις αλλαγές ενός ταχύτατα μεταβαλλόμενου κόσμου. Συμβάλλει στην κατανόηση της συνέχειας, που συνδέει τις παρεμβάσεις στο περιβάλλον σήμερα, με τις συνέπειες στο μέλλον. Πρέπει να είναι ανοικτή στην κοινωνία, να εμπλέκει τον άνθρωπο σε μια ενεργό διαδικασία επίλυσης των περιβαλλοντικών προβλημάτων και να παροτρύνει την πρωτοβουλία, την υπευθυνότητα και την αφοσίωση στη δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος.

Από τη φύση της η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι καινοτόμος εκπαιδευτική διαδικασία και παράλληλα δυνητικός φορέας αλλαγής και ανανέωσης του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Με κέντρο την Αειφορία και την Αειφόρο Ανάπτυξη η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση εξελίσσεται και επαναπροσδιορίζεται, ώστε να παραμένει σύγχρονη, επίκαιρη και κυρίως χρήσιμη για την εκπαίδευση και την κοινωνία. Και είναι πάντα ένας χώρος ευαισθητοποίησης, γόνιμου διαλόγου, συνεργασίας, κριτικής σκέψης, ανάπτυξης νέων αξιών και ιδεών, οραμάτων και ελπίδας για μια καλύτερη παιδεία σε ένα καλύτερο κόσμο.

Γνώρισα την Π.Ε. τον Ιούλιο του 1979 παρακολουθώντας ένα σεμινάριο Π.Ε. στο Shrewsbury της Ουαλίας, που κατά σύμπτωση είναι και η γενέτειρα του Δαρβίνου. Η αγάπη μου για την Π.Ε και το υπέροχο ταξίδι μαζί της ξεκίνησαν στο πρώτο σεμινάριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που έγινε στην Ελλάδα με θέμα «Προσέγγιση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», το πρώτο δωδεκαήμερο του Σεπτεμβρίου του 1980 στην Αθήνα, στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. **Αυτός ο Σεπτέμβρης είναι και ο γενέθλιος μήνας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελληνική Εκπαίδευση.** Την ερωτεύτηκα όταν πραγματοποίησα το πρώτο μου Πρόγραμμα Π.Ε. με τους μαθητές της Α' Λυκείου, στο 40ο Λύκειο Αθηνών (σχολικό συγκρότημα Γκράβας), κατά το σχολικό έτος 1981-82 με θέμα τον Κηφισό ποταμό. Ξετυλίγοντας την περιπέτειά μου αυτή με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση βήμα προς βήμα αποκαλύπτεται η δημιουργική και συνάμα ιαματική δύναμη αυτής της αληθινής σχέσης, η οποία στηρίχθηκε στην αμοιβαία αγάπη, στον αμοιβαίο σεβασμό και στην απόλυτη ειλικρίνεια. Εύχομαι όλοι μας να αισθανόμαστε και να απολαμβάνουμε πάντα αυτό το εκπληκτικό άρωμα, αυτή την ανεξήγητη μαγεία και ευτυχία που γενναιόδωρα και απλόχερα μας προσφέρει η αγαπημένη όλων μας Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και η μετεξέλιξή της που είναι η Εκπαίδευση για την Αειφορία που οδηγεί στην Αειφόρο Ανάπτυξη. Και παράλληλα μέσω των σχολικών προγραμμάτων να δίνουμε τη δυνατότητα σε

όλους τους μαθητές και τις μαθήτριάς μας να ονειρεύονται και κυρίως να ελπίζουν ότι τα όνειρά τους θα πραγματοποιηθούν.

Τριάντα οκτώ χρόνια (1980-2018) μετά τα πρώτα δειλά βήματα, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα αναμφιβόλως έχει διαγράψει μία αξιόλογη ιστορική πορεία. Σήμερα είτε ως αυτοτελής θεσμός είτε ενταγμένη στο ευρύτερο εννοιολογικό πλαίσιο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία - Αειφόρο Ανάπτυξη, απαντά με σαφήνεια και πληρότητα στις Περιβαλλοντικές, Εκπαιδευτικές και Παιδαγωγικές προκλήσεις του παρόντος και του μέλλοντος.

Στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία (Αειφόρο Ανάπτυξη) όλα είναι δρόμος, ο δρόμος ταξίδι και το ταξίδι ατελείωτο. Ένα περιπετειώδες και μαγευτικό ταξίδι, με πολλά όνειρα, με πάθος, δίψα για γνώση, δημιουργία και δράση. Εμπειρίες, απολαύσεις, απογοητεύσεις, δυσκολίες, προσδοκίες, αναμονές, προσμονές, χορός και πολλή μουσική, από τον ήχο της σιωπής ως τον Ζορμπά του Μίκη, είναι τα πλούτη που μπορείς να κερδίσεις σε αυτό το μαγευτικό ταξίδι!

Είναι πολύ ενθαρρυντικό το γεγονός ότι από το 1980 μέχρι σήμερα, παρ' όλες τις αδυναμίες, σε όλα σχεδόν τα σχολεία της Ελλάδας, δάσκαλοι, καθηγητές και μαθητές ανταποκρίθηκαν στην παρότρυνση της Πολιτείας και με πίστη στη φιλοσοφία, τις αρχές τους σκοπούς και στόχους της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, προχώρησαν στο σχεδιασμό, στην οργάνωση και στην πραγματοποίηση σχετικών προγραμμάτων.

Η αξιολόγηση αυτών των Προγραμμάτων Π.Ε.

α) καταδεικνύει για άλλη μια φορά τις μεγάλες δυνατότητες της Ελληνικής Εκπαίδευσης, όταν υπάρχει πρωτοβουλία, ενεργός συμμετοχή, συνεργασία, δημιουργική παιδαγωγική παρέμβαση και κυρίως η ενασχόληση της εκπαιδευτικής κοινότητας, με καυτά και επίκαιρα θέματα του περιβάλλοντος με την ευρύτερη έννοια του όρου.

β) δικαιώνει τη θεσμοθέτηση της Π.Ε (Ν. 1892/90) και καθιστά απαραίτητη την ενσωμάτωσή της στο εκπαιδευτικό μας σύστημα για να μπορέσουν οι μαθητές /τριες της χώρας μας, πέραν των γνώσεών τους, να αποκτήσουν κοινωνικές αξίες και αισθήματα ευθύνης για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και να διαμορφώσουν μια ηθική και ένα κώδικα συμπεριφοράς που θα βασίζεται στο σεβασμό προς το περιβάλλον και το κοινωνικό σύνολο.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να αναφέρω:

Πρώτον τα χρήσιμα και σοφά λόγια, για κάθε άνθρωπο που βρίσκεται στην κοινωνική ιεραρχία, ενός μεγάλου Έλληνα που λάτρευε τις φυσικές και καλλιτεχνικές αετοράχες, του Μουσικοσυνθέτη και ιστορικού Διευθυντή της Ορχήστρας της Metropolitan Opera της Νέας Υόρκης του αξέχαστου Δημήτρη Μητρόπουλου. Λέει λοιπόν ο Δ.Μ. "Εκείνος που θέλει να γίνει Διευθυντής ορχήστρας και να επιβάλλει συχνά τη δική του γνώμη σε εκατό μουσικούς, που πιθανόν έχουν τις δικές τους διαφορετικές αντιλήψεις πρέπει να είναι : πιο προικισμένος, πιο μετριοφρων, πιο εργατικός και πιο μουσικός από όλους τους άλλους, να είναι αγνός και υπεράνω συμφερόντων" και

Δεύτερον μερικές από τις απόψεις του Δημήτρη Γληνού (παιδαγωγός, φιλόσοφος, δάσκαλος) για τον έλληνα δάσκαλο, τις οποίες έγραψε το 1914 και είναι πάντα επίκαιρες. Λέει λοιπόν ο Δ.Γ. "Και είναι πασίγνωστο, ότι άμα εξασφαλίσεις προσοδευτικό, ειλικρινή, μορφωμένο, ζηλωτή δάσκαλο ενδιαφερόμενο περί του έργου του, διαρκώς ανασκοπούντα και βελτιώνοντα εαυτόν, άμα εξασφαλίσεις δάσκαλο, διανοητικώς, ηθικώς και οικονομικώς ελεύθερον και αυτοτελή,

εξασφάλισες ήδη τα εννέα δέκατα της επιτυχίας του εκπαιδευτικού έργου" και συμπληρώνει "Ο δάσκαλος όχι μόνο πρέπει να έχει γνώμη και πίστη για το έργο του, αλλά και υποχρέωση ιερή να βοηθάει με όλη του τη δύναμη την καλυτέρευση του παρόντος και να τρέφει τη μέριμνα του μέλλοντος".

Σκεπτόμενος τα παραπάνω σοφά λόγια του Δημήτρη Μητρόπουλου και του Δημήτρη Γληνού και γνωρίζοντας την κ. Βαρβάρα Πετρίδου, θεωρώ ευτυχή συγκυρία, τόσο για το θεσμό της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, όσο και για τα σχολεία της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, την ανάληψη των καθηκόντων της Υπευθύνου Περιβαλλοντικής το 2012 και μέχρι σήμερα, από την κ. Β. Πετρίδου, εξαιρετική συνάδελφο και χαρισματικό άνθρωπο. Μια δυναμική γυναίκα, προικισμένη με όλα τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για αυτήν τη θέση.

Η Βαρβάρα, η καλή μας φίλη, είναι ευγενής με έμφυτη ευγένεια, γενναιόδωρη, ανοιχτόκαρδη με αφοπλιστικό χαμόγελο, αγέρωχη και συγχρόνως ταπεινή απέναντι στους ανθρώπους και το μεγαλείο της ζωής. Με επιστημονική επάρκεια, δημιουργικό άγχος, πάθος, υπομονή, επιμονή, φαντασία, πείσμα και εργατικότητα, εμπνέει τους συναδέλφους της και πάντα καταφέρνει, ως καλή καπετάνισσα, να επιλύει με επιτυχία τα διάφορα προβλήματα, που παρουσιάζονται κατά την άσκηση των καθηκόντων της. Είναι φωτεινό παράδειγμα του ευαίσθητου, συνειδητοποιημένου, υπεύθυνου, ενεργού και κριτικά σκεπτόμενου πολίτη που αποφασίζει για τη στάση του και τη συμπεριφορά του και αναλόγως δρα ή σιωπά. Ευτυχώς για όλους μας, περισσότερο δρα παρά σιωπά.

Καθρέφτης της ψυχής της κ. Β. Πετρίδου και προϊόν των αόκνων προσπαθειών της είναι η ψηφιακή έκδοση που έχετε μπροστά σας.

Η έκδοση αυτή έχει στόχο να καταγράψει και να παρουσιάσει, με μεγάλο σεβασμό και υψηλή αισθητική, την πορεία και την εξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, μέσα από την εφαρμογή και την ανάπτυξη των Προγραμμάτων Π.Ε. στις Σχολικές Μονάδες της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας (2011-12 έως και 2018-19) και να λειτουργήσει συμπληρωματικά της προηγούμενης έκδοσης των Γ. Κούσουλα και Χ. Παπαζήση, η οποία μεταξύ των άλλων περιλαμβάνει και την καταγραφή των Προγραμμάτων Π.Ε. από το 1986 έως το 2010.

Ταυτόχρονα θέλει να αναγνωρίσει, να τιμήσει και να επαινέσει το έργο αυτών των Σχολικών Μονάδων, τους εξαιρετικούς εκπαιδευτικούς και τους υπέροχους μαθητές, που στήριξαν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση από το 2011 μέχρι το 2019, κατά την επιτυχημένη θητεία της κ. Β. Πετρίδου. Η έκδοση αυτή μπορεί να αποτελέσει και πηγή χρήσιμων στοιχείων και πληροφοριών για την εκπαιδευτική κοινότητα και υλικό για τον ερευνητή, που ενδιαφέρεται να αξιοποιήσει περαιτέρω τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία που αφορούν στην εφαρμογή των Προγραμμάτων αυτών. Προγράμματα που έχουν ως στόχο να διαμορφώσουν τον ενεργό και υπεύθυνο πολίτη, που ακολουθούν καινοτόμες μεθοδολογικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις, που προωθούν το άνοιγμα του δημοκρατικού σχολείου στην κοινωνία μέσα από δράσεις και αναδεικνύουν την αξία και την αναγκαιότητα της συνεργασίας σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο για την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Προγράμματα που καταδεικνύουν την ανάγκη ενός ολιστικού μετασχηματισμού του σύγχρονου σχολείου σε Αειφόρο Σχολείο, στο οποίο θα ενσωματώνονται οι αρχές της Αειφορίας σε όλους τους τομείς της σχολικής ζωής, παιδαγωγικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς.

Ως γνωστόν τα Σχολικά Προγράμματα Π.Ε. δεν αποτελούν τυπικό μάθημα. Διακρίνονται ως προς την ομαδοσυνεργατική και βιωματική μέθοδο εργασίας και ως προς τη δομή τους, καθότι περιλαμβάνουν μελέτη πεδίου και εργαστήρια θεματικών δραστηριοτήτων. Τα εργαστήρια θεματικών δραστηριοτήτων και οι μελέτες πεδίου αποτελούν οργανικά μέρη των Προγραμμάτων και δεν αποτελούν ψυχαγωγικά διαλείμματα ή απλούς περιπάτους, αλλά συγκροτημένες δράσεις παιδαγωγικού χαρακτήρα που με διαφορετική προσέγγιση κεφαλαιοποιούν τους βασικούς άξονες – στόχους του κάθε προγράμματος. Η θεματολογία τους έχει σχέση με τα ενδιαφέροντα των μαθητών και αφορά το τοπικό και εθνικό περιβάλλον – φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό - καθώς και τη σχέση αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με αυτό.

Οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί προέρχονται από όλους τους κλάδους και συνεργαζόμενοι συμβάλλουν στη διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση, που είναι αναγκαίο να χαρακτηρίζει αυτά τα προγράμματα.

Υπογραμμίζεται ότι τα σχολικά Προγράμματα Π.Ε. ούτε υποδεικνύονται ούτε αντιγράφονται. Σχεδιάζονται και διαμορφώνονται «εν τω γίνεσθαι» (διδακτικό και μαθησιακό) από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές που συμμετέχουν σε αυτά.

Πιστεύω ότι και σήμερα η Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, η μετεξέλιξη δηλαδή της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, βρίσκεται σε καλά χέρια και ότι το μέλλον της, ανεξαρτήτως των ατελειών του θεσμικού πλαισίου, εξαρτάται μόνο από την αγάπη, τον έρωτα και τη φαντασία των αξίων εκπαιδευτικών, οι οποίοι έχουν συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα και την παιδαγωγική αξία της Ε.Π.Α. (Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία) και επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν και να αγωνιστούν με όλες τις δυνάμεις τους, για την επιτυχία των στόχων της. Επίσης πιστεύω ακράδαντα ότι όσο υπάρχουν Σχολεία, Υπεύθυνοι Π.Ε., Συντονιστές Κ.Π.Ε. ή Κ.Ε.Α. και Υπουργείο Παιδείας, πάντα θα υπάρχουν και οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές, που λαχταρούν να γνωρίσουν την ευτυχία που προσφέρει η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και θέλουν με την αγάπη και το πάθος τους να συμβάλλουν διαρκώς και αδιαλείπτως στην ενδυνάμωση και εξέλιξή της.

Η αγάπη για το Περιβάλλον ως σύστημα ζωής, στο οποίο είναι ενσωματωμένος και ο άνθρωπος και η αναγνώριση της αναγκαιότητας να διαμορφωθεί ένας οικολογικός πολιτισμός στον πλανήτη μας, είναι οι μόνες αληθινές εγγυήσεις για μια σωστή και αποτελεσματική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

Τελικά όλα είναι δρόμος, ο δρόμος ταξίδι και το ταξίδι ατελείωτο και μαγευτικό..!

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βαρβάρα Πετρίδου,
Εκπαιδευτικός Τεχνολόγος Μηχανολόγος Μηχανικός, ΠΕ82
Γεωλόγος ΠΕ04.05, Μ.Sc. Ωκεανογραφίας
Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας

Η ιδέα για την συλλογή καλών πρακτικών από τα προγράμματα Π.Ε. που υλοποιήθηκαν στην Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, ξεκίνησε εδώ και δύο χρόνια περίπου. Στο τέλος του σχολικού έτους 2017-18, κατόπιν της αποστολής στα σχολεία του υπ. Αριθμ. Πρωτ. 13037/Φ.22.6, 14/06/2018 εγγράφου της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, με θέμα την «Εκδήλωση ενδιαφέροντος για συμμετοχή στην δημιουργία Ηλεκτρονικού Συλλογικού Τόμου με υποδείγματα Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», οι Παιδαγωγικές Ομάδες σχολείων που εκπονούσαν προγράμματα Π.Ε., απέστειλαν σημαντικό υλικό από την υλοποίηση των προγραμμάτων τους, το οποίο όμως κρίθηκε αναγκαίο να χωριστεί σε δύο τόμους, για να διευκολυνθεί η μελέτη από τους /τις ενδιαφερόμενους/ες.

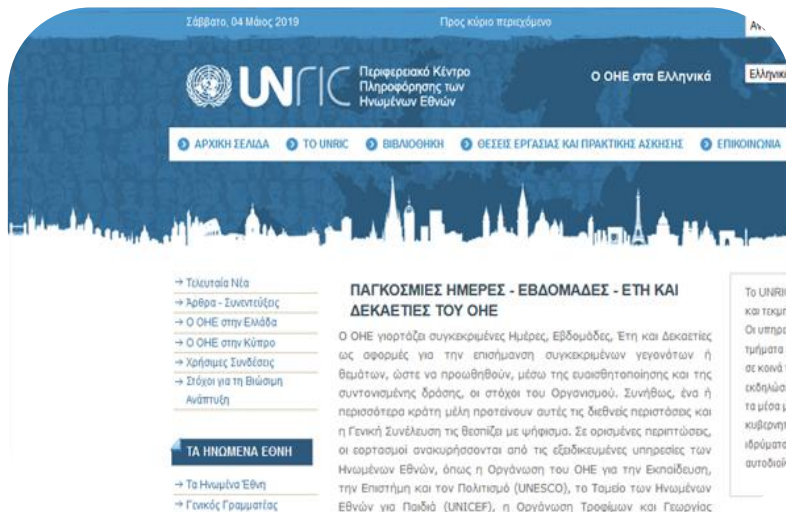
Στον τόμο, ο οποίος έχει ήδη εκδοθεί, υπάρχουν καλές πρακτικές και υποδείγματα Σχεδίων Υποβολής Προγραμμάτων Π.Ε. από Γυμνάσια και Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (10 σχολεία) και στον παρόντα τόμο υπάρχουν καλές πρακτικές και υποδείγματα Σχεδίων Υποβολής Προγραμμάτων Π.Ε. από Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας (5 σχολεία). Σημαντικό υλικό, από ελάχιστες όμως σχολικές μονάδες αναλογικά με την δουλειά η οποία γίνεται στα σχολεία.

Στα σχολεία της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας γίνονται αρκετές δραστηριότητες και δράσεις και από τις παιδαγωγικές ομάδες των προγραμμάτων Π.Ε. (όταν αυτές συσταθούν) προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της εικόνας της υποβάθμισης του περιβάλλοντος – ξεκινώντας από το σχολικό και το τοπικό περιβάλλον - αλλά και της ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας.

Πολλές από τις δράσεις αυτές, γίνονται σε συγκεκριμένες ημέρες του χρόνου, ανάλογα με την θεματολογία του κάθε προγράμματος Π.Ε.

Αναφέρονται ακολούθως μερικές από τις ημέρες αυτές :

22 Σεπτεμβρίου	Ευρωπαϊκή Ημέρα Μετακινήσεων (Ευρωπαϊκή Ημέρα Χωρίς Αυτοκίνητο)
13 Οκτωβρίου	Διεθνής Ημέρα Μείωσης των Φυσικών Καταστροφών
16 Οκτωβρίου	Παγκόσμια Ημέρα Διατροφής
6 Νοεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα για την Παρεμπόδιση της Εκμετάλλευσης του Περιβάλλοντος στον Πόλεμο και τις Ένοπλες Συγκρούσεις
5 Δεκεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα Εδάφους
2 Φεβρουαρίου	Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων
3 Μαρτίου	Παγκόσμια Ημέρα Άγριας ζωής
15 Μαρτίου	Παγκόσμια Ημέρα Καταναλωτή
20 Μαρτίου	Διεθνής Ημέρα της Γης
21 Μαρτίου	Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας (Διεθνής Ημέρα δασών)
22 Μαρτίου	Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό
22 Απριλίου	Ημέρα της Γης (Διεθνής Ημέρα Μητέρας Γης)
20 Μαΐου	Παγκόσμια Ημέρα Μέλισσας
22 Μαΐου	Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας

[ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΗΜΕΡΕΣ - ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ - ΕΤΗ ΚΑΙ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ ΤΟΥ ΟΗΕ](#) (UNRIC-Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ)

[ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΗΜΕΡΕΣ - ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ - ΕΤΗ ΚΑΙ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ ΤΟΥ ΟΗΕ](#) ([wikipedia](#))

Ο Ο.Η.Ε. γιορτάζει συγκεκριμένες Ημέρες, Εβδομάδες, Έτη και Δεκαετίες ως αφορμές για την επισήμανση συγκεκριμένων γεγονότων ή θεμάτων, ώστε να προωθηθούν, μέσω της ευαισθητοποίησης και της συντονισμένης δράσης, οι στόχοι του Οργανισμού.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) όρισε το 2009 την **22α Απριλίου ως Διεθνή Ημέρα Μητέρας Γης**

- με στόχο την ευαισθητοποίηση του πολίτη σε θέματα διαχείρισης και προστασίας του περιβάλλοντος.

Εμπνευστής της Ημέρας της Γης ήταν ο Αμερικανός γεωρυσιαστής Gaylord Nelson, μετά από την τεράστια καταστροφή που προκάλεσε πετρελαιοκηλίδα το 1969 στη Σάντα Μπάμπαρα της Καλιφόρνια των ΗΠΑ.

- Ο Nelson καλλιέργησε και προώθησε την ιδέα “εκπαίδευση για το περιβάλλον” που απετέλεσε την απαρχή του περιβαλλοντικού κινήματος διεθνώς και οδήγησε στις 22 Απριλίου 1970 στη διαμαρτυρία 20 εκατομμυρίων πολιτών (με ενεργή συμμετοχή φοιτητών και ακαδημαϊκών) για ένα βιώσιμο περιβάλλον.

Η δυναμική αυτή δεν ήταν τυχαία, καθώς η ακαδημαϊκή κοινότητα είχε ήδη θέσει ερωτήματα και είχε εκφράσει ανησυχίες για την προστασία του περιβάλλοντος, καλλιεργώντας ένα ρεύμα φιλοσοφικής προσέγγισης και θέτοντας τις βάσεις της περιβαλλοντικής ηθικής.

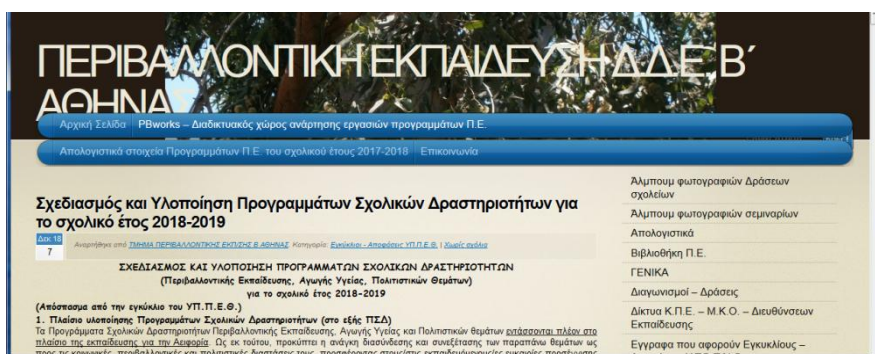
- Η περιβαλλοντική ηθική είναι η επιστήμη που μελετά την ηθική σχέση των κοινωνικών μονάδων με το περιβάλλον στο οποίο βιώνουν, δηλαδή την αξία και την ηθική θέση των ανθρώπων προς το περιβάλλον και μπορεί να θεωρηθεί μια υποεπινότητα της περιβαλλοντικής φιλοσοφίας.
- (από το άρθρο της **Δρ Κικής Μακρή**, στο ηλεκτρονικό περιοδικό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, με τίτλο «**Ημέρα της Γης: μία ηθική προσέγγιση της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον**», 22-04-2019, Ημέρα της Γης)

Κάθε πρόγραμμα Π.Ε. έχει ως στόχο του να μας βάλει σε σκέψεις, να μας κάνει να ευαισθητοποιηθούμε, να κρίνουμε και να αποφασίσουμε ποιό δρόμο θα ακολουθήσουμε για να κάνουμε πράξη τα οράματά μας για ένα σχολείο διαφορετικό, για μια κοινωνία διαφορετική, για ένα αύριο όπου θα μπορούμε να λαμβάνουμε μέρος στη λήψη αποφάσεων και όπου το περιβάλλον και η προστασία του θα είναι ένα θέμα πρωταρχικής σημασίας.

Τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης έχουν λόγο ύπαρξης/υλοποίησης, όταν υπάρχει διάχυση της συγκεκριμένης εμπειρίας που αποκτήθηκε, της γνώσης και της ευαισθητοποίησης των μαθητών, αλλά και των δράσεων.

Η ενημέρωση των Εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα περιβάλλοντος & περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σχετικά με εργασίες που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων Π.Ε. των σχολείων, καθώς και για τις δραστηριότητες της Διεύθυνσής μας (Ημερίδες, Σεμινάρια της Δ/νσής μας σε συνεργασία με άλλες Δ/νσεις Εκπ/σης ή Κ.Π.Ε.), **γίνεται μέσω :**

α. Του ιστολογίου Π.Ε. της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας

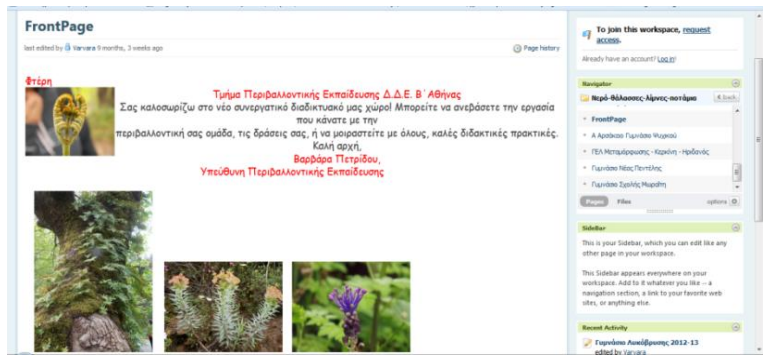
blogs.sch.gr/grperekvath

Η ενημέρωση του ιστολογίου της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, που δημιουργήθηκε το 2012 και συντηρείται ακόμα από το σύζυγό μου, κ. Κωνσταντίνο Μαραγκάκη, συνεχίζεται έως σήμερα συστηματικά.

Σημειώνουμε τη δυνατότητα δανεισμού εκπαιδευτικών πακέτων, βιβλίων και περιοδικών, που υπάρχουν στο γραφείο μας, από τους/τις εκπαιδευτικούς. Ο σύνδεσμος του καταλόγου των συγγραμμάτων και των εκπαιδευτικών πακέτων στο ιστολόγιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, είναι ο παρακάτω :

<https://tinyurl.com/ybcd6lry>

β. Του συνεργατικού διαδικτυακού χώρου (wikirbworks)

<http://perivallontikivathinas.pbworks.com/w/page/77535134/FrontPage>

Το έργο αυτό, της ενημέρωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, πραγματοποιήθηκε με την αμοιβαία συνεργασία με τον κ. Αθανάσιο Φαλούκα, Διευθυντή της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, τον οποίο και ευχαριστώ πολύ.

Πριν περάσουμε όμως στην ανάγνωση του υλικού, ας παραθέσουμε ορισμένα στοιχεία που αφορούν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΣΚΟΠΟΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΔΟΜΕΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ. ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ**

Βαρβάρα Πετρίδου, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας

ΣΚΟΠΟΣ - ΟΡΙΣΜΟΙ

Με τον Νόμο [1892/1990, Φ.Ε.Κ. 101 Α, 31-07-1990](#), περί εκσυγχρονισμού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,

«Σκοπός της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του, να ευαισθητοποιηθούν με τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό και να δραστηριοποιηθούν, με ειδικά προγράμματα, ώστε να συμβάλουν στη γενικότερη προσπάθεια αντιμετώπισής τους.»

Παρακάτω παρατίθενται μερικοί ορισμοί για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, που υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας :

Ορισμοί για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (διεθνείς συναντήσεις):
http://www.ornithologiki.gr/page_cn.php?tID=2625

«Η Π.Ε. είναι η διαδικασία αναγνώρισης αξιών και διασαφήνισης εννοιών για την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των στάσεων που είναι απαραίτητες για την κατανόηση και την εκτίμηση της αλληλοσυσχέτισης ανθρώπου, πολιτισμού και βιοφυσικού περιβάλλοντος. Η Π.Ε. συνεπάγεται επίσης άσκηση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τη διαμόρφωση ενός κώδικα συμπεριφοράς του κάθε ατόμου γύρω από τα προβλήματα που αφορούν στην ποιότητα του περιβάλλοντος», *I.U.C.N. (ed) International Working Meeting on Environmental Education in the School Curriculum, Carson City – Nevada, U.S.A., June/July 1970.*

*I.U.C.N. (ed)
International Working
Meeting on
Environmental Education
in the School Curriculum,
Carson City – Nevada,
U.S.A., June/July 1970.*

«Η Π.Ε. δεν είναι τίποτε περισσότερο ή λιγότερο από μια εκπαίδευση των πολιτών (education au civisme) που συνίσταται στη δημιουργία πνεύματος προσωπικής στράτευσης και κοινωνικής υπευθυνότητας παράλληλα με μια συστηματική αντίληψη της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση...» *O'Riordan T., Environmentalism, Pion Ltd., London 1976*

«Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι η διαδικασία η οποία θα βοηθήσει τους πολίτες να αποκτήσουν γνώση του περιβάλλοντος και πάνω απ' όλα, να γίνουν ικανοί και αποφασισμένοι, να έχουν διάθεση να εργαστούν ατομικά και συλλογικά για την επίτευξη και τη διατήρηση μιας δυναμικής ισορροπίας μεταξύ της ποιότητας ζωής και της ποιότητας του περιβάλλοντος», *H.R. Hungerford/R .B. Peyton/R.J. Wilke, " Goals for curriculum development in environmental education", Journal of Environmental Education, vol.2, no 3, 1980.*

*H.R. Hungerford/R .B.
Peyton/R.J. Wilke, "
Goals for curriculum
development in
environmental
education", Journal of
Environmental*

«Η Π.Ε. είναι μια διαρκής διαδικασία δια της οποίας τα άτομα και οι κοινωνικές ομάδες θα συνειδητοποιήσουν το περιβάλλον τους και θα αποκτήσουν τις γνώσεις, τις αξίες, τις ικανότητες, την εμπειρία και επίσης τη θέληση που θα τους επιτρέψουν να δράσουν ατομικά και συλλογικά με σκοπό την επίλυση των σημερινών και μελλοντικών προβλημάτων του περιβάλλοντος», *Unesco (ed), Strategie Internationale d' action en matiere d' education et de formation relatives a l' environnement pour les années, 1990, U.N.E.S.C.O. –*

U.N.E.P. Congres, Enviroment education and training (MOCKBA, 1987), Nairobi – Paris 1988.

*Unesco (ed), Strategie
Internationale d' action en
matiere d' education et de
formation relatives a l'
environnement pour les
années, 1990, U.N.E.S.C.O.*

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Π.Ε.) άρχισε να εφαρμόζεται στα ελληνικά σχολεία με επιτυχία από το 1980 και αναπτύχθηκε ακόμα περισσότερο με το Νόμο 1892/90 – βάσει του οποίου υλοποιείται πλέον με συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο σε εθελοντική βάση. Σύμφωνα με το Άρθρο 111, του [Νόμου 1892 \(ΦΕΚ101/31-07-90\)](#) – Εκσυγχρονισμός Α΄/θμιας & Β΄/θμιας Εκπ/σης, «Η περιβαλλοντική εκπαίδευση αποτελεί τμήμα των προγραμμάτων των σχολείων Β΄/θμιας Εκπ/σης», ([Προσέγγιση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση](#)), Γ.Κ. Κούσουλας, Εκπαιδευτικός Δ.Ε., Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ/νσης Β΄/θμιας Εκπ/σης Β' Αθήνας, Μάιος 2008, Β. Παράρτημα, Μικρός Περίπλους στην ιστορία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Διεθνώς και στην Ελλάδα)

Οι Δομές Υποστήριξης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι οι Υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Με την [Υ.Α./3026/27-08-90](#), καθορίστηκαν τα καθήκοντα & οι αρμοδιότητες των Υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Ακολούθως ορίστηκε χρηματοδότηση των προγραμμάτων Π.Ε., με το Νόμο **1892/1990 (ΦΕΚ 101 τ.Α/31-7-1990)** άρθρο 111 με θέμα: «Χρηματοδότηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης».

Το 1991 επεκτείνεται η εφαρμογή της Π.Ε. στα σχολεία της Α΄/θμιας Εκπ/σης με τον **Νόμο 1946/91 (ΦΕΚ 69 τ.Α/14-5-1991)** με θέμα: «Επέκταση Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα σχολεία της Α΄/θμιας Εκπαίδευσης».

Για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων (Αγωγής Σταδιοδρομίας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Πολιτιστικών Θεμάτων) ισχύει η βασική Υπουργική Απόφαση **Γ2/4867/28-8-1992,(ΦΕΚ 629 τ. Β/23-10-1992)**, όπου για πρώτη φορά ορίζεται ο θεσμός, οι κατηγορίες, το περιεχόμενο και ο τρόπος υλοποίησης των Σχολικών Δραστηριοτήτων.

Από το 1991 εφαρμόζεται ο θεσμός του Υπευθύνου Π.Ε., με μεγάλη επιτυχία σε όλες τις Δ/νσεις Εκπ/σης της χώρας. **Το 2012, εικοσιδύο χρόνια μετά την ψήφιση του Νόμου 1892/90, οι Υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που σε κάποια χρονική περίοδο ήταν 2 ανά Διεύθυνση Εκπαίδευσης, παραμένουν σε τρεις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης της χώρας ως εξής :**
α) στην Αττική, β) στην Θεσσαλονίκη και γ) στην Αχαΐα – αλλά πλέον μόνον ένας ανά Διεύθυνση Εκπ/σης, ενώ στις υπόλοιπες Διευθύνσεις υπάρχει μόνον ένας υπεύθυνος για όλα τα προγράμματα - Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Πολιτιστικών Θεμάτων - **ο Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων.**

Σύμφωνα με το Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, Τεύχος Δεύτερο, [Αρ. Φύλλου 2314, 10 Αυγούστου 2012](#), Απόφαση με αρ. Αριθμ. 92998/Γ7, σε κάθε μία από τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ/νσεις Π/θμιας Εκπ/σης) Α΄ Αθήνας, Β΄ Αθήνας, Γ΄ Αθήνας, Δ΄ Αθήνας, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Πειραιά, Ανατολικής Θεσσαλονίκης, Δυτικής Θεσσαλονίκης και Αχαΐας καθώς και στις αντίστοιχες Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ/νσεις Δ/θμιας Εκ/σης) τοποθετείται, ύστερα από επιλογή και απόσπαση, ένας (1) Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ), ένας (1) Υπεύθυνος Αγωγής Υγείας (ΑΥ) και ένας (1) Υπεύθυνος Πολιτιστικών Θεμάτων (ΠΘ).

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΠΕ)

Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΔΕ)

Σε κάθε Δ/νση Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης, πλην αυτών που προβλέπονται στην παράγραφο 1, τοποθετείται, ύστερα από επιλογή και απόσπαση, ένας (1) Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων (ΣΔ)

Σύμφωνα με την Εγκύκλιο Σχεδιασμού και Υλοποίησης Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων, υπ. [αριθμ. Πρωτ.212004/Δ7/07-12-2018](#), η υποστήριξη των Προγραμμάτων Π.Ε. (και γενικότερα Σ.Δ.) γίνεται ως εξής :

Α. Οι Υπεύθυνοι/ες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων και Σχολικών Δραστηριοτήτων, σε συνεργασία με τους Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου για την Αειφορία, καθώς και με τις Παιδαγωγικές Ομάδες των οικείων ΚΠΕ (νυν ΚΕΑ), υποστηρίζουν τα αντίστοιχα Προγράμματα ΣΔ των σχολικών μονάδων της οικείας Διεύθυνσης και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους:

Επισκέπτονται τις σχολικές μονάδες και παρακολουθούν την πορεία των προγραμμάτων των σχολείων, σε συναντήσεις με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες.

Ενθαρρύνουν και στηρίζουν τους/τις μαθητές/τριες στην διαδικασία ανακάλυψης της γνώσης μέσα από την έρευνα, την ανάλυση-σύνθεση των δεδομένων και τη βιωματική προσέγγιση.

Οργανώνουν συναντήσεις ομάδων εκπαιδευτικών με σκοπό την ενημέρωσή τους σε ζητήματα βιβλιογραφίας/μεθοδολογίας, καθώς και τη διάχυση γνώσεων και πληροφοριών από συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια και συναντήσεις στα οποία συμμετέχουν οι ίδιοι/ες.

Διοργανώνουν εκδηλώσεις με τη λήξη του σχολικού έτους, στις οποίες προβάλλονται τα Προγράμματα ΣΔ που υλοποιήθηκαν από τις σχολικές μονάδες αρμοδιότητάς τους.

Ενημερώνουν τους/τις εκπαιδευτικούς για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης τους, καθώς και για τις δυνατότητες συμμετοχής τους σε θεματικά σχολικά δίκτυα.

Οργανώνουν επιμορφωτικές συναντήσεις, σεμινάρια και ημερίδες σχετικά με θέματα που αφορούν την παιδαγωγική μεθοδολογία εκπόνησης των προγραμμάτων, αλλά και επιμέρους ζητήματα που αφορούν στο περιεχόμενο κάθε σχολικής δραστηριότητας.

Επιμορφώνουν κατά προτεραιότητα εκπαιδευτικούς που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία στο σχεδιασμό και την εφαρμογή Προγραμμάτων.

Δύνανται να συνεργάζονται για θέματα επιμόρφωσης με φορείς της πανεπιστημιακής κοινότητας και της τοπικής-νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, με μουσεία, βιβλιοθήκες, αρχεία, μη κυβερνητικούς φορείς, ειδικούς επιστήμονες κ.ά., ανάλογα με τις θεματικές των προγραμμάτων και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 1.6 της παρούσας εγκυκλίου.

Β. Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αποτελούν σημαντικές υποστηρικτικές δομές του εκπαιδευτικού έργου σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία.

Παρέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα διάρκειας μίας (1) έως τριών (3) ημερών σε μαθητικές ομάδες, οργανώνουν επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς, παράγουν εκπαιδευτικό υλικό, αναπτύσσουν θεματικά δίκτυα σχολείων, τοπικές και διεθνείς συνεργασίες.

Η συμμετοχή των μαθητικών ομάδων και των εκπαιδευτικών των σχολείων στα προγράμματα των ΚΠΕ γίνεται σε συνεργασία με τους/τις Υπεύθυνους/ες ΠΕ, ΑΥ, ΠΘ και ΣΔ των Διευθύνσεων. Σε ό,τι αφορά τα Θεματικά Δίκτυα που ιδρύθηκαν από τα ΚΠΕ και είναι λειτουργούντα, μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτά σχολικές μονάδες που εκπονούν προγράμματα το θεματικό περιεχόμενο των οποίων εμπίπτει στη θεματολογία του Δικτύου.

Γ. Οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου για την Αειφορία υποστηρίζουν με κάθε τρόπο και μέσω του σχεδιασμού και την εφαρμογή των Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων,

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τη συνεργασία τους με τους Υπεύθυνους, δύνανται να τους καλούν για ενημέρωση αναφορικά με την πορεία υλοποίησης των σχολικών προγραμμάτων και τις επιμορφωτικές δράσεις που οργανώνουν για τους εκπαιδευτικούς της περιοχής ευθύνης τους.

Γενικά, οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου για την Αειφορία συμβάλλουν στην επίτευξη του σκοπού και των στόχων των σχετικών προγραμμάτων, με γνώμονα τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης των μαθητών/τριών σε θέματα του περιβάλλοντος, της υγείας και του πολιτισμού.

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΣΧ.ΕΤΟΥΣ 1992-93

Σύμφωνα με το Φ.Ε.Κ. 629 Β, 23-10-1992, Αριθ. Γ2/4867, που αφορά τις Σχολικές Δραστηριότητες, τα θέματα που αφορούσαν την Περιβαλλοντική εκπαίδευση, ήταν :

A. Οικολογικά στοιχεία που αλλοιώνονται (στοιχεία φυσικής οικολογίας, ανθρωπογενούς οικολογίας)

B. Πηγές και αιτίες που προκαλούν οικολογική αλλοίωση και το είδος της αλλοίωσης (τομείς οικονομικής δραστηριότητας, εξέλιξη της ανθρώπινης δραστηριότητας, πόλεμοι, θεομηνίες, χημική – βιολογική ρύπανση ατμόσφαιρας, νερού, εδάφους)

Από το 1992 έως το 2013, υπήρξαν μεταβολές στην κατηγοριοποίηση των θεματικών ενοτήτων των προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων. Παρακάτω, παραθέτουμε ενδεικτικές θεματολογίες των σχολικών ετών 2013-14 & 2018-19.

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΣΧ.ΕΤΟΥΣ 2013-14

Σύμφωνα με την εγκύκλιο Σχεδιασμού και Υλοποίησης Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων, 163790/Γ7/31-10-2013, οι θεματικές των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ήταν οι παρακάτω :

Αειφόρο Σχολείο - Αυλή σχολείου

Οι πηγές ενέργειας στο σχολείο και η συμπεριφορά της σχολικής κοινότητας για εξοικονόμηση ενέργειας

Πρωτοβουλίες για την αναβάθμιση της ποιότητας των σχέσεων των μελών της σχολικής κοινότητας και του περιβάλλοντος στο σχολείο

Η σήμανση για την καθαριότητα

Η φροντίδα και η ευθύνη για την αυλή και την αίθουσα

Οραματίζομαι το σχολείο του μέλλοντος, κ.α.

Αειφόρος κατοικία

Σχεδιασμός κτηρίων, οικισμών, πόλεων μέσα στη φέρουσα ικανότητα του πλανήτη Βιοκλιματική αρχιτεκτονική

Ασφάλεια & επικινδυνότητα υλικών π.χ. επίπλων, ελαιοχρωμάτων, κλπ.

Ενεργειακό ζήτημα -Οικολογικό / Ενεργειακό αποτύπωμα στο σχολείο και στο σπίτι

Οι καθημερινές μας μετακινήσεις

Οι μεταφορές

Οι εναλλακτικές μορφές ενέργειας για θέρμανση-ψύξη

Τι ξοδεύουμε για ενέργεια , κ.λπ.

Τοπικό Περιβάλλον : το σπίτι, το σχολείο , η κοινότητα

Γνωριμία με το τοπικό οικοσύστημα

Η διαχείριση απορριμμάτων στη πόλη που ζω

Η προσωπική και συλλογική ευθύνη της διατήρησης του πράσινου στο άμεσο περιβάλλον

Οι δραστηριότητες και καθημερινές συνήθειες που επηρεάζουν την φέρουσα ικανότητα σε άλση, δάση, παραλίες, κλπ.

Ελεύθεροι χώροι: Αξιοποίηση – Διαμόρφωση - Προστασία

Παιδικές Χαρές - Χώροι άθλησης – ψυχαγωγίας

Καταλληλότητα των χώρων ως προς την καθαριότητα, τα υλικά, την φροντίδα, την εθελοντική προσφορά στον έλεγχο και τη διατήρησή του

Υιοθετώ και προστατεύω ένα άλσος, μία παραλία του τόπου μου

Διατήρηση και προστασία αστικού και περιαστικού πρασίνου

Αλλαγή χρήσεων γης (Αστυφιλία και ανεργία)

Οικολογική επιβάρυνση

Η σημασία του κτηματολογίου στην διαχείριση των χρήσεων γης

Βιοτεχνολογικές Εφαρμογές και Περιβάλλον

Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί (Γ.Τ.Ο.) : Παραγωγή τροφής από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς (Υβρίδια, Άγριες ποικιλίες φυτών)

Γενετικά τροποποιημένα φυτά

Επιπτώσεις των Γ.Τ.Ο. στο περιβάλλον, την υγεία, την οικονομία, την κοινωνία. Παραδοσιακές τοπικές καλλιέργειες και η σχέση τους με την τοπική οικονομία και το περιβάλλον

Διαχείριση Φυσικών Πόρων

Εντατικές μορφές εκμετάλλευσης φυσικών πόρων

Δάση, Αποδάσωση, διάβρωση εδαφών

Υδάτινοι Πόροι

Γεωργία, Κτηνοτροφία, Υπερεκμετάλλευση – η σχέση οικονομίας και προστασίας του τοπικού περιβάλλοντος

Ανάδειξη τοπικών παραδειγματικών χρήσεων γης οικονομικής κλίμακας με σεβασμό στα περιβάλλον

Η έννοια της Διατήρησης του Φυσικού Περιβάλλοντος

Οικοσυστήματα : Δομή και λειτουργία χερσαίων και υδατικών οικοσυστημάτων

Βιοποικιλότητα: Απειλούμενα είδη – προστατευόμενες περιοχές

Η έννοια της Υποβάθμισης του Περιβάλλοντος

Ατμόσφαιρα - Ρύπανση του αέρα φαινόμενο θερμοκηπίου, Τρύπα όζοντος

Ρύπανση υδάτων

Ρύπανση εδαφών

Ραδιενεργός ρύπανση

Απόβλητα και Διαχείριση των απορριμμάτων

Περιβαλλοντικοί Κίνδυνοι

Κλιματικές Αλλαγές

Φυσικές καταστροφές και ανθρώπινη παρέμβαση

Περιβάλλον και πόλεμος

Χώρος, Οργάνωση και Χρήση

Αστικά περιβάλλοντα: Αστική ανάπτυξη, χρήσεις, αστικό και περιαστικό πράσινο

Οδικά δίκτυα

Ηχητική ρύπανση

Περιβάλλον σχολικών και εσωτερικών χώρων

Οικιστική ανάπτυξη

Δημόσιος χώρος και περιβάλλον

Φυσικό Περιβάλλον

Σχεδιασμός του διαθέσιμου χώρου

Αγροτική ανάπτυξη

Τουρισμός, Εναλλακτικός και οικολογικός τουρισμός

Υιοθεσίες περιοχών

Περιβάλλον και Μνημεία

Αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι

Τοπία και κατοίκηση

Υποβάθμιση του τοπίου

Γεωλογικά μνημεία και μνημεία της φύσης

Ανθρωπογενές Περιβάλλον – Παράμετροι & Υποβάθμιση

Περιβάλλον και Επικοινωνία: Μονοπάτια- φυσικές διαδρομές, Μεταφορές, συγκοινωνίες

Περιβάλλον και Ιστορία: Τοπική ιστορία, Ιστορία μετακινήσεων, Φυσική ιστορία, Ιστορία πόλεων και αγροτικών εγκαταστάσεων, Φυσικά Στοιχεία: Μυθολογία, Λαογραφία

Το Περιβάλλον ως πηγή έμπνευσης και πεδίο διαλόγου: Περιβάλλον και Τέχνη

Το περιβάλλον ως έκθεμα: Μουσεία φυσικών επιστημών και τεχνολογίας, φυσικής ιστορίας, Συλλογές εκθέματα, Περιβαλλοντικά στοιχεία σε συλλογές, Μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις μουσειακών οργανισμών

Το περιβάλλον ως αφήγηση: Η φύση και τα περιβαλλοντικά ζητήματα στη λογοτεχνία

Περιβάλλον, Αντιλήψεις και Ιδέες

Φύση και Θρησκεία

Περιβαλλοντική Ηθική

Δημοκρατία, Περιβαλλοντικές δράσεις και περιβαλλοντική συνείδηση

Καταναλωτισμός και Περιβάλλον

Το Περιβάλλον ως πεδίο συνάντησης των πολιτισμών – Διαπολιτισμικές Αναφορές

Ποιότητα Ζωής

Καταλληλότητα-επικινδυνότητα υλικών και κατασκευών

Ασφάλεια στο σχολείο και στο σπίτι σε σχέση με τα αντικείμενα

Υλικά φιλικά προς το περιβάλλον-Τρόποι προφύλαξης

Βιομηχανική ρύπανση –Γεωργική ρύπανση

Βαρέα μέταλλα - Εντομοκτόνα - Φυτοφάρμακα - Βιοσυσσώρευση

Ηλιακή ακτινοβολία. Ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες

Ηχορύπανση - Ένταση ήχου - Χάρτης θορύβου

Κρυμμένη ρύπανση: Άρρωστα κτίρια - Ρύπανση εσωτερικών χώρων: συστήματα καύσης, κάπνισμα, κατασκευαστικά υλικά, ραδιενεργό ραδόνιο, υλικά καθαριότητας

Ανθρώπινα Δικαιώματα – Δημοκρατία:

Προβλήματα Φτώχειας, Αναλφαβητισμού, Δημοκρατικά δικαιώματα, δικαιώματα του πολίτη & του παιδιού, Κοινωνικός αποκλεισμός, Ισότητα ευκαιριών, Ισότητα φύλων, Ρατσισμός, Ξενοφοβία κ.ά.

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΣΧ.ΕΤΟΥΣ 2018-19

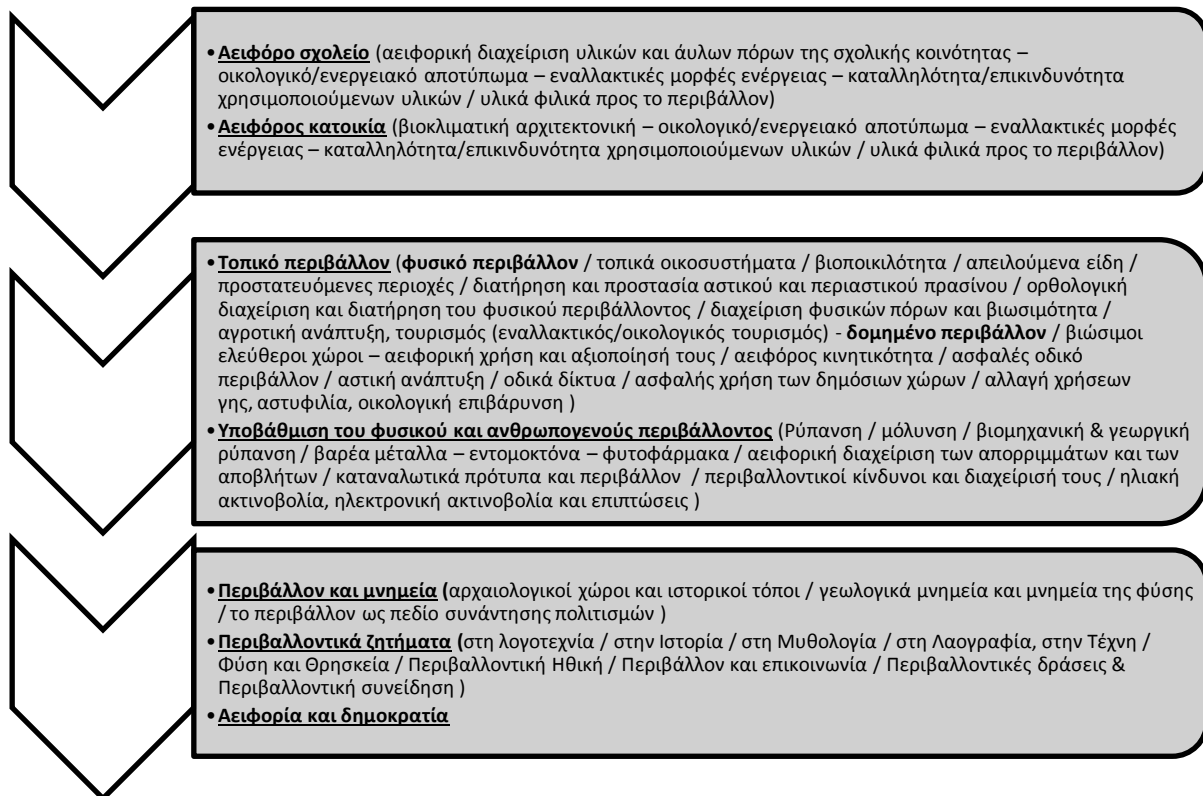
Ενδεικτικά αναφέρουμε ακόμα τις **θεματικές των προγραμμάτων Π.Ε. του Σχ. Έτους 2018-19. Σύμφωνα με την εγκύκλιο Σχεδιασμού και υλοποίησης Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων με [αριθμ. Πρωτ. 212004/Δ7/07-12-2018](#), η Θεματολογία των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι η παρακάτω :**

αιφόρο Σχολείο, αιφορική διαχείριση υλικών και άυλων πόρων της σχολικής κοινότητας
αιφόρος κατοικία, βιοκλιματική αρχιτεκτονική, ασφάλεια των τεχνο-υποδομών στο δομημένο περιβάλλον, βιώσιμοι ελεύθεροι χώροι - αιφορική χρήση και αξιοποίησή τους
ενεργειακό ζήτημα, οικολογικό/ενεργειακό αποτύπωμα στο σχολείο και στο σπίτι, εναλλακτικές μορφές ενέργειας
αιφόρος κινητικότητα, ασφαλές οδικό περιβάλλον
τοπικό φυσικό περιβάλλον, τοπικά οικοσυστήματα, βιοποικιλότητα, απειλούμενα είδη, προστατευόμενες περιοχές
διατήρηση και προστασία αστικού και περιαστικού πρασίνου
αλλαγή χρήσεων γης, αστυφιλία, οικολογική επιβάρυνση
βιοτεχνολογικές εφαρμογές και περιβάλλον
διαχείριση Φυσικών Πόρων και βιωσιμότητα
ορθολογική διαχείριση και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος
οικοσυστήματα, δομή και λειτουργία χερσαίων και υδατικών οικοσυστημάτων
ρύπανση, μόλυνση και υποβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
αιφορική διαχείριση των απορριμμάτων/αποβλήτων
περιβαλλοντικοί κίνδυνοι και διαχείρισή τους
αστική ανάπτυξη, οδικά δίκτυα, ασφαλής χρήση των δημόσιων χώρων
αγροτική ανάπτυξη, τουρισμός, εναλλακτικός/οικολογικός τουρισμός

περιβάλλον και μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι
γεωλογικά μνημεία και μνημεία της φύσης
περιβάλλον και επικοινωνία
περιβάλλον και Ιστορία, μυθολογία, λαογραφία
περιβάλλον και τέχνη
περιβαλλοντικά ζητήματα στη λογοτεχνία
φύση και Θρησκεία
Περιβαλλοντική Ηθική
αιφορία και δημοκρατία
περιβαλλοντικές δράσεις και περιβαλλοντική συνείδηση
καταναλωτικά πρότυπα και περιβάλλον
το περιβάλλον ως πεδίο συνάντησης των πολιτισμών
καταλληλότητα-επικινδυνότητα υλικών και κατασκευών
υλικά φιλικά προς το περιβάλλον
βιομηχανική ρύπανση –γεωργική ρύπανση
βαρέα μέταλλα - εντομοκτόνα - φυτοφάρμακα
ηλιακή ακτινοβολία, ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία και επιπτώσεις

Οι παιδαγωγικές ομάδες των σχολείων της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας κατά τα χρόνια της ενασχόλησής τους με την Π.Ε., έχουν εργαστεί πάνω σε μια ή περισσότερες από τις θεματικές που περιλαμβάνονται

στη φετινή Εγκύκλιο Σχεδιασμού και Υλοποίησης Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων του ΥΠ.Π.Ε.Θ., τις οποίες ενοποίησα στις παρακάτω κατηγορίες :

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Π.Ε.

Οι παιδαγωγικές ομάδες των προγραμμάτων Π.Ε. που υλοποιούνται στα σχολεία της Δ.Δ.Ε. Β'Αθήνας, έχουν επεξεργαστεί τα θέματά τους με πολλές και διαφορετικές μεθόδους και τεχνικές, οι οποίες εστιάζουν στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των μαθητών/μαθητριών, σύμφωνα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους.

Είναι γνωστό ότι κάθε παιδί μαθαίνει με τον δικό του τρόπο, στον δικό του χρόνο, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις του.Οι διαφορετικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, στοχεύουν στην εφαρμογή της θεωρίας της πολλαπλής νοημοσύνης, για την επίτευξη του μέγιστου μαθησιακού αποτελέσματος για κάθε μαθητή/μαθήτρια.

Η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης του Howard Gardner - Καθηγητή της Γνωστικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα της Παιδαγωγικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ , μας βοηθά να κατανοήσουμε τους διαφορετικούς τρόπους πρόσληψης της γνώσης, ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε μαθητή, αλλά και να προσπαθήσουμε να μεταβάλλουμε τον τρόπο διδασκαλίας μας, έτσι ώστε να πετύχουμε το βέλτιστο αποτέλεσμα μάθησης για τους μαθητές μας.

Η θεωρία αυτή, βρίσκει πρόσφορο έδαφος, στα προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης και στην περίπτωση μας, στα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Ακολουθεί Δικτυογραφία που αφορά τη Θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης και τη δυνατότητα αξιοποίησής της στα Προγράμματα περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Παιδαγωγική αξιοποίηση της θεωρίας της πολλαπλής νοημοσύνης στα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης-Το παράδειγμα του νερού

Πολλαπλή νοημοσύνη

Το κλεμμένο διαμάντι, Ιωάννα Ντίνου

Πολλαπλή νοημοσύνη, Βασίλης Οικονόμου

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση πρέπει [\(U.N.E.S.C.O \(ed.\), Conference intergouvernementale sur l' education relative a l' environnement, Rapport final \(Tbilissi, 14-26 oct. 1977\), Paris 1977, ED/MD\) :](#)

Να θεωρεί το περιβάλλον στην ολότητά του, φυσικό και ανθρωπογενές (κοινωνικό, τεχνολογικό, οικονομικό, ιστορικό-πολιτισμικό, ηθικό, αισθητικό).

- **Να συνιστά μια διαρκή διαδικασία, η οποία να αρχίζει στην προσχολική ηλικία και να συνεχίζεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, μέσω της τυπικής και της άτυπης εκπαίδευσης.**

Να υιοθετεί διεπιστημονικές προσεγγίσεις που να χρησιμοποιούν γνώσεις κάθε επιστημονικού τομέα, κατά τρόπον ώστε να επιτυγχάνεται η ολοκληρωμένη και συνολική αντίληψη του περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

- **Να εξετάζει τα κύρια περιβαλλοντικά θέματα υπό μία οπτική τοπική, εθνική, περιφερειακή και διεθνή, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να λαμβάνουν γνώση των περιβαλλοντικών συνθηκών που υφίστανται σε άλλες γεωγραφικές περιφέρειες.**

Να επικεντρώνεται στις σύγχρονες και μελλοντικές καταστάσεις του περιβάλλοντος, λαμβάνοντας υπόψη την ιστορική τους διάσταση.

- **Να εμμένει στην αξία και τις αναγκαιότητες της συνεργασίας σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, με στόχους την αποτροπή, αλλά και την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.**

Να μελετά συστηματικά τις περιβαλλοντικές πλευρές της βιομηχανικής και οικονομικής ανάπτυξης.

- **Να επιτυγχάνει τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων στον προγραμματισμό της μαθησιακής διαδικασίας και να τους δίνει τη δυνατότητα να λαμβάνουν αποφάσεις και να αποδέχονται τις συνέπειες.**

Να απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες συσχετίζοντας την ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον, τη γνώση, τις ικανότητες για την επίλυση προβλημάτων και την αποσαφήνιση αξιών, επιδιώκοντας ιδιαίτερα την ευαισθητοποίηση των νεοτέρων στα προβλήματα του άμεσου περιβάλλοντός τους.

- **Να βοηθά τους** εκπαιδευόμενους στον προσδιορισμό των συμπτωμάτων και των πραγματικών αιτιών των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Να τονίζει την πολυπλοκότητα των περιβαλλοντικών προβλημάτων και συνεπώς την ανάγκη ανάπτυξης κριτικού πνεύματος και των απαραίτητων ικανοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων.

- **Να χρησιμοποιεί διάφορους εκπαιδευτικούς χώρους και μεγάλη ποικιλία μεθόδων για την παροχή και την απόκτηση γνώσεων σχετικά με το περιβάλλον**, επιμένοντας ιδιαίτερα στις πρακτικές δραστηριότητες και στις προσωπικές εμπειρίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ιστορικό και Θεσμικό Πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα (Τυπική, μη τυπική και άτυπη Εκπαίδευση), Κούσουλας Γεώργιος, 2002-2003, από Σεμινάριο Π.Ε. Δ.Δ.Ε.Β' Αθήνας <http://dide-v-ath.att.sch.gr/perival/02-ARTHRA/02-GK-SEM03-ThesmPlais.htm>
2. [Προσέγγιση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση](#), Γ. Κ. Κούσουλας, Εκπαιδευτικός Δ.Ε., Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δνσης Β' Αθήνας, Ε.Κ.Κ.Ε., Μάιος 2008
3. ["Βασικά Κείμενα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση"](#), Έκδοση της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. και της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Τεύχος 1 : [Η χάρτα του Βελιγραδίου](#)
Τεύχος 2 : [Η διακήρυξη της Τιφλίδας](#)
Τεύχος 3 : [Η διάσκεψη της Μόσχας](#)
Τεύχος 4 : [Το κεφάλαιο 36 της ημερήσιας Διάταξης 21 \(Agenda 21\)](#)
4. [Συλλογή των ελληνικών βιβλίων, των Διδακτορικών Διατριβών & του Εκπαιδευτικού υλικού που έχει γραφεί για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση](#) (Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε., Παράρτημα Αττικής, 2η εμπλουτισμένη έκδοση)
5. [Περιβαλλοντικές Εκδόσεις](#) (Ομάδα Περιβάλλοντος ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ)
6. [Πρακτικά Συνεδρίων της Πανελληνίας Ένωσης Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση \(ΠΕΕΚΠΕ\)](#)
7. [«Νομοθεσία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης»](#) (www.ekke.gr/projects) (<https://tinyurl.com/vbwlbhr>)
8. [Περιβάλλον, Οικολογία, Εκπαίδευση](#), Κουσουράς Σ. Θεόδωρος – Αθανασάκης Μ. Αρτέμης, Εκδόσεις Σαββάλα, Αθήνα 1990
9. [Περιβάλλον – Αγωγή και Εκπαίδευση, Μία διαλεκτική, διερευνητική και διεπιστημονική σχέση](#), Αθανασάκης Μ. Αρτέμης, Εκδόσεις Liberal books, Αθήνα 2015
10. [Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Ζητήματα ταυτότητας](#), Γεωργόπουλος Αλέξανδρος, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2014

Ας απολαύσουμε τώρα στον Β' Τόμο, το ταξίδι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης των Γενικών και Επαγγελματικών Λυκείων, μέσα από το υλικό που απέστειλαν οι παιδαγωγικές ομάδες των προγραμμάτων των σχολείων που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της καταγραφής των καλών πρακτικών με εμπλουτισμένες εκθέσεις, μέσω του υπ. Αριθμ. Πρωτ. 13037/Φ.22.6, 14/06/2018 εγγράφου της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

1. «Οι γιορτές του κόσμου...δικαίωμα και υποχρέωση κάθε ανθρώπου»

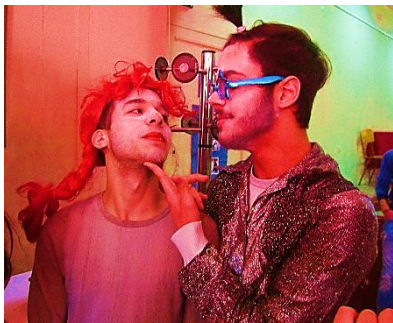
1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης Σχολικό Έτος 2011-2012

Παιδαγωγική Ομάδα :

Αλεξάνδρα Ηλία ΠΕ14. 04, Γεωργία Μανδράκου ΠΕ13 και Άννα Τρίγκατση ΠΕ02

1.1. Το πρόγραμμα «Γιορτές του Κόσμου» είχε στόχο να αναδείξει την περιβαλλοντική, πολιτισμική, πολιτική και κοινωνική διάσταση της γιορτής ως ανθρώπινο δικαίωμα και υποχρέωση, να εμπνεύσει τον σεβασμό απέναντι στη διαφορετικότητα των πολιτισμών και των γιορτών τους και να προωθήσει δράσεις μέσα στη σχολική κοινότητα, σχετικές με τις παραδοσιακές γιορτές που γιορτάζονται μέσα στο ημερολογιακό έτος. Διοργανώσαμε, λοιπόν, δράσεις για τα Χριστούγεννα, τις Απόκριες, την Πρωτομαγιά.

1.2. Απόκριες - Το Μεγάλο μας Τσίρκο

Με σατιρική διάθεση απέναντι στην οικονομικο-πολιτική επικαιρότητα της Ελλάδας του πρώτου μνημονίου ετοιμάσαμε για τις Απόκριες το «Μεγάλο μας Τσίρκο». Για την επιθεώρησή μας εμπνευστήκαμε από το ομώνυμο θεατρικό έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη, ένα διήγημα επιστημονικής φαντασίας ανώνυμου συγγραφέα με τίτλο «Η Μηχανή» και θέμα την αναζήτηση του Θεού με τη βοήθεια της τεχνολογίας, το οποίο δραματοποιήσαμε, και το Cirque Éloize, ένα τσίρκο χωρίς ζώα. Το τσίρκο μας περιλάμβανε παρουσιαστές, πολιτικές προσωπικότητες, τον επιστήμονα

και τη μηχανή του, την παρέλαση των ακροβατών, το κορίτσι που το κλείνουν στη βαλίτσα, τον θηριοδαμαστή που κάνει την αρκούδα να χορεύει, τη γυναίκα που την κόβουν στα δύο και τον ζογκλέρ που ρίχνει τα μαχαίρια στη δεμένη βοηθό του. Η αλληγορική σημασία των σκετς διαφωτιζόταν από το λογισμικό παρουσίασης που προβαλλόταν στον τοίχο. Έτσι η διακωμώδηση της τραγικής κατάστασης της Ελλάδας που μπαίνει στη «βαλίτσα» της Τρόικας αποσυμπίεζε το βαρύ κλίμα μέσα στο πνεύμα της αποκριάτικης γιορτής.

2.«Κουλτούρα και Πολιτισμός... με το βλέμμα στο μέλλον»

1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης Σχολικό Έτος 2012-2013

Παιδαγωγική Ομάδα : Γεωργία Μανδράκου ΠΕ13, Αλεξάνδρα Ηλία ΠΕ14.2, Άννα Τρίγκατζη ΠΕ02, Βασιλική Κόντου ΠΕ02

2.1. Το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα με τίτλο «Κουλτούρα και Πολιτισμός...με το βλέμμα στο μέλλον» που υλοποιήθηκε στο 1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης κατά το σχολικό έτος 2012-13 ασχολήθηκε με την κουλτούρα και τον πολιτισμό σε σχέση με το περιβάλλον και την εξέλιξή του μέσα στον χώρο και το χρόνο. Μελέτησε πόσο ο καλλιεργημένος άνθρωπος μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη του τόπου και του περιβάλλοντός του. Δόθηκε έμφαση στην ιδιαιτερότητα της κουλτούρας και του πολιτισμού του κάθε λαού. Προσεγγίστηκαν θέματα προσανατολισμένα στην έννοια της δημιουργικότητας και στο πώς το παρελθόν μπορεί να γίνει η κινητήριος δύναμη για το μέλλον, στη συνύπαρξη με σεβασμό στη διαφορετικότητα. Ανάμεσα στους στόχους του προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών για τη βελτίωση του σχολικού περιβάλλοντος και η δημιουργική αξιοποίηση των διαφορετικών αξιών και νοοτροπιών στην επίλυση προβλημάτων. Παραθέτουμε μερικές από τις δράσεις της ομάδας που στόχο είχαν την καλλιέργεια και την προώθηση του πολιτισμού:

2.2. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δημιουργήσαμε σε κεντρικό σημείο του σχολείου «**Ελεύθερη Δανειστική Βιβλιοθήκη**» με τετράδιο δανεισμού, όπου αναγράφονταν οι τίτλοι των βιβλίων και των συγγραφέων τους, καθώς και το όνομα εκείνου που τα πρόσφερε. Όποιος δανειζόταν ένα βιβλίο, σημείωνε το όνομά του και όταν το επέστρεφε το ξεχρέωνε. Στόχος μας ήταν η προώθηση της φιλιαναγνωσίας.

2.3. ΦΕΣΤΙΒΑΛ «ΑΝΑΜΕΣΑ»

Συμμετείχαμε στο **Φεστιβάλ «Ανάμεσα»** («όταν η τέχνη μπαίνει ανάμεσά μας») που διοργάνωσε η Ελληνογαλλική Σχολή «**Ευγένιος Ντελακρουά**» και η γαλλική ομάδα χορού **DK-Bel** σε συνδιοργάνωση με τον Οργανισμό Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων και την Τεχνόπολη, με στόχο την αποδοχή της

διαφορετικότητας και την κατάργηση των διακρίσεων. Νέοι, ταλαντούχοι ευρωπαίοι ερασιτέχνες και επαγγελματίες καλλιτέχνες, ομάδες, με ή χωρίς αναπηρία, προσκαλούνται να συμμετέχουν στο Φεστιβάλ, έναν καλλιτεχνικό διάλογο, με απώτερο σκοπό να προσφέρει μια νότα αισιοδοξίας μέσα από την καθημερινή πράξη των παραστατικών τεχνών. Το Φεστιβάλ περιλάμβανε μουσική, χορό, θέατρο και κορυφωνόταν με μία παρέλαση των συμμετεχόντων στο κέντρο της Αθήνας με αφετηρία το Σύνταγμα και τερματισμό στο Πεδίο του Άρεως. Κατά την πορεία και στις προγραμματισμένες στάσεις διάφορα δρώμενα λάμβαναν χώρα (χορευτικά, παντομίμα, μουσική με κρουστά κ.λπ.)

2.4. ΚΥΝΗΓΙ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

Για να εξοικειωθούμε με την πόλη μας, τη Μεταμόρφωση, τα μνημεία και τα ίχνη του παρελθόντος, τα πνευματικά, πολιτικά και θρησκευτικά κέντρα φορείς, τα εμπορικά καταστήματα και τα κέντρα αναψυχής, οργανώσαμε ένα Κυνήγι Θησαυρού. Τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας είχαν τις προηγούμενες ημέρες περιηγηθεί στην πόλη, είχαν εντοπίσει τα σημεία ενδιαφέροντος και σκαρφιστεί τους γρίφους. Στη συνέχεια τα παιδιά χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, πήραν από ένα ερωτηματολόγιο και με αφετηρία το σχολείο, κινήθηκαν η Ομάδα Α από το σημείο 1 στο σημείο 10 και η Ομάδα Β από το σημείο 10 στο σημείο 1, ενώ είχε προκαθοριστεί και το σημείο συνάντησης της ολομέλειας. Τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας ακολουθούσαν τις ομάδες.

2.4.1. Μιλάς και πίνεις αγγλικά, απέναντι η Δόξα. Βρες τα ονόματα των συμμαθητών σου (Μνημείο των πεσόντων αγωνιστών απέναντι από την καφετέρια Talk & Drink)

2.4.2. Στον δρόμο του γέρου αρχηγού, αυτός που θυμίζει φακίρη κοιτάζει τις φωτογραφίες από την παρέλαση. Τι πουλάει; (Gallery Fikiris στη Λεωφόρο Γ. Παπανδρέου, απέναντι από το φωτογραφείο)

2.4.3. Τι αντικρίζει ο Γερμανός; (Το φροντιστήριο στην απέναντι πλευρά της πλατείας)

2.4.4 Στον δρόμο του γιατρού που σκοτώθηκε τα πέτρινα χρόνια μετά τον μεγάλο πόλεμο: ανάμεσα στον Κινέζο και τους καθρέφτες, αυτή που έχει το όνομα του δέντρου... Πόσα δέντρα δικαιώνουν το όνομα; (ταβέρνα «Μουριές» επί της Γκινιοσάτη)

2.4.5 .Μην αλλάξεις πλευρό! Πώς το λένε το μαγαζί του Άγγλου υπότη του κάστρου; (Εθνοδωμωπλεϊόν, The knight of Castello)

2.4.6 Ακολούθησε την κοραϊκή μέση οδό. Λίγο πριν τον δρόμο που οδηγεί στους βασιλιάδες, είναι το πρώτο, από τον καιρό του Βενιζέλου. Τι είναι; (1^ο Δημοτικό Σχολείο στην οδό Κοραή, κάθετη της Τατοΐου)

2.4.6 Πλησίασε τον δήμαρχο και ρώτα τα πλευρά του: Τι ώρα θα δανειστώ βιβλία αύριο; (Δημοτική Βιβλιοθήκη παραπλεύρως του Δημαρχείου)

2.4.7 Κι αν δεν βλέπεις να διαβάσεις, βρες την κυρά των ματιών, μικρή και ταπεινή και ζήτα της τη χάρη. Με ποιο όνομα θα την αποκαλέσεις; (Ιστορικό Παρεκκλήσι Αγ. Παρασκευής στον πεζόδρομο του Δημαρχείου)

2.4.8 Ήταν η πρώτη μέχρι τον μεγάλο σεισμό και τώρα δίπλα, η δίδυμή της μας παραστέκεται (Ο 1^{ος} Ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος)

2.4.9 Ανάμεσα σε σένα που ακούς το μάθημα κι αυτόν που φτιάχνει τα ωραία κέικ, ο γέροντας με το κεραμιδί καπέλο έφτιαχνε το κρασί του βασιλιά. Πόσα αρχοντικά έχει; (Παλιό κτίσμα επί της Τατσίου δίπλα στο σχολείο, το οποίο λέγεται ότι ήταν πατητήρι του Όθωνα)

2.4.9 .Στο τέλος συγκέντρωση σε καφετέρια στο μέσο της διαδρομής. Η ομάδα που θα φτάσει στο σημείο συνάντησης πιο γρήγορα έχοντας τις περισσότερες σωστές απαντήσεις κερδίζει.

3.«Ταξίδι στη Γειτονιά της Αθήνας»

1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης Σχολικό Έτος 2013-2014

Παιδαγωγική Ομάδα : Γεωργία Μανδράκου ΠΕ13, Άννα Τρίγκατση ΠΕ02, Σταυρούλα Βλάχου ΠΕ04.02

3.1. Το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα με τίτλο «**Ταξίδι στη γειτονιά της Αθήνας**» που υλοποιήθηκε στο 1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης κατά το σχολικό έτος 2013-14 ασχολήθηκε με την ιστορία, την ανάπτυξη και εξέλιξη της Αθήνας κατά τον τελευταίο αιώνα, τις γειτονιές της που από μακριά δημιουργούν την εντύπωση ενός ενιαίου αστικού ιστού, από κοντά όμως παρουσιάζουν μεγάλη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ποικιλομορφία και τη Μεταμόρφωση ως μια γειτονιά της Αθήνας. Εξετάσαμε ιδιαίτερα μνήμες και πρακτικές που περνάνε από γενιά σε γενιά μέσω της τεχνικής της συνέντευξης και της αφήγησης ζωής. Στόχος του προγράμματος ήταν να αναδειχθεί και να προστατευθεί ο τοπικός (φυσικός και πολιτιστικός) πλούτος, να γνωρίσει η νέα γενιά τις παλαιότερες, τις ασχολίες τους και τα επαγγέλματά τους και να κατανοήσει ότι οι προσωπικές μαρτυρίες ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Να αντιληφθούν οι μαθητές ότι βιώσιμες είναι οι πόλεις που συμβάλλουν στην απελευθέρωση και τη δημιουργικότητα του ανθρώπου και όχι στον αποκλεισμό και την αποξένωσή του. Να εξοικειωθούν, τέλος, με τον εθελοντισμό, έτσι ώστε να αναπτυχθούν στάσεις και συμπεριφορές που θα συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής στην κατεύθυνση της αειφορίας.

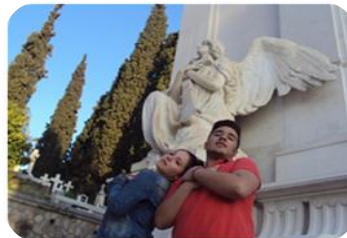
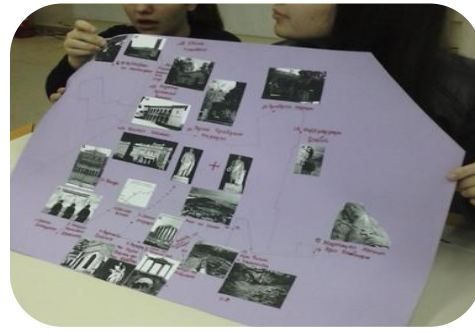
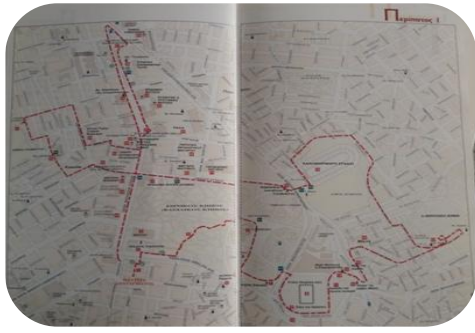
3.2. Οδοιπορικό στις γειτονιές της Αθήνας

Κάναμε ένα οδοιπορικό στην πόλη μας μέσα στον χώρο αλλά και στον χρόνο, όπως έχει διαμορφωθεί ως ενιαίο αστικό τοπίο (Αθήνα, προάστια και περίχωρα), έχοντας προηγουμένως κάνει έρευνα (βίντεο, ντοκιμαντέρ και ηλεκτρονική συλλογή φωτογραφιών της παλιάς Αθήνας, το βιβλίο του Πέτρου Μάρκαρη «Η Αθήνα της μιας Διαδρομής» καθώς και οδηγούς διαδρομών της Αθήνας) και σχεδιασμό περιβαλλοντικού μονοπατιού και τέλος πήραμε και συνεντεύξεις από κατοίκους και επαγγελματίες της πόλης μας, παλαιότερους και νεότερους. Συνολικά γνωρίσαμε βιωματικά τρεις γειτονιές της πόλης μας: την **Ελευσίνα** (δυτική Αττική) με όλο το πολιτιστικό βάρος που κουβαλά από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, του **κέντρου της Αθήνας** (με αφετηρία τη στάση του μετρό Ακρόπολη και τέρμα το Α΄ Νεκροταφείο) και της γειτονιάς μας, της **Μεταμόρφωσης**.

3.2.1. Επισκεφτήκαμε το **ΚΠΕ Ελευσίνας**, για να παρακολουθήσουμε το πρόγραμμα «**Αστικό μονοπάτι για μύστες στην αιεφορία**». Της επίσκεψης είχε προηγηθεί η προβολή του ντοκιμαντέρ «**Αγέλαστος Πέτρα**», ώστε να γνωρίσουμε τις τομές στην ιστορία της πόλης των Ελευσίνων μυστηρίων. Στο πλαίσιο του προγράμματος χωριστήκαμε σε δύο ομάδες, τις «κουκουβάγιες» και τους «μύστες», κάναμε παιχνίδια αναζήτησης, συμπλήρωση ερωτηματολογίων, δημοσκόπηση και περιήγηση στην αρχαία αλλά και τη σύγχρονη Ελευσίνα.

3.2.2. Το ταξίδι συνεχίστηκε με ένα οδοιπορικό στο **Κέντρο της Αθήνας**. Χαράξαμε ένα περιβαλλοντικό μονοπάτι χρησιμοποιώντας **οδηγούς διαδρομών της Αθήνας**, απ΄ όπου επιλέξαμε τον περίπατο στη νεότερη αρχαία Αθήνα (βλ. «Αθηναϊκοί Περίπατοι» του David W. Rupp) και αποτυπώσαμε τους σταθμούς μας σε πόστερ. Συγκεντρώσαμε το ενημερωτικό υλικό για καθέναν από τους σταθμούς μας, κατανείμαμε αρμοδιότητες στους «**ξεναγούς**», φτιάξαμε ένα **παιχνίδι αναζήτησης της σύγχρονης ιστορίας** μέσα στο Α΄ Νεκροταφείο και τελικά πραγματοποιήσαμε το περιβαλλοντικό μονοπάτι που είχαμε χαράξει. Ξεκινήσαμε από τον **σταθμό της Ακρόπολης** και με κατεύθυνση προς το **Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών** περάσαμε από την Πύλη του Αδριανού, το Σύμπλεγμα της Ελλάδας και του Βύρωνα, το Ζάππειο, τον Λόφο του Αρδηττού, την κοιλάδα του Ιλισσού, τη γειτονιά του Μετς και το Πάρκο Λογγίνου.

3.2.3. Τη δική μας γειτονιά, αυτή της Μεταμόρφωσης, την προσεγγίσαμε πρώτα μέσα από **συνεντεύξεις** από κατοίκους του δήμου μας, παλαιούς και νέους, σε μια προσπάθεια καταγραφής της «Προφορικής Ιστορίας» του τόπου μας και στη συνέχεια μέσα από μια **βόλτα** μας μέσα στην πόλη με προορισμό το **εργαστήρι** ενός **streetartist** της πόλης μας, με τον οποίο είχαμε ήδη συνεργαστεί την ημέρα του εθελοντισμού. Των συνεντεύξεων είχε προηγηθεί εκπαίδευση πάνω στις αρχές της προφορικής ιστορίας, ετοιμάστηκε Οδηγός Συνέντευξης, δόθηκαν οδηγίες στους μαθητές για το πρωτόκολλο συμπεριφοράς που πρέπει να ακολουθηθεί σε κάθε περίπτωση καθώς και μία σειρά εγγράφων που θα έπρεπε να συμπληρωθούν για κάθε συνέντευξη, ώστε να είναι έτοιμη προς αρχειοθέτηση (καρτέλα συνέντευξης, παραχωρητήριο, περίληψη). Τα μέλη της ομάδας είχαν την υποχρέωση να πάρουν από μία συνέντευξη ο καθένας, να απομαγνητοφωνήσουν τα κυριότερα σημεία της και να συμπληρώσουν τα συνοδευτικά έγγραφα. Απώτερος στόχος ήταν η δημιουργία θεατρικής παράστασης βασισμένης στις αφηγήσεις ζωής των κατοίκων, τελικά όμως περιοριστήκαμε στην αναπαράσταση της

διαδικασίας μιας συνέντευξης χρησιμοποιώντας αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις που είχαμε ήδη συλλέξει και απομαγνητοφωνήσει.

3.3. Πολιτισμός και Εθελοντισμός

3.3.1. Συμμετέχοντας για δεύτερη συνεχή χρονιά στην Ημέρα Εθελοντισμού, εντάξαμε στη διοργάνωση **Let's Do It Greece 2014**, μια πρωτοβουλία για τη **σύνδεση της σχολικής βιβλιοθήκης με τη βιβλιοθήκη του δήμου**. Για τον σκοπό αυτό συνεργαστήκαμε με την υπεύθυνη της δημοτικής βιβλιοθήκης, κα Χαρά Κοντοσώρου, τον Δήμο καθώς και τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου, καταστρώσαμε σχέδιο δράσης και συγκεντρώσαμε υλικά και φυτά. Την Κυριακή εκείνη αφού καθάρισαμε την αυλή του σχολείου και φυτεύσαμε στα παρτέρια της, αποτυπώσαμε με την τεχνική του στένσιλ **βήματα**, ώστε να οδηγούν από τη σχολική στη δημοτική βιβλιοθήκη. Στη συνέχεια βάψαμε μια παλέτα-ζαρντινιέρα στον πεζόδρομο έξω από τη βιβλιοθήκη του δήμου. Το έργο όμως που έγινε σήμα κατατεθέν του σχολείου μας ήταν η **Υπαίθρια Δανειστική Βιβλιοθήκη** που εγκαινιάσαμε, ζωγραφίζοντας την κουκουβάγια της πόλης και το μήνυμα **«Διάβασε ένα βιβλίο Μετα-μορφώσου»** στη μάντρα του σχολείου και στο ενδιαμέσο της απόστασης των δύο βιβλιοθηκών, με την καθοδήγηση του street artist και παλιού μαθητή του σχολείου, Λουκά Τσιπλάκου. Σε οπή στο κέντρο της σύνθεσης τοποθετήσαμε ένα βιβλίο με το μήνυμα «Πάρτο και άφησε ένα άλλο». Η όλη δράση που έγινε με αρωγή και παρουσία εκπροσώπων Δήμου, του ίδιου του Δημάρχου, κου Μιλτιάδη Καρπέτα, του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου και της Υπευθύνου της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Β' Αθήνας, κας Βαρβάρας Πετρίδου, καλύφθηκε δημοσιογραφικά με εξώφυλλο

και άρθρο στην πολιτιστική εφημερίδα της δημοτικής βιβλιοθήκης «**Κουκου ΒΑ**». Η σύνδεση ολοκληρώθηκε έμπρακτα με τη βοήθεια της **βιβλιοθηκονόμου** της δημοτικής βιβλιοθήκης, που έκτοτε κάθε Πέμπτη οργανώνει και λειτουργεί τη σχολική μας βιβλιοθήκη, ενώ η ομάδα μας έκανε στη δημοτική βιβλιοθήκη την τελευταία της συνάντηση.

4. «Περπατώ εις το δάσος, όταν ο λύκος ... είναι εδώ. Δάσος και ζωή στη φύση»

1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης Σχολικό Έτος 2014-2015

Παιδαγωγική Ομάδα : Άννα Τρίγκατση ΠΕ02, Σταυρούλα Βλάχου ΠΕ04.02, Γεωργία Μανδράκου ΠΕ13

4.1. Στόχος του Περιβαλλοντικού Προγράμματος «Περπατώ εις το δάσος, όταν ο λύκος ... είναι εδώ. Δάσος και ζωή στη φύση» που υλοποιήθηκε στο 1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης κατά το σχολικό έτος 2014-15, ήταν κατά πρώτο λόγο να γνωρίσουν οι μαθητές ομαδοσυνεργατικά και βιωματικά τη χλωρίδα και την πανίδα των ελληνικών δασών, καθώς και τους κινδύνους που τα απειλούν με έμφαση στις δασικές πυρκαγιές και τους τρόπους προστασίας από αυτές. Κατά δεύτερο λόγο επιδιώξαμε να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τη φυσική ζωή και με πλευρές της επιβίωσης στο φυσικό περιβάλλον. Για το πρόγραμμά μας τιμηθήκαμε με το **Βραβείο Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας** από τον Σ.Β.Α.Π. (Σύνδεσμο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Πόλεων).

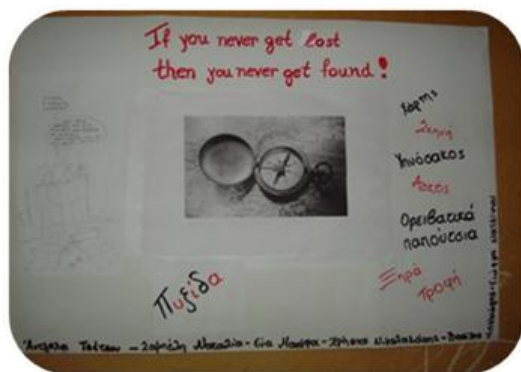
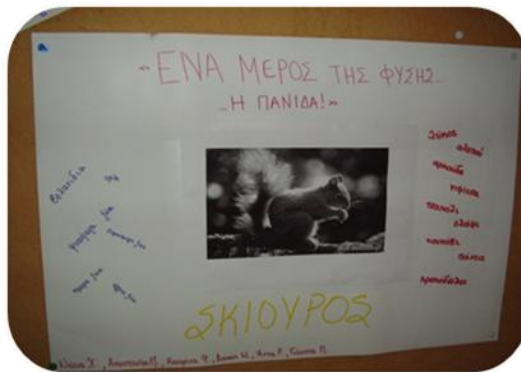
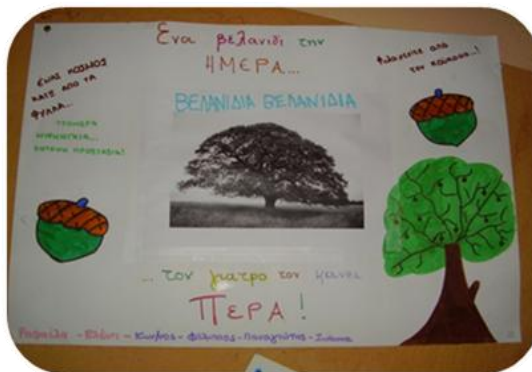
4.2 Δέντρο προσδοκιών και δημιουργία φυτολογίου με τα φύλλα της αυλής

4.3 Χωρισμός σε ομάδες και δημιουργία ταυτότητας ομάδας

Ο χωρισμός στις τέσσερις ομάδες έγινε με ένα παιχνίδι εμπνευσμένο από το «Μέλισσα-Μέλισσα» που παίζαμε παιδιά και στη συνέχεια η κάθε ομάδα έφτιαξε την ταυτότητά της:

Η «Βελανιδιά» για τη γλωρίδα του δάσους και ο «Σκίουρος» για την πανίδα

Η «Φλόγα» για τους κινδύνους που απειλούν το δάσος και η «Πυξίδα» για την επιβίωση στο ύπαιθρο

4.4 Χριστουγεννιάτικο Παζάρι και Δέντρο των Ευχών

Για τα Χριστούγεννα ετοιμάσαμε χριστουγεννιάτικες κάρτες με μοτίβα με έλατα και ζώα του δάσους και χάρτινα στολίδια για να γράψουν μαθητές και καθηγητές τις ευχές τους και να τα κρεμάσουν στο δέντρο των ευχών.

4.5 Αναδάσωση με τον Ε.ΔΑΣ.Α. στον Άγιο Γεώργιο Βουρδουμπά

Η ομάδα μας συμμετείχε στην **αναδάσωση** που συνδιοργάνωσε ο Σύλλογος **Ε.ΔΑΣ.Α. (Εθελοντές Δασοπροστασίας Αττικής)** με τον Δήμο Αχαρνών στους Θρακομακεδόνες.

4.6. Επίσκεψη στο ΚΠΕ Αργυρούπολης για συμμετοχή στο πρόγραμμα «Το Δάσος – Περιαστικό Πράσινο»

Επισκεφτήκαμε το ΚΠΕ Αργυρούπολης για να παρακολουθήσουμε το πρόγραμμα «Το Δάσος-Περιαστικό Πράσινο» και πραγματοποιήσαμε πεζοπορία στο δασικό πεδίο του Υμηττού. Τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας παρακολούθησαν και το αντίστοιχο σεμινάριο του ΚΠΕ για τους εκπαιδευτικούς, ενώ συμμετείχαμε και στην Ημερίδα παρουσίασης των προγραμμάτων του δικτύου.

Η παρουσίασή μας έχει αναρτηθεί στον παρακάτω σύνδεσμο

<https://drive.google.com/file/d/1q48bUfJPoO60ESjZS0kpGOMj3qHRGstP/view?usp=sharing>

4.7 Εθελοντισμός για το σχολείο

Στο πλαίσιο του **Let's Do it Greece 2015**, αλλά και μέσα στις μέρες που ακολούθησαν, πρωτοστατήσαμε στη δημιουργία της «Ομάδας Εθελοντισμού» στο σχολείο μας και συμμετείχαμε σε δράσεις καθαρισμού, δενδροφύτευσης και αισθητικής παρέμβασης.

Ο τοίχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η κουκουβάγια μας που...πολλαπλασιάστηκε!!!

4.8 Παιχνίδια επιβίωσης - Ζωή στη Φύση

Όσον αφορά την εξοικείωση με τη ζωή στη φύση, επικεντρωθήκαμε σε ασκήσεις προσανατολισμού μέσα από ένα κυνήγι «θησαυρού» και στο στήσιμο σκηνής στο προαύλιο.

4.9 Πεζοπορία και Διανυκτέρευση στην Πάρνηθα

Το πρόγραμμά μας ολοκληρώθηκε με **διήμερη εκπαιδευτική επίσκεψη** στο **Καταφύγιο Φλαμπούρι** στο κοντινό μας βουνό, την Πάρνηθα, που περιλάμβανε δράσεις ευαισθητοποίησης σχετικά με τις επιπτώσεις της πυρκαγιάς στο δάσος, ενημέρωση από τον **Ε.ΔΑΣ.Α.** για τον εθνικό δρυμό της Πάρνηθας, τις πυρκαγιές και τον εθελοντισμό στο βουνό, παιχνίδια, πικνίκ και **πεζοπορία** σε σηματοδοτημένο μονοπάτι Φλαμπούρι-Μεσιανό Νερό.

4.10 Δάσος και Τέχνη

Για την παρουσίαση των προγραμμάτων του σχολείου στο τέλος της χρονιάς δημιουργήσαμε βίντεο με τις δράσεις μας, ψηφιακό παραμύθι με θέμα μια περιπέτεια στο δάσος χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα **ψηφιακής αφήγησης Storybird** και αναπαραστήσαμε με παγωμένη εικόνα σε θέατρο σκιών τον πίνακα «**Αλληγορία της Άνοιξης**» του Botticelli, έργο που είχαμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε κατά την επίσκεψή μας στην πινακοθήκη Uffizi στη Φλωρεντία.

5. «Μεταναστευτικό Αιγαίο»

**1ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης
Σχολικό Έτος 2015-16**

Παιδαγωγική Ομάδα : Άννα Τρίγκατζη ΠΕ02 - Σταυρούλα Βλάχου ΠΕ04.02

&

6.«Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση»

**1ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης
Σχολικό Έτος 2015-16**

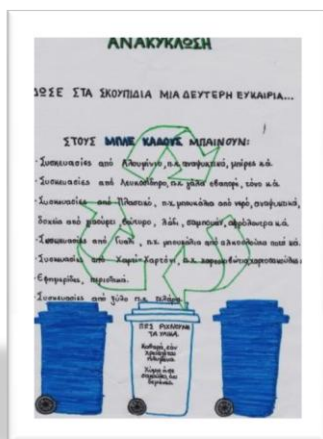
Παιδαγωγική Ομάδα : Στυλιανή Κεραμιδά ΠΕ02 - Αλεξάνδρα Ηλία ΠΕ81.8

5-6.1 Τα Περιβαλλοντικά Προγράμματα «Μεταναστευτικό Αιγαίο» και «Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση» υλοποιήθηκαν στο 1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης κατά το σχολικό έτος 2015-16 ως ενιαίο περιβαλλοντικό πρόγραμμα. Το 2017 το πρόγραμμα «Μεταναστευτικό Αιγαίο - Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση» που υποβλήθηκε στον 1^ο Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό του προγράμματος **S.A.M.E. World** για την κλιματική αλλαγή, την περιβαλλοντική δικαιοσύνη και την περιβαλλοντική μετανάστευση, με συντονιστή στην Ελλάδα το **ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**, διακρίθηκε ως **βέλτιστη εκπαιδευτική πρακτική** και ήρθε πρώτο στην Ευρώπη ανάμεσα σε 9 χώρες και συνολικά 112 εκπαιδευτικές πρακτικές. Έτσι τα μέλη της περιβαλλοντικής ομάδας ταξίδεψαν στη **Σίντρα της Πορτογαλίας**, ώστε να παρακολουθήσουν την **3η Διεθνή Συνάντηση** του **S.A.M.E. World**, να παρουσιάσουν το εκπαιδευτικό τους πρακτική και να βραβευθούν επίσημα.

5-6.2. Το πρόγραμμα αντιμετώπισε ολιστικά την έννοια του περιβάλλοντος, συνδέοντας με καινοτόμο τρόπο το φυσικό περιβάλλον της θάλασσας με το μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα σε συγχρονικό και διαχρονικό επίπεδο. Χρησιμοποιώντας τη βιωματική μέθοδο, προώθησε την κατανόηση, την ενσυναίσθηση και την αποδοχή μέσα από παιχνίδια ρόλων και παιχνίδια προσομοίωσης, ενώ επιδίωξε να καλλιεργήσει την κοινωνική ευαισθησία και την ιδιότητα του ενεργού πολίτη. Έκανε εκτεταμένη χρήση καλών πρακτικών που έχουν προταθεί σε σεμινάρια περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και εφάρμοσε πρωτότυπες ιδέες. Με στόχο τη συμμετοχή στον παραπάνω διαγωνισμό τα γενικά στοιχεία του προγράμματος καθώς και τα συνοδευτικά του αρχεία έχουν αναρτηθεί στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου.

5-6.3 Οκτώβριος 2015 - Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Κατά τη 2^η εβδομάδα του Οκτωβρίου και προτού ακόμη συσταθεί η Περιβαλλοντική μας Ομάδα για τη φετινή χρονιά, πραγματοποιήσαμε δράση με στόχο την ευαισθητοποίηση στο θέμα της ανακύκλωσης στο πλαίσιο της «**Εβδομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**». Οι μαθητές φιλοτέχνησαν δύο αφίσες που τοιχοκολλήθηκαν στους χώρους του σχολείου.

5-6.4 Νοέμβριος 2015 - Αφόρμηση

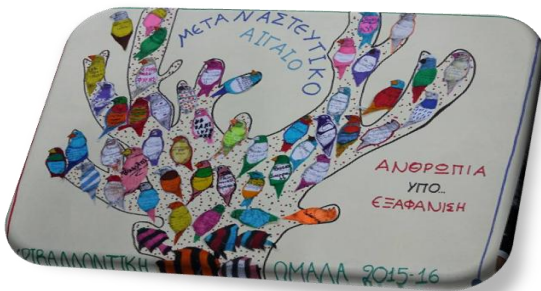
Ξεκινήσαμε τις συναντήσεις μας τον Νοέμβριο με αρχικό στόχο να αναλάβουμε θέμα που θα συνδύαζε το δάσος και τη θάλασσα, ώστε να συνεχίσουμε την περσινή μας δουλειά (Δάσος και ζωή στη φύση) και παράλληλα να προσεγγίσουμε και το θαλάσσιο οικοσύστημα με όχημα τα κόμικς και τη δημιουργική γραφή.

Ωστόσο την τελική μας επιλογή καθόρισε η ανθρωπιστική κρίση και οι ροές των προσφύγων στην Ελλάδα που ακολουθούσαν τα ίδια θαλάσσια μονοπάτια με τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας περνώντας από τη Λέσβο και τα άλλα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Θεωρήσαμε ωστόσο ότι τα ιστορικά γεγονότα δεν είναι άσχετα με τον παράγοντα «φυσικό περιβάλλον» και έτσι

αποφασίσαμε να εξετάσουμε τη συμβολή του στις μετακινήσεις ανθρώπων (και όχι μόνο) δίνοντας έμφαση στο θέμα των περιβαλλοντικών προσφύγων.

5-6.5 Δέντρο Προσδοκιών

Το δέντρο-κοράλλι των προσδοκιών μας

Έτσι στις **13 Νοεμβρίου** η ομάδα συναντήθηκε για πρώτη φορά στον χώρο της σχολικής βιβλιοθήκης και με αφορμή εικόνες της επικαιρότητας από το ταξίδι των προσφύγων αλλά και ζώα του δασικού και θαλάσσιου οικοσυστήματος εμπνεύστηκε το διπλό της όνομα (ο αριθμός των

συμμετεχόντων επέβαλλε τον χωρισμό σε δύο ομάδες) «**Μεταναστευτικό Αιγαίο**» και «**Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση**» και το **δέντρο προσδοκιών** της: ένα κοράλλι και πάνω του ... πουλιά - σύμβολο της μετανάστευσης. Προηγουμένως είχαν ανακοινωθεί στα μέλη της περιβαλλοντικής ομάδας και οι εκπαιδευτικοί που θα απάρτιζαν την **Παιδαγωγική Ομάδα** (Άννα Τρίγκατζη και Σταυρούλα Βλάχου για την πρώτη ομάδα, Στυλιανή Κεραμιδά και Αλεξάνδρα Ηλία – η διευθύντρια του σχολείου- για τη δεύτερη ομάδα). Τέλος, ανατέθηκαν οι **ρόλοι** στα μέλη της ομάδας (απουσιολόγος, ημερολογιογράφος, φωτογράφος).

5-6.6 Παιχνίδια Γνωριμίας - Χωρισμός σε Ομάδες - Συμβόλαιο

Κατά τη δεύτερη συνάντηση (20/11) παίξαμε παιχνίδια γνωριμίας μέσα από τα οποία διαμορφώθηκε το **παζλ της γνωριμίας** με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που απέδιδε κάθε μέλος της ομάδας στον εαυτό του.

Το παζλ της γνωριμίας

Η σκυταλοδρομία μας φέρνει
... πιο κοντά

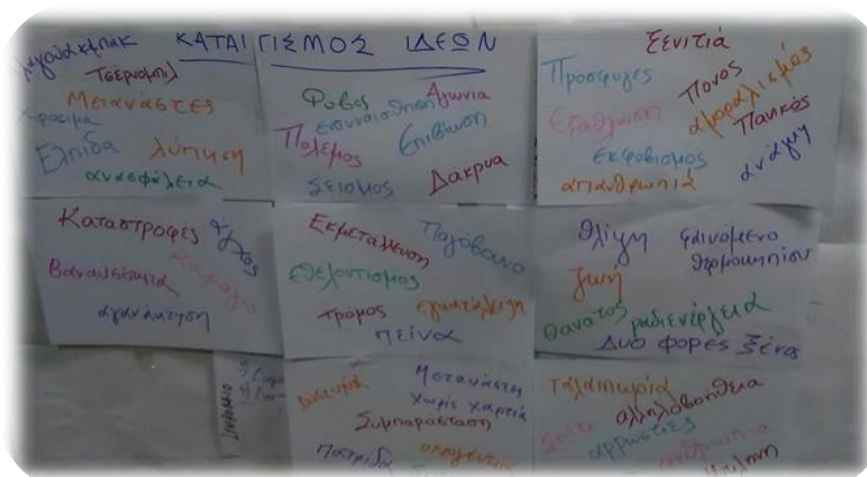
Μέσα από παιχνίδι προέκυψε και ο **χωρισμός σε ομάδες**. Συνολικά το Μεταναστευτικό Αιγαίο διαμόρφωσε τρεις ομάδες: **Λέσβος, Τσουνάμι, Παγετώνες**- και η Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση άλλες τρεις: **Σμύρνη, Νέα Ιωνία, Συρία**, με στόχο να συνειδητοποιηθούν οι αλληλοσυνδεόμενες θεματικές του προγράμματος: οι **Μικρασιάτες πρόσφυγες** (Σμύρνη - Νέα Ιωνία), οι **σύγχρονοι πρόσφυγες** (Συρία-Λέσβος) και οι **περιβαλλοντικοί πρόσφυγες** σε σχέση με την κλιματική αλλαγή και τις φυσικές καταστροφές (Παγετώνες - Τσουνάμι). Σταδιακά μέσα από τις συναντήσεις μας μέσα στη χρονιά διαμορφώθηκε ένας κοινός άξονας με τους παράγοντες που προκαλούν τα προσφυγικά ρεύματα: **πόλεμος – λιμός - κλιματική αλλαγή**, παράγοντες που κατά βάθος συνδέονται. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα έφτιαξε ένα προσχέδιο για το κοινό **Συμβόλαιο** των ομάδων.

Παίζοντας σχηματίζουμε τις ομάδες μας

5-6.7 Καταιγισμός Ιδεών

Στην τρίτη μας συνάντηση (27/11) δώσαμε τροφή για σκέψη στα μέλη της ομάδας μέσα από έργα τέχνης (ντοκιμαντέρ, θεατρικό, τραγούδι) με θέμα τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, ενώ παρουσιάσαμε και τον Οδηγό Εκπαιδευτικών για την κλιματική αλλαγή του Υπουργείου Παιδείας (Δ. Μελάς, Γ. Ασωνίτης, Β. Αμοιρίδης). Δόθηκε έτσι η αφορμή για προβληματισμό, ο οποίος εκφράστηκε με **Καταιγισμό Ιδεών** και ολοκληρώθηκε με **συζήτηση** σε κύκλο, όπου τον λόγο έπαιρνε όποιος είχε το **κηρύκειο**.

Καταιγισμός Ιδεών

Το κηρύκειο περνάει από χέρι σε χέρι

5-6.8 Δεκέμβριος 2015

5-6.8.1 Χριστουγεννιάτικο Παζάρι

Οι συναντήσεις του Δεκεμβρίου αφιερώθηκαν στην προετοιμασία του καθιερωμένου Χριστουγεννιάτικου παζαριού της Περιβαλλοντικής Ομάδας, που λαμβάνει χώρα την τελευταία σχολική ημέρα πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων. Οι χώροι του σχολείου που φιλοξένησαν τις συναντήσεις μας (βιβλιοθήκη, αίθουσα εκδηλώσεων, χώρος εισόδου και ... διάδρομος) μετατρέπονταν κάθε Παρασκευή σε ένα βουερό εργαστήριο για τις κάρτες, το ντεκουπάζ σε φύλλα και βαζάκια και το ημερολόγιο που αποφασίσαμε φέτος να βγάλουμε. Το παζάρι της 23ης Δεκεμβρίου είχε μεγάλη επιτυχία, ενώ επεκτάθηκε στα καταστήματα της περιοχής και στο Δημαρχείο, όπου μας υποδέχτηκε ο Δήμαρχος και συζήτησε μαζί μας για τα φλέγοντα ζητήματα που απασχόλησαν κατά τη φετινή χρονιά τη σχολική κοινότητα και την πόλη (δημιουργία 2ου Λυκείου στη Μεταμόρφωση).

Κινητό ... εργαστήριο

23 Δεκεμβρίου: Μπαζάρ Περιβαλλοντικής

Το Ημερολόγιο της Περιβαλλοντικής Ομάδας για το 2016

5-6.8.2 Δράση για την Παγκόσμια Ημέρα Μετανάστη

Την Παρασκευή 18/12 η Περιβαλλοντική Ομάδα του ΓΕΛ Μεταμόρφωσης είχε προετοιμάσει μία έκπληξη για το σχολείο: Χάρτινα караβάκια που μετέφεραν μηνύματα για τις αξίες του ανθρωπισμού και της φιλοξενίας, για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες είχαν κρυφτεί σε διάφορα σημεία του

σχολείου. Όποιος τα εντόπιζε έπρεπε να γράψει το όνομά του και να το κρεμάσει στο δέντρο των ευχών. Το τυχερό караβάκι θα πήγαινε τον ονοματοδότη στον κινηματογράφο Διάνα, για να παρακολουθήσει την πολύ καλή γαλλο-τουρκική ταινία "Ατίθασες". Οι μαθητές συμμετείχαν με εντεινόμενο ενδιαφέρον όσο περνούσε η ώρα, ώσπου κρεμάστηκαν όλα τα караβάκια και βρέθηκε ο τυχερός. Να σημειώσουμε ότι τα караβάκια μας ήταν εμπνευσμένα από το "Refugees Crossing art project".

5-6.9 Ιανουάριος 2016

5-6.9.1 Διαδικτυακά παιχνίδια και ηλεκτρονικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Στην πρώτη συνάντηση (8/1) του νέου έτους, που έλαβε χώρα στο Εργαστήριο Η/Υ του σχολείου, παίξαμε το διαδικτυακό παιχνίδι [Το ταξίδι της φυγής](#) της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Σε αυτό το παιχνίδι επιδιώξαμε να καλλιεργήσουμε την ενσυναίσθηση, καθώς οι μαθητές ταυτίστηκαν με τον πρωταγωνιστή του παιχνιδιού, ένα νεαρό πρόσφυγα ο οποίος αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του και αντιμετωπίζει

κάτά την άφιξή του στη χώρα ασύλου. Με αυτόν τον βιωματικό τρόπο τα παιδιά ενημερώθηκαν και ευαισθητοποιήθηκαν για το τι σημαίνει να είσαι πρόσφυγας.

Κατά την επόμενη συνάντηση (15/1) που έλαβε και πάλι χώρα στο Εργαστήριο Η/Υ χρησιμοποιήσαμε υλικό από τον οδηγό **Toolkit** του **Βρετανικού Ερυθρού Σταυρού**. Ο οδηγός αποτελείται από δέκα εκπαιδευτικές ενότητες που στόχο έχουν να εκπαιδεύσουν τους εκπαιδευτικούς, ώστε να μάθουν στους νέους ανθρώπους για τη μετανάστευση και την ανάπτυξη. Οι αντίστοιχες δέκα εκπαιδευτικές δραστηριότητες αφορούν στα εξής θέματα: Γιατί μεταναστεύουν οι άνθρωποι; Ποιοι λέγονται μετανάστες; Πρότυπα

μετανάστευσης και ταξίδια. Θετικές εικόνες. Εμείς ασχοληθήκαμε με το πρώτο θέμα: Γιατί μεταναστεύουν οι άνθρωποι.

5-6.9.2 Τα πάθη των λαών εικονογραφημένα

Από τα τέλη Ιανουαρίου και για ένα μήνα ασχοληθήκαμε με το Graphic Novel «Αϊβαλί» του σκιτσογράφου Solour, τον οποίο είχαμε προσκαλέσει να μας μιλήσει για το έργο του και τους πρόσφυγες του παρελθόντος (Έλληνες και Τούρκους) αλλά και τους σημερινούς. Διαβάσαμε συγκριτικά το κόμικ και τη λογοτεχνία στην οποία βασίστηκε ("Το Αϊβαλί η πατρίδα μου" του Φ. Κόντογλου, το "Νούμερο 31328" του Η. Βενέζη, το "Χρονικό των δέκα ημερών" της Αγάπης Βενέζη-Μολυβιάτη και τα "Παιδιά του πολέμου" του Τουρκοκρητικού Αχμέτ Γιορούλμαζ), κάναμε

εργασίες, τις παρουσιάσαμε και προβληματιστήκαμε για τις διαφορετικές οπτικές γωνίες από τις οποίες μπορεί να ιδωθεί το ίδιο γεγονός ανάλογα με το έθνος, το θρήσκευμα και το φύλο.

5-6.9.3 Σεμινάριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Εφαρμογές

Κοσμοχάρτης

5-6.9.4 Η συνάντηση της 29/1 βασίστηκε στο υλικό του επιμορφωτικού σεμιναρίου(22- 23/1) - στο οποίο συμμετείχε σύσσωμη η παιδαγωγική μας ομάδα με τίτλο «Χθες εμείς... σήμερα άλλοι:

Το προσφυγικό ζήτημα στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία» που διοργανώθηκε από τα ΚΠΕ Δραπετσώνας, Λαυρίου & Ελευσίνας, σε συνεργασία με τους Υπευθύνους Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Αττικής. Χωριστήκαμε σε ομάδες και δραστηριοποιηθήκαμε σε διαφορετικούς τομείς. Οι ομάδες συζήτησαν, συμμετείχαν σε ένα **αυτοσχεδιαστικό παιχνίδι** πάνω σε κείμενα δημιουργώντας την ιστορία ενός προσφυγόπουλου, του/της Μισέλ

("Ξενιτεμένο μου πουλί") και συμπλήρωσαν τον «**Κοσμοχάρτη**», όπου συνδέεται ιδιαίτερα η περιβαλλοντική μετανάστευση και οι περιβαλλοντικοί μετανάστες με το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής («Πληθυσμιακές μετακινήσεις και αίτια που τις προκαλούν»)

5-6.10 Φεβρουάριος 2016

5-6.10.1 Παιχνίδια-Έρευνα-Συζήτηση

5-6.10.1.1 Στην πρώτη συνάντηση του Φεβρουαρίου (5/2) δουλέψαμε στο Εργαστήριο Η/Υ πάνω στην ηλεκτρονική πλατφόρμα [ejatlas](http://ejatlas.org) εντοπίζοντας σε διαδραστικό χάρτη και αναλύοντας ζητήματα περιβαλλοντικής αδικίας στον πλανήτη.

5-6.10.1.2 Στις επόμενες συναντήσεις συνεχίσαμε να εργαζόμαστε πάνω στο Graphic Novel του Soloups και οι ομάδες να παρουσιάζουν τα κεφάλαια του κόμικ συγκριτικά με τα αντίστοιχα λογοτεχνικά αποσπάσματα. Παράλληλα, είχε αρχίσει η προετοιμασία της επικείμενης (τέλη Μαρτίου) επίσκεψης στο ΚΠΕ Αργυρούπολης και η διερεύνηση γύρω από τον πιθανό προορισμό της πολυήμερης εκδρομής της ομάδας μας (Μυτιλήνη-Αίβαλί ή Καστοριά-Γράμμος).

Δεν παραλείψαμε ωστόσο να καλλιεργούμε το δέσιμο της ομάδας με παιχνίδια, την εννοιολογική διερεύνηση όρων σχετικών με το θέμα μας (ξένος, μέτοικος, μετανάστης, πρόσφυγας, αιτών άσυλο) και την ενσυναίσθηση με παιχνίδια ρόλων.

Δένουμε τα χέρια, δυνόμαστε

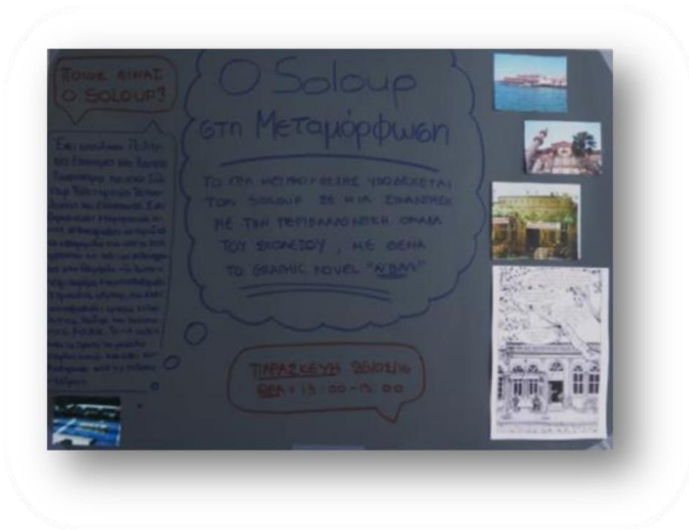
Εργασία σε ομάδες: Ξένος-Μετανάστης-Πρόσφυγας-Μέτοικος

Παιχνίδι Ρόλων: Αίτηση Πολιτικού Ασύλου

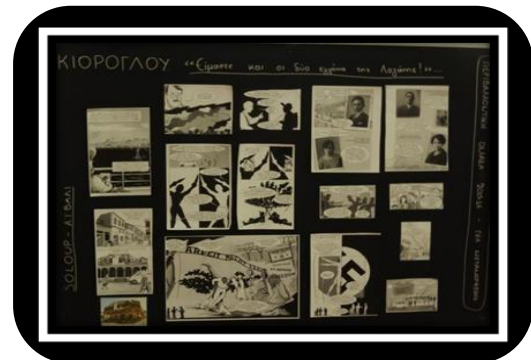
5-6.10.2 Συνάντηση με τον Soloup (26/2)

Ήρθε η μέρα για την οποία τόσο εργαστήκαμε: Τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας και της περιβαλλοντικής ομάδας ξεπεράσαμε τον εαυτό μας εκείνη την εβδομάδα, όπου ανάμεσα στις διδακτικές ώρες έπρεπε να ετοιμάσουμε αφίσες αλλά και την έκθεση βιβλίου και χαρακτηριστικών αποσπασμάτων από το Graphic Novel "Αϊβαλί" για τη διάχυση του γεγονότος της επίσκεψης και του έργου του

καλεσμένου μας στη σχολική κοινότητα.

Πολύτιμοι βοηθοί μας οι κυρίες που φροντίζουν το σχολικό κτίριο και την ομαλή του λειτουργία σε καθημερινή βάση. Προσκεκλημένη μας ήταν η Υπεύθυνη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Δευτεροβάθμιας Β' Αθήνας, κα Βαρβάρα Πετρίδου που την έχουμε πάντα δίπλα μας σε ό,τι διοργανώνουμε. Για το διάλειμμα είχαμε ετοιμάσει (παιδιά και καθηγήτριες) υπέροχα γλυκά - ανάμεσά τους και ένα παλαιστινιακό "καταΐφι".

Από την έκθεση για το Graphic Novel "Αϊβαλί"

Η διευθύντρια και μέλος της παιδαγωγικής ομάδας της Περιβαλλοντικής προλογίζει

Η συνάντηση διεξήχθη με μεγάλη επιτυχία και συμμετοχή (μαθητών και καθηγητών πέραν της αμιγούς Περιβαλλοντικής Ομάδας) και διήρκεσε πέραν της προγραμματισμένης ώρας, καθώς ούτε εμείς ούτε ο Solour - κατά κόσμον Αντώνης Νικολόπουλος - θέλαμε να φύγουμε. Η ευαισθησία του πάνω στο προσφυγικό ζήτημα αλλά και η ανάλυση της τεχνικής των κόμικς που μας παρουσίασε στο τέλος κατόπιν δικής μας επιθυμίας μας είχε καθηλώσει. Τέλος, του ζητήσαμε να μας

κάνει αφιέρωση και εκείνος ζωγράφησε καράβια γεμάτα πρόσφυγες στα βιβλία-κόμικς μας αλλά και στον λευκό πίνακα και στον τοίχο της αίθουσας εκδηλώσεων υπογράφοντας με την αναγνωρίσιμη υπογραφή του.

Αντιγράφουμε τα λόγια του ιδίου για την εμπειρία της συνάντησης με τα παιδιά μας στη σελίδα του στο FB: «Ένα εξαιρετικό αφιέρωμα στο "Αϊβαλί" και στους πρόσφυγες (τους... τότε και τους σημερινούς) από την περιβαλλοντική ομάδα [του ΓΕΛ Μεταμόρφωσης], τους καθηγητές και τους μαθητές του λυκείου. Ένα μεγάλο ευχαριστώ για την τιμή που μου έκαναν οι μαθητές με την ουσιαστική συμμετοχή τους αλλά και για την πολύ καλή προετοιμασία και οργάνωση της εκδήλωσης από τη διευθύντρια του Λυκείου Αλεξάνδρα Ηλία, τη Βαρβάρα Πετρίδου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής [Εκπαίδευσης της Β' /βάθμιας] της Β' Αθήνας που μας τίμησε, τους καθηγητές που συμμετείχαν και φυσικά την καθηγήτρια Άννα Τρίγκατζη που συντόνισε όλη αυτήν την όμορφη παρουσίαση».

Μια ματιά στα κόμικς των παιδιών εμπνευσμένα από τη λογοτεχνία

Έργο εφήμερο στον ασπροπίνακα...

Το καράβι με τους πρόσφυγες...για να θυμούνται οι επόμενες γενιές

5-6.11 Μάρτιος 2016

5-6.11.1 Δράση Ευαισθητοποίησης για τους Πρόσφυγες

Στο πλαίσιο της δράσης αλληλεγγύης προς τους πρόσφυγες (συγκέντρωση ειδών πρώτης ανάγκης) και για να ευαισθητοποιήσουμε τη σχολική κοινότητα, την Παρασκευή 11 Μαρτίου η Περιβαλλοντική Ομάδα ετοίμασε ακόμη μια έκπληξη: Στο τέταρτο διάλειμμα μέλη της ομάδας φορώντας μαντίλες στο κεφάλι (τα κορίτσια) και κρατώντας μπόγους στην πλάτη (τα αγόρια) συγκεντρώθηκαν στο κέντρο του προαυλίου, όπου πάγωσαν για όσο

διάστημα ακουγόταν από τα ηχεία παραδοσιακό συριακό τραγούδι. Στο πανό που κρατούσαν αναγραφόταν στα αγγλικά "Ανοίξτε τα σύνορα". Οι μαθητές του σχολείου συγκεντρώθηκαν γύρω από τους "πρόσφυγες" παρακολουθώντας με ενδιαφέρον. Μια φορά... καταφέραμε να κερδίσουμε τις εντυπώσεις.

5-6.11.2 Το Συμπόσιο της Πείνας

Οι πλούσιοι πίνουν σαμπάνια... και οι φτωχοί κατάχαμα!

Στη συνέχεια και κατά τη διάρκεια της καθιερωμένης συνάντησης της Περιβαλλοντικής Ομάδας μια δεύτερη έκπληξη περίμενε τα μέλη της ομάδας αυτή τη φορά από τις καθηγήτριες της παιδαγωγικής ομάδας: Το συμπόσιο της πείνας. Στον χώρο της βιβλιοθήκης τρεις "τυχεροί" που εκπροσωπούσαν τους πλούσιους του πλανήτη μας οδηγήθηκαν

σε ένα τραπέζι με πολυτελή σερβίτσια, όπου σερβιρίστηκαν σαμπάνια και τούρτα, ενώ η πλειοψηφία βρέθηκε σε κουρελούδες να περιμένει το συσσίτιο για το φτωχικό της γεύμα. Η μεσαία τάξη έπρεπε να αυτοεξυπηρετηθεί σερβίροντας κουλουράκια και χυμό σε πλαστικά σερβίτσια. Αφού προβλήθηκε ένα ενημερωτικό βιντεάκι για την κατανομή του πλούτου της γης, έπαιξαν τους ρόλους τους βάσει των καρτών που τους είχαν μοιραστεί. Έτσι βίωσαν την κοινωνική αδικία καθώς και την αλληλεξάρτηση πλούτου και φτώχειας, καταναλωτισμού και πείνας.

5-6.11.2.1. Το Συμπόσιο της πείνας είναι ένα εργαστήριο που βασίζεται στην μέθοδο της ολικής προσομοίωσης και έχει στόχο να ευαισθητοποιήσει τους συμμετέχοντες, στο στοίχημα της διατροφικής επάρκειας, στα προβλήματα της άνισης κατανομής των πόρων και των υπηρεσιών στον πλανήτη (τροφή, νερό, στέγη, υγεία, μόρφωση κλπ), να τους κάνει να κατανοήσουν τις αιτίες και τα αποτελέσματα αυτής της ανισότητας, να προβληματιστούν και να προτείνουν λύσεις.

5-6.11.3 Αφορμές για συνεργασία με άλλα σχολεία

Στη συνάντηση της 18/3 έγινε αφιέρωμα στην Κωνσταντινούπολη και τον Ελληνισμό της Πόλης με αφορμή το Τριήμερο Περιβαλλοντικών Εκδηλώσεων (4-6/3) που έλαβε χώρα στην **Κωνσταντινούπολη** με κέντρο της διοργάνωσης την **Ημερίδα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης** με τίτλο «**Η γεωγραφία ως επίγευση της**

πατριδογνωσίας» που διεξήχθη στο Ζωγράφειο Λύκειο Υπό την Αιγίδα της Α.Θ.Π. Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου σε συνεργασία με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Δ.Δ.Ε. Δυτικής Θεσσαλονίκης. Το θέμα της φετινής διοργάνωσης ήταν το προσφυγικό και η παρουσία της συντονίστριας της Περιβαλλοντικής Ομάδας «Μεταναστευτικό Αιγαίο», κας Ά. Τρίγκατση στην ημερίδα, μας έδωσε τη δυνατότητα για επαφές με άλλα σχολεία με κοινή θεματική, ενώ συζητήθηκε και η πιθανότητα τηλεδιάσκεψης με την Περιβαλλοντική Ομάδα του Πειραματικού Λυκείου Μυτιλήνης –Πανεπιστημίου Αιγαίου κατά τη διάρκεια της παρουσίασης του προγράμματός μας στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

5-6.11.4. Επίσκεψη στο ΚΠΕ Αργυρούπολης (22/3)

Περιβαλλοντικής Ομάδας αλλά και οι υπεύθυνοι του ΚΠΕ έμειναν με τις καλύτερες εντυπώσεις από αυτή την επίσκεψη που χωρίς να έχει προγραμματιστεί μας έφερε για πρώτη φορά σε επαφή

με ομάδες προσφύγων που φιλοξενούνταν στον χώρο του Ελληνικού, για μια βόλτα στην παραλία του Αλίμου που ήταν το πεδίο της έρευνάς μας. Έτσι εκμεταλλευτήκαμε την ευκαιρία για να πάρουμε μια μικρή συνέντευξη από έναν νεαρό Σύριο που είχε αρχίσει μαζί με τον φίλο του να μαζεύει κοχύλια μαζί μας. Όσο για το ΚΠΕ Αργυρούπολης: Η συνεργασία μας θα έχει και συνέχεια, καθώς έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον τρόπο που έχουμε συνδέσει το θέμα της θάλασσας με το προσφυγικό. Οπότε έπεται συνέχεια...

Η συνεργασία μας με το ΚΠΕ Αργυρούπολης ξεκίνησε την περσινή χρονιά, όταν ενταχθήκαμε στο δίκτυο του ΚΠΕ για τις «Δασικές Πυρκαγιές – αποκατάσταση τοπίου». Φέτος ενταχθήκαμε και στο εθνικό δίκτυο του ΚΠΕ για τη «Θάλασσα». Τα παιδιά εμπνεύστηκαν από το Πρόγραμμα «**Το νερό - Η θάλασσα**» και δημιούργησαν, με αφορμή μια εικόνα που τους δόθηκε και απεικόνιζε τη θάλασσα ως πέρασμα των προσφύγων μεταξύ δύο ακτών. Τα μέλη της

Οι Ομάδες δημιουργούν...

Έρευνα στην παραλία Αλίμου

Συνομιλία-συνέντευξη με Σύριο πρόσφυγα του Ελληνικού

5-6.12 Απρίλιος 2016

5-6.12.1 Δράσεις Αλληλεγγύης προς τους Πρόσφυγες

Στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής δράσης αλληλεγγύης που είχε ξεκινήσει από τον προηγούμενο μήνα, η Περιβαλλοντική Ομάδα συγκέντρωσε **ατομικά σακίδια** για να μοιραστούν στους μικρούς πρόσφυγες από τη δράση «Ένα σακίδιο για το δρόμο» και **είδη πρώτης ανάγκης** που τα ταξινόμησε προτού μεταφερθούν(11/4) στα γραφεία της Δ' ΕΛΜΕ της Β' Αθήνας, ώστε να σταλούν όπου υπάρχει ανάγκη.

Ταξινόμηση ρούχων, τροφίμων και φαρμάκων

Τα σακίδια για τον δρόμο...

Τα παιδιά ζωγραφίζουν για τα προσφυγόπουλα

5-6.12.2 Προετοιμασία για την τριήμερη στην Καστοριά

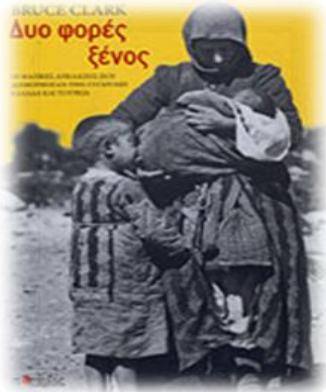

Ο προορισμός της τριήμερης (Καστοριά-Γράμμος) έχει ήδη αποφασιστεί, οι διαδικασίες έχουν μπει στην τελική ευθεία και έτσι την Παρασκευή 1 Απριλίου, εν όψει του ταξιδιού μας στην Καστοριά, ασχοληθήκαμε με την προσφυγική ιστορία της πόλης και τον απόηχο της ανταλλαγής πληθυσμών στη Δυτική Μακεδονία παρακολουθώντας το ντοκιμαντέρ «**Δυο φορές ξένος**».

5-6.12.2.1. Στις 8/4 παραμονές της αναχώρησής μας μελετήσαμε το υλικό του ΚΠΕ Καστοριάς για την **κλιματική αλλαγή**, που μας είχε στείλει λόγω της συμμετοχής μας στο δίκτυο "**Βιοποικιλότητα: Το εργαστήρι της ζωής**". Με αυτή την αφορμή συζητήσαμε για το τρίπτυχο πόλεμος - λιμός - κλιματική αλλαγή, ως κύριες αιτίες των προσφυγικών ρευμάτων.

Παράλληλα προβλήθηκε απόσπασμα της ταινίας "Ψυχή βαθιά" του Π. Βούλγαρη, ώστε να δοθεί η αφορμή για συζήτηση σχετικά με τον **Εμφύλιο Πόλεμο** του οποίου οι πιο σκληρές μάχες έλαβαν χώρα στο βουνό του Γράμμου, το οποίο θα επισκεπτόμασταν, ενώ υπήρξε η αιτία προσφυγικών ρευμάτων προς τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (και ανάμεσά τους μεγάλων ομάδων παιδιών) αλλά και εκτοπισμών χιλιάδων κατοίκων από χωριά της Μακεδονίας.

5-6.12.3 Εκδρομή σε Καστοριά-Γράμμο

5-6.12.3.1. Η σύγχρονη ελληνική κοινωνία έχει διαμορφωθεί από τις μετακινήσεις πληθυσμών είτε εθελούσιες είτε αναγκαστικές. Η Μικρασιατική Καταστροφή, αλλά και η τραγωδία του Εμφυλίου διαμόρφωσαν την ανθρωπογεωγραφία της σημερινής Ελλάδας.

5-6.12.3.2. Η επίσκεψη στην **Καστοριά** και στο **Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης** στον Γράμμο (9-11/4) είχε για την Περιβαλλοντική μας Ομάδα διπλή σημασία: από τη μία, ερχόμενοι σε επαφή με τους αρμόδιους παράγοντες και φορείς εξετάσαμε το φαινόμενο των προσφυγικών ροών που υπήρξαν αποτέλεσμα της Ανταλλαγής των Πληθυσμών καθώς

και του Εμφυλίου Πολέμου. Σε αυτό το πλαίσιο συναντήσαμε και την κα Αγγελική Παπαματζάρη, ιδρύτρια και για πολλά χρόνια πρόεδρο του Συλλόγου Απολλωνιαδιτών, οι οποίοι ήρθαν πρόσφυγες από την Απολλωνιάδα της Βιθυνίας στην Καστοριά, παραλίμνιες πόλεις και οι δύο. Η κα Αγγελική μας μίλησε για την Απολλωνιάδα, την εγκατάσταση των προσφύγων συμπατριωτών της στην Καστοριά, για την τέχνη της γούνας και για την ίδρυση του συλλόγου, ενώ στο τέλος μας δώρισε δύο βιβλία για τη βιβλιοθήκη του σχολείου μας: «Ο προσφυγικός συνοικισμός της Καστοριάς» του Πάνου Τσολάκη, καθηγητή της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο ΑΠΘ και «Από την Απολλωνιάδα στην Καστοριά» της Σοφίας Μποτσιάδου-Καρολίδου.

Από την άλλη πλευρά, καθώς ανήκουμε στο **δίκτυο του ΚΠΕ Καστοριάς** για τη βιοποικιλότητα είχαμε τη δυνατότητα να ενημερωθούμε για τον υγρότοπο της λίμνης της Καστοριάς καθώς και να περιηγηθούμε στο όμορφο φυσικό τοπίο του Γράμμου.

Βροχερός καιρός κι αεράκι στη λίμνη Ορεστιάδα

Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης στον Γράμμο

Αρχή της πεζοπορίας...

Ο γκρεμός «Χάρος» πεδίο του Εμφυλίου

Απομεινάρι της πυρκαγιάς του 2007

Εκτοπισθέντες λόγω Εμφυλίου

Ιστορική Ενημέρωση από τον υπεύθυνο του Πάρκου

Συνάντηση με την ιδρύτρια του Συλλόγου Απολλωνιαδιτών

5-6.12.3 Επίσκεψη στο ΚΠΕ Καστοριάς και Ενημέρωση (11/4)

Λίγο πριν από την αναχώρησή μας από την Καστοριά είχε προγραμματιστεί η επίσκεψή μας στο ΚΠΕ Καστοριάς που έκλεισε έτσι μια υπέροχη εκδρομή που άφησε σε όλους μας αξέχαστες εντυπώσεις, μας έκανε πιο "σοφούς" και μας έφερε ακόμη πιο κοντά ως ομάδα.

Σε κάθε συνάντηση δεν αμελήσαμε να δίνουμε ένα μικρό "αντίδωρο" προϊόν της δουλειάς της Περιβαλλοντικής Ομάδας για την προθυμία με την οποία μας δέχτηκαν και μας ξενάγησαν στον τόπο και την ιστορία του οι αρμόδιοι (το ΚΠΕ Καστοριάς, ο υπεύθυνος του Πάρκου Εθνικής Συμφιλίωσης, κος Ραϋμόνδος Αλβανός, η κα Παπαματζάρη από τον Σύλλογο Απολλωνιαδιδτών).

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Το ΓΕΛ Μεταμόρφωσης και η Περιβαλλοντική του Ομάδα σας προσκαλούν σε μια ημέρα εθελοντικής δράσης

Σάββατο 16 Απριλίου 9.00-14.00
Σας περιμένουμε!

Όπως κάθε χρόνο τα τελευταία τέσσερα χρόνια, θα γίνει καθαρισμός του προαλτίου και των αιθουσών, περιποίηση των παρτεριών και σποητική αναβάθμιση του χώρου μας. Φέρτε μαζί σας από ένα ανθεκτικό φωτό, ελαστικά γάντια, καπέλο και νερό. Μπορείτε επίσης να συμβάλετε με σνακ, φαγητά ή γλυκά που θα φέρετε, ώστε να οργανωθεί συλλογική κουζίνα για τους εθελοντές.

5-6.12.4 Ημέρα Εθελοντισμού με αφορμή το Let's Do It Greece 2016

Η Περιβαλλοντική Ομάδα του ΓΕΛ Μεταμόρφωσης πρωτοστάτησε για τέταρτη συνεχή χρονιά στην Ημέρα Εθελοντισμού στο σχολείο με αφορμή το Let's Do It Greece. Ορίστηκε η 16η Απριλίου αντί της 17ης, ώστε να μπορέσουν να συμμετάσχουν και οι μαθητές της Β' Λυκείου που θα αναχωρούσαν στις 17/4 για την τριήμερη της τάξης τους.

Ο συντονισμός είχε ξεκινήσει εντεινόμενος από τις προηγούμενες εβδομάδες. Οι μαθητές της Α' καθάρισαν τις αίθουσές τους, τα παιδιά των Ερευνητικών Εργασιών που σχετίζονται με την Τέχνη στη ζωή ανέλαβαν να φιλοτεχνήσουν έργα τους στους τοίχους του σχολικού κτιρίου μαζί με το τμήμα επιλογής της Α' για τους Φυσικούς Πόρους και να βάψουν τις κερκίδες, ενώ η Περιβαλλοντική Ομάδα διόρθωσε "παρεμβάσεις" που είχαν γίνει στις κουκουβάγιες της, ενώ

έφτιαξε και την παλιά κουκουβάγια - σήμα κατατεθέν του σχολείου μας στην εσωτερική πλευρά του τοίχου του προαυλίου.

Στο κάλεσμά μας ανταποκρίθηκε και ο Δήμος Μεταμόρφωσης που μας παρείχε εργαλεία, γάντια και σακούλες για το καθάρισμα αλλά και ο Σύλλογος Ποντίων που ανέλαβε την περιποίηση του παρτεριού μπροστά στην είσοδο του σχολείου. Η δουλειά έγινε με κέφι και ενθουσιασμό, ενώ οι εθελοντές δεν έμειναν νηστικοί!

Η Ομάδα και οι κουκουβάγιες της!

Κείμενο και φωτογραφίες από την εκδήλωση φιλοξενήθηκαν στην ιστοσελίδα του σχολείου και στην Ομάδα που διατηρεί στο Facebook, όπως κάνουμε σε κάθε ανάλογη περίπτωση, με στόχο τη διάχυση των πρωτοβουλιών μας στη σχολική και ευρύτερα την τοπική κοινότητα.

Μαζί με τους φετινούς... στρώνουμε και τους παλιούς στη δουλειά!

Δεν έμεινε τοίχος για τοίχος!

Οι συνάδελφοι –νυν και πρώην- δίνουν το παρόν

Παιδιά της Α΄ και της Β΄ Λυκείου

5-6.13 Μάιος 2016

5-6.13.1 Παρουσίαση Περιβαλλοντικού Προγράμματος

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Η Περιβαλλοντική Ομάδα του ΓΕΛ Μεταμόρφωσης έχει την τιμή να σας προσκαλέσει σε εκδήλωση που θα λάβει χώρα στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου την

Τετάρτη 11 Μαΐου 9.00-10.30

Θα παρουσιάσουμε τα προγράμματα που εκπονήσαμε κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2015-16 "Μεταναστευτικό Αιγείο" και "Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση" με θέμα τους πρόσφυγες στο χθες και το σήμερα. Επίσης θα γίνει τηλε-σύνδεση με το Πειραματικό Λύκειο Μυτιλήνης, ώστε να μας παρουσιάσει το δικό του αντίστοιχο πρόγραμμα.

Οδεύοντας προς το τέλος των εργασιών των δύο Περιβαλλοντικών μας Προγραμμάτων, αρχίσαμε να προετοιμάζουμε την παρουσίασή μας. Στην αρχή παρουσιάστηκε το βίντεο των δράσεων της ομάδας μας, το οποίο έχει αναρτηθεί και στο youtube

https://youtu.be/a_7mvmK0q1w Η τηλεδιάσκεψη με το Πειραματικό Λύκειο Μυτιλήνης που είχε εκπονήσει παρόμοιο πρόγραμμα οριοθετούσε τα δύο μέρη της εκδήλωσης: Το πρώτο αφορούσε τους πρόσφυγες του παρελθόντος, αυτούς που ήρθαν με την Μικρασιατική Καταστροφή και εκείνους που έφυγαν λόγω του Εμφυλίου. Το δεύτερο μέρος παρουσίαζε πτυχές του σύγχρονου προσφυγικού ζητήματος με έμφαση στην κλιματική αλλαγή και την άνιση κατανομή του πλούτου της Γης. Η συγκίνηση στο ακροατήριο ήταν μεγάλη!

Μικρασιατική Καταστροφή

Τα παιδιά του Εμφυλίου

Τηλεδιάσκεψη με το Πειραματικό Λύκειο
Μυτιλήνης

Περιβαλλοντικοί Πρόσφυγες

Το Συμπόσιο της Πείνας και η άνιση κατανομή του πλούτου

Η Συνθήκη της Γενεύης και το Άσυλο

Παγωμένη Εικόνα

Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα του, εκτός αν...

5-6.13.2 Έπαινος από το Υπουργείο Παιδείας

Στις 10 Μαΐου έγινε Εκδήλωση για την «Βράβευση Δράσεων και Προγραμμάτων γύρω από το Προσφυγικό Ζήτημα» στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, με σκοπό την βράβευση των σχολείων που ανέπτυξαν δράσεις και καλές πρακτικές γύρω από το Προσφυγικό Ζήτημα, κατόπιν πρότασης των Υπευθύνων Σχολικών Δραστηριοτήτων όλων των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης.

Το σχολείο μας συμμετείχε στην εκδήλωση και βραβεύτηκε.

5-6.13.3 Έπαινος Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας από τη Σύμπραξη Δήμων 21 ΟΤΑ

7.«Σπέρνοντας Όνειρα στην Αυλή μας»

**1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης
Σχολικό έτος 2016-17**

Παιδαγωγική Ομάδα : Σταυρούλα Βλάχου ΠΕ04.02, Στυλιανή Κεραμιδά ΠΕ02

&

8. «Ελεύθεροι Σπόροι – Δίκαιη Κοινωνία»

**1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης
Σχολικό έτος 2016-17**

Παιδαγωγική Ομάδα : Άννα Τρίγκατζη ΠΕ02, Αλεξάνδρα Ηλία ΠΕ14.04

7-8.1 Θέμα και Στοχοθεσία Προγράμματος

Τα Περιβαλλοντικά Προγράμματα «Σπέρνοντας Όνειρα στην Αυλή μας» και «Ελεύθεροι Σπόροι – Δίκαιη Κοινωνία» υλοποιήθηκαν στο 1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης κατά το σχολικό έτος 2016-17 ως ενιαίο πρόγραμμα με τίτλο «**Σπέρνοντας Όνειρα στην Αυλή μας. Ελεύθεροι Σπόροι-Δίκαιη Κοινωνία**».

Θέμα του προγράμματος ήταν η διερεύνηση της περιβαλλοντικής αδικίας όσον αφορά το δικαίωμα χρήσης των παραδοσιακών ποικιλιών σπόρων από τους αγρότες και τους περιορισμούς που επιβάλλονται από τις σύγχρονες εταιρείες σποροπαραγωγής, τα τοπικά προϊόντα και η αντιμετώπιση των οικονομικών κρίσεων, η διατήρηση της βιοποικιλότητας, η επισιτιστική ασφάλεια και η αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων.

Στόχος ήταν οι μαθητές να μπορούν να ορίζουν έννοιες όπως παραδοσιακές ποικιλίες σπόρων, ελευθερία/ανταλλαγή σπόρων, γενετικώς τροποποιημένοι σπόροι, υβρίδια, οικοσύστημα, βιοποικιλότητα, φυσική καλλιέργεια, κομποστοποίηση, βιολογική γεωργία, βιολογικά προϊόντα, ποιότητα ζωής, διατροφική επάρκεια, διατροφική κυριαρχία, δίκαιη κατανομή φυσικών πόρων, κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία, δίκαιο εμπόριο και αειφορία - αειφορική διαχείριση. Αναλυτικότερα να μάθουν για τη σημασία της καλλιέργειας της γης και για την οικονομική διάσταση της γεωργίας διαχρονικά. Να ενημερωθούν για την εξέλιξη στη γεωργία και στο εμπόριο των αγροτικών προϊόντων με έμφαση στον ελλαδικό χώρο (μέθοδοι καλλιέργειας, οικονομικές - κοινωνικές δομές). Να γνωρίσουν τους κινδύνους που απειλούν τους παραδοσιακούς σπόρους και

τον ρόλο των πολυεθνικών εταιρειών στην προώθηση του μονοπωλίου των σπόρων, των φυτοφαρμάκων και των λιπασμάτων. Να αναγνωρίσουν την αξία της ελευθερίας και της φύλαξης των παραδοσιακών ποικιλιών και να εφαρμόσουν τρόπους διατήρησης των παραδοσιακών σπόρων. Να εκτιμήσουν την αξία της φυσικής καλλιέργειας, όπου τα χημικά λιπάσματα, τα φάρμακα και οι ψεκασμοί αποφεύγονται, αλλά και τη σημασία της ποιότητας του **χώματος**. Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση στο θέμα της διατροφικής επάρκειας και της διατροφικής κυριαρχίας σε αλληλεξάρτηση με κοινωνικο-οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Να αντιληφθούν ότι στο επίκεντρο της παραγωγής και διανομής της τροφής είναι ο άνθρωπος, όχι τα κέρδη, αλλά και ότι καλλιεργούμε με στόχο όχι μόνο τις ανθρώπινες / ανθρωπογενείς ανάγκες, αλλά και τις ανάγκες ενός ευρύτερου «συστήματος». Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα της αειφορικής ανάπτυξης των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την καλλιέργεια της γης.

Σε πρακτικό επίπεδο να μάθουν και να εφαρμόσουν τρόπους ανακύκλωσης των οργανικών οικιακών απορριμμάτων (κομποστοποίηση). Να δημιουργήσουν σχολικό λαχανόκηπο από παραδοσιακούς σπόρους να υιοθετήσουν αλλά και να μοιραστούν τα φυτά του σπορείου τους με τη σχολική κοινότητα. Να υιοθετήσουν τις αξίες της ισορροπημένης και υγιούς διατροφής και της συνειδητοποιημένης καταναλωτικής συμπεριφοράς. Τέλος, να μάθουν να είναι ενεργοί πολίτες (ακτιβισμός), να αγωνίζονται για τη δίκαιη κατανομή των φυσικών πόρων και να διεκδικούν ποιότητα ζωής για όλη την ανθρωπότητα ανεξαρτήτως εθνικότητας, φυλής, οικονομικής κατάστασης. Και φυσικά να εργάζονται ομαδικά και να συνεργάζονται.

7-8.2. Οκτώβριος-Νοέμβριος

7.8.2.1 Παιχνίδια γνωριμίας και εμπιστοσύνης – Δημιουργία ομάδας

Κατά τον πρώτο μήνα των εργασιών των προγραμμάτων έγινε η συγκρότηση της ομάδας με παιχνίδια γνωριμίας, εμπιστοσύνης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

7-8.2.2. Δημιουργήσαμε συννεφέλεξο ως σήμα κατατεθέν της ομάδας μας και Περιβαλλοντική Ομάδα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για εσωτερική ενημέρωση και διάχυση των αποτελεσμάτων των δράσεών μας. Παράλληλα, καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς φροντίσαμε να ενημερώνουμε τη σχολική ιστοσελίδα και τη σελίδα του λυκείου στο FB για τις δράσεις μας, ενώ για κάθε εκδήλωση φτιάχναμε πρόσκληση ή/και αφίσα, τις οποίες διαδίδαμε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, της ιστοσελίδας και του FB.

7-8.2.3 Ακολούθησε η κατασκευή και ψήφιση του καλύτερου κηρύκειου/talking stick που δίνει το δικαίωμα λόγου σε αυτόν που το κρατάει, και εισάγει τα παιδιά σε δημοκρατικές διαδικασίες. Φτιάξαμε και το δέντρο με τις προσδοκίες μας.

Φτιάξαμε το κηρύκειο και το δέντρο των προσδοκιών μας

7-8.2.4 Ενημέρωση για το θέμα και χωρισμός σε υπο-ομάδες

Προχωρήσαμε με ενημέρωση για το θέμα μας. Τα παιδιά ενημερώθηκαν για τη σημασία των παραδοσιακών σπόρων με προβολή του ντοκιμαντέρ «Εν αρχή ην ο Σπόρος» του Christophe Guyon. Αμέσως μετά κάναμε καταιγισμό ιδεών, στον οποίο τα παιδιά συμμετείχαν με μεγάλο ενθουσιασμό, χρησιμοποιώντας τις νεο-αποκτηθείσες γνώσεις τους. Μέσα από τους όρους και τις έννοιες που καταγράφηκαν, διαμορφώθηκαν τα ερευνητικά μας ερωτήματα και τα τέσσερα υποθέματα (φυσική καλλιέργεια-παραδοσιακοί σπόροι, βιοτεχνολογία και γενετικώς τροποποιημένοι σπόροι/υβρίδια, παγκόσμιο εμπόριο, κίνημα για την ελευθερία των σπόρων), με τα οποία θα ασχολούνταν αντίστοιχες ομάδες. Έτσι έγινε η αρχική αξιολόγηση και η ανίχνευση του γνωστικού υπόβαθρου των παιδιών με βιωματικό τρόπο και συζήτηση.

Στη συνέχεια, βάσει των υποθεμάτων που προέκυψαν από τον καταιγισμό ιδεών, χωριστήκαμε σε ομάδες (Σποροταξιδευτές, Σοφολογιότατοι, Παγκόσμιοι, Ακτιβιστές) με τυχαίο τρόπο μέσα από παιχνίδι και αναλάβαμε ρόλους (απουσιολόγος, ημερολογιογράφος, φωτογράφος).

7-8.3 Δεκέμβριος

7-8.3.1 Ένταξη σε Δίκτυα

Τον Δεκέμβριο ενταχθήκαμε στα σχετικά με το θέμα μας δίκτυα ("Σποράκι" του ΚΠΕ Λαυρίου, «Τα τοπικά προϊόντα σε μια κοινωνία αειφορίας» του ΚΠΕ Κρεστένων) και επιλεχθήκαμε από το ΚΠΕ, για να παρακολουθήσουμε το διήμερο πρόγραμμά του «Προϊόντα της Ηλειακής Γης».

7-8.3.2 Χριστουγεννιάτικο Παζάρι με Παραδοσιακά Προϊόντα

Για να προετοιμάσουμε το χριστουγεννιάτικο παζάρι μας με παραδοσιακά και βιολογικά προϊόντα (ρίγανη, δενδρολίβανο, δάφνη, λεβάντα, καρύδια με μέλι, αμύγδαλα, λάδι, λικέρ, λεμονάδα, γλυκά), κάναμε τρία εργαστήρια για τη συγκομιδή από τη σχολική αυλή και τους κήπους μας, την παρασκευή και συσκευασία των προϊόντων. Είχαμε και την έμπρακτη συμπαράσταση των γονέων με προσφορά πρώτων υλών και λικέρ. Φτιάξαμε και χριστουγεννιάτικες κάρτες, ενώ μια ομάδα ανέλαβε να φτιάξει τα καρτελάκια με τις ιδιότητες των προϊόντων μας για την καλύτερη προώθησή τους. Με πολύ μεράκι δούλεψε η ομάδα που είχε αναλάβει τον σχεδιασμό και το στήσιμο των πάγκων. Η ομάδα κοστολόγησης ανέλαβε και τις πωλήσεις, αλλά και το καινούργιο πόστερ του μαπαζάρ κατασκευάστηκε με μεγάλη επιμέλεια.

Η ιδέα για ξεχωριστό πάγκο με βιβλίο εντυπώσεων έγινε δεκτή και ετοιμάσαμε και τα στολίδια για το δέντρο των ευχών (καρτελάκια για ευχές και ασημένιες κουκουνάρες), όπως κάθε χρόνο.

Τα παιδιά πρωτοστάτησαν σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας, διοργάνωσης και διεξαγωγής της εκδήλωσης

Το παζάρι έλαβε χώρα μέσα στην εορταστική ατμόσφαιρα των Χριστουγέννων (21 & 23 Δεκεμβρίου) στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας, παρουσία των γονέων και της υπεύθυνης της Π.Ε. της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, Βαρβάρας Πετρίδου. Η επιτυχία ήταν πρωτοφανής, ενώ τα έσοδα αποφασίστηκε να διατεθούν για τη συμμετοχή στην εκδρομή οικονομικά ασθενέστερων μελών της ομάδας.

Μπράβο σας! Και η πείρα σας των προϊόντων σας
υπέροχη, αλλά πάνω απ' όλα η παιδικιά σας.
Και τα υπέροχα χριστουγεννιάτικα
δώρα, περιμένοντας να σας ανταλλάξω να γίνει
τη χριστουγεννιάτικη σας.

Με την αγάπη και τις ευχές μου
για τα Καλύτερα Χριστούγεννα μα εσάς
και τις οικογένειές σας,
Βαρβάρα Πετρίδου
Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας

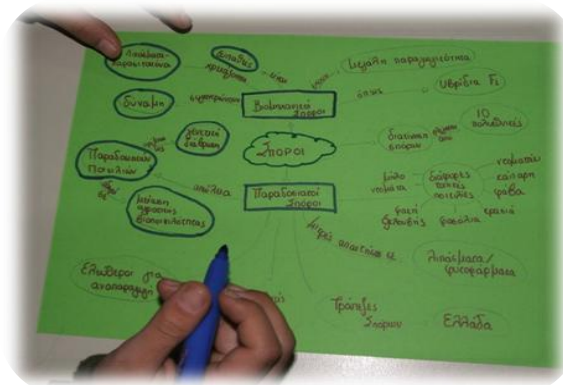
...από το βιβλίο των εντυπώσεων

7-8.4 Ιανουάριος

7-8.4.1 Διερεύνηση του θέματος, Εννοιολογική Χαρτογράφηση, Debate

Με το νέο έτος έγινε η αναζήτηση πληροφοριών για το κάθε υποθέμα από άρθρα στον ηλεκτρονικό τύπο και η χαρτογράφηση του θέματος (εννοιολογικός χάρτης) ανά ομάδα. Οι ομάδες παρουσίασαν τον εννοιολογικό τους χάρτη και αξιολογήθηκαν από τις υπόλοιπες ομάδες.

Οι «Παγκόσμιοι» και οι «Σποροταξιδευτές»
χαρτογραφούν και παρουσιάζουν

Οι «Σοφολογιάται», οι «Παγκόσμιοι» και οι «Ακτιβιστές» παρουσιάζουν και αξιολογούνται

Από τους τέσσερις χάρτες συντάχθηκε ο συνθετικός εννοιολογικός χάρτης.

Με βάση τον εννοιολογικό χάρτη κάθε ομάδας ακολούθησε αγώνας λόγων (debate) υπέρ ή κατά της ελευθερίας των σπόρων, όπου εκπροσωπούσαν και οι τέσσερις ομάδες. Τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας εκτελούσαν χρέη κριτικής επιτροπής, η οποία ψήφισε την καλύτερη ομάδα βάσει της επιχειρηματολογίας της αλλά και του τρόπου παρουσίασης των επιχειρημάτων της. Νικήτρια ομάδα κρίθηκε η ομάδα των «Σποροταξιιδευτών» που ακόμα της χρωστάμε το...έπαθλο. Με αυτό τον τρόπο πραγματοποιήθηκε και η ενδιάμεση αξιολόγηση.

Οι «Σποροταξιιδευτές» και οι «Ακτιβιστές» αλληλοϋποστηρίζονται

Οι «Σοφολογιότατοι» αποφάσισαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους με τους «Παγκόσμιους»

7-8.5 Φεβρουάριος

7-8.5.1 Τέχνη και Ακτιβισμός

7-8.5.1.1. Η ομάδα ενημερώθηκε για τη σημασία των μελισσών στην επικοινωνία, καθώς και για τον κίνδυνο εξαφάνισης που διατρέχουν οι μέλισσες. Οι μέλισσες και η μελισσοκομία μας έδωσαν και ιδέες για την αμφίεσή μας στην ακτιβιστική δράση που ετοιμάζαμε για την τελευταία εβδομάδα των Αποκριών.

7-8.5.1.2. Μέσα στον Φεβρουάριο μας επισκέφτηκαν ο ντράμερ και δάσκαλος του αυτοσχεδιασμού με κρουστά, Νίκος Τουλιάτος μαζί με τους συνεργάτες του και την πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου, κα Χαρά Κοντοσώρου, παλιά συνεργάτη της ομάδας μας. Ο κος Τουλιάτος μας προσκάλεσε στο κυριακάτικο μουσικό εργαστήριο που γίνεται στη Δημοτική Βιβλιοθήκη, με στόχο τη συμμετοχή μας στη δράση του Δήμου για την Παγκόσμια Ημέρα της Μουσικής. Εμείς αποδεχτήκαμε την πρόσκληση και ζητήσαμε τη βοήθειά του για την προετοιμασία της ακτιβιστικής μας δράσης στο σχολικό προαύλιο. Το «σεμινάριο» που έγινε είχε ένταση, ρυθμό και κεράσματα, ιδιόχειρα και αγοραστά.

Εργαστήριο αυτοσχεδιασμού με τον Νίκο Τουλιάτο και τους συνεργάτες του

7-8.5.1.3. Έτσι την Παρασκευή 24 Φεβρουαρίου, μετά από μια τελευταία πρόβα, πραγματοποιήσαμε τη δράση οικολογικής και κοινωνικής ευαισθητοποίησης στο σχολικό προαύλιο στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων της Αποκριάς, που περιλάμβανε παρέλαση με αυτοσχέδια κρουστά όργανα (π.χ. πλαστικούς κάδους απορριμμάτων!) και με πανό και συνθήματα για την ελευθερία των σπόρων, τα οποία είχαν κατασκευάσει τα ίδια τα παιδιά.

Ακτιβιστική δράση στο προαύλιο με κρουστούς... κάδους και ταψιά, συνθήματα, βιολογικά μήλα με σκουληκία, βιοτεχνολόγους- επιστήμονες, πρωτόγονους καλλιεργητές από τη Χαβάη, ακτιβιστές-μελισσόακια και...τη μελισσοκόμο τους

7-8.5.2 Έρευνα αγοράς

Λίγο πριν την τριήμερη εκδρομή μας κάναμε έρευνα για την προέλευση και την ποιότητα των προϊόντων των σούπερ μάρκετ. Χρησιμοποιώντας φύλλο εργασίας από το σχετικό υλικό του ΚΠΕ Κρεστένων, πήγαμε στα σούπερ μάρκετ και από τα στοιχεία που συλλέξαμε συνειδητοποιήσαμε ότι τα περισσότερα προϊόντα που αγοράζουμε δεν είναι καθόλου ... τοπικά.

7-8.6 Μάρτιος

7-8.6.1 Τοπικά προϊόντα και φυσική καλλιέργεια στο ΚΠΕ Κρεστένων και στο Αγρόκτημα Φοίφα

Ξενάγηση και... αγώνες δρόμου στην Ολυμπία

Η παιδαγωγική ομάδα παρακολουθεί τα τεκταινόμενα στο στάδιο

Ενημέρωση για το πρόγραμμα «Προϊόντα της Ηλειακής Γης» στο ΚΠΕ Κρεστένων από τον κο Πέτρο Γαβρά, υπεύθυνο του ΚΠΕ

Ξεθάμηση και γευσσιγνωσία στο ελαιοτριβείο Lapithas

Εργαστήρια στο ΚΠΕ Κρεστένων: παρασκευή σαπουνιού από τηγανόλαδο με την κα Μαρία Σχοινά και διερεύνηση της προέλευσης των προϊόντων από το barcode

Παρουσιάσεις...

7-8.6.2. Από την Πέμπτη 2 έως το Σάββατο 4 Μαρτίου πραγματοποιήσαμε τριήμερη εκδρομή με επίσκεψη στο ΚΠΕ Κρεστένων, όπου επιλεγθήκαμε, για να παρακολουθήσουμε το διήμερο πρόγραμμα "Προϊόντα της ηλειακής γης" και να φιλοξενηθούμε στην εστία του ΚΠΕ Κρεστένων. Στο πλαίσιο του προγράμματος ενημερωθήκαμε από τους υπεύθυνους του ΚΠΕ, παίξαμε παιχνίδια εμπιστοσύνης και συνεργασίας, συμμετείχαμε σε εργαστήριο παρασκευής σαπουνιού και εντοπισμού προέλευσης του προϊόντος από το barcode, ξεναγηθήκαμε σε τοπικό ελαιοτριβείο και ακολουθήσαμε στον Πύργο περιβαλλοντικό μονοπάτι στα χνάρια του εμπορίου σταφίδας.

Παιχνίδια εμπιστοσύνης και συνεργασίας στο ΚΠΕ Κρεστένων

Παιχνίδια εμπιστοσύνης και συνεργασίας στο ΚΠΕ Κρεστένων

Περιβαλλοντικό μονοπάτι στον Πύργο στον δρόμο της σταφίδας με ξεναγό μας την κα Αγγελική Τσούρα του ΚΠΕ Κρεστένων: ο παλιός σταθμός της σιδηροδρομικής γραμμής Πύργος-Κατάκολο για τη μεταφορά της εξαγωγίμης σταφίδας στο λιμάνι

Η πάλαι ποτέ δημοτική αγορά του Πύργου, τώρα αρχαιολογικό μουσείο

Η οικονομική ευμάρεια από το εμπόριο σταφίδας δημιουργεί πολιτισμό:
το δημαρχείο

Στον δρόμο για Καλαμάτα, στάση στην Κυπαρισσία

Αλλαγή χρήσης: σταθμοί-καφενεία και... barcode

7-8.6.3. Το Σάββατο 4 Μαρτίου παρακολουθήσαμε και ένα τρίωρο εργαστήριο στο Αγρόκτημα Φυσικής Καλλιέργειας Φοίφα, όπου ενημερωθήκαμε για τις ωφέλειες της φυσικής καλλιέργειας και της συγκαλλιέργειας, την κομποστοποίηση, τη δημιουργία σπορόφυτων και φυσικών καλλυντικών και δοκιμάσαμε τα προϊόντα του αγροκτήματος. Η ιδέα της συμμετοχής σε ένα δίκτυο κομποστοποίησης και η συμβολή μέσω αυτού στην αυτοδιαχείριση των οικιακών μας απορριμμάτων, μας κινητοποίησε.

Παιχνίδια συνεργασίας στο Αγρόκτημα Φοίφα στην Καλαμάτα

Παιχνίδια συνεργασίας στο Αγρόκτημα Φοίφα στην Καλαμάτα

Πώς γίνεται η κομποστοποίηση;

Και πώς η φυσική καλλιέργεια και η συγκαλλιέργεια;

Το αγρόκτημα διαθέτει τη μεγαλύτερη τράπεζα σπόρων της Πελοποννήσου

Εργαστήρια σπορόφυτων και φυσικών καλλυντικών

7-8.6.4. Τέλος ανεβήκαμε στον Ταΰγετο, όπου γίναμε δεκτοί από τον φιλόξενο πολιτιστικό σύλλογο του χωριού Αλαγονία και πεζοπορήσαμε μαζί τους σε τοπικό μονοπάτι στη θέση Βρύση Νικά. Έγινε και ανταλλαγή δώρων κι ο σύλλογος δώρισε στις καθηγήτριες και στην ομάδα από δύο βιβλία για την Αλαγονία. Η εκδρομή ολοκληρώθηκε σε κατάσταση ευφορίας και ενθουσιασμού, καθώς στον δρόμο της επιστροφής απονεμήθηκαν τα «χρυσά πορτοκάλια» (προσφορά του αγροκτήματος Φοίφα) ως βραβεία από τους μαθητές και τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας κατόπιν παρουσίασης των υποψηφιοτήτων κάθε κατηγορίας και ψηφοφορίας της καλύτερης συμμετοχής.

Ο πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Αλαγονίας κι ο δάσκαλος του χωριού με το ...προεδρείο της ομάδας!

Φιλόξενη υποδοχή και ξενάγηση στη θέση βρύση Νικά

7-8.6.5 Παρασκευή Υγιεινού Πρωινού για το ... «Συμπόσιο της Πείνας»

Κατά την επόμενη συνάντηση μετά την εκδρομή πραγματοποιήσαμε εργαστήριο προετοιμασίας υγιεινού πρωινού. Φτιάξαμε μπάρες δημητριακών, με στόχο να συνδεθεί η νεο-αποκτηθείσα γνώση για τη σημασία των τοπικών προϊόντων με την πρακτική της υγιεινής διατροφής. Οι μπάρες όμως έμειναν στο ψυγείο του σχολείου, για να παίξουν τον ρόλο τους στο «Συμπόσιο της Πείνας» κατά την επόμενη συνάντηση της ομάδας.

7-8.6.6. Την επόμενη Παρασκευή, λοιπόν, παίξαμε το «Συμπόσιο της Πείνας». [Το συμπόσιο της πείνας](#) είναι ένα κατασκευασμένο βίωμα που βασίζεται στη μέθοδο της ολικής προσομοίωσης, το οποίο έχει στόχο να ευαισθητοποιήσει τους συμμετέχοντες στο στοίχημα της διατροφικής επάρκειας, στα προβλήματα της άνισης κατανομής των πόρων και των υπηρεσιών στον πλανήτη, να τους κάνει να κατανοήσουν τις αιτίες και τα αποτελέσματα αυτής της ανισότητας, να προβληματιστούν και να προτείνουν λύσεις. Παρακολουθήσαμε επίσης το συνοδευτικό βιντεάκι «Πώς να θρέψουμε τον πλανήτη», με στόχο την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης στο θέμα της διατροφικής επάρκειας, του λιμού και της φτώχειας σε αλληλεξάρτηση με κοινωνικο-οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες (κλιματική αλλαγή, μεταναστευτικές ροές, προώθηση του δυτικού καταναλωτικού προτύπου, άνιση κατανομή πλούτου, ανθρωπιστική βοήθεια). Τα παιδιά τραβώντας στην τύχη χρωματιστές κάρτες κατατάσσονταν σε μία κοινωνικο-οικονομική τάξη. Όσοι τράβηξαν τις μπλε κάρτες - που ήταν και οι λιγότεροι - πήγαν στο τραπέζι της ανώτερης τάξης και είχαν πρόσβαση σε όλα τα αγαθά - και στις...βιολογικές μπάρες δημητριακών που είχαν ετοιμαστεί με τον ιδρώτα όλων. Η μεσαία τάξη έτρωγε τυποποιημένα προϊόντα σελφ-σέρβις σε πλαστικά σκεύη, ενώ η κατώτερη τάξη αρκέστηκε σε ένα συσσίτιο με παξιμάδια και νερό. Με τις κάρτες ρόλων που είχε ο καθένας μπορούσε να ανέλθει κοινωνικά ή να κατέβει. Αυτοί που έμειναν αμετακίνητοι ωστόσο ήταν οι ... πλούσιοι της Γης.

7-8.6.7 Δημιουργία σπορείου παραδοσιακών σπόρων από το ΠΕΛΙΤΙ

Μέσα στον Μάρτη, στα κενά και στα διαλείμματα, δημιουργήσαμε το σπορείο μας με παραδοσιακές ποικιλίες σπόρων που μας έστειλε η κοινότητα [ΠΕΛΙΤΙ](#) μαζί με ενημερωτικό υλικό. Τρυπήσαμε κυπελάκια, βάλουμε χώμα, φτιάξαμε ετικέτες και τα τοποθετήσαμε στο αίθριο της βιβλιοθήκης μας. Το σπορείο ανέλαβαν να φροντίζουν καθημερινά μέλη της ομάδας (λιάσιμο, πότισμα), τα οποία ανταποκρίθηκαν με μεγάλη υπευθυνότητα.

Φασολάκια, ρόκες, καλαμπόκια και λίγες ντοματιές
σκάσανε μύτη

7-8.7 Απρίλιος

7-8.7.1 Πεζοπορία και Διανυκτέρευση στην Πάρνηθα με Ενημέρωση από τον Ε.ΔΑΣ.Α.

Την Παρασκευή 31 Μαρτίου και το Σάββατο 1^η Απριλίου πραγματοποιήσαμε για τρίτη συνεχή χρονιά διήμερη εκδρομή στην Πάρνηθα με πεζοπορία της ομάδας από το τέρμα του τελεφερίκ έως το Φλαμπούρι και διανυκτέρευση στο ομώνυμο καταφύγιο. Πήραμε ενημερωτικό υλικό από τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας, ενώ ενημερωθήκαμε με προβολή που έγινε στον χώρο του καταφυγίου από τους Εθελοντές Δασοπροστασίας Αττικής (Ε.ΔΑΣ.Α.) για τον κίνδυνο της πυρκαγιάς και την εθελοντική δράση για την προστασία του βουνού και των γύρω περιοχών. Την επόμενη μέρα πεζοπορήσαμε μέχρι την πηγή Κορομηλιά, όπου και διαβάσαμε τον κανονισμό του δάσους και κάναμε πικ-νικ. Στην επιστροφή κάναμε παιχνίδια συντονισμού και συνεργασίας και επιστρέψαμε πεζοπορώντας έως το τελεφερίκ.

Διαδρομή από το τελεφερίκ στο καζίνο έως το καταφύγιο Φλαμπούρι

Στάση στο καταφύγιο Μπάφι

Ενημέρωση από τους Εθελοντές Δασοπροστασίας Αττικής (ΕΔΑΣΑ)

Καταφύγιο Φλαμπούρι

Αναζητώντας το μονοπάτι Φλαμπούρι-Πηγή Κορομηλιά στο χάρτη

Πικ-νικ και παιχνίδια πριν την επιστροφή...

Επιστρέφουμε πεζοπορώντας από το Φλαμπούρι μέχρι το τελεφερίκ

7-8.7.2 Προετοιμασία για την Ενημερωτική Εκδήλωση με το ΠΕΛΙΤΙ

Αποσκοπώντας στη διοργάνωση ενημερωτικής εκδήλωσης για την τοπική κοινότητα τον Μάιο, κάναμε τις απαραίτητες ενέργειες για την πρόσκληση εκπροσώπων από την Κοινότητα ΠΕΛΙΤΙ για ενημέρωση σχετικά με την αξία της διατήρησης των παραδοσιακών ποικιλιών σπόρων, την ελεύθερη ανταλλαγή τους και τη σημασία τους για την ποιότητα ζωής μας. Ήρθαμε σε επαφή με τον κο Άρη Παύλο, από το ΠΕΛΙΤΙ Αίγινας, ο οποίος με τη σειρά του μας προσκάλεσε στη γιορτή σπόρων της κοινότητας στην Αίγινα, την Κυριακή των Βαΐων.

7-8.8 Μάιος-Ιούνιος

7-8.8.1 Εκδηλώσεις Διάχυσης

Την Παρασκευή 5 Μαΐου έγινε η παρουσίαση του περιβαλλοντικού μας προγράμματος στη σχολική κοινότητα με την προβολή βίντεο από τις δράσεις όλης της χρονιάς https://youtu.be/n8GIXyew_8E και με δραματοποίηση του debate πάνω σε σενάριο μαθήτριας μέλους του προγράμματος. Το θέμα ήταν η ψήφιση ενός νόμου που αναγκάζει τους αγρότες να αγοράζουν τους σπόρους τους από τις εταιρείες. Τα επιχειρήματα της κάθε ομάδας εκφράστηκαν με λογική, πάθος, χιούμορ και τραγούδι («Το φάρμακο» των Χειμερινών Κολυμβητών).

7-8.8.1.2 ΣΚΕΤΣΑΚΙ

«Όχι στους Μεταλλαγμένους Σπόρους» (δραματοποίηση του debate)

της Βάγιας Πλατσατούρα (Α5)

ΑΦΗΓΗΤΗΣ: Καθώς η κυβέρνηση πρόκειται σε λίγες μέρες να ψηφίσει νόμο που θα επιτρέπει το εμπόριο των μεταλλαγμένων σπόρων και θα εξαρτά τις επιδοτήσεις των αγροτών από την αγορά σπόρων, οι παγκόσμιοι - έμποροι μαζί με τους σοφολογιότατους - επιστήμονες αποφασίζουν να προωθήσουν στους ανυποψίαστους σποροταξιδευτές - αγρότες τους σπόρους τους.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 1: (Εμφανίζεται μεγαλοπρεπώς στα χωράφια όπου δουλεύουν οι αγρότες) Καλοί μας αγρότες είμαστε εδώ για να λύσουμε τα προβλήματά σας! Από εδώ και πέρα θα αγοράζετε σπόρους μόνο από τη δική μας εταιρεία!

ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ 1: (Σταματάει την δουλειά του και κοιτάζει τον παγκόσμιο καχύποπτα) Και ποια είναι η δικιά σας εταιρεία;

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 2: Θα σας τα εξηγήσω όλα εγώ. Όπως έχετε διαπιστώσει, οι αγρότες αδυνατούν να αναπαράγουν τους δικούς τους σπόρους, με αποτέλεσμα οι σοδειές να καταστρέφονται. Πλέον όμως η εταιρεία μας, θα σας προμηθεύει με τους κατάλληλους σπόρους, για να μπορέσετε να παράγετε τα προϊόντα σας με ασφάλεια.

ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ 2: Και τι σπόροι είναι αυτοί δηλαδή;

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 1: Είναι... σπόροι ανθεκτικοί!!!

ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ 1: Μα επιτέλους πώς μπορούν αυτοί να είναι ανθεκτικοί ενώ οι άλλοι όχι!

ΣΟΦΟΛΟΓΙΟΤΑΤΟΣ 1: (Παίρνει σοβαρό ύφος) Πρόκειται για γενετικώς τροποποιημένο σπόρο κύριε! Έχει γίνει επέμβαση στο DNA τους.

ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ 2: (Μπερδεμένος από την απάντηση που μόλις άκουσε) Δεν ξέρω τι λέτε... Εγώ δεν έχω παράπονο από τους σπόρους μου. Υπάρχουν καλές και κακές σοδειές, όμως έτσι είναι τα πράγματα, έτσι είναι η φύση...

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 2: Με τους δικούς μας σπόρους δεν θα υπάρχουν πλέον κακές σοδειές! Θα παράγετε ωραία προϊόντα σε μεγάλες ποσότητες που θα σας αποδώσουν και μεγάλα κέρδη.

ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ 1: (Παραμένει δύσπιστος) Δεν πιστεύουμε στο παραμύθι του Τζακ με τη φασολιά κύριε... Εδώ πέρα δουλεύουμε σκληρά και εσείς μας καθυστερείτε...

ΣΟΦΟΛΟΓΙΟΤΑΤΟΣ 2: Πώς συγκρίνετε τον μοναδικό σπόρο μας με αυτό το παραμυθάκι; Οι γενετικώς τροποποιημένοι σπόροι είναι επιστήμη! Δεν έχετε ιδέα πώς θα σας ωφελήσουν!

ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ 1: Αυτά που εσείς υποστηρίζετε δεν είναι σωστά πράγματα. Εγώ ξέρω τη φροντίδα που χρειάζεται ένας σπόρος για να αποδώσει και πιστέψτε με... προτιμώ τις δικές μου μεθόδους. Δεν θέλουμε τους μεταλλαγμένους σπόρους σας!

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 2: Ό,τι και να λέτε, σε λίγο καιρό η κυβέρνησή σας θα εγκρίνει τον νόμο που ορίζει ότι δεν θα μπορείτε να πάρετε επιδότηση, αν δεν αγοράσετε σπόρο από τη δική μας εταιρεία!

(Ξαφνική άφιξη των ακτιβιστών με πανό διαμαρτυρίας)

ΑΚΤΙΒΙΣΤΗΣ 1: Δεν θα επιτρέψουμε ποτέ να γίνει κάτι τέτοιο!

ΣΥΝΟΛΟ ΑΚΤΙΒΙΣΤΩΝ: ΟΧΙ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΛΛΑΓΜΕΝΟΥΣ ΣΠΟΡΟΥΣ!!!ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ!

ΣΟΦΟΛΟΓΙΟΤΑΤΟΣ 1: Ποιοι είστε εσείς;

ΑΚΤΙΒΙΣΤΗΣ 2: Είμαστε ακτιβιστές . Καλοί μου αγρότες, μην τους ακούτε! Το μόνο που θέλουν είναι να διασφαλίσουν τα συμφέροντά τους!

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 1: Τι είναι αυτά που λέτε;

ΑΚΤΙΒΙΣΤΗΣ 1: Προσπαθείτε να τους πείσετε πως έχουν συμφέρον να αγοράσουν τα τερατουργήματα που εσείς ονομάζετε σπόρους!

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 2: Και βέβαια έχουν συμφέρον, αφού θα κερδίζουν περισσότερα.

ΑΚΤΙΒΙΣΤΗΣ 2 : Ελάτε τώρα κύριε... Όλοι γνωρίζουμε πως από αυτή την υπόθεση το κέρδος θα είναι μόνο δικό σας. Η κατανομή των εισοδημάτων δεν θα είναι δίκαιη και οι μόνες που θα κερδίζουν θα είναι οι πολυεθνικές εταιρείες και όχι οι απλοί αγρότες!

ΣΟΦΟΛΟΓΙΟΤΑΤΟΣ 2: Και όμως τα υβρίδια έχουν ωφελήσει πολύ τις υπόλοιπες χώρες που δέχτηκαν τους σπόρους μας !

ΑΚΤΙΒΙΣΤΗΣ 1: Εννοείτε τις φτωχές χώρες που πλέον είναι πλήρως εξαρτημένες από τις δικά σας ισχυρά και βιομηχανικά κράτη;

ΣΟΦΟΛΟΓΙΟΤΑΤΟΣ 1 : Σας ενημερώνω πως οι δικοί μας σπόροι έχουν συντελέσει στην επίλυση του προβλήματος του υποσιτισμού. Χιλιάδες άνθρωποι πλέον παίρνουν όλα τα θρεπτικά συστατικά που οι δικές σας σπόροι ποτέ δεν κατάφεραν να τους προσφέρουν.

ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ 2: Οι δικοί μας σπόροι ποτέ δεν έβλαψαν κανέναν! Οι δικοί σας σπόροι καταστρέφουν τον άνθρωπο αλλά και το περιβάλλον.

ΣΟΦΟΛΟΓΙΟΤΑΤΟΣ 1: Θέλετε να πείτε δηλαδή πως δεν χρειάστηκε ποτέ να χρησιμοποιήσετε φυτοφάρμακα ; Σας διαβεβαιώ πάντως πως με τους δικούς μας σπόρους κάτι τέτοιο δεν είναι απαραίτητο.

ΑΚΤΙΒΙΣΤΗΣ 1: Δεν χρειάζεται γιατί είναι μεταλλαγμένοι που μόνο σπόροι δεν μπορούν να ονομαστούν!

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ 1: Κι όμως βλέπετε τα πράγματα από τη λάθος πλευρά...

ΑΚΤΙΒΙΣΤΗΣ 2 : (Σταματάει απότομα τον παγκόσμιο) Ακούσαμε αρκετά , κύριε! Εμείς οι ακτιβιστές και οι φίλοι μας οι αγρότες δεν θα επιτρέψουμε ποτέ να διακινηθούν τέτοιοι σπόροι. Ενάντια, λοιπόν, σε κάθε πολυεθνική εταιρεία, θα πολεμήσουμε για τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων, την

οργάνωση της παραγωγής σε τοπικό επίπεδο και την αρμονική συνύπαρξη του ανθρώπου με τη φύση, γιατί πάνω από όλα, το επίκεντρο της παραγωγής και της διανομής της τροφής είναι ο άνθρωπος και όχι τα κέρδη!

ΑΚΤΙΒΙΣΤΕΣ & ΣΠΟΡΟΤΑΞΙΔΕΥΤΕΣ: Ζήτω!!!

7-8.8.1.3 Διοργανώσαμε (5 Μαΐου) εκδήλωση διάχυσης των γνώσεων που έχουμε αποκομίσει από το πρόγραμμα, στην τοπική κοινότητα με προσκεκλημένο ομιλητή τον κο Άρη Παύλο από το ΠΕΛΙΤΙ Αίγινας. Η συζήτηση ξεκίνησε με σχολιασμό των απαντήσεων που είχαν δώσει τα μέλη του προγράμματος αλλά και οι συμμαθητές τους σε έρευνα που είχαμε κάνει τις προηγούμενες μέρες. Τα ερωτήματα αφορούσαν τη σημασία των παλιών σπόρων και τους τρόπους διάσωσής τους καθώς και τη σχέση τους με την ποιότητα ζωής. Ο κος Παύλος αναφέρθηκε στις δυνατότητες δράσης που έχει ο καθένας από μας για τη διαφύλαξη της ποιότητας ζωής μας. Στη συνέχεια, με την καθοδήγησή του χωρίσαμε τα φυτά του σπορείου μας και κατασκευάσαμε κομποστοποιητή με παλέτες, με σκοπό να ξεκινήσουμε κομποστοποίηση στο σχολείο από την επόμενη σχολική χρονιά. Τέλος, προσφέραμε τα φυτά του σπορείου μας προς υιοθεσία σε μαθητές και διδάσκοντες. Στο πλαίσιο της Ημέρας Εθελοντισμού που διοργανώνει κάθε χρόνο το σχολείο μαζί με την περιβαλλοντική ομάδα και με την υποστήριξη του Δήμου Μεταμόρφωσης, έγινε καθαρισμός της αυλής, δενδροφύτευση, ζωγραφική στους τοίχους.

Ο κος Άρης Παύλος μιλάει στα παιδιά και τους διδάσκοντες του σχολείου για τη σημασία των σπόρων για την ποιότητα ζωής, καθώς και για τη δυνατότητα παρέμβασης του καθενός από εμάς

Οι δύο πάγκοι: με το κέικ και τα πορτοκάλια για στίψιμο για τους εθελοντές, και με τα φυτά του σπορείου μας προς υιοθεσία με οδηγίες για το πώς κρατάμε σπόρο.

Η ομάδα έχει κάνει καλή προετοιμασία!

Πώς χωρίζουμε τα φυτά χωρίς να τραυματίσουμε τις ρίζες τους;

Οι πρώτες υιοθεσίες... Καλορίζικα!

Προετοιμασία για τον κομποστοποιητή από παλέτες... Καρφώνουμε τα πηκάκια και οι μικροί τα καταφέρνουν με χαρά!

Καθαρισμός των παρτεριών και δενδροφύτευση: ο Δήμος μας πρόσφερε εργαλεία, γάντια και σακούλες και προετοίμασε τους λάκκους και οι γονείς πρόσφεραν τα φυτά.

Συνάδελφοι και συμμαθητές παρόντες στη δράση της περιβαλλοντικής ομάδας.

Προετοιμασία για ένα γκράφιτι που δεν έγινε... Γιατί όπου λαλούν πολλοί κοκόροι...

7-8.8.1.4 Στο πλαίσιο της διάχυσης της δουλειάς μας εκτός της σχολικής κοινότητας

δηλώσαμε συμμετοχή σε **τρεις διοργανώσεις**: **Πρώτον**, στη Διημερίδα Παρουσίασης των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (29-30/5) με τίτλο «Λίγο πιο νωρίς, λίγο πιο αργά, σημασία έχει η αγάπη μας για τη φύση και τα κοινά!» που διοργάνωσε η Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας δια της υπευθύνου Π.Ε., Βαρβάρας Πετρίδου, στο 4^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου. Τα παιδιά του προγράμματος που παρευρέθηκαν την Τρίτη 30 Μαΐου στον χώρο της

εκδήλωσης ανέβηκαν στη σκηνή κρατώντας τα πανό με τα συνθήματά μας για την ελευθερία των σπόρων κι αφού είχαν επιλέξει το καθένα μία δράση που είχε κατά τη γνώμη τους μεγάλο αντίκτυπο, την παρουσίασε με συντομία, ενώ στην οθόνη προβαλλόταν το αντίστοιχο

φωτογραφικό υλικό από το ημερολόγιο των δράσεών μας. Στο τέλος προβλήθηκε και το βίντεο με τις δράσεις της χρονιάς.

Στο τέλος οι ομάδες φωτογραφίζονται με τις καθηγήτριές τους, την υπεύθυνη Π.Ε. της Β'Αθήνας, Βαρβάρα Πετρίδου, και τον «πατέρα» της Π.Ε. στη Β'Αθήνα, κο Γιώργο Κούσουλα

7-8.8.1.5 **Δεύτερον**, θέσαμε υποψηφιότητα για τα Βραβεία Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας στον Σύνδεσμο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Πόλεων (Σ.Β.Α.Π.) και βραβευτήκαμε ανάμεσα στα Λύκεια (7 Ιουνίου).

7-8.8.1.6 **Τρίτον**, το πρόγραμμα υποβλήθηκε στον 1^ο Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό Καλών Εκπαιδευτικών Πρακτικών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που διοργάνωσε το έργο S.A.M.E. World για την κλιματική αλλαγή, την περιβαλλοντική δικαιοσύνη και την περιβαλλοντική μετανάστευση, με συντονιστή στην Ελλάδα το ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», διακρίθηκε ως καλή εκπαιδευτική πρακτική και ήρθε 5^ο στην Ελλάδα. Με στόχο τη συμμετοχή στον παραπάνω διαγωνισμό τα γενικά στοιχεία του προγράμματος καθώς και τα συνοδευτικά του αρχεία έχουν αναρτηθεί στις Ανοιχτές Εκπαιδευτικές Πρακτικές στην πλατφόρμα του Φωτόδεντρου <http://photodentro.edu.gr/oepr/8532/567?locale=el>

9. «Τα σιγανά ποταμάκια...Ποτάμια σε φυσικό περιβάλλον -Ζωή στο ύπαιθρο»

1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης

Σχολικό Έτος 2017-2018

Παιδαγωγική Ομάδα : Άννα Τρίγκατση ΠΕ02, Στυλιανή Κεραμιδά ΠΕ02

&

10. «Για να μην κατεβάσει... ό,τι βρέξει. Ποτάμια σε αστικό περιβάλλον - Ζώντας δίπλα σε ποτάμι»

1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης

Σχολικό Έτος 2017-2018

Παιδαγωγική Ομάδα : Σταυρούλα Βλάχου ΠΕ04.02, Αλεξάνδρα Ηλία ΠΕ81.8

9-10.1 ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ημερομηνία 27-11-17

Σχ. Έτος: 2017-18

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: **1ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης**

Δ/ΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Β/βάθμια Β' Αθήνας

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ: Αλεξάνδρα Ηλία **ΠΕ/ΤΕ:** ΠΕ 14

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΟΥ ΕΚΠΟΝΕΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:

Όνοματεπώνυμο: Σταυρούλα Βλάχου

Ειδικότητα: ΠΕ04.02

ΑΛΛΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: (Όνοματεπώνυμο- Ειδικότητα)

1) Αλεξάνδρα Ηλία ΠΕ14.04

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:**"Για να μην κατεβάσει...ό,τι βρέξει. Ποτάμια σε αστικό περιβάλλον - Ζώντας δίπλα σε ποτάμι"***(Κατά το σχεδιασμό, λαμβάνονται υπόψη οι βασικές αρχές που διέπουν την υλοποίηση τους)***ΕΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΣΤΗ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ:** Περιβάλλον και Αειφορική Διαχείριση - Ανθρώπινα Δικαιώματα**ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:**ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ : **23** (ΑΓΟΡΙΑ: 11 ΚΟΡΙΤΣΙΑ: 12)

ΑΜΙΓΕΣ ΤΜΗΜΑ:		ΜΕΙΚΤΗ ΟΜΑΔΑ:	x	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΑΛ/ΕΚ:	
------------------	--	---------------	---	---------------------	--

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΟΜΑΔΑΣ

ΗΜΕΡΑ:	ΩΡΑ:	ΤΟΠΟΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ
Παρασκευή	14.10-16.00	Σχολική Βιβλιοθήκη

ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ; ΝΑΙ**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:****Α.ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ- ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ***(ποιες διαστάσεις του θέματος θα προσεγγίσετε, έως 100 λέξεις) :*

Θα ασχοληθούμε με το θέμα της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και της υποβάθμισής του, τη διαχείριση φυσικών πόρων, την ποιότητα ζωής και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Συγκεκριμένα, το θέμα αφορά τα ρέματα και τα ποτάμια κατά κύριο λόγο σε αστικό περιβάλλον (και δευτερευόντως σε φυσικό περιβάλλον). Θα μας απασχολήσει το πώς διαμορφώνεται η ζωή των ανθρώπων αλλά και των υπόλοιπων έμβιων οργανισμών κοντά σε ένα ποτάμι, ζητήματα όπως η εκτροπή των ποταμών, τα αίτια και οι συνέπειές της, η κατασκευή φραγμάτων και η δημιουργία τεχνητών λιμνών και οι επιπτώσεις τους, η ρύπανση των υδάτων τους, τα αίτια και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον καθώς και η διαβίωση κοντά σε ποτάμι. Μέσα από την επαφή με τη φύση προκύπτει συναισθηματική εμπλοκή σε περιβαλλοντικά ζητήματα που πρέπει να προηγηθεί οποιασδήποτε θεωρητικής προσέγγισης.

Β. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ *(τι επιδιώκετε να μάθουν, έως 100 λέξεις)***Μετά την υλοποίηση του προγράμματος, οι μαθητές/τριες θα είναι σε θέση:**

Να **γνωρίζουν** τη σημασία των ποταμών για τη ζωή μας, για τη ζωή κάτω από το νερό και τη ζωή πάνω στη γη

Να **συνειδητοποιήσουν** την ανάγκη προστασίας των ρεμάτων και των ποταμών από τους κινδύνους που τους απειλούν

Να **αναγνωρίζουν** την αξία του καθαρού νερού και της υγιεινής, της υγείας και της ευεξίας για τη ζωή

Να **εφαρμόζουν** πειραματικές μεθόδους μέτρησης της ρύπανσης του νερού των ποταμών

Να **εντοπίζουν** τα πιθανά φυσικά αίτια ή τις ανθρώπινες επεμβάσεις που προκαλούν ρύπανση

του νερού των ποταμών και να **εκτιμούν** τον κίνδυνο δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Να **γνωρίζουν** τι είναι καθαρή ενέργεια και πώς αυτή είναι εφικτή

Να **εφαρμόζουν** εναλλακτικούς τρόπους τουρισμού (διαβίωση στο ύπαιθρο, εθελοντική εργασία)

Να **εκτιμούν** τη σημασία της αειφορικής ανάπτυξης

Να **συνεργάζονται** σε ομάδες και στην ολομέλεια

Να **κάνουν** συμπράξεις για την επίτευξη των στόχων τους

Να **μάχονται** για δικαιοσύνη και ισχυρούς θεσμούς

Να **μάθουν** να είναι ενεργοί πολίτες και να **διεκδικούν** αειφόρες πόλεις/κοινότητες και ποιότητα ζωής ανεξαρτήτως εθνικότητας, φυλής, οικονομικής κατάστασης

Να **αναζητούν** πληροφορίες, να αναπτύσσουν μεθόδους συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων, να επιλύουν προβλήματα και να βρίσκουν και να προωθούν πιθανές λύσεις

Να **εκφράζονται** μέσα από βιωματικές δραστηριότητες

Να **διοργανώνουν** εκδηλώσεις κοινωνικής ευαισθητοποίησης, να **κοινοποιούν** και να **παρουσιάζουν** τα αποτελέσματα της εργασίας τους (πρόσκληση, ανακοίνωση, πρόγραμμα, power point, βίντεο, ιστολόγιο, απεικόνιση, δραματοποίηση)

Να **παίρνουν** συνεντεύξεις και να **χρησιμοποιούν** τις ιστορίες για δημιουργία σεναρίου και παραγωγή ταινίας μικρού μήκους βασισμένης σε αφηγήσεις ζωής

Να **χρησιμοποιούν** τα τεχνολογικά μέσα (φωτογραφική μηχανή, κάμερα, Η/Υ, διαδίκτυο)

Να **κινούνται** προς ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία και τους φορείς

Γ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ : (έως 100 λέξεις)

Μέθοδος Project

Μέθοδος Επίλυσης Προβλήματος

Βιωματική Μέθοδος

Τεχνικές

Καταιγισμός Ιδεών – Εννοιολογικός Χάρτης

Συζήτηση, Επιχειρηματολογία, Λήψη αποφάσεων

Διανομή πληροφοριακού υλικού και συγκέντρωση επιπλέον στοιχείων για το πρόβλημα

Εντοπισμός των αιτιών, διαπίστωση των επιπτώσεων, εντοπισμός των εμπλεκόμενων κοινωνικών

ομάδων και φορέων, καθορισμός στόχων για επίλυση, διερεύνηση των εναλλακτικών λύσεων, σχέδιο δράσεων και προώθηση λύσεων, υλοποίηση των δράσεων, αξιολόγηση και επανατροφοδότηση της διαδικασίας - World Cafe

Μελέτη περίπτωσης, παρατήρηση/πείραμα (μετρήσεις), καταγραφή στοιχείων, αποτύπωση (ζωγραφική, φωτογράφιση, δημιουργία ντοκιμαντέρ), συγκέντρωση πληροφοριών για παλαιότερες μορφές του Κηφισού και για τη ζωή κοντά στο ποτάμι μέσω συνεντεύξεων (προφορική ιστορία)

Δημιουργία σεναρίου και κατασκευή ταινίας μικρού μήκους

Παιχνίδι Ρόλων (πρόβλημα, εμπλεκόμενες ομάδες - φορείς, ηθικό δίλημμα, debate)

Δράσεις

Συνεργασία με ΚΠΕ, Δήμο, αρμόδιους φορείς

Δ.ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ- ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΣ ΜΗΝΑΣ ΕΝΑΡΞΗΣ:

5 μήνες - Οκτώβριος

Ε. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ:

Αριθμός προβλεπόμενων επισκέψεων 2

- 1) ΚΠΕ Αργυρούπολης/Ρέμα Πικροδάφνης ή Λιβάδια Κηφισού ή Ποταμός Βαλανάρης
- 2) ΚΠΕ Παρνεστίου

ΣΤ.ΠΕΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ)

Χημεία Α΄ Λυκείου: pH, Μέτρηση pH με δείκτες, με πεχαμετρικό χαρτί και με πεχάμετρο, Χημικές αντιδράσεις και ποιοτική ανάλυση ιόντων, Οξέα-Βάσεις-Αλατα-Οξειδία, Όξινη βροχή και περιβάλλον

Βιολογία Γενικής Παιδείας Γ΄ Λυκείου: Οικοσύστημα, Βιοτικοί/αβιοτικοί παράγοντες, Κύκλος του νερού, Ευτροφισμός, Ρύπανση των υδάτων

Φυσικοί Πόροι διαχείριση φυσικών πόρων, εδαφικοί πόροι (συντήρηση - προστασία εδαφικών πόρων), γλωρίδα, υδατικοί πόροι, μορφές ενέργειας

Λογοτεχνία: Κείμενα της Αρχαίας και Νεοελληνικής Λογοτεχνίας σχετικά με τα ποτάμια της Αθήνας και τη ζωή των ανθρώπων κοντά στα ποτάμια

Πολιτική Παιδεία: Α΄ Λυκείου (κοινωνία, πολιτεία και οικονομία: αμφίδρομες σχέσεις, αγροτική-βιομηχανική-μεταβιομηχανική κοινωνία, περιβαλλοντική αγωγή, ενεργός πολίτης, το συλλογικό συμφέρον, ο σεβασμός των δικαιωμάτων των άλλων, το ατομικό συμφέρον, οι επιπτώσεις: κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές, φυσικό περιβάλλον και άνθρωπος, σύγχρονα αναπτυξιακά μοντέλα, βιώσιμη και αειφόρος ανάπτυξη – εξοικονόμηση φυσικών πόρων, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, ευθύνη και ασφάλεια του πολίτη, φυσικοί πόροι) και **Β΄ Λυκείου** (το δίκαιο στη ζωή μας, η ελληνική οικονομία, θεσμοί και

πολιτικές της ΕΕ)

Έκφραση-Έκθεση: **Α΄ Λυκείου** (προσχεδιασμένος προφορικός λόγος), **Β΄ Λυκείου** (είδηση-σχόλιο), **Γ΄ Λυκείου** (τρόποι πειθούς - επιχειρήματα- τεκμήρια, ανθρώπινα δικαιώματα -επιστήμη - τεχνολογία-φυσικό περιβάλλον)

Φιλοσοφία: Το πρόβλημα της προόδου

Ζ. ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΧΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ:

- ανάρτηση δράσεων στη σχολική ιστοσελίδα και την ομάδα του 1ου ΓΕΛ Μεταμόρφωσης στο facebook
- διοργάνωση ενημερωτικής εκδήλωσης στο σχολείο
- παρουσίαση του προγράμματος εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας στο τέλος της χρονιάς
- ανάρτηση εκπαιδευτικής πρακτικής στο Φωτόδεντρο
- συμμετοχή σε διαγωνισμούς

Ε. ΚΑΤΑΓΡΑΦΤΕ ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ

(20- 25 ΔΙΩΡΑ). Η χρονική εξέλιξη του προγράμματος (διερεύνηση θέματος, επεξεργασία, υλοποίηση

δράσεων, επισκέψεων, παρουσίαση κλπ)

	<p>Επιλογή θέματος και τίτλου προγράμματος</p> <p>Παιχνίδια γνωριμίας, εμπιστοσύνης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης</p> <p>Συγκρότηση Ομάδας και ανάθεση ρόλων</p> <p>Δημιουργία Περιβαλλοντικής Ομάδας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για εσωτερική ενημέρωση και διάχυση των αποτελεσμάτων των δράσεών της</p> <p>Αρχική αξιολόγηση (ανίχνευση του γνωστικού υποβάθρου των παιδιών με συζήτηση)</p> <p>Αφόρμηση-Ενημέρωση για το θέμα με προβολή και σχολιασμό σχετικών δημοσιευμάτων, εκπομπών, ντοκιμαντέρ</p> <p>Κατασκευή Δέντρου Προσδοκιών - Ενημέρωση του ταμπλό των δράσεων της ΠΟ</p>
---	--

2ος ΜΗΝΑΣ	<p>Σύνταξη Συμβολαίου Ομάδας</p> <p>Καταιγισμός ιδεών, διαμόρφωση ερευνητικών ερωτημάτων, καθορισμός υποθεμάτων, χωρισμός σε υπο-ομάδες</p> <p>Χαρτογράφηση θέματος και αναζήτηση πληροφοριών</p> <p>Δράσεις στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας (συγκέντρωση ειδών για τους πλημμυροπαθείς, διοργάνωση χριστουγεννιάτικου παζαριού)</p> <p>Ένταξη σε σχετικό δίκτυο (π.χ. ΚΠΕ Παρανεστίου "Υπαίθρια διαβίωση και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση", ΚΠΕ Μαρώνειας "Ευρωπαϊκά Ορειβατικά Μονοπάτια Ε6 + Ε4")</p>
3ος ΜΗΝΑΣ	<p>Επικοινωνία με ειδικούς και προετοιμασία ενημερωτικής εκδήλωσης στο σχολείο</p> <p>Πραγματοποίηση της 1^{ης} επίσκεψης σε ΚΠΕ (π.χ. ΚΠΕ Αργυρούπολης "Το νερό - Τα ρέματα" ή στο Πεδίο του ποταμού Βαλανάρη)</p> <p>Αναζήτηση παλιών φωτογραφιών/απεικονίσεων των ποταμών της Αττικής και της ζωής κοντά τους, επίσκεψη στο Πεδίο του Κηφισού, λήψη φωτογραφιών που θα αποτυπώνουν τη σύγχρονη εικόνα τους, αναζήτηση ειδήσεων, λογοτεχνικών κειμένων, αφηγητών για συνέντευξη κ.ά. πηγών που αφορούν το θέμα μας.</p> <p>Αξιολόγηση και ταξινόμηση του υλικού</p> <p>Ενδιάμεση αξιολόγηση</p>
4ος ΜΗΝΑΣ	<p>Λήψη συνεντεύξεων</p> <p>Δημιουργία ταινίας μικρού μήκους</p> <p>Δράσεις οικολογικής και κοινωνικής ευαισθητοποίησης στο σχολείο και την τοπική κοινωνία</p> <p>Πραγματοποίηση ενημερωτικής εκδήλωσης στη σχολική κοινότητα</p> <p>Προετοιμασία και πραγματοποίηση της 2^{ης} Επίσκεψης (πολυήμερης) σε ΚΠΕ εκτός Αττικής (π.χ. ΚΠΕ Παρανεστίου)</p>
5ος ΜΗΝΑΣ	<p>Συμμετοχή σε διαγωνισμούς</p> <p>Προετοιμασία για την τελική παρουσίαση του προγράμματος</p> <p>Παρουσίαση περιβαλλοντικού προγράμματος, τελική αξιολόγηση</p>

9-10.2 ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ 1^{ου} ΓΕ.Λ. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

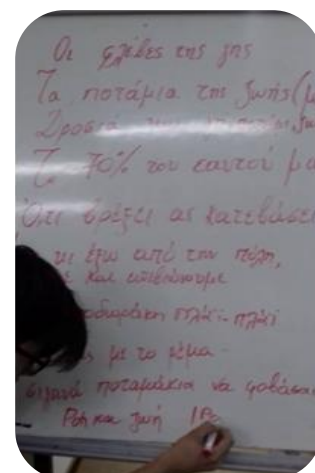
Τα Περιβαλλοντικά Προγράμματα «**Τα σιγανά ποταμάκια... Ποτάμια σε φυσικό περιβάλλον-Ζωή στο ύπαιθρο**» και «**Για να μην κατεβάσει...ό,τι βρέξει. Ποτάμια σε αστικό περιβάλλον-Ζώντας δίπλα σε ποτάμι**» υλοποιήθηκαν στο 1^ο ΓΕΛ Μεταμόρφωσης κατά το σχολικό έτος 2017-18 ως ενιαίο περιβαλλοντικό πρόγραμμα. Η Περιβαλλοντική Ομάδα ασχολήθηκε με τα ποτάμια σε φυσικό και αστικό περιβάλλον και βραβεύτηκε για τη δουλειά της με το Βραβείο Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας του Σ.Β.Α.Π. (6 Ιουνίου 2018).

9-10.2.1 Καθοδηγούμενη αυτενέργεια

9-10.2.1.1 Στις προκαταρκτικές συναντήσεις της ομάδας κατά τον μήνα Οκτώβριο, κατατέθηκαν οι προτάσεις σχετικά με το θέμα που θα μας απασχολούσε. Η ζωή της Μεταμόρφωσης δίπλα στον Κηφισό, ένα ποτάμι που του έχει γυρίσει την πλάτη, μας προβλημάτισε και καθόρισε την επιλογή μας, ενώ παράλληλα η ομάδα εξέφρασε την επιθυμία να ασχοληθεί και με το θέμα της διαβίωσης και επιβίωσης στη φύση και στο δάσος.

9-10.2.1.2 Στη συνέχεια με ψηφοφορία επιλέξαμε και το όνομα της ομάδας: Ο στίχος του τραγουδιού «Με παρέσυρε το ρέμα» και η παροιμία «Τα σιγανά ποταμάκια να φοβάσαι», πλειοψήφισαν. Ωστόσο οι πλημμύρες και η τραγωδία στη Μάνδρα μας έκαναν να αντικαταστήσουμε την πρώτη επιλογή με τη στερεότυπη φράση «Ό,τι βρέξει ας κατεβάσει», που βρισκόταν πιο χαμηλά στην κατάταξη. Έτσι προέκυψε η σύνθεση «**Σιγανά ποταμάκια...για να μην κατεβάσει ό,τι βρέξει**». Στην αφίσα-

πρόσκληση νέων μελών γράψαμε: «Μας αρέσουν τα ποτάμια και ... τα ρέματα, τα...σιγανά και τα ορμητικά. Αυτά που είναι κοντά μας κι αυτά που είναι μακριά μας, μέσα στην πόλη μας αλλά και μέσα στα δάση. Θέλουμε να μάθουμε γι' αυτά, να τα διασχίσουμε, να τα αφήσουμε να μας παρασύρουν, να τα προστατεύσουμε από αυτούς που τα φοβούνται, να προτείνουμε ιδέες και να παλέψουμε για την επιβίωσή τους, να μιλήσουμε με ανθρώπους που ζήσανε και παίζανε κοντά τους, να κατασκηνώσουμε δίπλα τους. Θέλουμε να κάνουμε τα ποτάμια ... τέχνη!»

9-10.2.2 Εξασφάλιση συγκατάθεσης κηδεμόνων & Αδεια φωτογράφισης-βιντεοσκόπησης

Για την εξασφάλιση της συγκατάθεσης των κηδεμόνων για τη συμμετοχή των μαθητών στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα καθώς και για τη δυνατότητα ανάρτησης φωτογραφιών και βίντεο της ομάδας συντάχθηκε ενιαία επιστολή που υπογράφηκε από τους κηδεμόνες των συμμετεχόντων:

9-10.2.2.1 ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Προς το 1ο Γενικό Λύκειο Μεταμόρφωσης

Ο/Η κάτωθι υπογραμμένος/η

γονέας/κηδεμόνας τ... μαθητ... του τμήματος: Δηλώνω υπεύθυνα ότι έλαβα γνώση σχετικά με τις συναντήσεις του Περιβαλλοντικού Προγράμματος του Λυκείου με θέμα τα ποτάμια σε αστικό και φυσικό περιβάλλον και τη διαβίωση στη φύση, κάθε Παρασκευή 14.10-16.00 στον χώρο του σχολείου και είμαι σύμφωνος/η με τη συμμετοχή του κηδευομενομένου μου σε αυτό. Γνωρίζω επίσης ότι τα μέλη της Παιδαγωγικής Ομάδας του Προγράμματος είναι οι κκ. Α. Ηλία, Ά. Τρίγκατζη, Σ. Βλάχου, Σ. Κεραμιδά.

.....

Ο/Η γονέας/κηδεμόνας

.....

Ημερομηνία

Αγαπητοί γονείς,

Σας ενημερώνουμε ότι κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι μαθητές μας στα πλαίσια του Περιβαλλοντικού Προγράμματος θα συμμετέχουν σε διάφορες δράσεις και εκδηλώσεις. Οι δράσεις και οι εκδηλώσεις θα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του σχολείου μας (<http://1lyk-metam.att.sch.gr/>) και ενδεχομένως στις ιστοσελίδες του Υπουργείου Παιδείας και της Β'βάθμιας Εκπαίδευσης καθώς και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Σε αρκετές από τις εκδηλώσεις αυτές θα υπάρχει και ψηφιακό υλικό με φωτογραφίες, κυρίως ομαδικές, ή βίντεο με τους μαθητές μας. Προκειμένου να μπορούμε να αναρτήσουμε φωτογραφίες/βίντεο που να εμφανίζεται το παιδί σας είναι απαραίτητο, αν δεν έχετε αντίρρηση, να υπογράψετε το παρακάτω έντυπο γονικής συγκατάθεσης.

9-10.2.2.2. ΕΝΤΥΠΟ ΓΟΝΙΚΗΣ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

για ανάρτηση φωτογραφιών/βίντεο στη σχολική ιστοσελίδα, στις ιστοσελίδες του Υπουργείου Παιδείας, της Β΄/βάθμιας Εκπ/σης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Προϋπόθεση: δεν θίγονται προσωπικά δεδομένα όπως κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο παιδί μου, για παράδειγμα το όνομα, η διεύθυνση της οικίας μας, το τηλέφωνο επικοινωνίας (σταθερό ή κινητό), τα ενδιαφέροντα, επιδόσεις στο σχολείο, κ.ο.κ. σύμφωνα και με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Δηλώνω ότι επιτρέπω στον υπεύθυνο της ιστοσελίδας του σχολείου και τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας του Περιβαλλοντικού Προγράμματος να αναρτούν φωτογραφίες/βίντεο από δράσεις της ομάδας στη σχολική ιστοσελίδα <http://1lyk-metam.att.sch.gr/> στις ιστοσελίδες του Υπουργείου Παιδείας και της Β΄/βάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με πιθανή εμφάνιση του παιδιού μου που φοιτά στην τάξη και συμμετέχει στο Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα του σχολείου κατά το 2017-18 με την παραπάνω προϋπόθεση.

.....
Ονοματεπώνυμο γονέα/κηδεμόνα

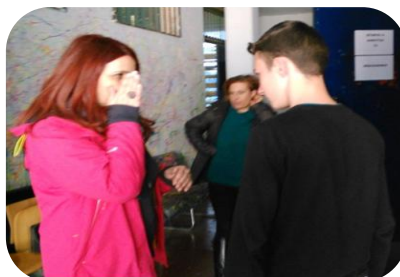
.....
Ημερομηνία

.....
Υπογραφή γονέα/κηδεμόνα

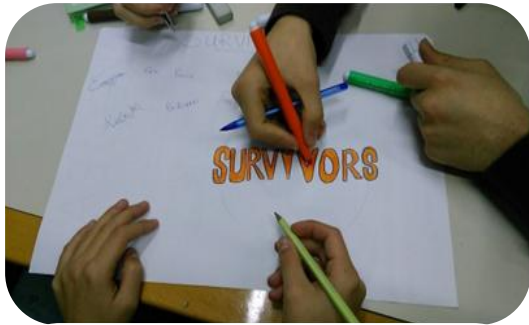
9-10.2.3 Χωρισμός σε υπο-ομάδες και τεχνικές καλής λειτουργίας της ομάδας

9-10.2.3.1 Συνεχίσαμε με παιχνίδια γνωριμίας και εμπιστοσύνης, για να δεθεί η ομάδα. Τα μέλη της ομάδας ζήτησαν να κάνουν και εκλογές για την εκλογή τριμελούς επιτροπής των εκπροσώπων τους. Καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς το τριμελές ήταν ενεργό σε όλες τις δράσεις! Στη συνέχεια δημιουργήσαμε κλειστή ομάδα στο Facebook για εσωτερική επικοινωνία και για τις αναρτήσεις μας. Αρχές Νοεμβρίου μέσα από ένα παιχνίδι που μοιάζει με το παιδικό παιχνίδι «Μέλισσα-Μέλισσα» συγκροτήθηκαν οι τέσσερις υπο-ομάδες μας: «Ωκεανός και Νύμφες» για τους *Ιστορικούς - Εθνογράφους* της ομάδας, «Αϊνστάιν» για του *Επιστήμονες - Περιβαλλοντολόγους*, «Survivors» για τους *Εθελοντές - Διασώστες* και «Καλατράβα» για τους *Μηχανικούς Περιβάλλοντος*. Για να διαπιστώσουμε την ποικιλομορφία των προσωπικοτήτων στις υπο-ομάδες κάναμε το τεστ των πολλαπλών νοημοσυνών φροντίζοντας να υπάρχει εκπροσώπηση όλων των τύπων νοημοσύνης σε κάθε ομάδα.

9-10.2.3.2. Φτιάξαμε το δέντρο των προσδοκιών μας ως ποτάμι με διακλαδώσεις

και οι προσδοκίες διατυπώθηκαν σε χάρτινες σταγόνες της βροχής. Συντάξαμε το Συμβόλαιό μας, η κάθε ομάδα έφτιαξε την ταυτότητά της και κάναμε καταιγισμό ιδεών με θέμα τα ποτάμια.

9-10.2.4 Δράσεις Αλληλεγγύης

Αρχές Δεκεμβρίου η Περιβαλλοντική Ομάδα πήρε την πρωτοβουλία μαζί με το Πολιτιστικό Πρόγραμμα για μια **δράση αλληλεγγύης** προς τους **πλημμυροπαθείς**. Συγκεντρώσαμε στον χώρο του σχολείου είδη πρώτης ανάγκης για τους μαθητές της Μάνδρας και τις οικογένειές τους.

9-10.2.5 Ένταξη σε Δίκτυα - Επιμορφώσεις

9-10.2.5.1 Από την περασμένη σχολική χρονιά έχουμε ενταχθεί στο δίκτυο των Οικολογικών Σχολείων της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης <https://www.ecoschools.gr/>, ενώ φέτος αποδεχθήκαμε πρόσκληση της Υπ/νου Περιβαλλοντικής Εκπ/σης Δ.Δ.Ε. Β'Αθήνας, κας Βαρβάρας Πετρίδου, να συνεισφέρουμε στο «Παρατηρητήριο» του έργου S.A.M.E World <http://youth4ej.sameworld.eu/> και να καταθέσουμε περιπτώσεις που αποτελούν περιβαλλοντική αδικία. Επίσης ενταχθήκαμε στα Δίκτυα «Υπαίθρια Ζωή» του ΚΠΕ Παρναεστίου και «Η πόλη, η κατοικία και το φυσικό περιβάλλον στην αρχαία και πρόσφατη παράδοση» του ΚΠΕ Φιλίππων.

9-10.2.5.2 Καθ' όλη τη σχολική χρονιά δουλέψαμε πάνω σε μεθόδους και πρακτικές με τις οποίες η παιδαγωγική ομάδα εξοικειώθηκε σε σεμινάρια που διεξήχθησαν με συνδιοργάνωση ΚΠΕ και Υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αθήνας και Δυτικής Αττικής («Η "τέχνη" της ομάδας στην εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία» και «Η διαχείριση των φυσικών καταστροφών - πλημμυρών στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για την Αειφορία» με το ΚΠΕ Ελευσίνας, «Αντιμετωπίζοντας τις φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και στο χώρο του σχολείου» στο Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, «Η βιώσιμη πόλη στην εκπαιδευτική πράξη» με το ΚΠΕ Ελευθερίου, Κορδελιού & Βερτίσκου και το ΚΠΕ Δραπετσώνας, "Παράδοση, Υδροκίνηση και βιώσιμη ανάπτυξη" από το ΚΠΕ Φιλιατών).

9-10.2.6 Χριστουγεννιάτικο Παζάρι

Πριν κλείσουμε για τις διακοπές των Χριστουγέννων, διοργανώσαμε με μεγάλη επιτυχία το Χριστουγεννιάτικο Παζάρι μας με γλυκά και χριστουγεννιάτικες κάρτες, με σκοπό να χρηματοδοτήσουμε την τετραήμερη εκδρομή μας.

9-10.2.7 Επίλυση προβλημάτων ομάδας

Επιστρέφοντας από τις διακοπές αφιερώσαμε μια συνάντηση ώστε να λυθούν ζητήματα που αφορούσαν την τήρηση των κανόνων και τη συνοχή της ομάδας. Στον κύκλο τον λόγο έπαιρνε όποιος κρατούσε το κηρύκειο. Βγήκαν στην επιφάνεια προβλήματα που έπρεπε να τα αντιμετωπίσουμε. Επιλέξαμε να το κάνουμε μέσα από ένα παιχνίδι που ονομάσαμε «Είμαι ο άγγελός σου». Κάθε μέλος της ομάδας είχε αναλάβει με κλήρωση την προστασία ενός άλλου μέλους. Στο τέλος της περιόδου που είχαμε ορίσει θα αποκαλύπτονταν οι «άγγελοι», εφόσον δεν τους είχαν καταλάβει οι «προστατευόμενοι». Ο χρόνος που αφιερώσαμε στο παιχνίδι κρίθηκε απαραίτητος, για να μπορέσουμε να λειτουργήσουμε ως ομάδα.

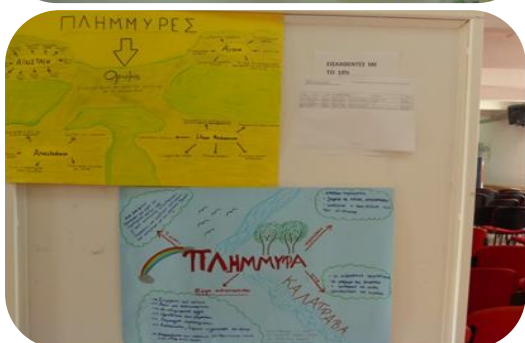
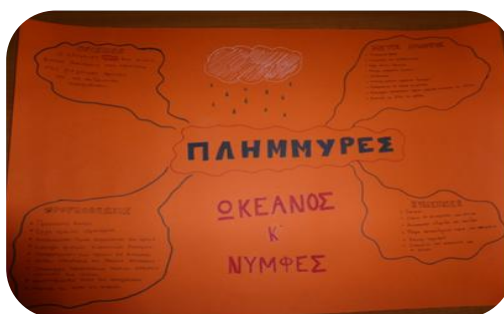

9-10.2.8 Συμμετοχή σε μαθητικό συνέδριο

Τον Ιανουάριο ανακοινώθηκε και το μαθητικό συνέδριο «Δημιουργική μάθηση με τη συμβολή των Τεχνών» που διοργάνωναν Σύμβουλοι της Β΄ και Γ΄ Αθήνας και αποφασίσαμε να συμμετέχουμε με μία ταινία μικρού μήκους σε σχέση με τον Κηφισό, όπου θα κάναμε και χρήση προφορικών μαρτυριών.

9-10.2.9 Συλλογή - Ταξινόμηση Πληροφοριών με χαρτογράφηση εννοιών

Αρχές Φεβρουαρίου, στο πλαίσιο της συλλογής πληροφοριών για το θέμα μας και της επεξεργασίας τους, κάναμε χαρτογράφηση της έννοιας «πλημμύρες». Κάθε υπο-ομάδα δούλεψε ξεχωριστά και στο τέλος παρουσίασε τον εννοιολογικό της χάρτη με τη μορφή πόστερ με τον ορισμό, τα αίτια, τα αποτελέσματα, τους φορείς και τις προτεινόμενες λύσεις. Ως καλύτερη ψηφίστηκε από τις ομάδες εκείνη των "Αϊνστάιν".

9-10.2.10 Διοργάνωση ενημερωτικής εκδήλωσης για τις πλημμύρες – Επεξεργασία δεδομένων ερωτηματολογίου

Τα παιδιά πρότειναν τη διάχυση της γνώσης για τις πλημμύρες στη σχολική κοινότητα και έτσι ξεκίνησε η διοργάνωση εκδήλωσης με πρόσκληση ειδικού επιστήμονα, διαμόρφωση ερωτηματολογίου, σύνταξη πρόσκλησης και κατασκευή αφίσας.

Τέλη Μάρτη πραγματοποιήθηκε η προγραμματισμένη ενημερωτική εκδήλωση στον χώρο του σχολείου με θέμα «Πλημμύρες και διαχείριση του πλημμυρικού κινδύνου». Προσκεκλημένος ομιλητής ήταν ο γεωλόγος, κ. Μιχάλης Διακάκης. Το ακροατήριο παρακολούθησε με αμείωτη προσοχή την παρουσίασή του που ανέλυε την πρόσφατη πλημμύρα στη Μάνδρα της Αττικής αλλά και άλλες χαρακτηριστικές περιπτώσεις πλημμυρών και στο τέλος έγιναν ερωτήσεις. Με αφορμή την εκδήλωση, ερευνήσαμε τις γνώσεις των μαθητών όσον αφορά τις πλημμύρες. Έχοντας καταρτίσει ερωτηματολόγια, ζητήσαμε από μαθητές της Β' Λυκείου να τα συμπληρώσουν πριν και

μετά την εκδήλωση και ακολούθησε στατιστική επεξεργασία των δεδομένων και απόδοσή των αποτελεσμάτων με πίτες.

Η αφίσα μας : Οδηγίες της Πολιτικής Προστασίας για τις πλημμύρες

Ο κος Διακάκης στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου

Τα αποτελέσματα της έρευνας πριν & μετά την εκδήλωση

9-10.2.11 Επίσκεψη στο ΚΠΕ Αργυρούπολης για το πρόγραμμα «Το νερό – Τα ρέματα»

Τέλη Φεβρουαρίου επισκεφθήκαμε το ΚΠΕ Αργυρούπολης για να παρακολουθήσουμε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα "Το νερό - Τα ρέματα". Στις εργασίες τάξης στο ΚΠΕ χωριστήκαμε σε ομάδες και ασχοληθήκαμε με τον κύκλο του νερού και την προστασία & σωστή διαχείριση των ρεμάτων μέσω παιχνιδιών, καταγίγισμου ιδεών, χαρτογράφησης εννοιών και παρουσιάσεων. Στις δραστηριότητες πεδίου στο Ρέμα της Πικροδάφνης μετρήσαμε βάθος και πλάτος κοίτης ρέματος και υγρασία, καταγράψαμε χλωρίδα και πανίδα, στερεά απορρίμματα σε νερό και έδαφος και φτιάξαμε ηχοχάρτη.

9-10.2.12 Μελέτη περίπτωσης με φύλλα εργασίας – Πόστερ με καλές/κακές πρακτικές

Τον Μάρτιο οι μαθητές δούλεψαν με φύλλα εργασίας πάνω σε καλές και κακές πρακτικές διαχείρισης ομβρίων υδάτων σε αστικό περιβάλλον με τελικό προϊόν ένα πόστερ και έκαναν μελέτη περίπτωσης αγωγού εγκιβωτισμένου ρέματος που περνά κάτω από προαύλιο δημοτικού σχολείου της πόλης μας:

9-10.2.12.1 ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Διαχείριση των ομβρίων υδάτων μέσα στην πόλη

Τι παρατηρείτε στις παρακάτω φωτογραφίες; Θα λέγατε ότι πρόκειται για μία καλή ή κακή πρακτική διαχείρισης ομβρίων υδάτων; Ξέρετε πού βρίσκονται τα σημεία αυτά; Ως μηχανικοί περιβάλλοντος κάνετε τη δική σας πρόταση διαχείρισης!

Νηπιαγωγείο – Δημοτικό Σχολείο στη Μεταμόρφωση

Εικόνα 32: Παρέμβαση σε οδό (πριν και μετά) για μείωση ταχυτήτων και κατασκευή ΒΕΤ
Πηγή : U.S. ARMY CORPS OF ENGINEERS, 2004

Κακή και Καλή Πρακτική Διαχείρισης Όμβριων Υδάτων

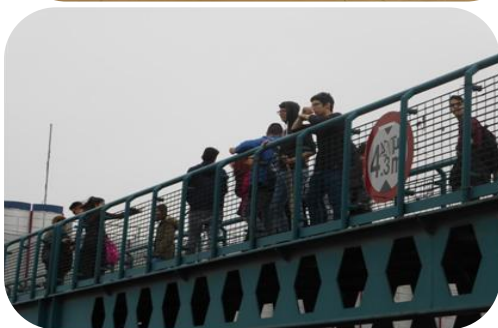
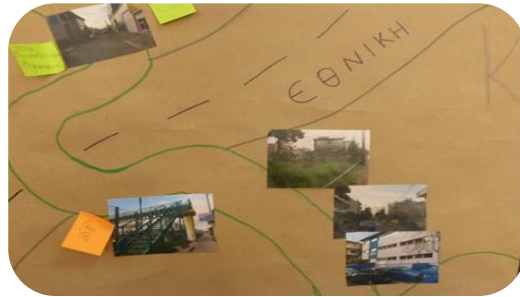
9-10.2.13 Συστημική του Παρατηρητή με σχεδιασμό περιβαλλοντικού μονοπατιού, παρατήρηση - πείραμα και συνεντεύξεις

Συνεχίσαμε την εργασία πάνω στο θέμα μας ακολουθώντας τις βασικές αρχές της συστημικής του παρατηρητή και χρησιμοποιώντας το εκπαιδευτικό υλικό που έχει παραγάγει το ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου στο πλαίσιο του Εθνικού Θεματικού Δικτύου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Βιώσιμη Πόλη: η πόλη ως πεδίο εκπαίδευσης για την αειφορία» <https://kpekordeliou.wixsite.com/viosimipoli> Στόχος ήταν οι μαθητές να παρατηρήσουν, να κατανοήσουν τη δομή και τις λειτουργίες της πόλης τους, να ερμηνεύσουν κριτικά τη ζωή στην πόλη, να γνωρίσουν τους θεσμούς που ρυθμίζουν τις λειτουργίες της και να ενδυναμωθούν ως «ενεργοί πολίτες» γνωρίζοντας τις αξίες της συμμετοχής στα κοινά.

9-10.2.13.1. Έτσι στα μέσα Μαρτίου σχεδιάσαμε με πρωτοβουλία των παιδιών περιβαλλοντικό μονοπάτι από το σχολείο στον Κηφισό στην περιοχή Κάτω Μποφίλια της Μεταμόρφωσης. Μέλη της ομάδας υπέδειξαν τη διαδρομή, την εντόπισαν στην εφαρμογή googlemaps, την αποτύπωσαν σχεδιαστικά, επέλεξαν σημεία ενδιαφέροντος που φωτογραφήθηκαν και επικολλήθηκαν στον χάρτη και ετοιμάστηκαν φύλλα εργασίας. Η διαδρομή προς τον Κηφισό και η παραμονή μας εκεί βιντεοσκοπήθηκε με στόχο την ταινία που θα φτιάχναμε. Φθάνοντας με την ομάδα στις όχθες του Κηφισού παρατηρήσαμε τα δομικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά του ποταμού, συλλέξαμε δείγματα νερού για χημικές αναλύσεις, καταγράψαμε φωτογραφικά τα απορρίμματα σε νερό και έδαφος, πήραμε συνεντεύξεις για να

καταγράψουμε τις εντυπώσεις των μαθητών. Επιστρέφοντας στο σχολείο καταγράψαμε τις θετικές και αρνητικές μας εντυπώσεις σε post-it που τα κολλήσαμε στα αντίστοιχα σημεία του χάρτη που τις είχαν προκαλέσει.

9-10.2.13.2. Με τα δείγματα νερού από τον Κηφισό πραγματοποιήσαμε εργαστηριακές δραστηριότητες (Παγκόσμιο Πείραμα του Νερού) στο Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών του σχολείου μας, οι οποίες είχαν αναπτυχθεί αρχικά από την IUPAC και την UNESCO το 2011 στα πλαίσια του Διεθνούς Έτους Χημείας. Μία από αυτές ήταν να μετρήσουμε το pH των διαφορετικών δειγμάτων με χρήση των δεικτών μπλε της βρωμοθυμόλης και πορφυρό m - κρεσόλης.

9-10.2.13.3. Με στόχο να αναζητήσουμε το παρελθόν της πόλης δίπλα στο ποτάμι ξεκινήσαμε και τις συνεντεύξεις από παλιούς κατοίκους της περιοχής και από τον κ. Καρπέτα, δήμαρχο Μεταμόρφωσης, οι οποίες συμπληρώθηκαν με εκείνες που πήραμε στη συνέχεια από επιστήμονες, τον γεωλόγο, ειδικό στις φυσικές καταστροφές και τις πλημμύρες, κ. Διακάκη και τη χημικό, επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του ΑΠΘ, κ. Ζαφειράκου.

9-10.2.14 Εκπαιδευτική Επίσκεψη ενταγμένη στους στόχους του προγράμματος

Τον Απρίλη επιστρέφοντας από τις διακοπές του Πάσχα πραγματοποιήσαμε τετραήμερη εκπαιδευτική εκδρομή σε Θεσσαλονίκη – Καβάλα / ΚΠΕ Φιλίππων -Ξάνθη.

9-10.2.14.1. Επισκεφθήκαμε την Πολυτεχνική σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και συγκεκριμένα το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, για να συναντήσουμε την κα Αντιγόνη Ζαφειράκου, επίκουρη καθηγήτρια στο ΑΠΘ, στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών - Τομέα Υδραυλικής και Τεχνικής Περιβάλλοντος. Ξεναγηθήκαμε στους χώρους της Σχολής, παρουσία και του προέδρου του τμήματος, κ. Παναγιώτη Πρίνου, κι αφού ενημερωθήκαμε για το πρόγραμμα σπουδών του τμήματος, ακολούθησε εισήγηση της κας Ζαφειράκου στις "Τεχνικές επέμβασης για την προστασία και ανάπτυξη των αστικών ποταμών - Επαναπροσδιορίζοντας τον κύκλο του νερού" και στη συνέχεια συζήτηση με τα παιδιά. Τέλος ενημερωθήκαμε για το "Ελληνικό Δίκτυο Πόλεων με Ποτάμια" που αριθμεί σήμερα 26 μέλη - Δήμους της χώρας που διαρρέονται από ποτάμια. Αρχίσαμε, λοιπόν, να οραματιζόμαστε το δικό μας ποτάμι, τον Κηφισό, και αποτυπώσαμε το δικό μας σχέδιο για την ανάπτυξή του σε χαρτόνι.

9-10.2.14.2. Στα Τέμπη του Νέστου περπατήσαμε δίπλα στο Νέστο και παράλληλα με τη σιδηροδρομική γραμμή, στο μονοπάτι που ενώνει τα χωριά των Τοξοτών και της Σταυρούπολης.

9-10.2.14.3. Παρακολουθήσαμε διήμερο βιωματικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο ΚΠΕ Φιλίππων και τα παιδιά μελέτησαν την περίπτωση των ποταμιών σε φυσικό και αστικό περιβάλλον με την παιδαγωγική στρατηγική των έξι καπέλων σκέψης Ντε Μπόνο.

Στο πλαίσιο του προγράμματος ακολουθήσαμε ένα τμήμα από τον "Δρόμο του νερού" στην Παλιά Καβάλα και είχαμε την ευκαιρία να δούμε πώς παράγεται αλεύρι από παραδοσιακό νερόμυλο.

Επισκεφτήκαμε την παλιά πόλη της Καβάλας και ενημερωθήκαμε από την υπεύθυνη του ΚΠΕ Φιλίππων για τη μουσουλμανική κατοικία και τα δημόσια κτίρια επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας καθώς και για το υδραγωγείο της πόλης.

Στην ευρύτερη περιοχή των Φιλίππων επισκεφτήκαμε την εκκλησία της πρώτης χριστιανής, της Αγίας Λυδίας και το ποτάμι όπου βαπτίστηκε διαπιστώνοντας τον ρόλο των ποταμών στη λατρεία. Περιηγηθήκαμε στον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων, μάθαμε για τη δόμηση, την ύδρευση, τις βεσπασιανές τουαλέτες, την αποχέτευση και τα λουτρά στα ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια.

9-10.2.14.4. Στην παλιά πόλη της Ξάνθης παρατηρήσαμε τα υδατοπερατά πλακόστρωτα δρομάκια, επισκεφτήκαμε χαμάμ στην αυλή του λαογραφικού μουσείου της πόλης και φυσικά γνωρίσαμε τα ποτάμια των πόλεων που επισκεφτήκαμε, αλλά και τα ποτάμια σε φυσικό περιβάλλον που συναντήσαμε στις διαδρομές μας!

9-10.2.14.5. Στην επιστροφή χωριστήκαμε σε ομάδες και η καθεμία απέδωσε με παγωμένη εικόνα το πιο χαρακτηριστικό βίωμα από την εκδρομή: το ρεμπέτικο γλέντι στην Καβάλα, τον αδριάντα του Μοχάμετ Άλι πάνω στο άλογο, τη διαδρομή στον δρόμο του νερού και το χαμάμ της Ξάνθης που ψηφίστηκε ως το πιο ευρηματικό. Στη συνέχεια επιδόθηκαν τα βραβεία από τους μαθητές αλλά και από τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας (ο καλύτερος ανιχνευτής ποταμών, η πιο διακριτική περιβαλλοντική παρουσία, ο καλύτερος ιστορικός, κ.ο.κ.), που μας κράτησαν σε εγρήγορση ως το τέλος του ταξιδιού.

9-10.2.15 Εθελοντισμός και Δράση για το Περιβάλλον

Τέλη Απριλίου συμμετείχαμε σε δράση δενδροφύτευσης του Δήμου Μεταμόρφωσης στον λόφο Δηλαβέρη στο πλαίσιο του Let's Do It Greece 2018, ενώ σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος & Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Μεταμόρφωσης, δημιουργήσαμε αφίσα με σύνθημα «Για να κρατήσουμε τον Κηφισό ζωντανό...»

9-10.2.16 Ταινία μικρού μήκους

Αρχές Μαΐου ολοκληρώσαμε την ταινία μας, για την οποία είχαμε πάρει τις συνεντεύξεις, κάναμε γυρίσματα και μοντάζ και συμμετείχαμε στο Μαθητικό Συνέδριο που για τα σχολεία της Β' Αθήνας έλαβε χώρα στις 15/5 στο Πολιτιστικό Πολυκέντρο του Δήμου Ηρακλείου. Την ταινία προλόγισαν μέλη του προγράμματος ως εξής:

«Κατά την υλοποίηση του περιβαλλοντικού μας προγράμματος για το 2017-18 αρχίσαμε να παρατηρούμε τη ζωή της πόλης δίπλα στο ποτάμι. Με δική μας πρωτοβουλία σχεδιάσαμε και περπατήσαμε ένα Περιβαλλοντικό Μονοπάτι από το σχολείο έως τον Κηφισό. Αυτά που είδαμε εκεί μας έδωσαν την αφορμή να αναρωτηθούμε για το παρελθόν.

Έτσι, αρχίσαμε να παίρνουμε συνεντεύξεις από παλιούς κατοίκους της Μεταμόρφωσης, ώστε να μάθουμε αν το ποτάμι ήταν πάντα έτσι και να κατανοήσουμε τη σημερινή του κατάσταση. Αυτά που ακούσαμε από τους αφηγητές μας, μας έδωσαν το κίνητρο για να οραματιστούμε τη ζωή ΜΕ το ποτάμι στο μέλλον που θα το διαμορφώσουμε επιδιώκοντας και διεκδικώντας τη συνεργασία με τους φορείς της πόλης.

Ωστόσο, έμπνευση για τη δομή της ταινίας αποτέλεσε η βραχογραφία που έφτιαξαν οι μαθητές του γερμανικού σχολείου Waldorf κοντά στις προϊστορικές βραχογραφίες που επισκεφθήκαμε έξω από την Καβάλα κατά την εκπαιδευτική μας εκδρομή. Σε τρεις από τις τέσσερις πλευρές της βραχογραφίας απεικονίζεται μία περίοδος στην εξέλιξη της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον (παρόν – παρελθόν - μέλλον).

Μπαίνοντας λοιπόν στη διαδικασία να δημιουργήσουμε την ταινία μας, βιώσαμε πιο επιτακτική την ανάγκη της ομαδικότητας, γιατί αλλιώς ... ταινία δεν γίνεται, αυτενεργήσαμε και αποκτήσαμε εποπτεία του θέματός μας - που ήταν τα ποτάμια σε φυσικό και αστικό περιβάλλον και η ζωή δίπλα σε αυτά, ήρθαμε σε επαφή με τις προηγούμενες γενιές της πόλης μας και συνδεθήκαμε με το παρελθόν της, ευαισθητοποιηθήκαμε σχετικά με τα ποτάμια και τα δικαιώματά τους, μάθαμε πως έχει νόημα να διεκδικούμε ποιότητα ζωής από την τοπική αυτοδιοίκηση και τους φορείς. Τελικά, ήρθαμε ένα βήμα πιο κοντά στο να γίνουμε αυτό που λένε «Ενεργοί Πολίτες».

9

-
10.2

.17

Περι

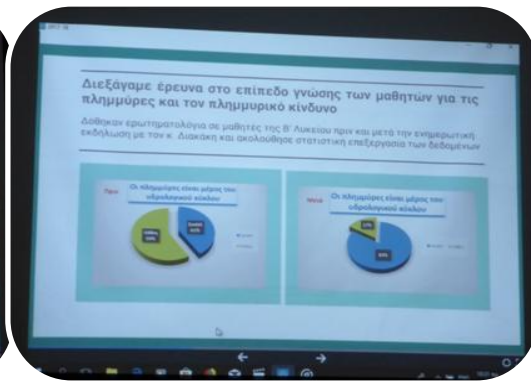
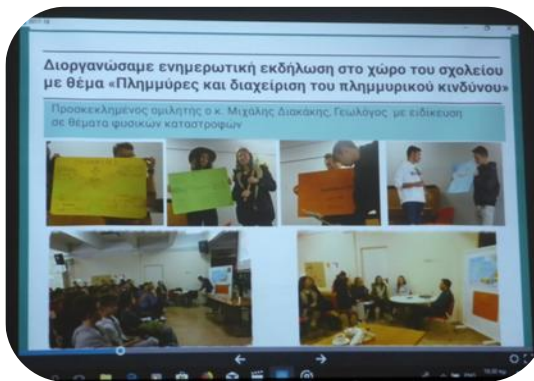
βαλλοντική Ευαισθησία και Τέχνη

Με αφορμή το Συμπόσιο Γλυπτικής που γίνεται στην πόλη μας είχαμε τη μοναδική ευκαιρία να δούμε τα γλυπτά έργα τέχνης την ώρα της δημιουργίας και να συνομιλήσουμε με τους δημιουργούς τους. Σκοπός μας ήταν να χαράξουμε και εμείς τον Θεό Κηφισό στην πέτρα καθοδηγούμενοι από τους καλλιτέχνες, αλλά εγκαταλείψαμε το εγχείρημα για φέτος λόγω έλλειψης χρόνου.

9-10.2.18 Διάχυση στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία

Το πρόγραμμά μας ολοκληρώθηκε με την προετοιμασία της **παρουσίασής** μας για τη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα που έλαβε χώρα στις 23 και 24 Μαΐου. Παρόντες εκτός από μαθητές, γονείς και καθηγητές, ήταν η τοπική αυτοδιοίκηση και οι αφηγητές μας που ήταν φανερό ότι διασκέδαζαν παρακολουθώντας την ταινία μας και την αναπαράσταση του χαμάμ της Ξάνθης που τα παιδιά απέδωσαν με παγωμένη εικόνα.

Η παρουσίαση των δράσεών μας έγινε με το λογισμικό παρουσιάσεων prezi

https://drive.google.com/file/d/1BGMRFVq_yGqBGzen5wux2FAXRWUeTVbn/view?usp=sharing

Η ταινία μας που αναρτήθηκε στο

https://drive.google.com/file/d/1MQY2uEiiLQ7_p-e6VZq97z9hA-ij6F3/view?usp=sharing

παρουσιάστηκε εκτός από το Μαθητικό Συνέδριο «Δημιουργική Μάθηση με τη Συμβολή των Τεχνών» στο Πολιτιστικό Πολυκέντρο του Δήμου Ηρακλείου(15 Μαΐου), στα Βραβεία Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας (6 Ιουνίου), ενώ προβλήθηκε και στην εκδήλωση της Δ/νσης ΔΔΕ Β' Αθήνας «Το Άλλο Σχολείο» στο Συνεδριακό Κέντρο Ν. Ιωνίας, όπου παρουσιάστηκαν τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα των σχολείων της Β' Αθήνας (11-17 Ιουνίου)

και η ανάρτηση κοινοποιήθηκε τόσο στην ιστοσελίδα και το facebook του σχολείου

<http://1lyk-metam.att.sch.gr/page.php?p=useful>

όσο και της Περιβαλλοντικής Εκπ/σης ΔΔΕ Β' Αθήνας και της Υπευθύνου, Βαρβάρας Πετρίδου,

<https://blogs.sch.gr/grperekvath/2018/06/30/>

αλλά και σε ιστολόγια Κινήσεων Πολιτών (Ροή, πολίτες υπέρ των ρεμάτων, Οι φίλοι του περιβολιού του Ποδονίφτη) και άλλων σχολείων και ιδιωτών.

11. «Λιμναία Οικοσυστήματα και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον»

**ΓΕ.Λ. Νέας Πεντέλης
Σχολικό Έτος 2017-18**

**Συντονίστρια Εκπαιδευτικός : Μαρία Βλάχου ΠΕ02
Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί : Αθανάσιος Τσέλιος ΠΕ02, Ιωάννα Κυριάκου ΠΕ01**

Έκθεση πεπραγμένων – Απολογισμός Περιβαλλοντικού Προγράμματος

11.1. Κατά το σχολικό έτος 2017-2018 πραγματοποιήθηκε στο σχολείο μας πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με τίτλο «Λιμναία Οικοσυστήματα και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον» (Δεκέμβριος 2017-Μάιος 2018). Το πρόγραμμα πραγματοποίησαν μαθητές και μαθήτριες της Α΄ Λυκείου που εκδήλωσαν ενδιαφέρον, αφού τους έγινε σχετική ενημέρωση για την πρόθεση υλοποίησης σχετικού προγράμματος από τους υπεύθυνους καθηγητές. Το αρχικό ενδιαφέρον ήταν μεγαλύτερο από την τελική συμμετοχή στο πρόγραμμα, καθώς κάποιοι μαθητές λόγω αυξημένων υποχρεώσεων δεν μπορούσαν να παραμείνουν στο σχολείο μετά τη λήξη του σχολικού προγράμματος καμία ημέρα της εβδομάδας. Κατόπιν διαμορφώθηκαν πέντε περιβαλλοντικές ομάδες. Οι συναντήσεις γίνονταν την Τετάρτη και την Παρασκευή μετά την λήξη των μαθημάτων. Σε κάθε συνάντηση τηρούνταν παρουσιολόγια και υπήρχε καθορισμένο πλαίσιο δράσης. Τα εποπτικά μέσα που αξιοποιήθηκαν ήταν προτζέκτορας και Η/Υ.

11.2. Τα παιδιά διακρίθηκαν για τη συνέπεια και για τη συνεργασία τόσο μεταξύ τους όσο και μεταξύ των ομάδων τους αλλά και για την εργατικότητα τους. Σε κάθε συνάντηση παρουσιαζόταν το υλικό κάθε ομάδας και ακολουθούσε συζήτηση και επεξεργασία του με σκοπό την βελτίωση του υλικού. Με τον τρόπο αυτό υπήρχε ανατροφοδότηση και συνδιαμόρφωση του υλικού. Ο δικός μας ρόλος των υπεύθυνων καθηγητών του περιβαλλοντικού προγράμματος ήταν συμβουλευτικός, καθοδηγητικός και εμπνευστικός. Συνεπώς το υλικό που τελικά παρήχθη ήταν αποτέλεσμα της φθίνουσας καθοδήγησής μας και της αυξανόμενης πρωτοβουλίας και αυτενέργειας των παιδιών.

11.3. Κάνοντας λοιπόν τον απολογισμό μας έχουμε πολλούς λόγους να είμαστε ευχαριστημένοι και υπερήφανοι για τους μαθητές και τις μαθήτριες της περιβαλλοντικής μας ομάδας.

11.4. Κατά την διάρκεια υλοποίησης του προγράμματός μας, επισκεφθήκαμε το Κ.Π.Ε. Λαυρίου για παρακολούθηση του προγράμματος «Αργύρου πηγή» και κάναμε ακόμα μια τριήμερη εκπαιδευτική επίσκεψη στην λίμνη Καστοριά και στις Πρέπες.

11.5. Επισημαίνουμε αδυναμία-προβληματισμό στη διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος σε όλη τη σχολική κοινότητα. Το πρόγραμμα που υλοποιήσαμε δεν καταφέραμε να το παρουσιάσουμε σε όλο το σχολείο διότι υπήρχε χρονική πίεση και συνωστισμός λόγω ανελαστικών σχολικών υποχρεώσεων. Επιφυλασσόμεθα για το επόμενο σχολικό έτος.

11.6. Ο αντίκτυπος του περιβαλλοντικού προγράμματος ήταν πολύ θετικός και ήδη μαθητές που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για τη νέα σχολική χρονιά.

11.7. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος πραγματοποιήθηκε διαμορφωτική αξιολόγηση και με την ολοκλήρωσή του έγινε η τελική αξιολόγηση (δόθηκαν ερωτηματολόγια). Τα δεδομένα που συλλέξαμε από τα ερωτηματολόγια ήταν αρκετά ενθαρρυντικά για το φετινό μας εγχείρημα.

11.8. Κλείνοντας θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ειλικρινείς ευχαριστίες μας στην υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας Κα Πετρίδου για την άοκνη συμπαράστασή της και τις πολύτιμες συμβουλές της. Γιατί θεωρούμε ότι φέτος ζήσαμε και τη μαγεία του «άλλου σχολείου».

Η συντονίστρια του προγράμματος και οι καθηγητές

Μαρία Βλάχου, Ιωάννα Κυριάκου, Αθανάσιος Τσέλιος

11.9. Έντυπο αξιολόγησης του Περιβαλλοντικού προγράμματος

«Λιμναία οικοσυστήματα και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον»

Αγαπητές μαθήτριες και αγαπητοί μαθητές,

11.9.1. Το έντυπο αυτό αποσκοπεί στην αποτίμηση, αξιολόγηση και βελτίωση του προγράμματος στο οποίο συμμετείχατε κατά το σχολικό έτος 2017-2018 και είναι **ανώνυμο**. Παρακαλούμε να απαντήσετε με ειλικρίνεια **σε όλες τις ερωτήσεις** που ακολουθούν, **κυκλώνοντας** κάθε φορά **τον αριθμό που αντιστοιχεί στην άποψή σας**, από το 1 έως το 7, όπου:

1: καθόλου

2: λίγο

3: μέτρια

4: αρκετά

5: πολύ

6: πάρα πολύ

7: δεν γνωρίζω/δεν απαντώ

11.9.2. Α. Σχετικά με το περιβαλλοντικό πρόγραμμα

1. Το θέμα του περιβαλλοντικού προγράμματος εκτιμώ ότι ήταν ενδιαφέρον.

1 2 3 4 5 6 7

2. Οι πληροφορίες που συγκεντρώσαμε κατά την ενασχόλησή μας με το θέμα, μάς βοήθησαν να πλουτίσουμε τις γνώσεις μας ως προς τα Λιμναία οικοσυστήματα.

1 2 3 4 5 6 7

3. Η συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας μου ήταν ικανοποιητική.

1 2 3 4 5 6 7

4. Οι οδηγίες/ συμβουλές των εκπαιδευτικών που επέβλεπαν το πρόγραμμα μάς βοήθησαν στην ολοκλήρωσή του.

1 2 3 4 5 6 7

5. Έμεινα ικανοποιημένη/ος από την παρακολούθηση του προγράμματος.

1 2 3 4 5 6 7

6. Ο χρόνος υλοποίησης του προγράμματος ήταν επαρκής.

1 2 3 4 5 6 7

7. Ο φόρτος εργασίας για την υλοποίηση του προγράμματος ήταν διαχειρίσιμος.

1 2 3 4 5 6 7

11.9.3. Β. Εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές στα πλαίσια του προγράμματος

8. Η επίσκεψη στο ΚΠΕ Λαυρίου ήταν ενδιαφέρουσα.

1 2 3 4 5 6 7

9. Ο χρόνος της επίσκεψης στο ΚΠΕ Λαυρίου ήταν επαρκής.

1 2 3 4 5 6 7

10. Οι υπεύθυνοι του ΚΠΕ Λαυρίου κατά την περιήγησή μας στις στοές μας έδιναν ενδιαφέρουσες πληροφορίες διατηρώντας το ενδιαφέρον μας.

1 2 3 4 5 6 7

11. Η επιλογή του τόπου/προορισμού (Καστοριά/Πρέσπες) της 3μερης εκπαιδευτικής εκδρομής ήταν επιτυχής.

1 2 3 4 5 6 7

12. Τα μέρη που επισκεφθήκαμε στην 3μερη εκπαιδευτική εκδρομή είχαν ενδιαφέρον.

1 2 3 4 5 6 7

13. Ο χρόνος της 3μερης εκπαιδευτικής εκδρομής ήταν επαρκής για τα μέρη που επισκεφθήκαμε.

1 2 3 4 5 6 7

14. Το ξενοδοχείο που διαμείναμε στην Καστοριά μάς παρείχε καλές υπηρεσίες φιλοξενίας.

1 2 3 4 5 6 7

15. Το πρωινό και δείπνο στο ξενοδοχείο ήταν καλής ποιότητας.

1 2 3 4 5 6 7

16. Το ταξίδι μετάβασης στον προορισμό της εκπαιδευτικής εκδρομής και το ταξίδι επιστροφής με το πούλμαν ήταν ικανοποιητικό.

1 2 3 4 5 6 7

17. Οι συνοδοί καθηγητές συνεργάστηκαν καλά μαζί μας κατά τη διάρκεια της εκδρομής.

1 2 3 4 5 6 7

18. Γενικά η συμμετοχή μου στην 3μερη εκπαιδευτική εκδρομή μου άφησε μια αίσθηση ικανοποίησης.

1 2 3 4 5 6 7

19. Θα επιθυμούσα και στο μέλλον να συμμετάσχω σε κάποιο ανάλογο πρόγραμμα αφού η ολοκλήρωση του φετινού μου άφησε θετικές αναμνήσεις.

1 2 3 4 5 6 7

20. Τελικά, η οργάνωση του προγράμματος και των εκδηλώσεών του (επισκέψεις, εκδρομές κ.α) ήταν ικανοποιητική.

1 2 3 4 5 6 7

11.9.4. Γ. Προτάσεις για τη βελτίωση του προγράμματος

Μπορείτε να γράψετε ένα σύντομο κείμενο με τις δικές σας ιδέες για την καλύτερη οργάνωση του προγράμματος. Μπορείτε να προτείνετε θέματα για μελλοντικό πρόγραμμα.

11.9.5. Δ. Παρατηρήσεις

Επισημάνετε έως δύο στοιχεία που σας άρεσαν ή/και δεν σας άρεσαν στο πρόγραμμα.

Μου άρεσε

Δε μου άρεσε

**Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συνεργασία,
Οι υπεύθυνοι καθηγητές του περιβαλλοντικού προγράμματος,
Μ. Βλάχου, Ι. Κυριάκου, Α. Τσέλιος**

12 . «Ελληνικά θαλάσσια πάρκα και καταδυτικός τουρισμός»

**2ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων
Σχολικό Έτος 2012-2013**

Συντονίστρια : Άννα Χαρίση ΠΕ02

Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί : Ευαγγελία Σύρμα ΠΕ02, Ευμορφία Τηλιγάδα ΠΕ02

Αριθμός συμμετεχόντων μαθητών / μαθητριών : 89

12.1 **ΔΡΑΣΕΙΣ:** Συνεργασία με το ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε. – Με το Καταδυτικό Κέντρο «AQUATEAM», Καθαρισμός βυθού σε συνεργασία με την Μ.Κ.Ο. «ΥΔΡΟΝΑΥΤΕΣ»

12.1.1. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού επιχειρήθηκε η επαφή των παιδιών με θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές και με μία μορφή εναλλακτικού τουρισμού στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης όπως ο καταδυτικός τουρισμός.

12.1.2. Με την καθοδήγηση της προσκεκλημένης ερευνήτριας του ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε. (Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών) κας Σαλωμίδη Μαρίας, οι μαθητές/τριες γνώρισαν την κατάσταση του βυθού των ελληνικών θαλασσών, ευαισθητοποιήθηκαν για τα απειλούμενα είδη του και συνειδητοποίησαν την αναγκαιότητα δημιουργίας περισσότερων θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών στη χώρα μας.

12.1.3. Στο ίδιο πνεύμα ο κ. Μαρράς Μάνθος, υπεύθυνος του καταδυτικού κέντρου Aquateam, προσκεκλημένος στο σχολείο μας, ενημέρωσε τα παιδιά για τις εξελίξεις στο χώρο του καταδυτικού τουρισμού, παρουσιάζοντας τις προϋποθέσεις για την άρτια οργάνωση και λειτουργία ενός καταδυτικού κέντρου στη χώρα μας.

12.1.4. Σε συνεργασία με τη Μ.Κ.Ο. «Υδροναύτες», οι νεαροί εθελοντές παρείχαν καταλυτική υποστήριξη στους αυτοδύτες ως «βοηθοί επιφάνειας» στον καθαρισμό του βυθού του Λαυρίου και ανέλαβαν την ολοκληρωμένη διαχείριση των ρυπαντών (αντικειμένων) που συλλέχτηκαν. Από μία περιοχή χαρακτηρισμένη ως «σχετικά καθαρή» συγκεντρώθηκαν απόβλητα κάθε είδους και μεγέθους δίνοντας μία ανάσα ζωής στο οικοσύστημα που πλήττεται από την ανθρώπινη πλεονεξία και αδιαφορία. Η ομάδα μας προσπάθησε να αναδείξει το μέγεθος του προβλήματος, κατασκευάζοντας στην παραλία ένα «αυτοκίνητο» από τα υλικά που είχαν απορριφθεί στο βυθό και στην παραλία: ρόδες, τιμόνια, λάστιχα, καλώδια, πλαστικά, σακούλες, μπουκάλια κ.λπ. Στη συνέχεια τα απορρίμματα χωρίστηκαν σε κατηγορίες, κάποια από αυτά οδηγήθηκαν στην ανακύκλωση, ενώ για άλλα, όπως οι μπαταρίες και τα παλαιά ηλεκτρικά είδη, κλήθηκαν οι αρμόδιοι για τη διαχείρισή τους φορείς. Οι ζωντανοί οργανισμοί που

περισυλλέχθηκαν εγκλωβισμένοι διάφορα αντικείμενα, επέστρεψαν στο φυσικό τους περιβάλλον. Η ενέργεια ολοκληρώθηκε, όπως προβλέπεται στη μελέτη πεδίου, με το τέταρτο στάδιο της σύνθεσης των στοιχείων που προέκυψαν από τη βιωματική δράση, τη συζήτηση των αποτελεσμάτων για περαιτέρω ευαισθητοποίηση και τη διάχυση των καλών πρακτικών μέσω της ιστοσελίδας του σχολείου μας, του τοπικού έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου αλλά και ιστοσελίδων με περιβαλλοντική ευαισθησία.

Η Συντονίστρια του Προγράμματος, Χαρίση Άννα

13 . «Στα μονοπάτια των Κενταύρων ... Υδροβιότοπος Κοτυχίου - Δρυοδάσος Φολόης»

2ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων
Σχολικό Έτος 2013-2014

Συντονίστρια : Άννα Χαρίση ΠΕ02

Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί : Ευμορφία Τηλιγάδα ΠΕ02, Αικατερίνη Καβακλή ΠΕ02, Ευαγγελία Σύρμα ΠΕ02

Αριθμός συμμετεχόντων μαθητών / μαθητριών : 70

13.1 **ΔΡΑΣΗ** : Εφαρμογή της θεωρίας των 3 Η του RajinJayaraman : Head-Heart -Hand

13.1.1.**Head** (δηλ. μαθαίνουμε, σκεπτόμαστε): σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία, στους μαθητές παρέχονται αρχικά θεωρητικές γνώσεις σχετικά με το θέμα των υδροβιότοπων και των οικοσυστημάτων της χώρας μας. Στη συνέχεια οι μαθητές αφού έχουν διαβάσει τα επιλεγμένα κείμενα για την αξία του δασικού και θαλάσσιου οικοσυστήματος κι αφού έχουν παρακολουθήσει βίντεο για την ανεξέλεγκτη καταστροφή τους, καλούνται να εργαστούν με οργανωτικό πνεύμα και υπευθυνότητα πάνω στο δοθέν υλικό και καταλήγουν σε εκτιμήσεις και διαπιστώσεις τόσο για την προσφορά των δασικών οικοσυστημάτων και των υδροβιότοπων στην ανάπτυξη των ανθρώπινων πολιτισμών, όσο και για τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν και την δραματική κατάστασή τους λόγω της ανθρώπινης παρέμβασης.

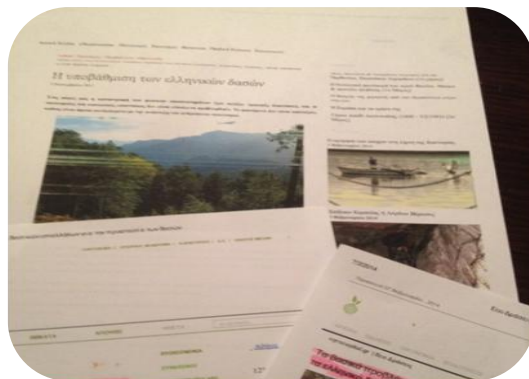
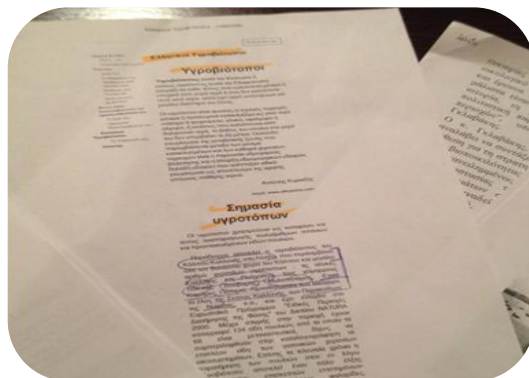
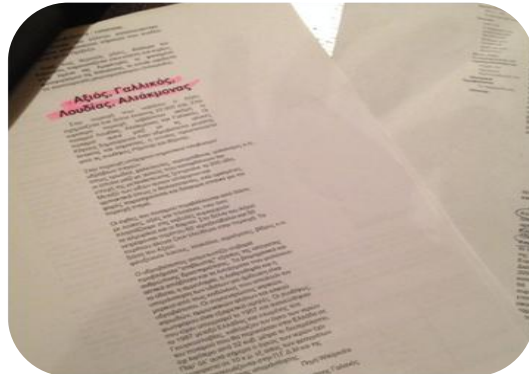
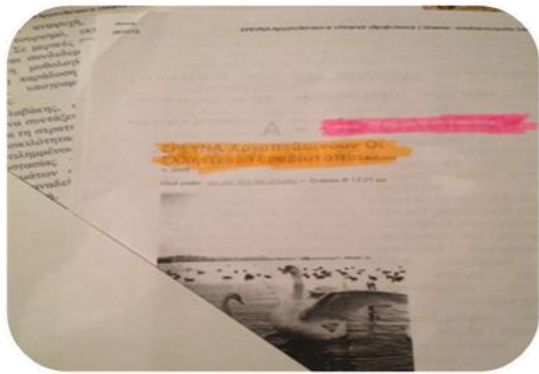
13.1.2.**Heart** (δηλ. συναισθανόμαστε): Σε αυτή τη φάση οι μαθητές εμπλέκονται συναισθηματικά με το αντικείμενο της μελέτης τους, καθώς μέσω της βιωματικής διαδικασίας και της συλλογικότητας καλούνται να συνεργαστούν και να παρουσιάσουν τις ομαδικές εργασίες τους στους υπόλοιπους συμμαθητές τους με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους.

13.1.3.**Hand** (δηλ. εμπλεκόμαστε): είναι η πρακτική εμπλοκή των μαθητών με επίσκεψη στο πεδίο, εντοπισμός των προβλημάτων και προσπάθεια εξαγωγής συμπερασμάτων. Η ομάδα μας επισκέφτηκε το μοναδικό κάλλους δρυοδάσος της Φολόης Αρχαίας Ολυμπίας, καθώς και τον υδροβιότοπο Κοτυχίου. Συζήτησαν με τους αρμόδιους φορείς σχετικά με τα προληπτικά αλλά και τα κατασταλτικά μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων που απειλούν και υπονομεύουν την ποιότητα ζωής των συγκεκριμένων οικοσυστημάτων και αναζήτησαν από κοινού μεθόδους δραστηριοποίησης για την αποτροπή τέτοιων καταστάσεων. Μετά το τέλος της επίσκεψής τους θέλουμε να πιστεύουμε πως οι μαθητές μας άλλαξαν στάση και διαμόρφωσαν νέα νοοτροπία απέναντι στα περιβαλλοντικά προβλήματα της χώρας μας και συνειδητοποίησαν τον κοινωνικό

τους ρόλο και την ευθύνη τους για την προστασία του οικοσυστήματος, αναπτύσσοντας περιβαλλοντική ευαισθησία και οικολογική συνείδηση.

Η Συντονίστρια του Προγράμματος, Χαρίση Άννα

14. «Ας πάρουμε και φέτος τα βουνά...στην Παύλιανη Φθιώτιδας και στους Δελφούς»

2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων
Σχολικό Έτος 2014-2015

Συντονίστρια Εκπαιδευτικός : Άννα Χαρίση ΠΕ02
Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί : Ευμορφία Τηλιγάδα ΠΕ02, Αικατερίνη Καβακλή ΠΕ02

Αριθμός συμμετεχόντων μαθητών / μαθητριών : 60

14.1 ΔΡΑΣΗ: Συμμετοχή στην αναδάσωση της Πεντέλης

14.1.1. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού επιχειρήθηκε η σύνδεση του ανθρωπογενούς με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, για την καλλιέργεια νοοτροπίας αειφορικής διαχείρισης της φυσικής κληρονομιάς. Ως εκπαιδευτική πρακτική, υιοθετήθηκε η βιωματική διαδικασία με τη συμμετοχή σε δράσεις εθελοντισμού και η Επιτόπια Έρευνα σε συνεργασία με Μ.Κ.Ο. Οι μαθητές/τριες ήρθαν σε επαφή με τη βιοποικιλότητα του Εθνικού Δρυμού της Οίτης, επισκέφτηκαν τον αρχαιολογικό χώρο και το Μαντείο των Δελφών αντιλαμβανόμενοι τις συσχετίσεις ανάμεσα στην τοπική ιστορία και το φυσικό πλούτο. Ασκήθηκαν σε δράσεις και στάσεις σεβασμού και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και συμπεριφοράς σε ορεινά οικοσυστήματα και υδροβιότοπους. Χαρακτηριστική ήταν η συμμετοχή των παιδιών στην αναδάσωση της Πεντέλης.

14.1.2. Θεατρικό δρώμενο στην ρεματιά

14.1.2.1. Ο ΜΥΘΟΣ

Οι 3 Θεοί – αδέρφια, Άδης-Δίας-Ποσειδώνας έχουν μοιράσει τον κόσμο σε 3 βασιλεια,τα οποία κι εξουσιάζουν : ο Άδης τον κάτω κόσμο, ο Δίας τον πάνω κόσμο κι ο Ποσειδώνας τον κόσμο της θάλασσας . Ο Άδης ενημερώνεται για την ζοφερή κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει ο πάνω κόσμος , για την καταστροφική του πορεία, για την αδιαφορία των ανθρώπων να αναλάβουν άμεση δράση, για την εξαφάνιση των ειδών κ.τ.λ. και διεκδικεί πια και τα βασιλεια των αδερφών του.

Όταν εκείνοι το πληροφορούνται, οργανώνουν μία συνάντηση και των τριών τους, με σκοπό να πείσουν τον αδηφάγο και πανίσχυρο Άδη να τους δώσει μία ακόμη ευκαιρία να αποδείξουν πως θα αναλάβουν τις ευθύνες τους και θα σώσουν τα πλάσματά τους από την καταστροφή. Ο Άδης δεν πείθεται και λίγο πριν την απόλυτη κυριαρχία του και στον πάνω κόσμο έρχεται ο Θεός Ήλιος και δίνει τη λύση της δικαιοσύνης : μια ακόμη τελευταία ευκαιρία, μια χαριστική βολή προκειμένου οι άνθρωποι να ευαισθητοποιηθούν και να αποκτήσουν περιβαλλοντική ηθική σώζοντας τον κόσμο από βέβαιη καταστροφή.

14.1.2.2. Οι πρωταγωνιστές

Η συνετή Περσεφόνη κι ο Άδης που έρχονται από τα βάθη του κάτω κόσμου (ρεματιά Αμαρουσίου-Βριλησίων).

Ο Δίας , με τον κεραυνό στο μπράτσο, καταφθάνει με 2 ζώα υπό εξαφάνιση, 2 πάντα .Τον συνοδεύουν κι εκπρόσωποι των πουλιών.

Ο Ποσειδώνας με το σύμβολό του, την πανίσχυρη τρίαινα εμφανίζεται με 2 θαλάσσιες νύμφες αλλά και ομάδα ψαριών που θέλουν να διαμαρτυρηθούν για το φαινόμενο της υπεραλίευσης που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες θάλασσες.

Ο Θεός Ήλιος που έρχεται πάνω στο άρμα του για να δώσει την τελική λύση.

Η Συντονίστρια του Προγράμματος, Χαρίση Άννα

15. «Αρχαιολογικά μνημεία στο φυσικό τους χώρο. Εμείς, οι έφηβοι, κληρονόμοι και σύγχρονοι φρουροί τους»

**2ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων
Σχολικό Έτος 2015-2016**

**Συντονίστρια Εκπαιδευτικός : Άννα Χαρίση ΠΕ02
Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί : Ευμορφία Τηλιγάδα ΠΕ02, Αικατερίνη Καβακλή ΠΕ02**

Αριθμός συμμετεχόντων μαθητών / μαθητριών : 82

15.1 ΔΡΑΣΗ: Καθαρισμός παραλίας Σ.Ε.Φ. (Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας)

15.1.1. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού, επιχειρήθηκε γνωριμία με το υδάτινο στοιχείο και μέρος της βιοποικιλότητάς του, κατανόηση της σχέσης ζωής υδάτινου στοιχείου–κοινωνίας, ευαισθητοποίηση στις επιπτώσεις της ρύπανσής του, κατανόηση της αναγκαιότητας για την προστασία και την αειφορική διαχείρισή του. Ως εκπαιδευτική πρακτική, υιοθετήθηκε η Μελέτη Πεδίου κι η Βιωματική Μάθηση. Οι μαθητές/τριες επιδόθηκαν σε εθελοντικές δράσεις περιβαλλοντικής αφύπνισης που αφορούσαν στον παράκτιο καθαρισμό των επιβαρυμένων από σκουπίδια ακτών και θαλασσών της Αττικής σε συνεργασία με τις Μ.Κ.Ο. «Υδροναύτες» και «Δίκτυο Μεσόγειος S.O.S.»

15.1.2. Για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, τα παιδιά συνέδραμαν στο δύσκολο έργο του καθαρισμού της ακτής στο Σ.Ε.Φ. Με τα σκουπίδια που συγκεντρώθηκαν σχημάτισαν στην παραλία τη λέξη «HELP», λέξη ορατή από ψηλά, παραπέμποντας στη λογική του ναυαγού που αποζητά τη διάσωσή του και τη λύτρωση από το μαρτύριο του αγώνα για την επιβίωση. Η δράση φωτογραφήθηκε και βιντεοσκοπήθηκε, αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του σχολείου, προβλήθηκε από τον τοπικό και εθνικό τύπο και αναρτήθηκε στις σχετικές ιστοσελίδες για τη διάχυση των καλών πρακτικών.

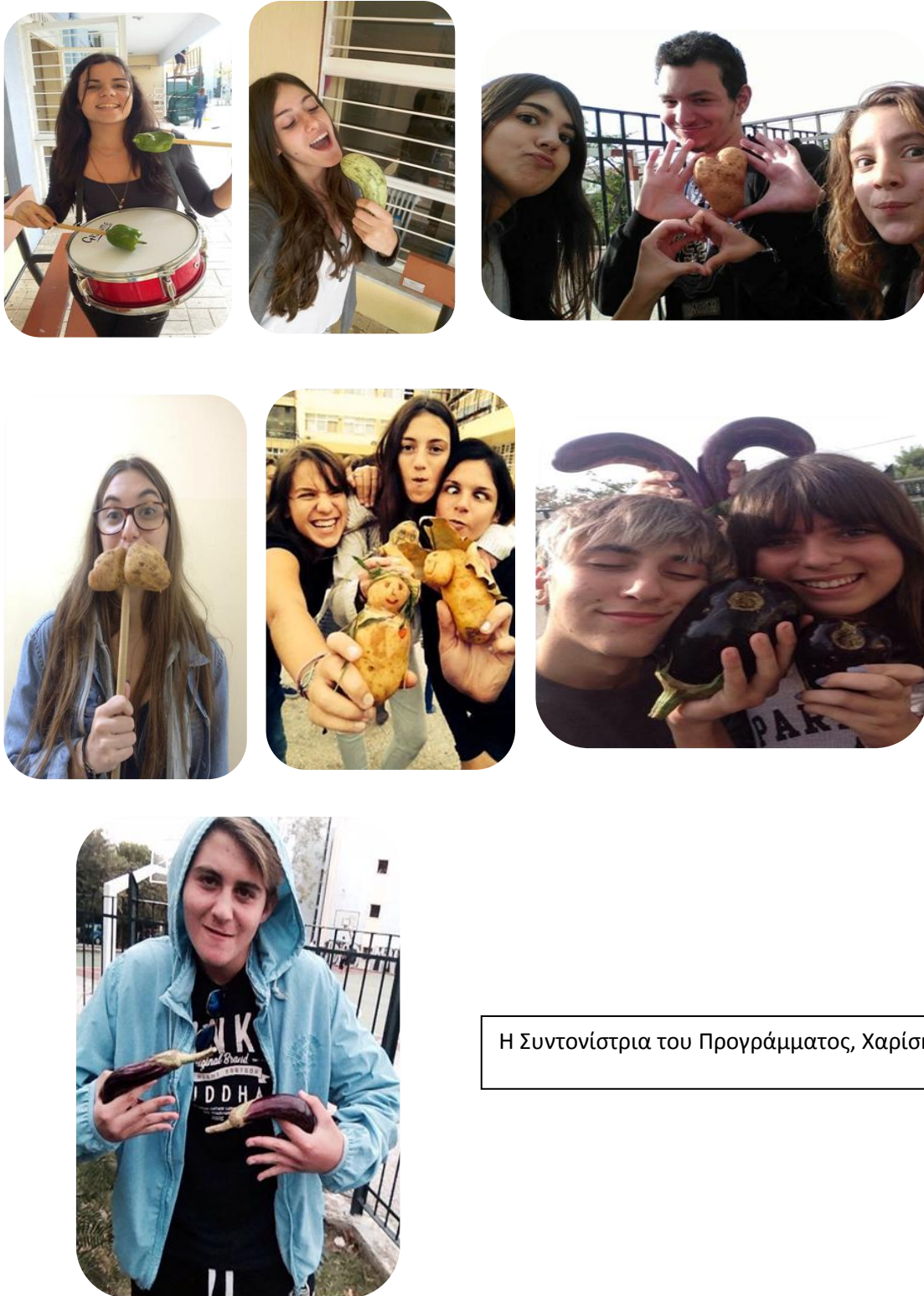
15.2. Δράση : Συμμετοχή σε φωτογραφικό διαγωνισμό της WWF με θέμα «τα άσχημα λαχανικά»

15.2.1. Στο πνεύμα της μείωσης κατανάλωσης πανομοιότυπων, καλογουαλισμένων και άψογων εξωτερικά λαχανικών συμμετείχαμε στον ευφάνταστο διαγωνισμό της WWF και κλέψαμε τις εντυπώσεις !

15.2.2. Προηγήθηκε ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τις τεράστιες ποσότητες τροφίμων και λαχανικών που πετιούνται καθημερινά επειδή έχουν ψεγάδια στην εμφάνισή τους και δεν επιλέγονται από τους σύγχρονους καταναλωτές για να μπουν στο τραπέζι τους. Την ίδια στιγμή σε πολλές περιοχές τόσο της χώρας μας, όσο και του υπόλοιπου πλανήτη, πολλά άτομα στερούνται τα στοιχειώδη αγαθά και τρόφιμα που θα τους εξασφάλιζαν την επιβίωσή τους. Έχουμε λοιπόν μία ακόμη περίπτωση που τα παιδιά καλούνται να αναλάβουν δράση, αφού συνειδητοποιήσουν την έννοια της περιβαλλοντικής αδικίας και αναπτύξουν κριτική σκέψη και πνεύμα πρωτοβουλίας. Παράλληλα ανέπτυξαν ισχυρό κώδικα αξιών κι αναθεώρησαν τις αντιλήψεις τους για την εξωτερική ομορφιά και την ουσιαστική ποιότητα που κρύβεται ακόμα και στα λαχανικά.

15.2.3. Κι αφού ευαισθητοποιήθηκαν, έβαλαν μπρος τη φαντασία τους και δημιούργησαν με κέφι και χαρά πρωτότυπες συνθέσεις –απεικονίσεις με συμπρωταγωνιστές τους «τα άσχημα λαχανικά»!

Η Συντονίστρια του Προγράμματος, Χαρίση Άννα

16. «Εναλλακτικός Τουρισμός : τουρίστες σε μονοπάτια ήπιας περιπέτειας»

2ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων
Σχολικό Έτος 2017-2018

Συντονίστρια Εκπαιδευτικός : Άννα Χαρίση ΠΕ02

Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί : Ευμορφία Τηλιγάδα ΠΕ02, Σωτήρης Συριόπουλος ΠΕ03

Αριθμός συμμετεχόντων μαθητών / μαθητριών : 35

16.1. ΔΡΑΣΗ: Δίνω μια καινούργια ζωή

16.1.1. Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Μείωσης Αποβλήτων, με το σλόγκαν «Δώστου μια καινούργια ζωή» η περιβαλλοντική ομάδα του 2^{ου} ΓΕΛ Βριλησίων υλοποίησε σχετική δράση εστιασμένη στο τρίπτυχο της μείωσης, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης ειδών και αποβλήτων (3Rs: Reduce, Reuse and Recycle).

16.1.2. Ως βασικοί στόχοι της δράσης προκρίθηκαν:

- Η συνειδητοποίηση της αξίας της αειφορικής διαχείρισης του οικοσυστήματος
- Η προώθηση του οράματος της αειφόρου κοινωνίας
- Η ανάληψη της ευθύνης για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- Η μετάβαση από την περιβαλλοντική συνείδηση στην περιβαλλοντική δράση
- Η ανάπτυξη πρωτοβουλιών και η υιοθέτηση νέων στάσεων
- Η συνεργασία στο πλαίσιο της ομάδας
- Η βίωση στιγμών γνήσιας ψυχαγωγίας

16.1.3. Περιγραφή δράσης:

Στο πνεύμα της μείωσης, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης ειδών και αποβλήτων οι μαθητές συνέλαβαν την ιδέα της συλλογής φθινοπωρινών φύλλων από το σχολικό κήπο, συγκέντρωσης παλαιών t-shirts, ανανέωσής τους με χρώματα και υλικά της φύσης και επαναχρησιμοποίησής τους. Χωρισμένοι σε ομάδες προμηθεύτηκαν τα υλικά και με προσωπικό μόχθο και μεράκι διακόσμησαν τα t-shirts απολαμβάνοντας στιγμές συλλογικής δημιουργίας.

16.1.4. Διάχυση αποτελεσμάτων:

Οι δημιουργίες αυτές συνιστούν το αποτέλεσμα καλών πρακτικών στο πνεύμα της μείωσης, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης ειδών. Με στόχο τη διάχυση των πρακτικών και τη

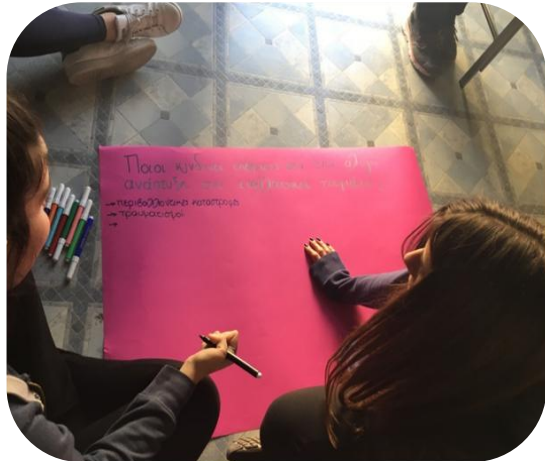
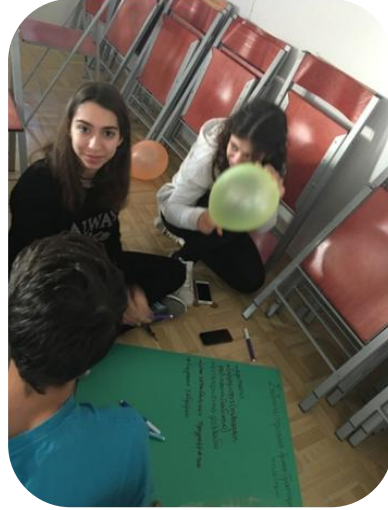
διάδοση αειφορικών στάσεων - στο μαθητικό πληθυσμό κατεχοχόν - αλλά και στον κοινωνικό περίγυρο, η δράση προβάλλεται από το video-wall του σχολείου μας προωθώντας πρότυπο οικολογικής συμπεριφοράς. Επίσης, σχετικό video αναρτήθηκε στο youtube και η δράση κοινοποιήθηκε στην τοπική εφημερίδα.

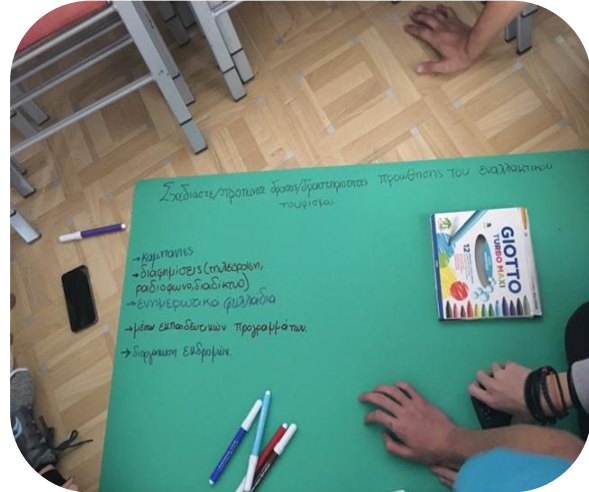
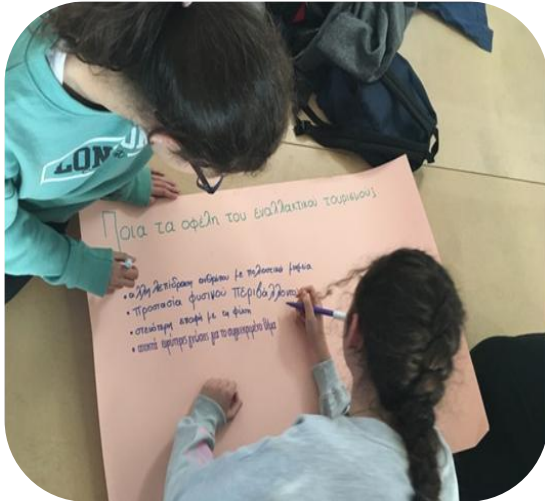

16.2. **Δραστηριότητα:** world café με θέμα την εφαρμογή του εναλλακτικού τουρισμού στην πόλη μας , τα Βριλήσσια. Ποια θα ήταν τα οφέλη του και ποιοι οι πιθανοί κίνδυνοι που θα προέκυπταν για το προάσιό μας ;

16.3. Οι μαθητές της ομάδας μας στο πλαίσιο του Αγροτουρισμού, στην αποκριάτικη εκδήλωση του σχολείου μας, αναβίωσαν παραδοσιακά αποκριάτικα έθιμα, με δρώμενα αλλά και παραδοσιακούς χορούς και γέμισαν το προαύλιο του σχολείου μας με ενέργεια, χαρά και χρώμα. Αποκριάτικα κοστούμια με ποικίλη θεματολογία, ακούσματα από όλα τα μέρη της Ελλάδας αλλά και εδέσματα της τυρινής εβδομάδας έδωσαν ένα ξεχωριστό χρώμα στην ημέρα.

Η αναβίωση του βλάχικου γάμου, το ξύρισμα του γαμπρού, η προετοιμασία της νύφης, η άρνηση του Χαραλάμπη να παντρευτεί τη νύφη αλλά και η τέλεση τελικά του γάμου ήταν η κεντρική ιδέα του κεντρικού αποκριάτικου δρώμενου. Ιδιαίτερα εντυπωσιακό και το γαϊτανάκι μας, που σύμφωνα με λαογραφικές αναφορές συμβολίζει την ομόνοια και τη συναδελφικότητα. Ειδικότερα, ο κυκλικός χορός συμβολίζει τον κύκλο της ζωής, από τη ζωή στον θάνατο, από τη λύπη στη χαρά και αποπνέει ένα μήνυμα αισιοδοξίας και ελπίδας. Φυσικά δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε και το σκωπτικού και χιουμοριστικού χαρακτήρα τραγούδι "Πώς το τρίβουν το πιπέρι;" του οποίου η ιστορία εντοπίζεται στα Βυζαντινά χρόνια και φυσικά το χόρεψαν με μεγάλο ενθουσιασμό τα αγόρια της ομάδας μας.

Παραδοσιακά αποκριάτικα παιχνίδια όπως ο Χάσκακς, ξεσήκωσαν τους μαθητές μας και ανέβασαν τους τόνους, για να καταλήξουμε στο τέλος στα αλευρώματα (φημισμένο έθιμο του Γαλαξειδίου) αλλά και στο παιχνίδι με τα γιαούρτια με το οποίο και ολοκληρώθηκε η εκδήλωση. Μαθητές και καθηγητές απολαύσαμε μια ξεχωριστή μέρα.

Η Συντονίστρια του Προγράμματος, Χαρίση Άννα

17. «Πέτρινα Γεφύρια της Ελλάδας και υδάτινοι κόσμοι»

1ο ΕΠΑ.Λ. Αγ. Παρασκευής

Σχολικό Έτος 2014-15

Συντονίστρια εκπαιδευτικός: Ασπασία Παπαναστασίου ΠΕ02

Συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί :

Χριστίνα Καλαθά ΠΕ03, Ευαγγελία Ανθή ΠΕ17.01 και Γεωργία Παπαδοπούλου ΠΕ17.06

Πράξη Ανάθεσης Συλλόγου Διδασκόντων: 15/22-10-2014

Πράξη Έγκρισης Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας: 24005/Φ22.6/31-10-2014

ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

17.1. Εισαγωγή

Το πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΚΟΣΜΟΙ» εκπονήθηκε κατά το σχολικό έτος 2014-2015, από τέσσερις εκπαιδευτικούς, την Ασπασία Παπαναστασίου, Φιλόλογο, τη Χριστίνα Καλαθά, Μαθηματικό, την Ευαγγελία Ανθή, Πολιτικό Μηχανικό και τη Γεωργία Παπαδοπούλου, Μηχανολόγο, σε συνεργασία με πενήντα πέντε (55) μαθητές και μαθήτριες του 1^{ου} ΕΠΑ.Λ. Αγ. Παρασκευής, των ειδικοτήτων: Διοίκησης και Οικονομίας, Ηλεκτρονικών, Πληροφορικής, Οχημάτων, Ναυτικών και Δομικών Έργων.

17.2. Στόχοι του προγράμματος

Σύμφωνα με το Σχέδιο υποβολής του προγράμματος, οι στόχοι του (γνωστικοί, συναισθηματικοί, ψυχοκοινωνικοί) που υπηρετήθηκαν ήταν:

17.2.1. Να γνωρίσουν οι μαθητές μας τον κύκλο του νερού, τη διαμόρφωση του παράκτιου οικοσυστήματος, τη ζωή στη θάλασσα και τη σχέση του ανθρώπου με τη θάλασσα πρωτίστως και τις υπόλοιπες υδάτινες μορφές (ποτάμια, λίμνες, έλη) διαχρονικά.

17.2.2. Να έρθουν σε επαφή οι μαθητές μας με την τεχνολογία που ήταν αναγκαία για την κατασκευή ενός πέτρινου γεφυριού στον ελλαδικό χώρο και να ανιχνεύσουν τα εναπομείναντα δείγματα αυτής της σπάνιας αρχιτεκτονικής παράδοσης.

17.2.3. Να διεισδύσουν σε μορφές κοινωνικής και επαγγελματικής οργάνωσης του παρελθόντος, κυρίως μέχρι τη δεκαετία του 1950.

17.2.4. Να υιοθετήσουν οι μαθητές θετική στάση ζωής στην επαφή τους με το θαλάσσιο περιβάλλον της Ελλάδας και εν γένει με τους υδάτινους πόρους και να ευαισθητοποιηθούν για την προστασία τους.

17.2.5. Να αναπτύξουν κριτική στάση σχετικά με τη ρύπανση των υδάτων και την εξάντληση των υδάτινων πόρων και να διατυπώσουν προτάσεις για την προστασία τους.

17.2.6. Επίσης, να ενθαρρυνθούν οι μαθητές να εκφράζονται δημιουργικά αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο, παρουσιάζοντας τις εργασίες τους, συμμετέχοντας σε συζητήσεις και να διαπιστώσουν την αξία και τη χαρά της μεταξύ τους συνεργασίας, αλλά και των υποχρεώσεων που αυτή συνεπάγεται.

17.3. Μέθοδος εργασίας

Η μέθοδος εργασίας που επιλέχτηκε και αποτελεί μια ανοιχτή διαδικασία μάθησης είναι η μέθοδος project, τα όρια της οποίας προσδιορίστηκαν και αναμορφώνονταν από την παιδαγωγική ομάδα του προγράμματος. Με τη μέθοδο project το θέμα ενδιαφέροντος συνδέθηκε με την καθημερινή ζωή και καλλιεργήθηκε η δημιουργική σκέψη, η συνεργασία και ο πειραματισμός.

17.4. Υλικό προς μελέτη

Για να αντιληφθούν και να κατανοήσουν οι μαθητές μας το πολυδιάστατο θέμα του προγράμματός μας, συγκέντρωσαν και μελέτησαν κατά ομάδες διάφορα άρθρα από το διαδίκτυο και τις εφημερίδες και παρακολούθησαν σχετικές εκπομπές στην τηλεόραση. Με καθοδήγηση και συνεχή διάλογο επεξεργάστηκαν και λογοτεχνικά κείμενα παλαιότερων και νεώτερων Ελλήνων λογοτεχνών (π.χ. Παπαδιαμάντη, Καρκαβίτσα, Καραγάτση, Ρίτσου, Καββαδία).

17.5. Παράγοντες που εμπλούτισαν τις εμπειρίες μας

17.5.1. Αξιοποιήθηκαν πολλές συγκυρίες που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του προγράμματός μας. Για παράδειγμα, ένας από τους μαθητές της Παιδαγωγικής Ομάδας μας, κατά τη σχολική χρονιά 2013-14, συμμετείχε σε ανάλογο περιβαλλοντικό πρόγραμμα για τα πέτρινα γεφύρια στο ΕΠΑ.Λ. Ραφήνας, όπου φοιτούσε, και μάς προσέφερε την «τεχνογνωσία» του. Ένας άλλος μαθητής μας, συμμετέχοντας παράλληλα και στο Πολιτιστικό Πρόγραμμα που εκπονήθηκε στο σχολείο μας με θέμα: « Από τον κήπο του σχολείου μας σε άλλους κήπους», μετέφερε τις γνώσεις του για το πότισμα των κήπων και τη διαχείριση του νερού και στην ομάδα μας.

17.5.2. Οι εκδόσεις Πατάκη εξέδωσαν επιτραπέζιο ημερολόγιο για το 2015 με 80 κείμενα της Εταιρείας των Ελλήνων Συγγραφέων για τις Γέφυρες, τα οποία υπήρξαν σταθερή αναφορά μας.

17.5.3. Κομβικό σημείο αποτέλεσε η ίδρυση στο σχολείο μας, από το σχ. έτος 2014-15, της ειδικότητας των Εμποροπλοιάρχων. Συνεργαστήκαμε με τον εκλεκτό καπετάνιο και συνάδελφο κ. Σταύρο Λάβδα σε θέματα αναφορικά με τη σχέση του ανθρώπου με τη θάλασσα, βιωματικά-εμπειρικά, αλλά και επιστημονικά.

17.5.4. Επιπλέον, οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες του δριμύ χειμώνα 2014-15, οι πλημμύρες διαφόρων περιοχών, το ξεχείλισμα ποταμών και ρεμάτων με αποκορύφωμα την καταστροφή του

Γεφυριού της Πλάκας, στα Τζουμέρκα της Ηπείρου, τροφοδότησαν τη θεματολογία των συζητήσεών μας, αλλά και τους προβληματισμούς μας. Για το γεφύρι αυτό, οι ομάδες μας εκπόνησαν ξεχωριστή δραστηριότητα - παραγωγή κειμένων και δημιουργία ΡΡ, το οποίο απεστάλη στο ΚΠΕ Μακρινίτσας, που συντονίζει το Πανελλήνιο Δίκτυο για τα Πετρογέφυρα της Ελλάδας, για να εμπλουτίσει το υλικό του. Η προβολή αυτή έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Δικτύου (http://kpe-makrin.maq.sch.gr/smnraqefyr13/PLAKA_1EPAL_AG_PARASKEYHS.pdf)

17.6. Βιωματικές διδακτικές επισκέψεις

17.6.1. Επιμέρους ομάδες μας, με αφορμή διδακτικές επισκέψεις τους, ασχολήθηκαν με διάφορες πτυχές των θεμάτων μας. Το τμήμα της Βοχ1 (Β' Οχημάτων) επισκέφτηκε την Έκθεση του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου στο Βυζαντινό Μουσείο, όπου είδε όψεις της ναυτικής ζωής της Κρήτης κατά την περίοδο της βενετοκρατίας (νεώρια πλοίων, χάρτες εποχής, μνημεία της ναυμαχίας της Ναυπάκτου), ενώ έσκυψε με ενδιαφέρον στην ναυτική ιστορία της νεώτερης Ελλάδας στην επίσκεψή του στο Πολεμικό Μουσείο της Αθήνας. Εκεί, ενημερώθηκε και για τον πολλαπλό ρόλο των γεφυριών, όπως το περίφημο γεφύρι του Γοργοποτάμου. Η επίσκεψη των μαθητών μας, μάλιστα, στο Βυζαντινό Μουσείο, το πρώην Μέγαρο των Ιλισίων της Δούκισσας της Πλακεντίας τούς ενέπνευσε και για την τελική παρουσίαση του προγράμματός μας.

17.6.2. Επίσης, με τα τμήματα Β' Οικονομίας και Β' Ναυτικών επισκεφτήκαμε τη μόνιμη έκθεση Helmera της Εταιρείας Ceres στον Πειραιά, στην ακτή Μιαούλη, όπου ο περιβαλλοντολόγος Γιάννης Πεσμαζόγλου μάς ενημέρωσε με εισήγηση και με προβολή βίντεο για το θαλάσσιο περιβάλλον, τη ναυτιλία και τους τύπους των πλοίων, τα τεχνικά μέσα των θαλασσιών ερευνών, τα ναυτικά επαγγέλματα και τη ρύπανση των θαλασσών.

17.6.3. Το τμήμα Β' Ναυτικών, μάλιστα, επισκέφτηκε και την Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.) στον Ασπρόπυργο, όπου περιηγήθηκε στις αίθουσες διδασκαλίας και στο μικρό μουσείο της Σχολής με ομοιώματα πλοίων. Η Α.Ε.Ν. ανήκει στην τρίτη Βαθμίδα της Ανώτερης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, και έχει ως αποστολή τη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση των μελλοντικών Αξιωματικών του Εμπορικού Ναυτικού, πλοίαρχων και μηχανικών. Ιδρύθηκε το 1951 και είναι η μεγαλύτερη σχολή της Ελλάδας στον τομέα της.

17.6.4. Το τμήμα Β' Δομικών, στη διδακτική επίσκεψη του στο εργοτάξιο του Κέντρου Πολιτισμού του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος στο Φάληρο, ενημερώθηκε για την κατασκευή και τον πλήρη εξοπλισμό των νέων εγκαταστάσεων της Εθνικής Βιβλιοθήκης, της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και κυρίως του πάρκου, έκτασης 170.000 στρεμμάτων, που με τους χώρους πρασίνου και τις δεξαμενές νερού προσφέρει μια ανάσα δροσιάς και ψυχαγωγίας στο λεκανοπέδιο της Αττικής.

17.7. Μελέτη πεδίου- Εκπαιδευτικές επισκέψεις

17.7.1. Θωρηκτό «Γεώργιος Αβέρωφ»

17.7.1.1. Η Παιδαγωγική ομάδα μας, στις 4 Φεβρουαρίου 2015 στον Φλοίσβο του Παλαιού Φαλήρου επισκέφτηκε για οργανωμένη ξενάγηση και προσκύνημα το ιστορικό πολεμικό πλοίο της νεώτερης Ελλάδας «Γεώργιος Αβέρωφ», που αποτελεί πλωτό Μουσείο από το 1984. Αφού παρακολουθήσαμε ντοκυμανταίρ με τη δράση του, περιηγηθήκαμε στους συντηρημένους χώρους του πλοίου και θαυμάσαμε τις ναυτικές στολές, αλλά και το πρόγραμμα και την πειθαρχία του πληρώματος του τότε και τώρα.

17.7.1.2. Το λεγόμενο «θωρηκτό» Γεώργιος Αβέρωφ είναι το μοναδικό δείγμα του τύπου (θωρακισμένο καταδρομικό) που διατηρείται στο κόσμο ως σήμερα, ναυπηγήθηκε στα ναυπηγεία του Ορλάντο στο Λιβόρνο της Ιταλίας την περίοδο 1908 - 1911, και εντάχθηκε στο τότε Ελληνικό Βασιλικό Ναυτικό. Το πλοίο πήρε μέρος στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο ως ναυαρχίδα του Στόλου, υπό τον Υποναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη. Ο «Αβέρωφ» συμμετείχε στις επιχειρήσεις απελευθέρωσης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, και διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στις ναυμαχίες της Έλλης (3 Δεκεμβρίου 1912) και της Λήμνου (5 Ιανουαρίου 1913), ενάντια στον Οθωμανικό Στόλο, όταν, αξιοποιώντας την ανώτερη ταχύτητά του, και το μέγιστο του βεληνεκούς των πυροβόλων του, αποσπάστηκε από τον υπόλοιπο ελληνικό στόλο, και αναλαμβάνοντας αυτόνομη δράση έτρεψε τον εχθρικό στόλο σε φυγή καταδιώκοντάς τον. Η τακτική του Κουντουριώτη έδωσε τη νίκη και τον αδιαμφισβήτητο έλεγχο του Αιγαίου στην Ελλάδα και μετέβαλε πλοίο και ναύαρχο σε ζωντανούς μύθους. Για τους Έλληνες ήταν ο "Τυχερός μπάρμπα-Γιώργος", ενώ για τους Τούρκους "Το Διαβολοβάπορο" (Σεϊτάν παπόρ).

17.7.1.3. Στο Παλαιό Φάληρο, όπου βρίσκεται σήμερα, τιμάει με την παρουσία του το Ελληνικό Ναυτικό και την ναυτική κληρονομιά της Ελλάδος. Τα πλοία του Πολεμικού Ναυτικού που εισέρχονται στο λιμάνι του Φαλήρου πρέπει να τιμήσουν το «Γ. Αβέρωφ». Ο κυβερνήτης διατάζει το πλήρωμα «προς το Θωρηκτό Αβέρωφ Ακινήσια Αριστερά (ή δεξιά ανάλογα με την πλευρά του πλοίου που φαίνεται το θωρηκτό) και με το σχετικό σφύριγμα, το πλήρωμα στέκεται σε στάση προσοχής πάνω στο κατάστρωμα κοιτώντας προς την πλευρά του θωρηκτού και οι αξιωματικοί χαιρετούν το θρυλικό θωρηκτό.

17.7.1.4. Στη συνέχεια, στον Φλοίσβο του Φαλήρου, οι μαθητές μας χάρηκαν την όμορφη μέρα δίπλα στη θάλασσα, μελέτησαν τους χάρτες και τα έντυπα για τις γαλάζιες θάλασσες της Ελλάδας και περιηγήθηκαν στο Ναυτικό Πάρκο του Πολεμικού Ναυτικού, όπου πλέει μια αρχαία τριήρης δίπλα στο ιστορικό πλοίο «Βέλος».

17.7.2. Διήμερη εκδρομή στη Θεσσαλία

17.7.2.1. Το σχολείο μας, για τρίτη συνεχή χρονιά συνεργάστηκε με το ΚΠΕ Μακρινίτσας, καθώς είναι ενταγμένο στο Πανελλήνιο Δίκτυο για τα Πετρογέφυρα της Ελλάδας. Η Μακρινίτσα του Πηλίου υπήρξε και ο προορισμός της διήμερης εκπαιδευτικής επίσκεψής μας που πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 26 και Παρασκευή 27 Μαρτίου 2015. Οι βροχές δεν μας πτόησαν – άλλωστε ήταν συνδεδεμένες με τη θεματολογία του προγράμματός μας - και το πρόγραμμα των δραστηριοτήτων μας, που είχαμε καταρτίσει, τηρήθηκε στο ακέραιο με τη συνεχή συνεργασία και βοήθεια των εκπαιδευτικών - μελών της Οργανωτικής ομάδας του ΚΠΕ Μακρινίτσας. Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που είχαν τεθεί υλοποιήθηκαν στον μέγιστο βαθμό.

17.7.2.2. Την αυλαία στον Βόλο άνοιξε η επίσκεψη στο νεοσύστατο *Μουσείο της Πόλεως του Βόλου* και η παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος, στο οποίο οι μαθητές μας ήρθαν σε επαφή με εικόνες, μνήμες και μαρτυρίες από το 1840 και μετά μιας πόλης που από προάστιο εμπόρων μετασηματίστηκε σε σημαντική βιομηχανική μεγαλούπολη και δυναμικό λιμάνι. Η έλευση των Μικρασιατών προσφύγων το 1922 που εγκαταστάθηκαν στον οικισμό της Νέας Ιωνίας έδωσαν νέα πνοή και κατεύθυνση στο λιμάνι του Βόλου. Με τις προσεγμένες θεματικές ενότητες της έκθεσης: Αστικός χώρος, εργασία, κατοικία, ενδυμασία, άνθρωποι, διασκέδαση, ποδόσφαιρο, περίοδοι κρίσης, γνωρίσαμε καλύτερα τον τόπο που μας φιλοξένησε γενναιόδωρα για δύο μέρες.

17.7.2.3. Στη συνέχεια, γευματίζοντας στην πόλη του Βόλου, απολαύσαμε τους θαλασσινούς μεζέδες και το νοστιμότατο και ονομαστό ντόπιο τσίπουρο.

17.7.2.4. Ακολούθησε η παρακολούθηση του εκπαιδευτικού προγράμματος στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας του Ομίλου Πειραιώς στον Πολυχώρο Τσαλαπάτα, όπου οι μαθητές μας ένωσαν να συναρπάζονται βλέποντας από κοντά την τεχνολογία και τα εργασιακά ήθη μιας όχι τόσο μακρινής εποχής: από τα βαγονέτα και τη μεταφορά χώματος στο πατάρι του μύλου μέχρι τις μαυροκόκκινες ατμοκίνητες μηχανές και τον ανυπέμβλητο φούρνο Χόφμαν, απ' όπου κάποτε περνούσε η φωτιά κι εμείς σήμερα εκστατικοί τον περιεργαζόμαστε.

17.7.2.5. Όσο μας επέτρεψε ο καιρός, περπατήσαμε στην πόλη του Βόλου θαυμάζοντας την ετερόκλητη αρχιτεκτονική των οικοδομημάτων σε μια πόλη που διαθέτει κτήρια ξεχωριστά, όμορφα ή εκκεντρικά, αλλά πάντως διαφορετικά από τον μέσο όρο.

17.7.2.6. Στον οικισμό Πορταριά, όπου καταλύσαμε στο Xenia Palace Portaria, φιλοξενούμενοι του ΚΠΕ Μακρινίτσας, θυμηθήκαμε και νοσταλγήσαμε τη σοφία των αρχιτεκτόνων μας που έκτισαν αυτά τα κομψοτεχνήματα, τα Ξενία, τόσο όμορφα ενταγμένα στο φυσικό περιβάλλον του κάθε τόπου. Εκεί, πήραμε μια πρώτη γεύση και από τα πλούσια και θεραπευτικά βότανα της περιοχής και τα νοστιμότατα γλυκά του κουταλιού του γυναικείου Συνεταιρισμού Πηλίου.

17.7.2.7. Την επόμενη μέρα στον οικισμό της Μακρινίτσας, στο «μπαλκόνι του Πηλίου», όπως την είχε χαρακτηρίσει ο Ελευθέριος Βενιζέλος, η Παιδαγωγική μας ομάδα μυήθηκε σε πολλές πτυχές της ζωής του Πηλίου: το διατηρητέο αρχοντικό της Ανδρονίκης Βετσερέα, όπου στεγάζεται το ΚΠΕ Μακρινίτσας, μάς έφερε κοντά στην ιδιότυπη πηλιορίτικη παραδοσιακή αρχιτεκτονική, οι 54 περίτεχνες κρήνες του τόπου μάς δρόσισαν και μάς θύμισαν τους τρόπους προμήθευσης του νερού στις προβιομηχανικές εποχές, τα πολυάριθμα βότανα που φύονταν ολούθε μάς φανέρωσαν τον πλούτο της φύσης, αλλά και τις θεραπευτικές τους ιδιότητες.

17.7.2.8. Επίσης, με την καθοδήγηση των μελών του ΚΠΕ Μακρινίτσας, χωρισμένοι σε τρεις ομάδες, επισκεφτήκαμε δύο πέτρινα γεφύρια, το μονότοξο της Πατωσιάς με εγχάρακτη επιγραφή (1/3-4/5-1875) και το αχρονολόγητο, μονότοξο της Κακουνάς και μετρήσαμε το μήκος και το συνολικό πλάτος τους. Με τον καλύτερο τρόπο, λοιπόν, μετά από τη θεωρητική εισήγηση στους χώρους του Κέντρου του ΚΠΕ και τη δράση μας ανά ομάδες, ήρθαμε σε επαφή με το κατεξοχήν αντικείμενο της επίσκεψής μας και γοητευτήκαμε από την τεχνική κατασκευή τους και την αρμονική ένταξή τους στον χώρο.

17.8. Παρουσίαση του προγράμματος και συμπεράσματα

17.8.1. Παρουσιάσαμε στην τοπική κοινωνία το Πρόγραμμα μας, στα πλαίσια της 9^{ης} Συνάντησης Μαθητικής Δημιουργίας του Δήμου Αγίας Παρασκευής, στις 11/5/2015 στο 5^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής σε μορφή ΡΡ με τον τίτλο «Η Δούκισσα της Πλακεντίας και ο Αρχιληστής». Ανάλογη παρουσίαση πραγματοποιήσαμε και στα πλαίσια των παρουσιάσεων των Περιβαλλοντικών, Πολιτιστικών κ.λπ. Προγραμμάτων της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας, στις 13/5/2015 στο Κέντρο Δαΐς. Φωτογραφίες από τις δράσεις μας αναρτήθηκαν στο YouTube (https://www.youtube.com/watch?time_continue=8&v=iwxOAdD7pJE)

17.8.2. Οι μαθητές μας επέδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα και συμμετείχαν αοόγγυστα σε όλες τις δραστηριότητες, διατυπώνοντας εύστοχα ερωτήματα και ξαναβλέποντας τη ζωή τους σε σχέση με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον πιο αρμονικά και φιλικά. Η εργασία μας σε ομάδες επαναπροσδιόρισε τις σχέσεις μας, ξεκίνησε νέες φιλίες μεταξύ τους και πέτυχε σύσφιξη των σχέσεων των μαθητών με τους καθηγητές τους.

17.8.3. Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στην υπεύθυνη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Β' Αθήνας, κα Βαρβάρα Πετρίδου, τη φύλακα – άγγελό μας, η οποία μάς εμπνέει με το ήθος, τις γνώσεις και το πάθος της για το περιβάλλον και μάς στηρίζει ποικιλοτρόπως, καλύπτοντας ευφυώς τις ανάγκες μας και βρίσκοντας με γενναιοδωρία διεξόδους στις επιθυμίες μας.

Της ευχόμαστε από καρδιάς κάθε καλό και καλή αντάμωση στο μέλλον σε νέες περιβαλλοντικές διαδρομές!

Η συντονίστρια του προγράμματος

Ασπασία Παπαναστασίου, Δρ κλασικής Αρχαιολογίας

Μικρό Φωτογραφικό Άλμπουμ

Επίσκεψη στο Βυζαντινό Μουσείο

Επίσκεψη στο θωρηκτό Αβέρωφ

Επίσκεψη στη Μακρινίτσα Πηλίου

Παρουσίαση του προγράμματος στην
Ημερίδα της Διεύθυνσης Β' / Θμιας
Εκπαίδευσης Β' Αθήνας

18. «Η πέτρα σαν δομικό υλικό στην Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική»

1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής

Σχολικό Έτος : 2015-16

Συντονίστρια Εκπαιδευτικός : Ευαγγελία Ανθή ΠΕ17.01

Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί : Ασπασία Παπαναστασίου ΠΕ02, Κωνσταντίνος Ντάβος ΠΕ17.02

18.1. Το πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Η πέτρα σαν δομικό υλικό στην Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική» εκπονήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016, από την Ευαγγελία Ανθή, ΠΕ17.01, την Ασπασία Παπαναστασίου, ΠΕ02 και τον Κωνσταντίνο Ντάβο, ΠΕ17.02 σε συνεργασία με 60 μαθητές και μαθήτριες του 1ου ΕΠΑ.Λ. Αγ. Παρασκευής, της Α΄ τάξης και του Τομέα των Δομικών έργων Β΄ και Γ΄ τάξης.

18.2. Οι στόχοι του Προγράμματος ενδεικτικά ήταν:

- Να αναγνωρίζουν οι μαθητές και να περιγράφουν τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά μιας παραδοσιακής κατοικίας
- Να γνωρίσουν τα υλικά μιας παραδοσιακής κατοικίας και τους τρόπους δόμησης με πέτρα
- Να γνωρίσουν την χρήση της πέτρας και σε άλλες κατασκευές (γεφύρια - μοναστήρια - καλντερίμια κ.τ.λ.)
- Να δημιουργούν κατασκευές- χειροτεχνίες – σκίτσα κ.λ.π.
- Να κατανοούν την αρμονία φύσης και ενός παραδοσιακού οικισμού
- Να αναγνωρίζουν τεχνικές βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής στην παραδοσιακή κατοικία
- Να χρησιμοποιούν ψηφιακή φωτογραφική μηχανή – διαδίκτυο
- Να αναπτύξουν κριτική στάση απέναντι στις ανθρώπινες παρεμβάσεις αλλοίωσης ενός παραδοσιακού οικισμού

18.3. Για να γνωρίσουν οι μαθητές, κυρίως της Α΄ τάξης, τις διάφορες όψεις του θέματος και να προβληματιστούν, έγινε μία παρουσίαση με πέτρινα κτίρια. Συζητήσαμε τους τρόπους δόμησης, τα υλικά που χρησιμοποιούνται και τις διαφορές από τόπο σε τόπο.

18.4. Στην συνέχεια για να αντιληφθούν και να κατανοήσουν το θέμα συγκέντρωσαν υλικό (φωτογραφίες – κείμενα), το οποίο επεξεργάστηκαν κατά ομάδες.

18.5. Μια ομάδα μαθητών από τις εικόνες δημιούργησε σκίτσα. Χαρακτηριστικό το σχέδιο ενός μαθητή της Γ΄ Δομικών το οποίο έγινε και ημερολόγιο. Έγινε αναπαραγωγή του ημερολογίου αυτού σε δύο αντίγραφα, ένα για το σχολείο και ένα για το ΚΠΕ Περτουλίου Τρικκαίων, ως αναμνηστικό για την συμμετοχή του σχολείου μας στο πρόγραμμά τους, <Βαρούσι, Η παραδοσιακή συνοικία κάτω από το κάστρο>.

18.6. Επίσης, υλικό χρησιμοποιήσαμε από το ΚΠΕ Περτουλίου Τρικκαίων και από το ΚΠΕ της Κόνιτσας στο οποίο το σχολείο μας συμμετέχει στο Εθνικό Θεματικό δίκτυο <Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση>.

18.7. Φωτογραφίες από παραδοσιακούς οικισμούς και από γεφύρια έγιναν αντικείμενο επεξεργασίας Decourage, τεχνική επεξεργασίας πάνω σε πέτρα και επειδή η περίοδος ήταν Χριστουγεννιάτικη, ομάδα μαθητών επεξεργάστηκε το υλικό πάνω σε μπάλες από φελιζόλ και κατασκευάσαμε χριστουγεννιάτικα στολίδια χρησιμοποιώντας το Decourage με χαρτοπετσέτα για πιο γιορτινό αποτέλεσμα.

18.8. Κάποιες από τις πέτρες με την τεχνοτροπία αυτή κοσμούν το σχολείο, άλλες δόθηκαν ως αναμνηστικό, όπως στο ΚΠΕ Κόνιτσας.

18.9. Από τις φωτογραφίες, το υλικό του ΚΠΕ Περτουλίου Τρικκαίων και την επίσκεψη στο Βαρούσι, έγιναν δύο παρουσιάσεις σε ppt και δύο αφίσες.

- Η πρώτη από πέτρινα σπίτια στην Ελλάδα από διάφορες τοποθεσίες και από διατηρητέους οικισμούς, η οποία εμπλουτίστηκε μετά από την επίσκεψη της άλλης περιβαλλοντικής ομάδας στην Αρκαδία.
- Η δεύτερη αφορά το Βαρούσι, μια παραδοσιακή συνοικία κάτω από το κάστρο.

Δύο ακόμα αφίσες με τα ίδια θέματα, αλλά με διαφορετικό υλικό κατασκευάστηκαν και τοποθετήθηκαν στο σχολείο μας.

18.10. Για την καλύτερη κατανόηση της αρχιτεκτονικής σχεδιάστηκαν οι κατόψεις και οι όψεις μίας παραδοσιακής κατοικίας στο Βαρούσι, από τους σχεδιαστές, τις οποίες μαθητές της Α΄ τάξης χρησιμοποίησαν για να κατασκευάσουν μία μακέτα σε κλίμακα 1:100, με βασικό χαρακτηριστικό την αρχιτεκτονική προεξοχή το <σαχνισί>.

18.11. Επίσης, έγινε επίσκεψη στο εργοτάξιο του Κέντρου Πολιτισμού του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος στο Φάληρο, στο οποίο οι μαθητές ενημερώθηκαν για την κατασκευή και τον πλήρη εξοπλισμό των νέων εγκαταστάσεων της Εθνικής Βιβλιοθήκης, της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και κυρίως του πάρκου, έκτασης 170.000 στρεμμάτων που με τους χώρους πρασίνου και τις δεξαμενές νερού θα προσφέρει μια ανάσα δροσιάς και ψυχαγωγίας στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Η μακέτα του ΚΠΙΣΝ έγινε αντικείμενο επεξεργασίας από όλη την ομάδα και κίνητρο για την κατασκευή της δικιάς μας.

18.12. Στην αρχή της υλοποίησης του προγράμματος, παίξαμε ένα παιχνίδι γνωριμίας, το οποίο χαλάρωσε και διασκέδασε την ομάδα.

18.13. Προς το τέλος τη υλοποίησης του προγράμματος, κάναμε μια διήμερη επίσκεψη στα Τρίκαλα, στο Βαρούσι.

18.13.1. Η ομάδα ενημερώθηκε και προετοιμάστηκε πριν την επίσκεψη στο ΚΠΕ Πετρούλιου Τρικκαίων και στο Βαρούσι από ένα ppt που κατασκευάσαμε χρησιμοποιώντας το υλικό που είχαμε λάβει από το ΚΠΕ.

18.13.2. Στο ΚΠΕ παρακολουθήσαμε μία πάρα πολλή ωραία παρουσίαση με τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά του οικισμού (σαχνισί, χαγιάτι, μεσάντρα), τα υλικά κατασκευής των κατοικιών του παραδοσιακού οικισμού, τα έθιμα του τόπου, τον Βιοκλιματικό σχεδιασμό στην κατασκευή των κατοικιών (σωστός προσανατολισμός, σαχνισί, χαγιάτι στον Νότο, μικρά παράθυρα στον βορρά, κατάλληλα υλικά), τις πολλές εκκλησίες, το ρολόι.

18.13.3. Το ενδιαφέρον των μαθητών τράβηξε ένα παιχνίδι γνώσεων <Ποιος Θέλει να Γίνει Εκατομμυριούχος>. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε τρεις (3) ομάδες. Κάθε ερώτηση είχε τέσσερις πιθανές απαντήσεις, με μία μόνον σωστή. Ερωτήσεις πάνω στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική στο Βαρούσι. Μια ομάδα θα ήταν νικήτρια.

18.13.4. Στη συνέχεια περπατήσαμε στην παλιά πόλη, στο Βαρούσι. Εκεί, είδαμε από κοντά όλα όσα μέχρι εκείνη την στιγμή παρακολουθούσαμε σε παρουσιάσεις. Κατοικίες, εξώπορτες, μάντρες, πλατείες, καλντερίμια, εκκλησίες. Είδαμε μια κατοικία η οποία έχει κριθεί διατηρητέα και ανακατασκευαζόταν, κατασκευαστικές λεπτομέρειες κυρίως για το σαχνισί, παλαιά και σύγχρονα υλικά. Μιλήσαμε για την ιστορία του τόπου. Ανεβήκαμε στο ρολόι και θαυμάσαμε την θέα από ψηλά. Επιστρέψαμε στο ΚΠΕ για την αξιολόγηση.

18.13.5. Η επίσκεψη τελείωσε με μια βόλτα στην σύγχρονη πόλη των Τρικάλων κατανοώντας τις διαφορές στην δόμηση.

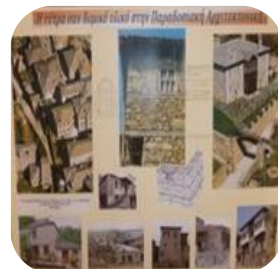
18.13.5.1 Τελειώνοντας την περιήγησή μας στην πόλη, επισκεφθήκαμε το πέτρινο τοξωτό γεφύρι στην Πύλη, τον πέτρινο Βυζαντινό ναό Πόρτα Παναγιά και τα Μετέωρα, ένα σύμπλεγμα από τεράστιους βράχους από κροκαλοπαγή ιζήματα, με τα μοναστήρια κτισμένα στις κορυφές του, μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

18.13.5.2. Οι μαθητές γύρισαν ενθουσιασμένοι και ευχαριστημένοι από την επίσκεψη γεμάτοι με πολλές νέες γνώσεις και εμπειρίες. Για την συμμετοχή τους δόθηκε ένα αναμνηστικό. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε σύμφωνα με τους αρχικούς στόχους.

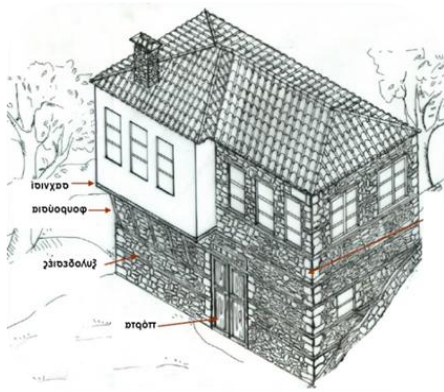
18.14. Ένα βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε, ήταν η δυσκολία στο να συναντιέται η ομάδα λόγω διαφορετικών προγραμμάτων (διαφορετικά τμήματα) , διαφορετικού χώρου διδασκαλίας (Ε.Κ.-σχολείο) και διαφορετικών υποχρεώσεων των μαθητών/μαθητριών μετά το σχολείο. Γι'αυτό δημιουργήθηκαν μικρότερες ομάδες που επεξεργάστηκαν ένα τμήμα από το θέμα. Η απασχόληση μετά το τέλος του διδακτικού ωραρίου δυσκόλεψε τους μαθητές, γιατί διαμένουν σε μακρινές περιοχές, όπως για παράδειγμα στην Αρτέμιδα.

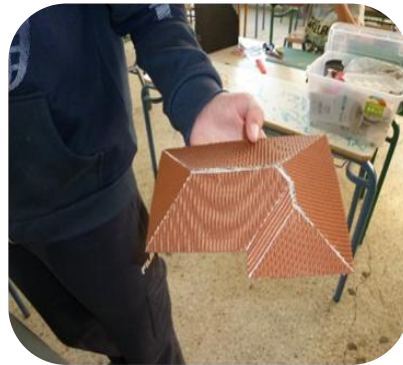
18.15. Επίσης, λόγω του φόρτου εργασιών στο σχολείο και των δυσκολιών μετακίνησης των παιδιών με Μ.Μ.Μ. (κόστος), η προγραμματισμένη επίσκεψη στο Μουσείο Ορυκτολογίας και

Πετρολογίας δεν πραγματοποιήθηκε. Παρόλα αυτά, επισκεφθήκαμε το Μουσείο εγώ και η κ. Παπαναστασίου και το υλικό, φωτογραφίες από τα πετρώματα και τις εντυπώσεις μας, τα μεταφέραμε στην ομάδα.

Παιχνίδι Γνωριμίας

Ντεκουπάζ σε πέτρα

Η Συντονίστρια του Προγράμματος, Ανθή Ευαγγελία

19.«Αειφορία στην πόλη και ψηφιακό παιχνίδι»

**3^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου
Σχολικό Έτος : 2016-17**

Συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί:

**Αικατερίνη Ταγκαλάκη Εκπαιδευτικός ΠΕ14.04, Ευτυχία Βασιλείου Εκπαιδευτικός ΠΕ14.04,
Μελπομένη Βληκίδου Εκπαιδευτικός ΠΕ18.13**

Συμμετέχοντες μαθητές: 20 μαθητές της Α' και της Β' τάξης ΕΠΑ.Λ. του Τομέα Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος

19.1. Περίληψη

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται διεθνώς ένα έντονο ενδιαφέρον ως προς την παιδαγωγική αξιοποίηση των ψηφιακών παιχνιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, πάνω στη βάση ότι παρέχουν νέες δυνατότητες για σχεδιασμό καινοτόμων περιβαλλόντων μάθησης, που προάγουν τη δημιουργική και ενεργητική συμμετοχή των μαθητών. Αντίστοιχο είναι το ενδιαφέρον για αξιοποίηση του σχεδιασμού ψηφιακών παιχνιδιών σε εκπαιδευτικές διαδικασίες που αποβλέπουν στην καλύτερη κατανόηση και ευαισθητοποίηση των μαθητών για έννοιες και ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας. Μέσα από τη λογική αυτή προβήκαμε στην πραγματοποίηση και αξιολόγηση ενός προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, που είχε ως αντικείμενο τον σχεδιασμό ενός ψηφιακού παιχνιδιού από μαθητές της Α' και Β' τάξης του 3^{ου} ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου, με θέμα την αειφορία στην πόλη. Σκοπός της δραστηριότητας αυτής ήταν η ενεργητική κατανόηση των σημαντικών εννοιών που σχετίζονται με την αειφορία μιας τοπικής κοινωνίας από τους μαθητές, αλλά και η ανάπτυξη ευαισθητοποίησης, προβληματισμού και κριτικής σκέψης, ως επακόλουθο της ενασχόλησής τους με το παιχνίδι και της συμμετοχής τους σε διαδικασίες πειραματισμού, παρατήρησης, διερεύνησης, σύγκρισης, ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών, ανατροφοδότησης και επίλυσης προβλημάτων.

19.2. Αειφορία και ψηφιακά παιχνίδια

Η ένταξη των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση συνδυάζεται με μια σειρά από καινοτόμες δράσεις για τη μάθηση και τη διδασκαλία, μέσω των οποίων επιδιώκεται η γενικότερη μετεξέλιξη της διδακτικής πράξης και του σχολικού θεσμού προς κατευθύνσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας (Κυνηγός, 1995· Κυνηγός, 2006), αλλά και με την προοπτική μετασχηματισμού των προγραμμάτων σπουδών, προκειμένου να αξιοποιούν τα νέα περιβάλλοντα μάθησης (Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, 2011·ΥΠ.Ε.Π.Θ.- Π.Ι., 2002). Αντίστοιχα σημαντική κρίνεται η παιδαγωγική επικέντρωση στη σύγχρονη κεντρική έννοια της «αειφόρου ανάπτυξης», μιας ανάπτυξης που επιδιώκει να δημιουργήσει αρχές, όρους, προϋποθέσεις και πρακτικές, μέσα από τις οποίες θα εναρμονίζεται η οικολογική ισορροπία με την κοινωνική ευημερία για τις τωρινές και τις μελλοντικές γενιές. Για το λόγο αυτό έχει προταθεί και αναπτυχθεί

διεθνώς η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ε.Α.Α.) ως αυτόνομο γνωστικό πεδίο αλλά και ως πεδίο εκπαιδευτικών εφαρμογών, στο σχολείο και εκτός, με δυνατότητες να εμποτίσει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και να αξιοποιηθεί από όλα τα μαθήματα και αντικείμενα σπουδών (Φλογαΐτη & Δασκολιά, 2004,· Daskolia & Kynigos, 2012).

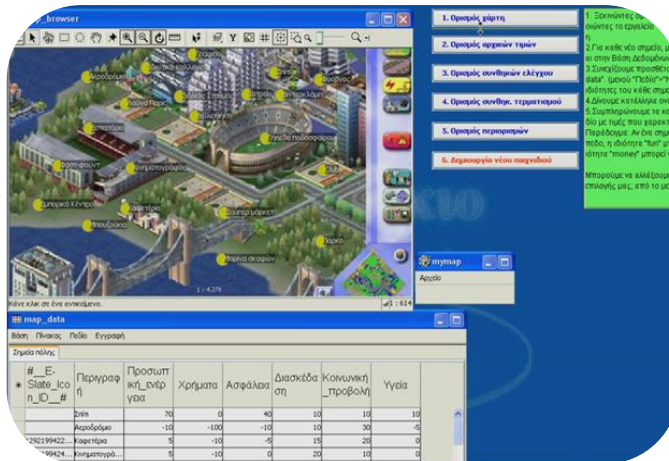
Στη νέα κατάσταση που διαμορφώνεται, παρατηρείται έντονο ενδιαφέρον από την εκπαιδευτική κοινότητα για παιδαγωγική αξιοποίηση των διαφορετικών ψηφιακών μέσων και εργαλείων στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς τα σημερινά παιδιά είναι σε τέτοιο βαθμό εξοικειωμένα και «συνδεδεμένα» με το διαδίκτυο και τον κόσμο των ψηφιακών εφαρμογών, ώστε να μιλάμε πλέον για «ψηφιακούς γηγενείς» (“digital natives”: Prensky, 2009). Ανάμεσα σε αυτά και τα ψηφιακά παιχνίδια, τα οποία προσφέρουν ευκαιρίες δημιουργίας νέων περιβαλλόντων μάθησης, που μπορούν να κινητοποιήσουν τη φαντασία και την περιέργεια των μαθητών, αλλά και να αποτελέσουν πλούσια πηγή αλληλεπίδρασης, ανατροφοδότησης και εμπλοκής των μαθητών στην επίλυση προβλημάτων (Prensky, 2009· Kynigos & Daskolia, 2011).

19.3. Περιγραφή των δραστηριοτήτων του προγράμματος

19.3.1. Βασικό ψηφιακό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στο πρόγραμμα, ήταν ο μικρόκοσμος 'Sus-X' (Έκδοση Kit Αβάκιου: http://etl.ppp.uoa.gr/content/download/eslate_kits.htm, σε έκδοση web/HTML5: <http://etl.ppp.uoa.gr/susx>,

ο οποίος σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από το Εργαστήριο Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας σε συνεργασία με το Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας (ΦΠΨ) του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το όνομά του προκύπτει από τους όρους "Sustainable-X (system)", που σημαίνει "Αειφόρο - X (σύστημα)". Πρόκειται για μια 'γεννήτρια' ψηφιακών παιχνιδιών, αφού επιτρέπει στους χρήστες να σχεδιάσουν και κατασκευάσουν ένα ψηφιακό παιχνίδι τύπου Sim-City με βάση το σκεπτικό ότι οι παίκτες θα έχουν καλύτερη επίδοση και άρα πιο πολλές πιθανότητες να κερδίσουν όσο περισσότερο επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ή να προωθήσουν αρχές αειφορίας στο συγκεκριμένο πλαίσιο (σύστημα). Μια ειδική περίπτωση του Sus-X που δημιουργήθηκε για τις ανάγκες και άλλων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και χρησιμοποιήθηκε και στη συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι το "Sus-City", το οποίο, όπως ακριβώς δηλώνει ο τίτλος του, επικεντρώνεται στην "αειφορία στην πόλη".

Πιο ειδικά, ο μικρόκοσμος Sus-City επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργήσουν τον δικό τους χάρτη (αναπαραστασιακό περιβάλλον) πόλης, είτε εισάγοντας είτε διαμορφώνοντας οι ίδιοι την εικόνα του τόπου στον οποίο θέλουν να διεξάγεται το παιχνίδι τους. Τους δίνει επίσης τη δυνατότητα να αποφασίσουν για τις "ιδιότητες" (αρχές ή αξίες) που θέλουν να χαρακτηρίζουν την πόλη τους, σε καθεμία από τις οποίες στη συνέχεια θα πρέπει να δώσουν συγκεκριμένες τιμές, σε όσα "σημεία" της πόλης οι ίδιοι επιλέξουν να εισάγουν. Οι χρήστες καθορίζουν επίσης τις αρχικές τιμές με τις οποίες ένας παίκτης ξεκινά το παιχνίδι του, τις τιμές-όρια, που δηλώνουν πότε η "αειφορία" του συστήματος της πόλης "παραβιάζεται" από τις επιλογές του παίκτη (με τις ανάλογες επιπτώσεις) και τους κανόνες του παιχνιδιού (π.χ. τον ανώτατο χρόνο παιχνιδιού και τον ανώτατο αριθμό δυνατών επιλογών κινήσεων που μπορεί να έχει ένας παίκτης στο παιχνίδι). Μπορούν, ακόμα, να διατυπώσουν χρήσιμα μηνύματα ή προειδοποιήσεις για τους παίκτες, που να τους ενημερώνουν για την επίδοσή τους ή να τους επισημαίνουν πιθανές συνέπειες των επιλογών τους.

Εικόνα 1. Η γεννήτρια ψηφιακών παιχνιδιών Sus-City

19.3.2. Βασικοί διδακτικοί στόχοι του προγράμματος τέθηκαν οι εξής:

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο, οι μαθητές να είναι σε θέση:

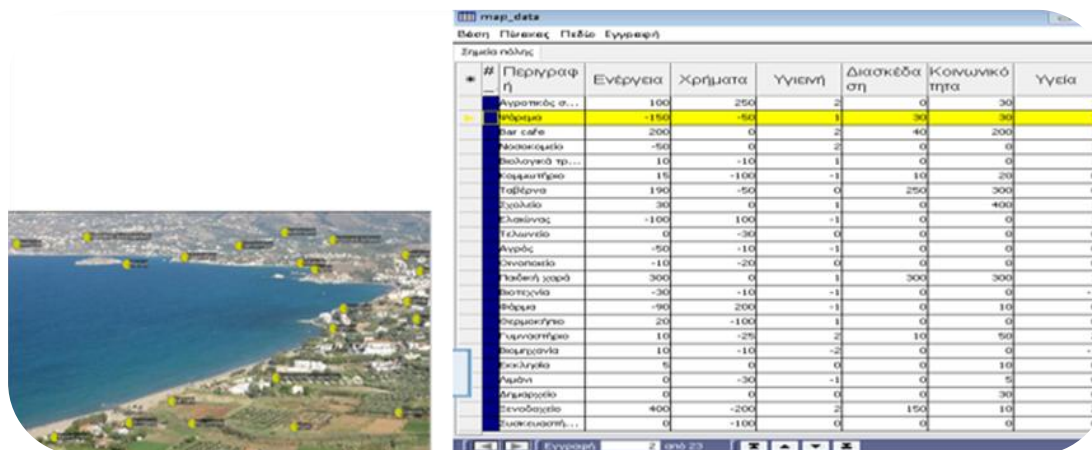
- να περιγράφουν τις έννοιες που αφορούν την αειφορία,
- να εντοπίζουν τις μεταξύ τους σχέσεις,
- να τις διασυνδέουν με προϋπάρχουσες γνώσεις τους,
- να ερμηνεύουν τη σημασία που έχει η δυναμική σχέση της γεωργίας με το περιβάλλον - φυσικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό - καθώς και τη συμβολή της στη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία, οι μαθητές:

- να αναπτύξουν δεξιότητες που να συνδέονται με και να διευκολύνουν την ανακαλυπτική και διερευνητική μάθηση,
- να αναπτύξουν δεξιότητες έκφρασης και διαπροσωπικής επικοινωνίας, ώστε να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται στο πλαίσιο της ομάδας για την προώθηση κοινού στόχου και την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος.
-

19.3.3. Σχεδιασμός και υλοποίηση του προγράμματος

19.3.3.1. Η εκπαιδευτική δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε στο χώρο του εργαστηρίου Επιχειρηματικής Γεωργίας του τομέα Γεωπονίας Τροφίμων και Περιβάλλοντος του 3^{ου} ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου, όπου υπήρχαν εγκατεστημένοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες. Στη συνέχεια τα μέλη των ομάδων ανέλαβαν εκ περιτροπής το ρόλο του χειριστή του πληκτρολογίου, ενώ οι υπόλοιποι παρακολουθούσαν κατά πόσο οι δραστηριότητες διεξάγονταν σωστά κι έδιναν οδηγίες στο χειριστή. Για την υλοποίηση της δραστηριότητας πραγματοποιήθηκαν 20 δίωρες συναντήσεις.

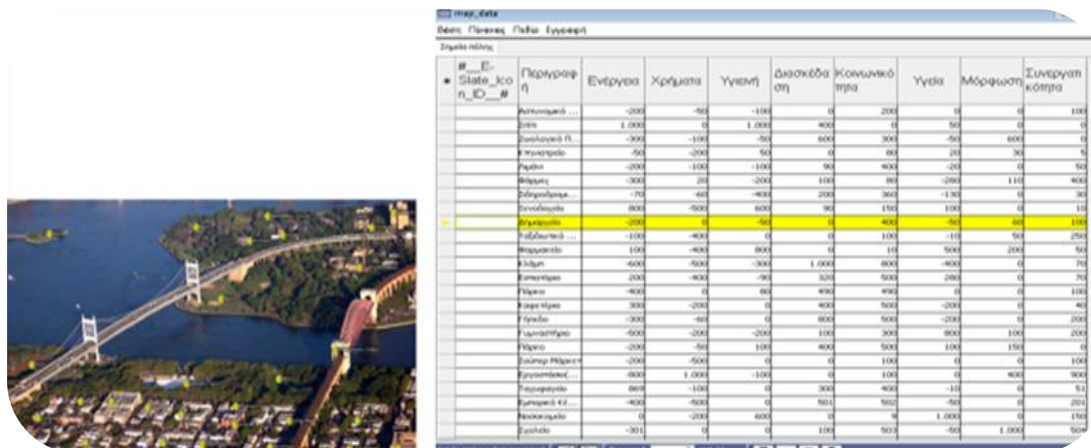
Εικόνα 2. Χάρτης, ιδιότητες και τιμές των σημείων του χάρτη (ομάδα 1)

19.3.3.2. Οι δύο πρώτες δίωρες συναντήσεις περιλάμβαναν ευαισθητοποίηση γύρω από την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης, με την προβολή φωτογραφιών σχετικών με θέματα από το οικονομικό, κοινωνικό, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, που είχαν επιλεγεί με τρόπο ώστε να προκαλούν προβληματισμό ως προς την έννοια και το περιεχόμενο της αειφόρου ανάπτυξης (π.χ. φυσικά τοπία με ή χωρίς ανθρώπινες παρεμβάσεις, θετικές ή αρνητικές). Ακολούθησε καταγραφή των απόψεων των μαθητών για καθεμία από τις φωτογραφίες, οι οποίες αναδείχθηκαν με την τεχνική του καταιγισμού ιδεών.

19.3.3.3. Στις επόμενες δύο συναντήσεις οι μαθητές έπαιξαν με το έτοιμο ψηφιακό παιχνίδι που τους δόθηκε (Perfect Ville, επίσης δημιουργημένο με βάση τον μικρόκοσμο Sus-City), με σκοπό να προβληματιστούν πάνω σε αυτό αλλά και προκειμένου να πειραματιστούν κι εξοικειωθούν με το περιβάλλον του λογισμικού. 19.3.3.4. Οι συναντήσεις που ακολούθησαν αφορούσαν στον σχεδιασμό του δικού τους παιχνιδιού από τους ίδιους τους μαθητές, που πραγματοποιήθηκε στα παρακάτω στάδια :

19.3.3.3.1. Εισαγωγή νέας εικόνας – χάρτη ενός τόπου (όπως, χωριό σε πεδινή περιοχή, παραθαλάσσιο χωριό, πόλη με ποτάμι), την οποία επέλεξαν οι μαθητές της κάθε ομάδας από το διαδίκτυο, δίνοντας σε αυτή ένα όνομα. Η αρχική ευαισθητοποίηση, η οποία πραγματοποιήθηκε στην πρώτη δίωρη συνάντηση, ήταν καθοριστική στην επιλογή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που ήθελαν οι μαθητές να έχει ο τόπος του ψηφιακού τους παιχνιδιού.

19.3.3.3.2. Καθορισμός στοιχείων-σημείων χάρτη και ιδιοτήτων των σημείων. Το πρώτο βήμα για το σχεδιασμό του παιχνιδιού από τους μαθητές αφορούσε την εισαγωγή σημείων στο χάρτη, ως χαρακτηριστικά μέρη του τόπου του ψηφιακού τους παιχνιδιού. Στον πίνακα με τα σημεία προστέθηκαν στη συνέχεια πεδία (στήλες) με «ιδιότητες» για όλα τα σημεία του χάρτη (π.χ. ενέργεια, κοινωνικότητα, κλπ.). Τέλος, συμπληρώθηκαν από τους μαθητές όλες οι στήλες-πεδία που δημιουργήθηκαν με θετικές ή αρνητικές τιμές, με βάση μια «κλίμακα» της επιλογής τους. Οι ιδιότητες αποτελούσαν τους δείκτες μιας αειφόρου τοπικής κοινότητας σύμφωνα με την αντίληψη των μαθητών. Οι μαθητές επέλεξαν σχετικά εύκολα τα σημεία που ήθελαν - αφού δεν υπήρχε περιορισμός ως προς τον αριθμό τους - με βάση προϋπάρχουσες γνώσεις και προσωπικές τους εμπειρίες. Η επιλογή, όμως, των ιδιοτήτων και των τιμών απέβη δύσκολη διαδικασία, που απαιτούσε πειραματισμό, παρατήρηση, διερεύνηση, ανατροφοδότηση, συνεργασία, γόνιμη συζήτηση και διάθεση για αλλαγή.

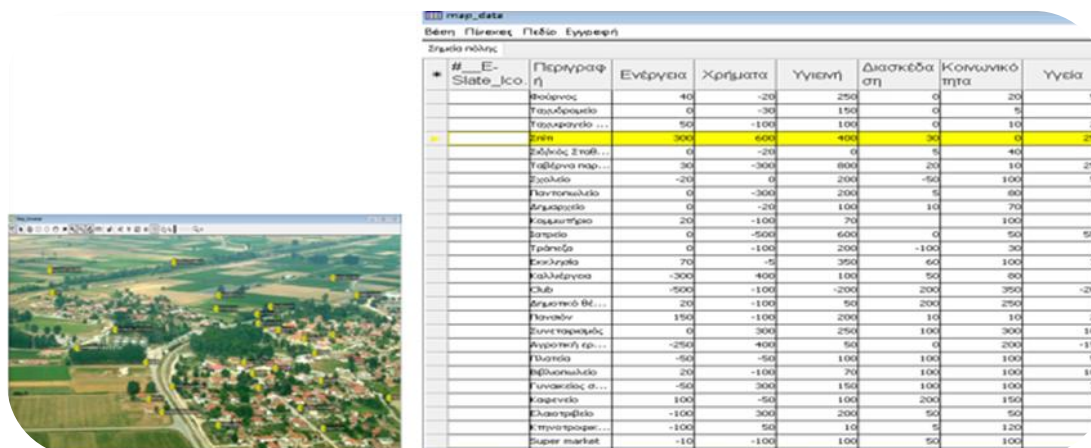
Εικόνα 3. Χάρτης, ιδιότητες και τιμές των σημείων του χάρτη (ομάδα 2)

19.3.3.3.3. Καθορισμός συνθηκών ελέγχου: Μετά την επιλογή των σημείων, έγιναν ρυθμίσεις με σκοπό τον έλεγχό τους και διαμορφώθηκαν ανάλογα προειδοποιητικά – ενημερωτικά μηνύματα για τους παίκτες.

19.3.3.3.4. Καθορισμός των κριτηρίων για τον τερματισμό του παιχνιδιού.

19.3.3.3.5. Ρύθμιση των δύο περιορισμών του παιχνιδιού: της χρονικής διάρκειας και του πλήθους των επιλεγμένων σημείων του παίκτη.

19.3.3.3.6. Οι μαθητές στο τέλος έπαιξαν το παιχνίδι που δημιούργησαν οι ίδιοι κι έτσι τους δόθηκε η δυνατότητα, με την εναλλαγή των ρόλων του σχεδιαστή και του τελικού παίκτη του παιχνιδιού, να «ανακαλύψουν» τα στοιχεία που συνθέτουν, με βάση τις επιλογές τους, μια αειφόρο κοινότητα, όπως επίσης να διατυπώσουν σκέψεις για τη μεταξύ τους σύνδεση.

Εικόνα 4: Χάρτης, ιδιότητες και τιμές των σημείων του χάρτη (ομάδα 3)

19.3.4. Η έρευνα – αξιολόγηση των δράσεων του προγράμματος

19.3.4.1. Για την έρευνα-αξιολόγηση των δράσεων επιλέχθηκε η ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Η συλλογή των δεδομένων βασίστηκε σε συζητήσεις με τους μαθητές που έγιναν με τη χρήση ομάδων εστίασης (focus groups), καθώς και στις σημειώσεις ενός ημερολογίου, που τηρείτο από τις εκπαιδευτικούς που οργάνωσαν και υλοποίησαν την δραστηριότητα.

19.3.4.2. **Συζητήσεις σε ομάδες εστίασης (focus groups):** Πρόκειται για μια ερευνητική μέθοδο παραγωγής και συλλογής πλούσιων ποιοτικών δεδομένων μέσα από ομαδική συζήτηση, όπου οι συμμετέχοντες καλούνται να μιλήσουν μεταξύ τους για ένα συγκεκριμένο θέμα. Κύριο γνώρισμα της τεχνικής αυτής αποτελεί η ανάπτυξη αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, αντί για την απλή παράθεση ερωτημάτων σε καθένα από αυτά χωριστά (Morgan, 1997).

Ο σχεδιασμός των ομάδων εστίασης καθώς και οι άξονες συζήτησης μεταξύ των μελών των ομάδων διαμορφώθηκαν μέσα από την ανατροφοδότηση από τις εκπαιδευτικούς, που είχαν ρόλο συντονιστή-εμπυκτωτή των ομάδων. Η διαδικασία πραγματοποιήθηκε σε δύο στάδια:

19.3.4.3. **A - Πρώτο στάδιο:** Μετά το τέλος της διαδικασίας του σχεδιασμού του παιχνιδιού, τα μέλη καθεμιάς από τις τρεις ομάδες, που είχαν δημιουργήσει και χειριστεί ένα μικρόκοσμο, συνεδρίασαν και συζήτησαν πάνω σε θέματα που αφορούσαν:

- Την επίδραση της αρχικής φάσης ευαισθητοποίησης στο σχεδιασμό του παιχνιδιού τους
- Προϋπάρχουσες γνώσεις κι εμπειρίες τους σχετικά με τον σχεδιασμό και τη χρήση ψηφιακών παιχνιδιών
- Προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες τους που καθόρισαν τις επιλογές τους ως προς τον χάρτη, τα σημεία, τις ιδιότητες και τις τιμές τους, που αποφασίστηκαν στον σχεδιασμό του παιχνιδιού.
- Την κλιμάκωση του ενδιαφέροντος και τα σημεία δυσκολίας στις διάφορες φάσεις σχεδιασμού του παιχνιδιού
- Τη συσχέτιση του σχεδιασμού του παιχνιδιού με τα υπόλοιπα μαθήματα του τομέα τους

19.3.4.3.1. Η ανάλυση περιεχομένου που διενεργήθηκε στις συνομιλίες των μαθητών ανέδειξε τα παρακάτω στοιχεία:

- Αν και δεν υπήρχε προηγούμενη εμπειρία στον σχεδιασμό ψηφιακών παιχνιδιών από τους μαθητές (κάποιοι από αυτούς είχαν παίξει παιχνίδια στρατηγικής), όλοι εξοικειώθηκαν εύκολα με το περιβάλλον του μικρόκοσμου. Η αρχική φάση ευαισθητοποίησης, οι γνώσεις των μαθητών από τα υπόλοιπα μαθήματα του τομέα Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος, η προηγούμενη συμμετοχή τους σε προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, οι γνώσεις τους από το μάθημα της Πληροφορικής, αλλά και εμπειρίες από το κοινωνικό - οικογενειακό περιβάλλον τους σε σχέση με τη ζωή σε αγροτικές περιοχές, βοήθησαν στην επιλογή της εικόνας-χάρτη από το διαδίκτυο, των σημείων του χάρτη, των ιδιοτήτων και των τιμών τους και οδήγησαν στον πειραματισμό των μαθητών με το περιβάλλον του μικρόκοσμου.
- Η επιλογή των σημείων του χάρτη, των ιδιοτήτων και των τιμών τους αποτέλεσε μια σύνθετη διαδικασία, που απαιτούσε σκέψη, διερεύνηση, συζήτηση, με κεντρική ιδέα τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι άνθρωποι ζουν καλύτερα. Ως προς την εκδήλωση ενδιαφέροντος και την εμπλοκή στη διαδικασία, υπήρξε διαφοροποίηση μεταξύ των μελών της κάθε ομάδας, καθώς κάποιοι μαθητές βρήκαν ενδιαφέρουσα τη διαδικασία διερεύνησης για την επιλογή της εικόνας-χάρτη από το διαδίκτυο, άλλοι εστίασαν το ενδιαφέρον τους στην τοποθέτηση των σημείων στο χάρτη και άλλοι στον καθορισμό των ιδιοτήτων και των τιμών τους. Πρέπει να

αναφέρουμε επίσης ότι ο αριθμός των μελών της κάθε ομάδας (5-7 άτομα), αποδείχτηκε σχετικά μεγάλος για την ισόρροπη κατανομή της χρήσης του υπολογιστή, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει δυνατότητα συμμετοχής όλων των μελών των ομάδων σε κάθε φάση του παιχνιδιού.

- Τέλος, όλοι οι μαθητές χαρακτήρισαν τη διαδικασία στην οποία συμμετείχαν «διαφορετική» σε σχέση με τα μαθήματά τους, με κυρίαρχα τα στοιχεία της ομαδικότητας και της συνεργατικότητας, αν και δήλωσαν ότι αξιοποίησαν σε αυτή γνώσεις από αρκετά από αυτά, όπως από τα Μαθηματικά, τη Γλώσσα, την Πληροφορική, την Αγροτική Ανάπτυξη και Οικονομία, και το Περιβάλλον και Γεωργία.

19.3.4.4. Β- Δεύτερο στάδιο: Μετά την ολοκλήρωση του σχεδιασμού του παιχνιδιού τους και αφού οι μαθητές έπαιξαν οι ίδιοι το παιχνίδι τους, τα μέλη της κάθε ομάδας συνεδρίασαν κι έκαναν μια συνολική εκτίμηση της δραστηριότητας. Ο κάθε μαθητής εξέφρασε με μια λέξη ή φράση, τη συνολική εντύπωσή του από τη συμμετοχή του στη διαδικασία. Η ανάλυση περιεχομένου των συνομιλιών με τα σχόλια των μαθητών ανέδειξαν τα ακόλουθα θέματα:

- Διαφορετική διαδικασία («ξεχωριστό»)
- Συνεργασία - συμμετοχικότητα («ομαδικό πνεύμα», «κοινωνικότητα», «Απαραίτητο στοιχείο για τη διαδικασία είναι η καλή επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ μαθητών, αλλά και μεταξύ μαθητών-καθηγητριών»)
- Ενδιαφέρουσα εμπειρία («διασκεδαστικό», «Είχε περισσότερο ενδιαφέρον καθώς προχωρούσε η διαδικασία»)
- Διεπιστημονικότητα («Ήταν απαραίτητος ο συνδυασμός γνώσεων από διάφορα μαθήματα»)
- Μάθηση ως προς τον σχεδιασμό («Ήταν απλό στο σχεδιασμό», «Ήταν απαραίτητο να προβλέπεται και κίνηση, κατά το σχεδιασμό του παιχνιδιού, όπως σε άλλα ψηφιακά παιχνίδια, αλλά και πιο ακριβής καθορισμός παραμέτρων και περιορισμών», «Με τον σχεδιασμό προσανατολιστήκαμε στο πώς να διαχειριζόμαστε τους πόρους που έχουμε στη διάθεσή μας»)
- Μάθηση βασισμένη στο παιχνίδι («Ενδιαφέρον στην αρχή, αλλά στη συνέχεια δύσκολο γιατί χρειαζόταν σκέψη», «Με τη χρήση του παιχνιδιού, μάθαμε πώς να εστιάζουμε σε λάθη στο σχεδιασμό και να τα διορθώνουμε», «Είναι απαραίτητο να παιχτεί αρκετές φορές το παιχνίδι από τους μαθητές, ώστε να διορθωθούν τα λάθη και να πάρει μια τελική μορφή»)
- Προβληματισμός και ευαισθητοποίηση ως προς την αιεφορία («Άνοιξε τον τρόπο σκέψης μας σε θέματα σχετικά με την αιεφόρο ανάπτυξη», «Με το σχεδιασμό προσανατολιστήκαμε στο πώς να διαχειριζόμαστε τους πόρους που έχουμε στη διάθεσή μας», «Μάθαμε πώς μπορούμε να συμβάλλουμε στην αιεφορία», «Μάθαμε βασικά στοιχεία για τους δείκτες αιεφορίας»)

19.3.4.4.1. Ημερολόγιο: Όσον αφορά στη δεύτερη μέθοδο συλλογής δεδομένων, το ημερολόγιο, αυτή χρησιμοποιήθηκε συμπληρωματικά ως προς την πρώτη. Περιλάμβανε την καταγραφή της όλης διαδικασίας από την πλευρά των υπεύθυνων εκπαιδευτικών και αποτέλεσε ένα πολύτιμο εργαλείο αξιολόγησης που παρείχε ευκαιρίες για προβληματισμό, ερμηνεία, κριτικό στοχασμό, ανατροφοδότηση και βελτίωση της όλης διαδικασίας (Αυγητίδου, 2011). Στον Πίνακα 1 δίνεται συνοπτικά η εξέλιξη της όλης δραστηριότητας με βάση τις καταγραφές που έγιναν στο ημερολόγιο.

Πίνακας 1. Ημερολόγιο Δραστηριότητας Σχεδιασμού Ψηφιακού Παιχνιδιού

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ	ΘΕΜΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ	ΣΧΟΛΙΑ
1η-2η	Ευαισθητοποίηση – Γνωριμία με βασικές έννοιες	Σχολίασαν τις εικόνες ευαισθητοποίησης με πολύ καλή ανταπόκριση
3η-4η	Εξοικείωση με παίξιμο παιχνιδιού έτοιμου παραδείγματος	Εξοικειώθηκαν πολύ εύκολα
5η-6η	Επιλογή εικόνας-χάρτη από το διαδίκτυο. Συζήτηση για σημεία χάρτη	Χωρίστηκαν σε 3 ομάδες. Καθεμία διάλεξε το χάρτη της, σχεδίασε το παιχνίδι της: 1 εικόνα παραθαλάσσιου χωριού, 1 εικόνα πόλης με ποτάμι, 1 εικόνα χωριού σε πεδινή περιοχή
7η-8η	Διαγραφή παλιών σημείων παραδείγματος. Εισαγωγή νέων σημείων & ονομάτων	Πολύ καλή ανταπόκριση & ενδιαφέρον
9η-10η	Εισαγωγή ιδιοτήτων – τιμών στο παιχνίδι	Διαδικασία σύνθετη και χρονοβόρα. Δύσκολα επέλεξαν εύρος τιμών στις ιδιότητες Διαφωνίες
11η-12η	Ολοκλήρωση εισαγωγής τιμών – Ρύθμιση αρχικών ιδιοτήτων	Συζήτηση - επανεξέταση των αρχικών ιδιοτήτων και των τιμών τους Η ομάδα της πόλης προχώρησε πιο γρήγορα
13η-14η	Καθορισμός συνθηκών ελέγχου & περιορισμών	Εύκολη, σαφής εργασία
15η-16η	<u>Ομάδα εστίασης</u> : Συζήτηση για εξέλιξη εργασιών	Αρχικά απρόθυμοι, μετά εντόπισαν θετικά & αρνητικά με ενδιαφέροντα σχόλια
17η-18η	Εντοπισμός & Διόρθωση σφαλμάτων ορθογραφικών, ιδιοτήτων, τιμών, κ.λπ.	Επανεξέταση των ενεργειών, ανατροφοδότηση και αλλαγές Χρήσιμη εργασία, θετική ανταπόκριση
19η	Δοκιμαστικό παίξιμο	Χρήσιμο για ανατροφοδότηση, ώστε το παιχνίδι να πάρει την τελική του μορφή του
20η	<u>Ομάδα εστίασης</u> : Συζήτηση για συνολική εμπειρία	Προθυμία για τη συζήτηση από όλους Ενδιαφέροντα σχόλια, αρκετά επικριτικά

19.3.5. Συμπεράσματα – Προτάσεις

19.3.5.1. Η εκπαιδευτική δράση σχεδίασης και χρήσης ενός ψηφιακού παιχνιδιού, που ως μικρόκοσμος επιχειρεί να αναπαραστήσει μια αειφόρο τοπική κοινότητα, από μαθητές του 3ου ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου, υιοθετήθηκε με την προσδοκία να δημιουργηθούν ευνοϊκότερες συνθήκες μάθησης, ώστε οι μαθητές να εξοικειωθούν με τις σημαντικές έννοιες της αειφορίας και

άλλων σχετιζόμενων με αυτή. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της δραστηριότητας αποτέλεσε πρόκληση όχι μόνο γιατί αφορούσε σε έναν **διαφορετικό, ελκυστικό, διασκεδαστικό τρόπο προσέγγισης της γνώσης**, αλλά κυρίως γιατί είχε ως σκοπό τη **δημιουργία εσωτερικών κινήτρων μάθησης** σε μαθητές του ΕΠΑ.Λ., ένα μεγάλο ποσοστό των οποίων συγκεντρώνει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (όπως μαθησιακές δυσκολίες, κενά σε βασικές γνώσεις, αδιαφορία ως προς τη σχολική διαδικασία, αποθάρρυνση, χαμηλές προσδοκίες, οικογενειακά προβλήματα, κλπ.).

19.3.5.2. Με βάση την ανάλυση των αποτελεσμάτων από την έρευνα αξιολόγησης προέκυψε ότι κύριο χαρακτηριστικό της εκπαιδευτικής δραστηριότητας ήταν **η γρήγορη ανταπόκριση, η εξοικείωση και δράση των μαθητών με αυτή**, οι οποίοι πειραματίστηκαν και αλληλεπίδρασαν με τον μικρόκοσμο, με σκοπό τη δημιουργία του δικού τους παιχνιδιού, **ως πρωταγωνιστές της μαθησιακής διαδικασίας**. Κεντρικό ενδιαφέρον στοιχείο στη δραστηριότητα, ήταν **η εμπλοκή των ίδιων των μαθητών στη δημιουργία του δικού τους παιχνιδιού και η εναλλαγή ανάμεσα στους ρόλους του σχεδιαστή και του τελικού παίκτη του παιχνιδιού**. Μέσα από αυτή τη διαδικασία έλαβαν σημαντική ανατροφοδότηση, που τους έδωσε τη δυνατότητα, αναγνωρίζοντας τους κανόνες και τα στοιχεία του παιχνιδιού, να είναι σε θέση **να πειραματίζονται**, τροποποιώντας, βελτιώνοντας ή και μεταβάλλοντας τους στόχους, τα εργαλεία και τους περιορισμούς του, ή να ανακαλύπτουν τις πιθανές σχέσεις ανάμεσα στις βασικές έννοιες, **προσεγγίζοντας με τον τρόπο αυτό βιωματικά και μέσα από το δικό τους πλαίσιο αναφοράς (frame of reference) τον «μηχανισμό επιδίωξης και ανάπτυξης της αειφορίας» σε μια τοπική κοινότητα**.

Ο καθένας από τους συμμετέχοντες μαθητές διαμόρφωσε ένα δικό του τρόπο και ρυθμό συμμετοχής στη διαδικασία και τελικά, **τα μέλη όλων των ομάδων κατάφεραν μέσα από την ανταλλαγή απόψεων αλλά και εποικοδομητικές «συγκρούσεις», να συνεργαστούν και να ολοκληρώσουν τη δημιουργία του παιχνιδιού τους**.

Συνολικά, θεωρούμε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και θετική την όλη μαθησιακή εμπειρία που αναπτύχθηκε, με πλαίσιο αναφοράς τον σχεδιασμό και το παίξιμο ενός ψηφιακού παιχνιδιού με θέμα την αειφορία στην τοπική κοινότητα και πιστεύουμε ότι η συνέχιση της δραστηριότητας και η γενίκευσή της και σε άλλους μαθητές θα ήταν χρήσιμη σε πολλά επίπεδα. Τέλος, κρίνουμε ότι η συγκέντρωση περισσότερων στοιχείων από την αξιολόγηση και άλλων ανάλογων εφαρμογών σχεδιασμού ανάλογων μικρόκοσμων από μαθητές, θα συμβάλει στην ανάδειξη σημαντικών στοιχείων ως προς την αξιοποίηση του σχεδιασμού ψηφιακών παιχνιδιών στη μαθησιακή διαδικασία στα ΕΠΑ.Λ γενικά και, ειδικά, με στόχο την ανάπτυξη γνώσης και ευαισθητοποίησης των μαθητών για την έννοια της «αειφορίας».

19.3.6. Βιβλιογραφικές αναφορές

Αυγητίδου, Σ. (2011). *Η αξιοποίηση των ημερολογίων στην εκπαιδευτική έρευνα-δράση: προϋποθέσεις και διαδικασίες*. Ανακτήθηκε στις 25 Αυγούστου 2018 από

http://www.actionresearch.gr/AR/ActionResearch_Vol2/Issue02_04_p29-48.pdf

Κυνηγός, Χ. (1995). Η ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί: Η Υπολογιστική Τεχνολογία ως Εργαλείο Έκφρασης και Διερεύνησης στη Γενική Παιδεία. Στο Α.Μ. Καζαμίας και Μ. Κασσωτάκης (Επιμ.), *Ελληνική Εκπαίδευση: Προοπτικές ανασυγκρότησης και εκσυγχρονισμού* (σσ. 396-416). Αθήνα: Σείριος.

Κυνηγός, Χ. (2006). *Το μάθημα της διερεύνησης. Παιδαγωγική αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών για τη διδακτική των μαθηματικών*. Από την έρευνα στη σχολική τάξη. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης (2011). «Πλαίσιο Αναφοράς» του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Αθήνα. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε στις 25 Αυγούστου 2018 από <http://www.epimorfosi.edu.gr/>

ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Π.Ι. (2002). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε στις 25 Αυγούστου 2018 από www.pi-schools.gr/download/programs/depps/komvosDEPPS-APS.doc

Φλογαΐτη, Ε. & Δασκολιά, Μ. (2004). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Σχεδιάζοντας ένα αειφόρο μέλλον. Στο Π. Αγγελίδης & Γ. Μαυροειδής (Επιμ.), *Εκπαιδευτικές Καινοτομίες για το Σχολείο του Μέλλοντος* (σσ. 281-302). Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Daskolia, M., Kynigos, C. (2012). Applying a constructionist frame to learning about sustainability. *Creative Education*, 3(6), 818-823. doi.org/10.4236/ce.2012.326122

Kynigos, C., Daskolia, M. (2011). Collaborative design and construction of digital games to learn about sustainable lifestyles. In L. Gómez Chova, I. Candel Torres, A. López Martínez (Eds), *International Technology, Education, Development Conference Proceedings - INTED2011* (pp. 1583-1592). Valencia, Spain.

Morgan, D. L. (1997). *Focus Group as qualitative research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Prensky, M. (2009). *Μάθηση Βασισμένη στο Ψηφιακό Παιχνίδι. Αρχές, δυνατότητες και παραδείγματα εφαρμογής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση*. Μ. Μειμάρης (επιμ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα σχολεία που απέστειλαν υλικό για την δημιουργία αυτού του τόμου, ήταν πολύ λίγα και φυσικά δεν εκπροσωπούν το σύνολο των Λυκείων (ΓΕ.Λ./ΕΠΑ.Λ./Ε.Κ.), της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, αλλά αυτό δεν αναιρεί την βεβαιότητα ότι και στα Λύκεια γίνονται σπουδαία προγράμματα.

Τα προγράμματα που γίνονται στα Λύκεια, έχουν διαφορετικό προσανατολισμό και συνήθως οι παιδαγωγικές ομάδες εμβαθύνουν περισσότερο στα θέματα και προχωρούν στην ανεύρεση λύσεων μέσω κοινών δράσεων με άλλα σχολεία, καθώς και συνεργαζόμενες με παράγοντες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η άποψη λοιπόν ότι στα Λύκεια δεν μπορούν να υλοποιηθούν Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων, γιατί οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί έχουν εστιάσει στην εισαγωγή των πρώτων στα ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, δεν ευσταθεί.

Σύμφωνα με την εμπειρία μας, στα Λύκεια υλοποιούνται προγράμματα με μεγάλη και πραγματική συμμετοχή των μαθητών, μια και οι ίδιοι οι μαθητές και οι μαθήτριες, μέσα από αυτά, επεξεργάζονται και χρησιμοποιούν τις κλίσεις και τα ταλέντα τους και ακόμα, αποκτούν τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα (κριτική σκέψη, συνεργατικότητα, επίλυση συγκρούσεων και αντιθέσεων, κοινωνική και φυσικά προσωπική υπευθυνότητα, ανάληψη ευθύνης, αποδοχή του άλλου/του διαφορετικού, δυνατότητα ενεργούς ακρόασης, συνειδητοποίηση της ιδιότητας του παγκόσμιου πολίτη, προσαρμοστικότητα στις αλλαγές, δυνατότητα έκθεσης σε κοινό, κ.λπ.)

Στα Λύκεια (ΓΕ.Λ. / ΕΠΑ.Λ. / Ε.Κ.), όπως βέβαια και στα Γυμνάσια και στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, η κινητήρια δύναμη των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο να εμπλακούν μαθητές και μαθήτριες στην μη τυπική αυτή εκπαίδευση και να παράξουν έργο προς όφελος του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του.

Γι' αυτό κλείνοντας, θέλω να συγχαρώ τις/τους εκπαιδευτικούς που εθελοντικά και με προσωπική θυσία χρόνου και κάποιες φορές και χρημάτων, υποστηρίζουν αυτό το σημαντικό έργο!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΗΣ Δ.Δ.Ε. Β' ΑΘΗΝΑΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 2011-2019**

ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΕΥΘΥΝΗ Π.Ε., κ. ΒΑΡΒΑΡΑ ΠΕΤΡΙΔΟΥ

Σχολικό Έτος 2011-12 : 93 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (56 προγράμματα σε Γυμνάσια – 1 πρόγραμμα σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 11 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ./Σ.Ε.Κ. – 25 προγράμματα σε ΓΕ.Λ.)

Σχολικό Έτος 2012-13 : 89 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (49 προγράμματα σε Γυμνάσια – 3 σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 27 προγράμματα σε ΓΕ.Λ. - 10 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ./ΕΠΑ.Σ.)

Σχολικό Έτος 2013-14 : 94 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (41 προγράμματα σε Γυμνάσια – 3 σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 33 προγράμματα σε ΓΕ.Λ. - 17 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ./ΕΠΑ.Σ.)

Σχολικό Έτος 2014-15 : 88 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (50 προγράμματα σε Γυμνάσια – 3 σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 26 προγράμματα σε ΓΕ.Λ. - 9 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ.)

Σχολικό Έτος 2015-16 : 94 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (51 προγράμματα σε Γυμνάσια – 3 σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 27 προγράμματα σε ΓΕ.Λ. - 13 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ.)

Σχολικό Έτος 2016-17 : 144 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (72 προγράμματα σε Γυμνάσια – 3 σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 53 προγράμματα σε ΓΕ.Λ. - 16 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ.)

Σχολικό Έτος 2017-18 : 117 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (68 προγράμματα σε Γυμνάσια – 5 σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 32 προγράμματα σε ΓΕ.Λ. - 12 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ.)

Σχολικό Έτος 2018-19 : 89 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (49 προγράμματα σε Γυμνάσια – 4 σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. – 24 προγράμματα σε ΓΕ.Λ. - 12 προγράμματα σε ΕΠΑ.Λ. & Ε.Κ.)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΤΩΝ 2011-12 ΕΩΣ ΚΑΙ 2018-19

(1) Γενικό Λύκειο Νέας Ερυθραίας	(2) Γενικό Λύκειο Μεταμόρφωσης (1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης)	(3) Γενικό Λύκειο Νέας Πεντέλης	(4) Γενικό Λύκειο Πεντέλης
(5) Γενικό Λύκειο Ψυχικού	(6) Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο Αναβρύτων	(7) Πρότυπο Γενικό Λύκειο Βαρβακείου Σχολής	(8) ΓΕ.Λ. Ριζαρείου Σχολής
(9) Γενικό Λύκειο Φιλοθέης	(10) 1^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής	(11) 1^ο Γενικό Λύκειο Βριλησίων	(12) 1^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής
(13) 1^ο Γενικό Λύκειο Κηφισιάς	(14) 1^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας	(15) 1^ο Γενικό Λύκειο Παπάγου	(16) 1^ο Γενικό Λύκειο Πεύκης
(17) 1^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου	(18) 1^ο Γενικό Λύκειο Χολαργού	(19) 2^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής	(20) 2^ο Γενικό Λύκειο Αμαρουσίου
(21) 2^ο Γενικό Λύκειο Βριλησίων	(22) 2^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής	(23) 2^ο Γενικό Λύκειο Μεταμόρφωσης	(24) 2^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας
(25) 2^ο Γενικό Λύκειο Πεύκης	(26) 2^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου	(27) 2^ο Γενικό Λύκειο Χολαργού	(28) 3^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής
(29) 3^ο Γενικό Λύκειο Αμαρουσίου	(30) 3^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής	(31) 3^ο ΓΕΛ Κηφισιάς	(32) 3^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας
(33) 3^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου	(34) 4^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής	(35) 4ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου "Ρήγας Φεραίος"	(36) 4^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας
(37) 5^ο Γενικό Λύκειο Αμαρουσίου	(38) 5^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής	(39) 5^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας	(40) 5^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου
(41) 6^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας	(42) Αμερικάνικο Κολλέγιο Ελλάδος, Γενικό Λύκειο	(43) Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού	(44) Α' Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού
(45) Β' Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού	(46) Κολλέγιο Αθηνών Γενικό Λύκειο	(47) Κολλέγιο Ψυχικού Γενικό Λύκειο/Ι.Β.	(48) Σχολή Μωραΐτη-Λύκειο
(49) Ελληνογαλλική Σχολή Αγίας Παρασκευής «Ευγένιος Ντελακρουά» Λύκειο	(50) Ελληνογαλλική Σχολή «Άγιος Ιωσήφ», Λύκειο	(51) Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλινών, Γενικό Λύκειο	(52) Ιόνιος Σχολή Γενικό Λύκειο
(53) ΕΠΑ.Λ. Αναβρύτων	(54) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής	(55) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου	(56) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Νέας Ιωνίας
(57) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου (2^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής από το Σχ. Έτος 2018-19)	(58) Σ.Ε.Κ. Αγ. Παρασκευής (1^ο Εργαστηριακό Κέντρο Β'Αθήνας)	(59) 2^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου	(60) 2^ο Εσπερινό ΕΠΑ.Λ. Νέας Ιωνίας
(61) 2^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου	(62) 3^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου	(63) 3^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου	(64) 7^ο Εσπερινό ΕΠΑΛ Χαλανδρίου

ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ

(1) Γενικό Λύκειο Νέας Ερυθραίας

1. «Βότανα στα σχολεία», **Συντονίστρια** : Κοκκίνη Κωνσταντίνα ΠΕ03, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Αθανασόπουλος Ιωάννης ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2014-15**
2. «Λαχανόκηποι στην πόλη», **Συντονίστρια** : Κοκκίνη Κωνσταντίνα ΠΕ03, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μπάμπου Δέσποινα ΠΕ14.04, Μητκίδου Αικατερίνη ΠΕ18, **Σχ. Έτος 2015-16**
3. «Βιοτεχνολογικές και βιολογικές καλλιέργειες», **Συντονίστρια** : Κοκκίνη Κωνσταντίνα ΠΕ03, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Λέκκας Θεόδωρος ΠΕ33, **Σχ. Έτος 2016-17**

(2) Γενικό Λύκειο Μεταμόρφωσης (1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης)

«Οι γιορτές του κόσμου – δικαίωμα και υποχρέωση κάθε ανθρώπου», **Συντονίστρια** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**

«Κουλτούρα και πολιτισμός...με το βλέμμα στο μέλλον», **Συντονίστρια** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2012-13**

«Ταξίδι στη γειτονιά της Αθήνας», **Συντονίστρια** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2013-14**

«Περπατώ εις το δάσος, όταν ο λύκος..είναι εδώ! Δάσος και ζωή στη φύση», **Συντονίστρια** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μανδράκου Γεωργία ΠΕ13, Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2014-15**

«Μεταναστευτικό Αιγαίο», **Συντονίστρια** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2015-16**

«Ανθρωπιά υπό εξαφάνιση», **Συντονίστρια** : Κεραμιδά Στυλιανή ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2015-16**

«Ελεύθεροι σπόροι - δίκαιη κοινωνία», **Συντονίστρια** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2016-17**

«Σπέρνοντας όνειρα στην αυλή μας», **Συντονίστρια** : Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κεραμιδά Στυλιανή ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**

«Για να μην κατεβάσει ... ό,τι βρέξει. Ποτάμια σε αστικό περιβάλλον - ζώντας δίπλα σε ποτάμι», **Συντονίστρια** : Βλάχου Σταυρούλα ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2017-18**

«Τα σιγανά ποταμάκια ... Ποτάμια σε φυσικό περιβάλλον - ζωή στο ύπαιθρο», **Συντονίστρια** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κεραμιδά Στυλιανή ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**

«Ιστορίες στην πόλη με το ποτάμι...γιατί η ιστορία σου είναι ιστορία της πόλης σου», **Συντονίστρια** : Τρίγκατση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ηλία Αλεξάνδρα ΠΕ88.01, **Σχ. Έτος 2018-19**

(3) Γενικό Λύκειο Νέας Πεντέλης

1. «Φυσικές επιστήμες και τεχνολογία. Μαθαίνω μέσα από τα μουσεία», **Συντονίστρια** : Τσιντάνου Μαρία ΠΕ04.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κελεπούρης Ευθύμιος ΠΕ04.01, Χαρμπίλας Ανδρέας ΠΕ04.02, Μακροπούλου Γεωργία ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2013-14**
2. «Λιμναία οικοσυστήματα και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Βλάχου Μαρία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Τσέλιος Αθανάσιος ΠΕ02, Κυριάκου Ιωάννα ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2017-18**
3. «Νερό : η ζωή μας όλη», **Συντονιστής** : Σκορδάς Ευάγγελος ΠΕ11, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πιλισσάς Ανέστης ΠΕ04.05, Εξάρχου Φώτιος ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2017-18**
4. «Θρησκευτικά οικοδομήματα στην ελληνική φύση», **Συντονιστής** : Σκορδάς Ευάγγελος ΠΕ11, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πιλισσάς Ανέστης ΠΕ04.05, **Σχ. Έτος 2018-19**
5. «Απόκρημνα... μοναστήρια», **Συντονιστής** : Πιλισσάς Ανέστης ΠΕ04.05, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Σκορδάς Ευάγγελος ΠΕ11, Εξάρχου Φώτιος ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2018-19**

(4) Γενικό Λύκειο Πεντέλης

1. «Νίσυρος : ένα ηφαίστειο σε δράση», **Συντονιστής** : Κουτσομανής Γεώργιος ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σολωμού Ευθαλία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2012-13**

(5) Γενικό Λύκειο Ψυχικού

1. «Στοχεύοντας στην αειφορία μέσω της εκπαίδευσης», **Συντονίστρια** : Κοντογεωργάκου Βασιλική ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Βαμβουκάκη Αναστασία ΠΕ02, Παναγόπουλος Αντώνιος ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2015-16**
2. «Συνυπάρχω, συνανήκω, συμπορεύομαι», **Συντονίστρια** : Κοντογεωργάκου Βασιλική, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παναγόπουλος Αντώνιος ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2016-17**
3. «Μαστίχα και μαστιχοχώρια», **Συντονιστής** : Βαλιάδης Κωσταντίνος ΠΕ03, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Τζάθα Αργυρούλα ΠΕ02, Μουρδουκούτα Ελένη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**

(6) Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο Αναβρύτων

1. «Άσκηση στη φύση», **Συντονίστρια** : Ναϊσίδου Σοφία ΠΕ11, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μπέτας Δημήτριος ΠΕ02, Γιανναρά Δήμητρα ΠΕ07, Μιχελακάκης Ηλίας ΠΕ04, Δημητρίου Λίνα ΠΕ02, Κρητικός Αντώνης ΠΕ04, Διάμεση Κυριακή ΠΕ05, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Νανοτεχνολογία, περιβάλλον, υπεύθυνη έρευνα και καινοτομία», **Συντονιστής** : Χαρίτος Κωνσταντίνος ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2015-16**

(7) Πρότυπο Γενικό Λύκειο Βαρβακείου Σχολής

1. «Μέταλλα, μεταλλεία και κοινωνία : η περίπτωση του Αιγαίου», **Συντονίστρια** : Μανώλη Γεωργία ΠΕ04.02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Χαραλαμπίδης Λουκάς ΠΕ12.08, Κουτσαγγέλου Βασιλεία ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2016-17**
2. «Σχολικοί, λογοτεχνικοί και μουσικοί κήποι», **Συντονίστρια** : Ζομπανάκη Αντωνία ΠΕ08, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κουσερή Γεωργία ΠΕ02, Βιολάκη Αθηνά ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2018-19**

(8) ΓΕ.Λ. Ριζαρείου Σχολής

1. «Από το μήλο του Newton στο μποζόνιο του Higgs», **Συντονιστής** : Πανταζής Δημήτρης ΠΕ04.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Γιαννής Νικόλαος ΠΕ03, Βούλγαρης Διονύσιος ΠΕ20, **Σχ. Έτος 2013-14**

(9) Γενικό Λύκειο Φιλοθέης

1. «Δάσος, πηγή ζωής. Το γνωρίζω, το αγαπώ, το υιοθετώ, και το προστατεύω», **Συντονίστρια** : Παπαμιχαλοπούλου Παρασκευή ΠΕ06, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Θεοδωρίδης Πάυλος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Το νερό είναι παντού, είναι όμως αρκετό;», **Συντονίστρια** : Καθαράκη Γεωργία ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Από τον κόσμο του νερού στο νερό του κόσμου», **Συντονιστής** : Καλτσάς Γεώργιος ΠΕ19, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Βασιλοπούλου Ελένη ΠΕ02, Τεσσέρη Μαγδαληνή ΠΕ01, Ματζάκος Πέτρος ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2013-14**

(10) 1^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής

1. «Πράσινες γωνιές - αειφορικό μοντέλο διαβίωσης», **Συντονίστρια** : Ταράτσα Ασημίνα ΠΕ88.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Βασιλείου Παρασκευάς ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2018-19**

(11) 1^ο Γενικό Λύκειο Βριλησίων

1. «Πεντέλη – Νίσυρος (Το ενεργό ηφαίστειο)», **Συντονιστής** : Κουτσουμανής Γεώργιος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Γκάτζιος Γρηγόρης ΠΕ04.02, Δεληγιάννη Πολυξένη ΠΕ02, Συμεωνίδης Γιώργος ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Το πείραμα και οι ιστορίες του», **Συντονίστρια** : Πάπαρου Φλώρα ΠΕ12.08, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κυριάκου Δημήτρης ΠΕ03, Μπαλωμένου Κατερίνα ΠΕ08, **Σχ. Έτος 2016-17**
3. «Το πείραμα και οι ιστορίες του», **Συντονίστρια** : Πάπαρου Φλώρα ΠΕ12.08, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κυριάκου Δημήτρης ΠΕ03, Τσιγκούνη Ελένη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**
4. «Διαθεματικές προσεγγίσεις του επιστημονικού πειράματος "S.T.E.E.M.M. Lab" (Εργαστήριο: Science – Technology – Engineering – Environment - Mathematics and Man)», **Συντονίστρια** : Πάπαρου Φλώρα ΠΕ85, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κυριάκου Δημήτρης ΠΕ03, Κορασσειδή Μαρίνα ΠΕ78, **Σχ. Έτος 2018-19**

(12) 1^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής

1. «Το νερό, πηγή ζωής», **Συντονίστρια** : Ξένου- Στρούζα Παρασκευή ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Αθήνα : Οι πολλές όψεις της πόλης», **Συντονίστρια** : Ξένου- Στρούζα Παρασκευή ΠΕ10, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Αυγερινού Φωτεινή ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Νερό-πηγή ζωής. Παγκόσμια αποθέματα και ποιότητα. Υπάρχει ελπίδα;», **Συντονιστής** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Χαϊδεμενάκου Βασιλική ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2014-15**

4. «Ορεινοί παραδοσιακοί οικισμοί της Ελλάδας», **Συντονίστρια** : Καρτάλου Παρασκευή ΠΕ02, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2015-16**
5. «Νερό (επάρκεια, καταλληλότητα, διαχείριση)», **Συντονιστής** : Αντωνίου Γεώργιος ΠΕ09, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
6. «Ελληνικοί παραδοσιακοί οικισμοί (Ηπειρος, Κυκλάδες, Πήλιο, Μάνη)», **Συντονιστής** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Γαντζίας Θωμάς ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2016-17**
7. «Νερό», **Συντονιστής** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Γαντζίας Θωμάς ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2017-18**
8. «Παραδοσιακοί οικισμοί», **Συντονιστής** : Αντωνίου Γεώργιος ΠΕ09, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2017-18**
9. «Ελληνικοί Παραδοσιακοί οικισμοί», **Συντονιστής** : Αντωνίου Γεώργιος ΠΕ80, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2018-19**
10. «Κλιματική αλλαγή», **Συντονιστής** : Παραράς Μάρκος ΠΕ03, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Γαντζίας Θωμάς ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2018-19**

(13) 1^ο Γενικό Λύκειο Κηφισιάς

1. «Εναλλακτικές πηγές ενέργειας και αειφόρος ανάπτυξη», **Συντονίστρια** : Παπαδημητρίου Ελένη ΠΕ11, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κωστούλα Βασιλική ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Τα πέτρινα γεφύρια της Ηπείρου», **Συντονίστρια** : Παπαδημητρίου Ελένη ΠΕ11, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Τουλιοπούλου Ελισάβετ ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Υδροβιότοποι - διαχείριση υδάτων και υγρών αποβλήτων και άλλα οικολογικά προβλήματα στην Κέρκυρα», **Συντονίστρια** : Γκίκα Αναστασία ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2012-13**
4. «Βιοποικιλότητα - ο θησαυρός της ελληνικής φύσης υπό απειλή», **Συντονίστρια** : Παπαδημητρίου Ελένη ΠΕ11, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Κουκουβές Γεώργιος ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2013-14**
5. «Θαλάσσιο περιβάλλον - απειλούμενα είδη», **Συντονιστής** : Αντωνόπουλος Δημήτριος ΠΕ19, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Ζλατίντσης Παναγιώτης ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2013-14**
6. «Πήλιο και οικοτουρισμός. Διαδρομές στη φύση και στην παράδοση. Λαϊκή αρχιτεκτονική», **Συντονίστρια** : Καβαρνού Θεοδοσία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ζλαντίντσης Παναγιώτης ΠΕ02, Κυριακόπουλος Ζαχαρίας ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2014-15**
7. «Στο δρόμο προς ένα αειφόρο σχολείο : πρωτοβουλίες για την αναβάθμιση της ποιότητας των σχέσεων των μελών της σχολικής κοινότητας και του περιβάλλοντος στο σχολείο. Εξοικονόμηση ενέργειας και πόρων», **Συντονιστής** : Κυριακόπουλος Ζαχαρίας ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Κουκουβές Γεώργιος ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2015-16**

(14) 1^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας

1. «Κληρονομιά...εν κινήσει», **Συντονίστρια** : Καρτάλου Παρασκευή ΠΕ02, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Πετρίδης Παναγιώτης ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2014-15**
2. «Πλαστική σακούλα; ΟΧΙ, ευχαριστώ», **Συντονίστρια** : Παπαδάτου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Κατσικερού Χαρίκλεια ΠΕ04.04, Πατσέλα Κατερίνα ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2016-17**

3. «1ο ΓΕ.Λ. Νέας Ιωνίας : από τον παππού στον εγγονό», **Συντονίστρια** : Κωστελέτου Αφροδίτη ΠΕ01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κώστος Δημήτριος ΠΕ02, Κουρεμένου Ναθαλία, **Σχ. Έτος 2017-18**

(15) 1^ο Γενικό Λύκειο Παπάγου

1. «Δάσος : υγεία, έμπνευση, πολιτισμός», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Ρούσσος Γεώργιος ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Κάστρα : Ο τόπος τα ορίζει. Ο Άνθρωπος τα χτίζει. Η περίπτωση του Μυστρά και της Μονεμβασιάς», **Συντονιστής** : Ρούσσος Γεώργιος ΠΕ04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Καρακώτσου Αικατερίνη, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Εικαστική παρέμβαση στον προαύλιο χώρο του σχολείου», **Συντονιστής** : Γιώργας Λάμπρος ΠΕ01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κωνσταντίνου Αγγελική ΠΕ09, Βιρβιδάκης Μανώλης ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2016-17**
4. «Η αυλή του σχολείου, εικαστικές και άλλες παρεμβάσεις», **Συντονιστής** : Γιώργας Λάμπρος ΠΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κωνσταντίνου Αγγελική ΠΕ09, **Σχ. Έτος 2017-18**

(16) 1^ο Γενικό Λύκειο Πεύκης

1. «Τι έγιναν τα σκουπίδια της γειτονιάς;», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Κυριακή ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κότσιφας Ανδρέας ΠΕ09, Κυριακάκη Θεοδώρα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**

(17) 1^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου

1. «Γνωρίζω την αειφορία - αναβαθμίζω την αυλή του σχολείου», **Συντονίστρια** : Ποντίκα Χαρίκλεια ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κηροποιού Πασχαλιά ΠΕ13, **Σχ. Έτος 2013-14**
2. «Το νερό στην φύση και στην τέχνη», **Συντονίστρια** : Ποντίκα Χαρίκλεια ΠΕ03, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Κηροποιού Πασχαλιά ΠΕ13, Ευαγγέλου Δήμητρα ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2014-15**
3. «Φωτογραφίζω το περιβάλλον μου. Το Χαλάνδρι του χθες και του σήμερα», **Συντονίστρια** : Ευαγγέλου Δήμητρα ΠΕ04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Ποντίκα Χαρίκλεια ΠΕ03, Κηροποιού Πασχαλιά ΠΕ13, **Σχ. Έτος 2014-15**
4. «Καλλισπέρειο Διδακτήριο - το κτίριο έχει τη δική του ιστορία», **Συντονίστρια** : Παντιώρα Κωνσταντίνα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ποντίκα Χαρίκλεια ΠΕ03, Γκρινιάρης Δημήτριος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2015-16**
5. «Ποιοτική αναβάθμιση του αύλειου χώρου και της βιβλιοθήκης του σχολείου», **Συντονίστρια** : Ποντίκα Χαρίκλεια ΠΕ03, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Γλάστρα Αγγελική ΠΕ19, Ευαγγέλου Δήμητρα ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2015-16**
6. «Γεωπάрко Λέσβου - Γεωπάрко UNESCO. Η γεωλογική ιστορία του Αιγαίου – απολιθώματα», **Συντονίστρια** : Ευαγγέλου Δήμητρα ΠΕ04.04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Τσιώτα Χαρίκλεια ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2017-18**

(18) 1^ο Γενικό Λύκειο Χολαργού

1. «Το περιβάλλον στην καθημερινότητά μας», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Ζαφειροπούλου Μαρία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Αει-φορώ και δεν αδια-φορώ», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καπετανάς Ελευθέριος ΠΕ03, Ζαφειροπούλου Μαρία ΠΕ02, Λιναρδή Ελένη ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Από την καλλιέργεια του σχολικού κήπου, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2013-14**
4. «Αειφόρο σχολείο : γνώση, δράσεις, δεξιότητες, έμπνευση!», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2014-15**
5. «Αειφόρο σχολείο : Με της φύσης το ραβδί γινόμαστε πότερο σοφοί», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, Κοσμάτου Αγγελική ΠΕ14.04, Μπαρμπαδήμος Παναγιώτης ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2015-16**
6. «Αειφορία, ελιά, δημιουργία στο σχολείο μας», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Κοσμάτου Αγγελική ΠΕ14.04, Κρανιώτη Παναγιώτα ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2016-17**
7. «Το σχολείο μας οينوποιεί, αειφορεί και δημιουργεί», **Συντονίστρια** : Κοσμάτου Αγγελική ΠΕ14.04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μπαρμπαδήμος Παναγιώτης ΠΕ04.01, Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2016-17**
8. «Οικοσύστημα και αειφορία, μια σχέση αμφίδρομη», **Συντονιστής** : Μπαρμπαδήμος Παναγιώτης ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σαμοΐλη Άννα ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2017-18**
9. «Αειφόρο σχολείο : δημιουργίες-συζητήσεις-αναζητήσεις», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ19, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Γραμματικάκη Κλεοπάτρα ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2017-18**
10. «Αειφορία - συνεργασία - σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία», **Συντονίστρια** : Φραντζεσκάκη Ευγενία ΠΕ86, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Ψαρράς Νικόλαος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2018-19**
11. «Το 1ο ΓΕ.Λ. συνεχίζει να αειφορεί και να οينوποιεί», **Συντονιστής** : Μπαρμπαδήμος Παναγιώτης ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σαμοΐλη Άννα ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2018-19**

(19) 2^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής

1. «Λίμνες και ποτάμια της κεντρικής Μακεδονίας. Η σημασία των επιφανειακών υδάτων για την περιοχή. Τα ποτάμια που εκβάλλουν στο Θερμαϊκό κόλπο και ο υδροβιότοπος», **Συντονιστής** : Βενιός Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Δελλαπόρτα Θεοδώρα ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2013-14**
2. «Από το γεφύρι της Άρτας στη γέφυρα Ρίο - Αντίριο (Χαρίλαος Τρικούπης)», **Συντονιστής** : Πιλισάς Ανέστης ΠΕ04.05, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κίτσιος Κωνσταντίνος ΠΕ17.01, ΤΕ01, Νταής Δημήτριος ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2013-14**
3. «Η βελτίωση της εικόνας και των συνθηκών του σχολικού μας περιβάλλοντος», **Συντονιστής** : Καρδακάς Δημήτριος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πιλισάς Ανέστης ΠΕ04.05, Φλωράκης Νικόλαος ΠΕ09, **Έτος 2013-14**

12. «Λίμνη Παμβώτιδα : Η ζωή μέσα και γύρω από τη λίμνη. Το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον», **Συντονιστής** : Βενιός Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Δελλαπόρτα Θεοδώρα ΠΕ10, Λαφογιάννης Αναστάσιος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2015-16**

(20) 2^ο Γενικό Λύκειο Αμαρουσίου

1. «Δράσεις και παρεμβάσεις για ένα πράσινο σχολείο», **Συντονιστής** : Βουδούρης Ευάγγελος ΠΕ 04.02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ραφτόπουλος Γεώργιος, Σανιδά Μαρία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Αειφόρος διαχείριση σε σχολείο σε αστικό περιβάλλον», **Συντονιστής** : Βουδούρης Ευάγγελος ΠΕ 04.02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ραφτόπουλος Γεώργιος ΠΕ04.01, Σανιδά Μαρία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2012-13**

(21) 2^ο Γενικό Λύκειο Βριλησίων

1. «Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου : Εθνικό πάρκο φύσης, πολιτισμού και ιστορίας», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Αλιβανίστου Θεοδώρα ΠΕ05, Ατσαλάκης Ελευθέριος ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Αειφορική ανάπτυξη μέσα από την περιβαλλοντική αγωγή : η πλουτοφόρα λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου, μοχλός ανάπτυξης της περιοχής», **Συντονίστρια** : Αλιβανίστου Θεοδώρα ΠΕ05, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ατσαλάκης Ελευθέριος ΠΕ04.01, Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Εθνικά θαλάσσια και υποθαλάσσια (καταδυτικά) πάρκα/καταδυτικός τουρισμός (εναλλακτικός τουρισμός)», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Σύρμα Ευαγγελία ΠΕ02, Τηλιγάδα Μορφούλα ΠΕ02, Τζεμπετζής Σωτήριος ΠΕ09, **Σχ. Έτος 2012-13**
4. «Στα μονοπάτια των Κενταύρων...υδροβιότοπος Κοτυχίου - δρυοδάσος Φολόης», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καβακλή Αικατερίνη ΠΕ02, Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2013-14**
5. «Ας πάρουμε και φέτος τα βουνά...στην Παύλιανη Φθιώτιδας και στους Δελφούς», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καβακλή Κατερίνα ΠΕ02, Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2014-15**
6. «Αρχαιολογικά μνημεία στο φυσικό τους χώρο. Εμείς οι έφηβοι, κληρονόμοι και σύγχρονοι φρουροί τους», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καβακλή Κατερίνα ΠΕ02, Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2015-16**
7. «Όλυμπος : από βασίλειο θεών και ηρώων, στη δημοκρατική συμβίωση ανθρώπων και ζώων», **Συντονίστρια** : Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Συριόπουλος Σωτήριος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
8. «Φυσικό οικοσύστημα Ολύμπου και ανθρώπινη δραστηριότητα : υπάρχουν γιατί ζω, ή ζω γιατί υπάρχουν;», **Συντονίστρια** : Μαρκοπούλου Σταμάτα ΠΕ11, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Συριόπουλος Σωτήριος ΠΕ03, Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
9. «Όλυμπος : Αρχαιοελληνικός τόπος λατρείας και σύγχρονα μονοπάτια φυσιολατρίας», **Συντονίστρια** : Καβακλή Αικατερίνη ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ρούκης Ιωάννης ΠΕ03, Αδαμίδη Φωτεινή ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**

10. «Εναλλακτικός τουρισμός : τουρίστες σε μονοπάτια ήπιας περιπέτειας», **Συντονίστρια :** Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Συριόπουλος Σωτήριος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2017-18**
11. «Εναλλακτικός τουρισμός : χορεύοντας στους ρυθμούς του τουρισμού και της αειφορίας (πολιτιστικός τουρισμός)», **Συντονίστρια :** Καβακλή Αικατερίνη ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Μαρκοπούλου Σταμάτα ΠΕ11, Παπαχρήστου Παντελής ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2017-18**
12. «Εναλλακτικός τουρισμός : ας καλλιεργήσουμε τουρίστες στο κτήμα μας (αγροτουρισμός)», **Συντονιστής :** Συριόπουλος Σωτήρης ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Ρούκης Ιωάννης ΠΕ03, Ζυγούρας Γρηγόρης ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2017-18**
13. «Γεωπάρκο Λέσβου - γεωπάρκο UNESCO», **Συντονιστής :** Ραδίτσας Δημήτριος ΠΕ04.04, Ρεντζή Λαμπρινή ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2017-18**
14. «Φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές : πρόληψη, παρεμβάσεις για τη μείωση του κινδύνου εκδήλωσης προβλημάτων», **Συντονιστής :** Συριόπουλος Σωτήρης ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Μουμούρη Κωνσταντίνα ΠΕ04.04, Ζυγούρας Γρηγόρης ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2018-19**
15. «Φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές : διαχείριση κρίσεων - η ψυχολογική υποστήριξη», **Συντονίστρια :** Καβακλή Αικατερίνη ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Μαρκοπούλου Σταμάτα ΠΕ11, Παπαχρήστου Παντελής ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2018-19**
16. «Φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές : διαμόρφωση στάσεων - παροχή βοήθειας», **Συντονίστρια :** Χαρίση Άννα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Τηλιγάδα Ευμορφία ΠΕ02, Σταμάτης Κωνσταντίνος ΠΕ86, **Σχ. Έτος 2018-19**

(22) 2^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής

1. «Σωστή διατροφή, το κλειδί της ζωής», **Συντονίστρια :** Ζαφειράκου Αικατερίνη ΠΕ13, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Σχολικός κήπος και οικολογική ισορροπία», **Συντονίστρια :** Σπυρογιάννη Ελένη ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Δημιουργούμε το λαχανόκηπο του σχολείου μας με βιολογικά λαχανικά - μαθαίνουμε να καλλιεργούμε τη γη», **Συντονίστρια :** Γιαννίκου Αριάδνη ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Μαυρογιάννης Ηλίας ΠΕ02, Ατταλόγλου Παναγιώτης ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2013-14**
4. «Εθνικοί δρυμοί της Ελλάδας», **Συντονίστρια :** Καρτάλου Παρασκευή ΠΕ02, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Πετρίδης Παναγιώτης ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2016-17**

(23) 2^ο Γενικό Λύκειο Μεταμόρφωσης

1. «Επιχείρηση Αειφορία», **Συντονίστρια :** Κατάρα Μαρία ΠΕ81, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Καϊμακάμη Ειρήνη ΠΕ80, Κοκκινοπούλου Ελένη ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2018-19**

(24) 2^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας

1. «Το μέλλον των δασών της Αττικής μετά τις δασικές πυρκαγιές», **Συντονιστής :** Αγγελέλης Αλέξανδρος ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Κιουρτσόγλου Ουρανία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**

2. «Προσέχω στους δρόμους και τις μαθητικές γειτονιές», **Συντονιστής** : Κυργιάκης Χρήστος ΠΕ04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ταγκαλάκης Δημήτρης ΠΕ04, Μικρούδη Αργυρώ ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Κάνω κλικ στην πόλη μου (περπατώ, φωτογραφίζω, γνωρίζω, προστατεύω)», **Συντονιστής** : Αγγελέλης Αλέξανδρος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Τσουρουπάκη Αντιγόνη ΠΕ03, Αγγελίδης Μάριος ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2014-15**
4. «Γνωρίζω και προστατεύω τους υγρότοπους της Αττικής», **Συντονιστής** : Αγγελέλης Αλέξανδρος ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Μικρούδη Αργυρώ ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2016-17**

(25) 2^ο Γενικό Λύκειο Πεύκης

1. «Το σχολείο, το δεύτερο σπίτι μας. Προσπάθεια αισθητικής παρέμβασης στο σχολικό χώρο», **Συντονίστρια** : Μουστάκα Τριανταφυλλιά ΠΕ12, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Καββαδά Ευαγγελία ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Ανακύκλωση ή πώς επαναχρησιμοποιούμε επιβλαβή ή άχρηστα απορρίμματα για την παραγωγή νέων αγαθών», **Συντονίστρια** : Μουστάκα Τριανταφυλλιά ΠΕ12, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Νερό, πηγή ζωής - Ενεργοί πολίτες και περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Μουστάκα Τριανταφυλλιά ΠΕ12, **Σχ. Έτος 2013-14**

(26) 2^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου

1. «Το γεωπάρκο του απολιθωμένου δάσους της Λέσβου», **Συντονιστής** : Ανδρεαδέλλης Μιχάλης ΠΕ04.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Αρβανίτης Πάυλος ΠΕ04.02, Αρζουμανίδου Δέσποινα ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2017-18**
2. «Λέσβος : Γεωπάρκο - μνημεία – μουσεία», **Συντονιστής** : Ανδρεαδέλλης Μιχάλης ΠΕ04.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Βαρζελιώτης Αθηνόδωρος ΠΕ02, Αρζουμανίδου Δέσποινα ΠΕ88, **Σχ. Έτος 2018-19**

(27) 2^ο Γενικό Λύκειο Χολαργού

1. «Η αυλή του σχολείου μας», **Συντονίστρια** : Κιοφτερτζή Αικατερίνη ΠΕ09, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ραζή Γεωργία ΠΕ02, Μανιώτης Χρήστος ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2012-13**
2. «Ο λαχανόκηπος του σχολείου μας (μαθαίνω για τις βιολογικές καλλιέργειες)», **Συντονιστής** : Μανιώτης Χρήστος ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2013-14**
3. «Τρέφομαι από τη γη, είμαι αυτάρκης. Σχολικός λαχανόκηπος», **Συντονιστής** : Μανιώτης Χρήστος ΠΕ01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Παραδείση Αριστέα ΠΕ04, Αλεξανδράκη Δήμητρα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
4. «Διατροφή και περιβάλλον», **Συντονιστής** : Μανιώτης Χρήστος ΠΕ01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Παραδείση Αριστέα ΠΕ04, Αλεξανδράκη Δήμητρα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**

(28) 3^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής

1. «Οικοσυστήματα δάσους και υγρότοπου λίμνης Πλαστήρα», **Συντονίστρια** : Πανουργιά Μυρτώ ΠΕ11, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Αντωνίου Ελένη ΠΕ02, Διδαγγέλλου Αικατερίνη ΠΕ06, Χρυσανθοπούλου Δήμητρα ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2014-15**

2. «Χρώματα και αρώματα-βότανα, αρωματικά φυτά», **Συντονίστρια** : Κότσαρη-Σισμανίδου Συμέλα ΠΕ09, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Πανουργιά Μυρτώ ΠΕ11, Αθανασιάδη Έλενα ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
3. «Μαθαίνοντας για τα δάση», **Συντονίστρια** : Κάχρη Πολυξένη ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Σισμανίδου-Κότσαρη Συμέλα ΠΕ09, Λυμπέρη Γιούλα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**

(29) 3^ο Γενικό Λύκειο Αμαρουσίου

1. «Αλλαγή καταναλωτικών συνηθειών λόγω οικονομικής κρίσης», **Συντονίστρια** : Μπουντά Βασιλική ΠΕ09, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Κομποστοποίηση», **Συντονίστρια** : Δραμητινού Αγγελική ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Νερό - Πηγή Ζωής», **Συντονιστής** : Σταύρου Χρήστος ΠΕ01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Αναστασίου Μαρία-Φωτεινή ΠΕ05, Παπαχειμώνια Μαρία ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2012-13**
4. «Το μουσείο υδροκίνησης της Δημητσάνας», **Συντονίστρια** : Σαμπάνη Μαρία ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Αναστασίου Μαρία-Φωτεινή ΠΕ05, **Σχ. Έτος 2013-14**
5. «Τα σπήλαια του Δηρού - Ανατολική Μάνη», **Συντονίστρια** : Αναστασίου Μαρία-Φωτεινή ΠΕ05, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σαμπάνη Μαρία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2013-14**
6. «Η ελιά μέσα στους αιώνες», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Βικτωρία ΠΕ07, **Σχ. Έτος 2014-15**
7. «Γνωρίζω την Αρκαδία - Σπήλαιο Κάψια», **Συντονιστής** : Ρούσσοσ Αντώνης ΠΕ20, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Αναστασίου Μαρία-Φωτεινή ΠΕ05, **Σχ. Έτος 2014-15**
8. «Το ηφαίστειο της Σαντορίνης και η επίδρασή του στη φύση και στη ζωή των κατοίκων», **Συντονίστρια** : Αναστασίου Μαρία-Φωτεινή ΠΕ05, **Σχ. Έτος 2016-17**
9. «Το ηφαίστειο της Σαντορίνης», **Συντονίστρια** : Μαντέλου Κυριακή ΠΕ07, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Ρήγας Σταύρος ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2016-17**
10. «Το κάστρο της Μεθώνης», **Συντονιστής** : Σπυρόπουλος Σπύρος ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2016-17**
11. «Το κάστρο της Κορώνης», **Συντονιστής** : Ρήγας Σταύρος ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Αναστασίου Μαρία-Φωτεινή ΠΕ05, **Σχ. Έτος 2016-17**

(30) 3^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής

1. «Η αναβίωση του θερμοκηπίου μας», **Συντονίστρια** : Πόππη Φωτεινή ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κανάση Ολυμπία ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2017-18**
2. «Λαχανικά μέσα και έξω από το θερμοκήπιο», **Συντονίστρια** : Πόππη Φωτεινή ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Διάφας Παναγιώτης ΠΕ03, Κανάση Ολυμπία ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2018-19**

(31) 3^ο ΓΕΛ Κηφισιάς

1. «Μεσογειακή διατροφή και υγεία», **Συντονίστρια** : Ρούσση Μαρία ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2012-13**
2. «Χρώματα και αρώματα του τόπου μας», **Συντονίστρια** : Λεβογιάννη Κυριακή ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Μουχτή Κωνσταντίνα ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2016-17**

3. «Ανθρώπινη παρέμβαση στη φύση. Προβληματισμοί και ερωτήματα», **Συντονίστρια** : Τρυφωνοπούλου Αναστασία ΠΕ11, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Μαρούγκας Χρήστος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
4. «Ελαία και λάδι», **Συντονιστής** : Μποσταντζόγλου Ιωάννης ΠΕ04.04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κουτσούκου Μαρία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
5. «Άμπελος και οίνος», **Συντονιστής** : Γρηγορόπουλος Ευάγγελος ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Μαρινάκου Ιωάννα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**

(32) 3^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας

1. «Η Μεσόγειος που μας πληγώνει», **Συντονιστής** : Γιαμπίλης Ισίδωρος ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Προεστάκης Κωνσταντίνος ΠΕ03, Καραβανίδου Γεωργία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2014-15**
2. «Η αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας θα μπορούσε να αποτρέψει την κλιματική αλλαγή;», **Συντονιστής** : Ζάβρας Γεράσιμος ΠΕ04.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κλάρα Αναστασία ΠΕ01, Καραγιάννη Παναγούλα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2018-19**
3. «Καταναλώνουμε, άρα υπάρχουμε;», **Συντονίστρια** : Δανιήλ Φιλοξενία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Γιαμπίλης Ισίδωρος ΠΕ02, Παναγιωτίδου Σαλώμη ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2018-19**

(33) 3^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου

1. «Σπήλαια : Ομορφιά στον υπόγειο κόσμο-γνωριμία με τα σπήλαια της χώρας μας», **Συντονίστρια** : Τρεβλά Ζωή ΠΕ10, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κοκκαλά Μαριλένα ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2016-17**
2. «Τα σπήλαια της Ελλάδας στο φως», **Συντονίστρια** : Κοκκαλά Μαριλένα ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Τρεβλά Ζωή ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2016-17**

(34) 4^ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής

1. «Το Γεωπάρκο του απολιθωμένου δάσους της Λέσβου. Η γη θυμάται. Εμείς; Το αποτύπωμα της κλιματικής αλλαγής», **Συντονίστρια** : Τζοβαρίδου Γεωργία ΠΕ03, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Μάριος Τάνταλος ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**
2. «Η ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, χθες και σήμερα», **Συντονιστής** : Τίκας Βάιος ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2017-18**
3. «Αειφόρο σχολείο - Αυλή σχολείου», **Συντονίστρια** : Μητροπούλου Θεοδώρα ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μητσανά Άννα ΠΕ86, Τζοβαρίδου Γεωργία ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2018-19**
4. «Η κλιματική αλλαγή : "το δίλημμα του φυλακισμένου" και εναλλακτικοί τρόποι επιβίωσης», **Συντονίστρια** : Τζοβαρίδου Γεωργία ΠΕ03, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μητροπούλου Θεοδώρα ΠΕ04.02, Κυδώνη Αγγελική ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2018-19**

(35) 4ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου "Ρήγας Φεραίος"

1. «Μνημεία της Μεσογείου και ρύπανση», **Συντονίστρια** : Μέλιου Χρυσούλα-Δωροθέα ΠΕ09, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πετώνης Ηλίας ΠΕ01, Κωστοπούλου Κωνσταντίνα ΠΕ02, Σφενδουράκη Αργυρώ ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2013-14**

2. «Νερό και άνθρωπος : Μια σχέση ζωής από την αρχαιότητα έως σήμερα. Το πρόβλημα της λειψυδρίας στη νότια και νησιωτική Ελλάδα - συνέπειες και τρόποι αντιμετώπισης», **Συντονίστρια** : Σφενδουράκη Αργυρώ ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πετώνης Ηλίας ΠΕ01, Κωστοπούλου Κωνσταντίνα ΠΕ02, Κουκουράκη Στυλιανή ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2014-15**
3. «Στοχεύοντας στην αειφορία μέσω της εκπαίδευσης», **Συντονίστρια** : Σφενδουράκη Αργυρώ ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Αντωνάκου Αικατερίνη ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2015-16**

(36) 4^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας

1. «Οι δρόμοι του νερού – λίμνη Μαραθώνα», **Συντονίστρια** : Τσουρουπάκη Αντιγόνη ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «"Πόσα δεν ξέρω για σένα". Νέα Ιωνία : Η ιστορία της - οι άνθρωποι - το περιβάλλον - η συνάντηση των πολιτισμών», **Συντονίστρια** : Αποστολοπούλου Στέλλα ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καϊάφα Αλεξάνδρα ΠΕ06, Μανωλά Μαρία ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2017-18**

(37) 5^ο Γενικό Λύκειο Αμαρουσίου

1. «Τα λιμάνια σημείο συνάντησης λαών και πολιτισμών στην Ελλάδα και την Ευρώπη», **Συντονίστρια** : Μαρθάρη Λητώ ΠΕ04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καρανάσου Ζαφειρία ΠΕ04, Φλώρου Δήμητρα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Τα λιμάνια σημείο συνάντησης λαών και πολιτισμών στην Ελλάδα και την Ευρώπη», **Συντονίστρια** : Καρανάσου Ζαφειρία ΠΕ09, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κυτέας Κωνσταντίνος ΠΕ03, Φλώρου Δήμητρα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Τιμώντας τους Ακρίτες της θάλασσας. Καστελόριζο», **Συντονίστρια** : Λάλου Ελένη ΠΕ06, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μαρθάρη Λητώ ΠΕ04, Σάββας Γρηγόρης ΠΕ04.01, Κορνιωτάκη Βιολέτα ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2012-13**
4. «Το φυσικό και θρησκευτικό περιβάλλον που μας ενώνει : Αθήνα - Ραβέννα – Κωνσταντινούπολη», **Συντονιστής** : Καρακοβούνης Ελευθέριος ΠΕ01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καρανάσου Ζαφειρία ΠΕ09, Παπακωνσταντίνου Μιλτιάδης ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2012-13**
5. «Ταξιδεύω στην Ελλάδα και την Ευρώπη ανοίγοντας μονοπάτια στην ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό», **Συντονίστρια** : Μαρθάρη Λητώ ΠΕ04-01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καρανάσου Ζαφειρία ΠΕ09, Φλώρου Δήμητρα ΠΕ02, Συμεωνίδης Γεώργιος ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2013-14**
6. «Ο ρόλος της διατροφής και του περιβάλλοντος στην ψυχική και σωματική υγεία του ανθρώπου», **Συντονίστρια** : Σχωρτσάνιτη Σταυρούλα ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Βαλκανά Αικατερίνη ΠΕ02, Ζερβάκης Δημήτρης ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2013-14**
7. «Ανακαλύπτοντας τα βουνά της Αττικής», **Συντονίστρια** : Λάλου Ελένη ΠΕ06, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παπακωνσταντίνου Μιλτιάδης ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2013-14**
8. «Ο κήπος του σχολείου μας», **Συντονίστρια** : Λάλου Ελένη ΠΕ06, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παπακωνσταντίνου Μιλτιάδης ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2014-15**
9. «Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα και την Ευρώπη, ανοίγοντας μονοπάτια στην ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό», **Συντονίστρια** : Μαρθάρη Λητώ ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Καρανάσου Ζαφειρία ΠΕ09, **Σχ. Έτος 2014-15**

10. «Το θέατρο σε αρμονική συνύπαρξη με τον άνθρωπο και το περιβάλλον, μας διδάσκει να εκφραζόμαστε και να επικοινωνούμε», **Συντονίστρια** : Καυγά Γλυκερία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κονταξάκη Χρύσα ΠΕ06, Παπακωνσταντίνου Μιλτιάδης ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2015-16**
11. «Φυτά εσωτερικού και εξωτερικού χώρου στο σχολείο», **Συντονιστής** : Παπακωνσταντίνου Μιλτιάδης ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Σχωρτσανίτη Σταυρούλα ΠΕ02, Νταλαχάνη Καλλιρρόη ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2015-16**
12. «Αναβαθμίζω το σχολικό μου περιβάλλον. Μαθαίνω να ομορφαίνω το σχολείο μου», **Συντονίστρια** : Μαρθάρη Λητώ ΠΕ04-01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καρανάσου Ζαφειρία ΠΕ09, Φλώρου Δήμητρα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2015-16**

(38) 5^ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Αττικής

1. «Τα κάστρα του τόπου μας», **Συντονίστρια** : Μαργέτη Χαριτωμένη ΠΕ07, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Καρακατσάνη Κυριακή ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2012-13**

(39) 5^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας

1. «Φυσικά φαινόμενα και επίδραση στο περιβάλλον και τον άνθρωπο (Σεισμολογία-Μετεωρολογία)», **Συντονιστής** : Παλιούρας Χρήστος ΠΕ12.10, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κύρου Κωνσταντία ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2016-17**
2. Σκέφτομαι ως πολίτης του αύριο, **Συντονίστρια** : Πανταζή Ανδρομάχη ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Κουρτέλη Αλεξάνδρα ΠΕ02, Δεμέναγα Σταυρούλα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
3. «Φωτορρύπανση στον έναστρο ουρανό», **Συντονιστής** : Δεσποτάκης Αλέξανδρος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**

(40) 5^ο Γενικό Λύκειο Χαλανδρίου

1. «Σκέφτομαι παγκόσμια - δρω τοπικά - φτιάχνω το σχολείο μου», **Συντονιστής** : Ζήσης Κωνσταντίνος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Πετρόχειλος Μηνάς ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Ποτάμια : υδάτινοι δρόμοι ζωής», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Γαρυφαλλιά ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Σκέπτομαι παγκόσμια - Δρω τοπικά - Φτιάχνω το σχολείο μου», **Συντονιστής** : Ζήσης Κωνσταντίνος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Κουτσουμανής Γεώργιος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2013-14**
4. «Σκέπτομαι παγκόσμια, δρω τοπικά. Φτιάχνω το σχολείο μου», **Συντονιστής** : Ζήσης Κωνσταντίνος ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Καρακώστα Δέσποινα ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2014-15**
5. «Σκέπτομαι παγκόσμια, δρω τοπικά. Φτιάχνω το σχολείο μου», **Συντονιστής** : Ζήσης Κωνσταντίνος ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καρακώστα Δέσποινα ΠΕ11, Σκωλίκη Ζωή ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2015-16**
6. «Σκέπτομαι παγκόσμια, δρω τοπικά. Φτιάχνω το σχολείο μου», **Συντονιστής** : Ζήσης Κωνσταντίνος ΠΕ04.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καρακώστα Δέσποινα ΠΕ11, Κουτσουμανής Γεώργιος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**

7. «Γεωπάρκο Λέσβου : Το γεωπάρκο του απολιθωμένου δάσους στο χωριό Σίγρι της Λέσβου. Γεωπάρκο και άυλη πολιτιστική κληρονομιά. "Η γη θυμάται. Ο άνθρωπος; Το αποτύπωμα της κλιματικής αλλαγής», **Συντονιστής** : Πιτσιλαδής Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μπέγκου Ιωάννα ΠΕ02, Καρακώστα Δέσποινα ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2017-18**

(41) 6^ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας

1. «Περιβάλλον και Ολυμπιακά έργα», **Συντονίστρια** : Μέλιου Χρυσούλα-Δωροθέα ΠΕ09, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Λιμάνια της Μεσογείου : πηγή ζωής - πηγή ρύπανσης, **Συντονίστρια** : Μανάρα Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μέλιου Χρυσούλα-Δωροθέα ΠΕ09, Γεωργίου Δαφνούλα, Υψαρίδης Νικόλαος ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα μνημεία», **Συντονίστρια** : Μανάρα Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Υψαρίδης Νικόλαος ΠΕ06, Γεωργίου Δαφνούλα ΠΕ02, Ιερομνήμων Ιωάννης ΠΕ01, **Σχ. Έτος 2013-14**
4. «Το πέρασμα : Η Ελλάδα πύλη των μεταναστών για το κυνήγι του ευρωπαϊκού ονείρου», **Συντονίστρια** : Μανάρα Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Γραμματικόγιαννη Μαρία ΠΕ02, Λαμπροπούλου Ελένη ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2015-16**
5. «Τα μουσεία Φυσικής Ιστορίας και ο ρόλος τους στην Περιβαλλοντική Αγωγή», **Συντονιστής** : Κουρκουλάκος Ηλίας ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Γεωργίου Δαφνούλα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2015-16**
6. «Περιβαλλοντικά μονοπάτια», **Συντονίστρια** : Τσάκωνα Βασιλική ΠΕ11, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σκούρτη Σταματία ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2016-17**
7. «Περιβαλλοντικά μονοπάτια», **Συντονίστρια** : Τσάκωνα Βασιλική ΠΕ11, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σκούρτη Σταματία ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2017-18**

(42) Αμερικάνικο Κολλέγιο Ελλάδος, Γενικό Λύκειο

1. «Πυρηνική ενέργεια - ραδιενεργός ρύπανση - διαχείριση πυρηνικών αποβλήτων - περιβαλλοντικοί κίνδυνοι», **Συντονιστής** : Δρακόπουλος Θεοδόσιος ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2015-16**
2. «Ο Ελληνικός Σιδηρόδρομος», **Συντονιστής** : Μιχαηλίδης Αντώνης ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2016-17**
3. «Σπήλαιο Λιμνών. Ιστορικό, Γεωλογία, Μορφολογία, Μικροκλίμα», **Συντονιστής** : Μπούσιος Στέφανος ΠΕ04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Δήμου Ελένη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
4. «Λίμνες, ποτάμια Κεντρικής Μακεδονίας», **Συντονιστής** : Μελάς Βασίλειος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
5. «Πυρηνική ενέργεια-ραδιενεργός ρύπανση-διαχείριση πυρηνικών αποβλήτων-περιβαλλοντικοί κίνδυνοι», **Συντονιστής** : Δρακόπουλος Θεοδόσιος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2016-17**

(43) Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

1. «Δρόμοι της Μεσσηνίας», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Γκόγκα Αργυρώ ΠΕ07, **Σχ. Έτος 2011-12**

2. «Περίπατοι στη Θεσσαλονίκη», **Συντονιστής** : Τίγκος Χαράλαμπος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Χρήστου Παντελεήμων ΠΕ03, Καργάκος Ιωάννης ΠΕ02, Δαφνή Μαρία ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Ανακαλύπτοντας τη Φωκίδα», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Αθανασιά Ασπασία ΠΕ02, Φάρου Ελένη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2012-13**
4. «Πάμε Θεσσαλονίκη...», **Συντονίστρια** : Πράπα Παρασκευή ΠΕ04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Αλεβίζου Χριστίνα ΠΕ06, Σπύρου Ιουλία ΠΕ05, **Σχ. Έτος 2012-13**
5. «Μονοπάτια της Μεσσηνίας», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μαργαροπούλου Αικατερίνη ΠΕ02, Αθανασιά Ασπασία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2013-14**
6. «Στο νησί της Μπουμπουλίνας χωρίς αυτοκίνητο», **Συντονιστής** : Χρήστου Παντελεήμων ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Βεζυργιάννη Ανδρονίκη ΠΕ02, Βρεττάκου Βαρβάρα ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2013-14**
7. «Εθελοντισμός και περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Μπενέκου Μαρία-Άννα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2014-15**
8. «Εθελοντισμός και περιβάλλον», **Συντονιστής** : Χαμηλοθώρης Βύρων ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Τσαντάκη Αικατερίνη ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2014-15**
9. «Εθελοντισμός για το περιβάλλον», **Συντονιστής** : Χαμηλοθώρης Βύρων ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Βεζυργιάννη Ανδρονίκη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2015-16**
10. «Μονοπάτια της Μαγνησίας», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Φάρου Ελένη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2015-16**
11. «Εθελοντισμός και δράσεις στο περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Σακέλλιος Ηλίας ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2016-17**
12. «Εθελοντισμός για το περιβάλλον», **Συντονιστής** : Χαμηλοθώρης Βύρων ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Βεζυργιάννη Ανδρονίκη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
13. «Εθελοντισμός για το περιβάλλον», Χαμηλοθώρης Βύρων ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Βεζυργιάννη Ανδρονίκη ΠΕ02, Ντόβα Χαρά-Κλειώ ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2017-18**
14. «Εθελοντισμός και δράσεις στο περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Μπενέκου Μαριάννα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**
15. «Εθελοντισμός για το περιβάλλον», Χαμηλοθώρης Βύρων ΠΕ04.01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Βεζυργιάννη Ανδρονίκη ΠΕ02, Αυλίχου Χριστίνα ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2018-19**
16. «Δράσεις στο περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Κατσαμπάνη Φωτεινή ΠΕ01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Βρεττάκου Βαρβάρα ΠΕ11, Δημάκης Αθανάσιος ΠΕ06 **Σχ. Έτος 2018-19**

(44) Α΄ Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

1. «Οι Πρέσπες μέσα από το βλέμμα των παιδιών : Ένα οικοσύστημα που ακόμα αντιστέκεται», **Συντονίστρια** : Δρίλλια Αθανασία ΠΕ04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μανιώτη Αναστασία ΠΕ02, Παπαντωνοπούλου Φωτεινή ΠΕ02, Παππά Κανέλλα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2012-13**
2. «Ξύσε την ιστορία για να βρεις τη γεωγραφία. Από τον "ομφαλό" της γης (Δελφοί) στο βουνό των Νυμφών και του Ευρωπαϊκού ρομαντισμού (Παρνασσός)», **Συντονιστής** : Κατσαδράμης Κωνσταντίνος ΠΕ01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Δρίλλια Γεωργία-Αθανασία ΠΕ04, Αλεξάκη Αλεξία ΠΕ04, Χριστοδούλου Αικατερίνη ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2014-15**

3. «Φύση - περιβαλλοντική ηθική και θρησκεία : Λίμνη Πλαστήρα - Μετέωρα. Ανθρώπινο όραμα, ονειρική πραγματικότητα στη λυτρωτική σκιά των Μετεώρων», **Συντονιστής :** Κατσιαδράμης Κωνσταντίνος ΠΕ01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Ανδρεαδάκη Στυλιανή ΠΕ03, Αλεξάκη Αλεξία ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2015-16**
4. «Δελφοί-Αράχωβα» : το περιβάλλον ως αφήγηση και πεδίο συνάντησης των πολιτισμών», **Συντονιστής :** Κατσιαδράμης Κωνσταντίνος ΠΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Νάκη Στυλιανή ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
5. «Πήλιο : περιβάλλον και θρησκεία», **Συντονιστής :** Ξύστρας Δημήτρης ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Φάρου Σπυριδούλα ΠΕ02, Διακομανώλη Μαρία ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2016-17**
6. «Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον του Πηλίου», **Συντονιστής :** Γαβαλλάς Σπυρίδων ΠΕ02, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Καγκάκης Γεώργιος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
7. «Πήλιο και τέχνες : το περιβάλλον ως έκθεμα», **Συντονίστρια :** Αλεξάκη Αλεξία ΠΕ04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Ανδρεαδάκη Στυλιανή ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
8. «Δελφοί. Περιβάλλον και ιστορία (τοπική ιστορία, ιστορία μετακινήσεων, μυθολογία, λαογραφία)», **Συντονιστής :** Μακρυπόδης Διονύσιος ΠΕ19, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Τριανταφύλλου Δήμος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2016-17**
9. «Δελφοί : περιβάλλον και τέχνη. Το περιβάλλον ως πηγή έμπνευσης και πεδίο διαλόγου», **Συντονιστής :** Ανδριόπουλος Παναγιώτης ΠΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Γουλέ Ελένη ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2016-17**
10. «Οι πέτρες και τα σύννεφα μιλούν», **Συντονίστρια :** Πατσιλινάκου Ιωάννα-Ευδοκία ΠΕ04.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Αλεξάκη Αλεξία ΠΕ04.03, **Σχ. Έτος 2017-18**
11. «Τα τερπένια χρωματίζουν το ελληνικό γαλάζιο φόντο», **Συντονίστρια :** Αλεξάκη Αλεξία ΠΕ04.03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Πατσιλινάκου Ιωάννα-Ευδοκία ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2017-18**
12. «Γνωρίζοντας καλύτερα την Αθήνα του Ρωμαίου αυτοκράτορα Ανδριανού», **Συντονίστρια :** Πετρολιάγκη Ζωή ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Παππά Κανέλλα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2017-18**

(45) Β΄ Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

1. «Ζάκυνθος : από τη Σολωμική λύρα στις αμμουδιές της Καρέττα-καρέττα», **Συντονίστρια :** Παπουτσάκη Χρυσάνθη ΠΕ05, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Ευαγγελάτου Σταυρούλα ΠΕ04, Νικολέλλης Παναγιώτης ΠΕ03, Χρονόπουλος Γιώργος ΠΕ03, Μιχαήλ Αγγελική ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Μεσσηνιακή γη: Από τον επιβλητικό Ταύγετο στους απέραντους ελαιώνες της. Από τη σαγηνευτική απλότητα του τοπίου της Μάνης στα κάστρα της Μεθώνης και της Κορώνης. Ένα ταξίδι με προορισμό την πολύτροπο πόλη της Καλαμάτας», **Συντονίστρια :** Μαρία Θεοδώρου ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Χανδάνου Παρασκευή ΠΕ02, Βλάχου Αναστασία ΠΕ04, Βολτής Ευστράτιος ΠΕ19, Παππά Μαρία ΠΕ06, Τσιράκη Βασιλική ΠΕ02, Μηλιδώνη Μαρίνα ΠΕ02, Βραχνός Χρήστος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Ο επιβλητικός Ταύγετος : Από τα πυκνά δάση και τα αρωματικά του φρύγανα, στα γραφικά του χωριουδάκια», **Συντονίστρια :** Θεοδώρου Μαρία ΠΕ02, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Βολτής Ευστράτιος ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2013-14**

4. «Μεσσηνιακή γη : Δρόμοι ελιάς, δρόμοι οικονομικής ανάπτυξης με σεβασμό στο περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Τζαμάλη Αγγελική ΠΕ06, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Παππά Μαρία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2013-14**
5. «Μένουμε Μεσσηνία : Από τη σαγηνευτική απλότητα του τοπίου της Μάνης, στα κάστρα της Μεθώνης και της Κορώνης», **Συντονίστρια** : Πράπα Ευαγγελία ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Πουλόπουλος Ιωάννης ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2013-14**
6. «Ο επιβλητικός Ταΰγετος : τα πυκνά δάση και τα αρωματικά του φρύγανα, στα γραφικά του χωριουδάκια», **Συντονίστρια** : Γιαννακοπούλου Μαρία ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Ήμελλος Κωνσταντίνος ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2014-15**
7. «Μεσσηνιακή Γη : Δρόμοι ελιάς, δρόμοι οικονομικής ανάπτυξης με σεβασμό στο περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Αθανασία Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Τζαμάλη Αγγελική ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2014-15**
8. «Μένουμε Μεσσηνία : Από τη σαγηνευτική απλότητα του τοπίου της Μάνης, στα κάστρα της Μεθώνης και της Κορώνης», **Συντονιστής** : Βολτής Ευστράτιος ΠΕ19, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Παππά Μαρία ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2014-15**
9. «Η λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου : προοπτικές αιεφόρου ανάπτυξης», **Συντονιστής** : Τζανετής Ανδρέας ΠΕ04.04, **Σχ. Έτος 2016-17**
10. «Αμβρακικός : όταν η ανθρώπινη δραστηριότητα εναντιώνεται στη φύση», **Συντονιστής** : Βολτής Ευστράτιος ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2016-17**
11. «Όι λίμνες και τα ποτάμια του Νομού Αιτωλοακαρνανίας», **Συντονίστρια** : Τσαντάκη Ειρήνη ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2016-17**

(46) Κολλέγιο Αθηνών Γενικό Λύκειο

1. «Οι προστατευόμενοι υγρότοποι της Ελλάδας και η αιεφορική διαχείρισή τους. Μελέτη περίπτωσης : Λίμνη Κερκίνη και Παμβώτις», **Συντονίστρια** : Σαϊσα Αμαλία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί**: Κωνσταντόπουλος Χρίστος ΠΕ03, Ψαλίδας Αργύριος ΠΕ04, Σπανού Σταματίνα ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Οικολογικά σχολεία – Ecos chools : Μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος του σχολείου και αναδάσωση στον "υιοθετημένο" λόφο μας στα Κρέστενα», **Συντονιστής** : Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Διπλάρης Γεώργιος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Ο ποταμός Εύηνος», **Συντονιστής** : Βρύζας Γεώργιος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μαναρίδης Αλέξανδρος ΠΕ03, Καρσιώτης Βασίλειος ΠΕ04.02, Παπαϊωάννου Νεκταρία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2013-14**
4. «Οικολογικά σχολεία - Eco schools : Δημιουργία διαδραστικής έκθεσης κατασκευών που αξιοποιούν εναλλακτικές πηγές ενέργειας», **Συντονιστής** : Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Γαλερός Μάριος ΠΕ04, Στατήρης Παναγιώτης ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2013-14**
5. «Ο ποταμός Εύηνος», **Συντονιστής** : Βρυζάς Γεώργιος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ανδρικόπουλος Νικόλαος ΠΕ04, Αρβανίτης Κωνσταντίνος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2015-16**
6. «Ποταμός Ταυρωπός», **Συντονιστής** : Μαναρίδης Αλέξανδρος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μιχαηλίδης Τεύκρος-Κωνσταντίνος ΠΕ03, Ζώτου Αλεξία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**

(47) Κολλέγιο Ψυχικού Γενικό Λύκειο/Ι.Β.

1. «Οικολογικά σχολεία - Eco schools – διαχείριση απορριμμάτων», **Συντονιστής :** Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Διπλάρης Γεώργιος ΠΕ04, Στατήρης Παναγιώτης ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Οικολογικά σχολεία - Eco schools Γενικού Λυκείου : Κλιματική αλλαγή», **Συντονιστής :** Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Γαλερός Μάριος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2014-15**
3. «Eco-schools : Πλαστικά - καταστροφή των ωκεανών», **Συντονιστής :** Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Γαλερός Μάριος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2015-16**
4. «Eco-Schools : Κλιματική αλλαγή-το παράδειγμα της Βενετίας», **Συντονιστής :** Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Γαλερός Μάριος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2016-17**
5. «Ο κόσμος των σπηλαίων - Σπήλαια Διρού», **Συντονιστής :** Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Γαλερός Μάριος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2017-18**
6. «Η περιβαλλοντική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση», **Συντονιστής :** Δημόπουλος Βασίλειος ΠΕ04, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Γαλερός Μάριος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2018-19**

(48) Σχολή Μωραΐτη-Λύκειο

1. «Βιώσιμες προσεγγίσεις στις σχολικές μετακινήσεις», **Συντονιστής :** Λατσούδης Παναγιώτης ΠΕ14, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Ρούτνερ Χριστίνα ΠΕ07, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Υπεύθυνη κατανάλωση και απορρίμματα», **Συντονιστής :** Λατσούδης Παναγιώτης ΠΕ14, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Περιορίζουμε το οικολογικό αποτύπωμα του σχολείου μας», **Συντονίστρια :** Ρούτνερ Χριστίνα ΠΕ07, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Λατσούδης Παναγιώτης ΠΕ14, **Σχ. Έτος 2015-16**
4. «Κάτοικοι της πόλης - πολίτες του κόσμου», **Συντονιστής :** Λατσούδης Παναγιώτης ΠΕ14, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Ρούτνερ Χριστίνα ΠΕ07, **Σχ. Έτος 2016-17**
5. «Από το αιεφόρο δάσος, στην αιεφόρο διαχείριση ενέργειας», **Συντονιστής :** Λατσούδης Παναγιώτης ΠΕ14, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Ρούτνερ Χριστίνα ΠΕ07, **Σχ. Έτος 2017-18**
6. «Διαχείριση περιβάλλοντος για την προστασία του πολίτη», **Συντονιστής :** Λατσούδης Παναγιώτης ΠΕ88.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Ρούτνερ Χριστίνα ΠΕ07, **Σχ. Έτος 2017-18**

(49) Ελληνογαλλική Σχολή Αγίας Παρασκευής «Ευγένιος Ντελακρουά» Λύκειο

1. «Νέοι γεωεπιστήμονες ακούγοντας τη Γη, “ Jeunes scientifiques a l' ecoute de la terre”», **Συντονίστρια :** Κορόζη Βασιλική ΠΕ04.04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Καραβιώτη Σοφία ΠΕ04.04, Gagneron Muriel, Valaurie Alain, **Σχ. Έτος 2012-13**

(50) Ελληνογαλλική Σχολή «Άγιος Ιωσήφ», Λύκειο

1. «Βιοποικιλότητα, θαλάσσιο περιβάλλον και απειλούμενα είδη», **Συντονίστρια** : Καμπύλη Ευστρατία ΠΕ04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Δακανάλης Άρης ΠΕ04.01, Γιαννούλη Κωνσταντίνα ΠΕ02, Καμπύλης Νικόλαος ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2011-12**

(51) Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλινών, Γενικό Λύκειο

1. «Ερμηνεία και διαχρονικότητα του μύθου του Ερυσίχθονα», **Συντονίστρια** : Τρυφνίδου Ευαγγελία ΠΕ12, **Σχ. Έτος 2013-14**

(52) Ιόνιος Σχολή Γενικό Λύκειο

1. «Η λίμνη Τσιβλού – υγρότοποι στην προστατευόμενη περιοχή Χελμού – Βουραϊκού (ρόλος-αξίες)», **Συντονιστής** : Πανδής Γεώργιος ΠΕ04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καπίρης Εμμανουήλ ΠΕ10, Μάγγος Θεοφάνης ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Υγρότοποι στη Δυτική Ελλάδα (λίμνη Τσιβλού, λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, Αιτωλικού) : Ο ρόλος και οι αξίες των υγροτόπων», **Συντονιστής** : Πανδής Γεώργιος ΠΕ04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καπίρης Εμμανουήλ ΠΕ10, Μάγγος Θεοφάνης ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «Υγρότοποι στη Δυτική Ελλάδα (λίμνη Τσιβλού, λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, Αιτωλικού) : Ο ρόλος και οι αξίες των υγροτόπων», **Συντονιστής** : Πανδής Γεώργιος ΠΕ04.04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καπίρης Εμμανουήλ ΠΕ10, Μάγγος Θεοφάνης ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2013-14**
4. «Συνέπειες στο περιβάλλον από την ανθρώπινη παρέμβαση στην ευρύτερη περιοχή των νομών Βοιωτίας – Φωκίδας», **Συντονιστής** : Γεωργακόπουλος Κωνσταντίνος ΠΕ04.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πανδής Γεώργιος ΠΕ04.04, Μάγγος Θεοφάνης ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2013-14**

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ/Σ.Ε.Κ.

(53) ΕΠΑ.Λ. Αναβρύτων

1. «Ψηλαφώντας την τεχνολογία του αύριο. Πρώτη επαφή με τα robots (Lego NXT)», **Συντονιστής** : Καραφωτιάς Άγγελος ΠΕ19, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Βληκίδου Μελπομένη ΠΕ18.13, **Σχ. Έτος 2012-13**
2. «Εναλλακτικές μορφές ενέργειας και εφαρμογές στη γεωργική παραγωγή», **Συντονιστής** : Χουλιαράς Γεώργιος ΠΕ14-04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κορνωτάκη Βιολέτα ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2013-14**
3. «Ο κήπος του σχολείου μας», **Συντονίστρια** : Σωτηροπούλου Δήμητρα ΠΕ14.04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κατσικούλη Ηλιάνα ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2015-16**
4. «Παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία αγροτικού προϊόντος με βάση τις αρχές της αειφορίας», **Συντονίστρια** : Ταγκαλάκη Αικατερίνη ΠΕ88.01, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Βασιλείου Ευτυχία ΠΕ88.01, Βληκίδου Μελπομένη ΠΕ88.03, **Σχ. Έτος 2018-19**

(54) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής

1. «Κλιματικές αλλαγές – Μετεωρολογία – Μετρήσεις μικροκλίματος του Δήμου Αγίας Παρασκευής», **Συντονιστής** : Παπαδουλάκης Ζαχαρίας ΠΕ17.06, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Λιάχνη Άννα ΠΕ19, Μαντά Σταματίνα ΠΕ19, Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Ενέργεια», **Συντονίστρια** : Ράπτη Ευαγγελία ΠΕ17.03, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Τα ύδατα των Αθηνών στο χθες και στο σήμερα και το μητροπολιτικό δίκτυο», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καφαντάρης Νικόλαος ΠΕ01, Παπαδουλάκης Ζαχαρίας ΠΕ17.06, Φλώρος Δημήτρης ΠΕ04.05, **Σχ. Έτος 2012-13**
4. «Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας - Χρήσεις και εφαρμογές – περιβάλλον», **Συντονιστής** : Παπαδουλάκης Ζαχαρίας ΠΕ17.06, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μπίκου Άννα ΠΕ20, Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, Κούσκος Αθανάσιος ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2012-13**
5. «Το ενεργειακό αποτύπωμα (footprint) στο σχολείο και στο σπίτι - Αειφόρος ανάπτυξη», **Συντονιστής** : Παπαδουλάκης Ζαχαρίας ΠΕ17.06, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, Κωστίου Ευαγγελία ΠΕ03, Παπαδοπούλου Γεωργία ΠΕ17.02, **Σχ. Έτος 2013-14**
6. «Θάλασσες, γιοφύρια και καστροπολιτείες», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Γιαρμενίτου Ειρήνη ΠΕ03, Κοσκολού Αγγελική ΠΕ06, Ανθή Ευαγγελία ΠΕ17.01, **Σχ. Έτος 2013-14**
7. «Η ρύπανση του περιβάλλοντος από τα εργοστάσια και τα νοσοκομειακά απόβλητα και η προστασία του», **Συντονιστής** : Κουτσομίχος Νικόλαος ΠΕ17.07, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Βόσνου Ελένη ΠΕ12, Φλώρος Δημήτριος ΠΕ04.05, **Σχ. Έτος 2013-14**
8. «Πέτρινα γεφύρια της Ελλάδας και υδάτινοι κόσμοι», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καλαθά Χριστίνα ΠΕ03, Παπαδοπούλου Γεωργία ΠΕ17.06, Ανθή Ευαγγελία ΠΕ17.01, **Σχ. Έτος 2014-15**

9. «Περί υδάτων, λίθων και μετοικεσίας : Εξερευνώντας τη γη της Αρκαδίας», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ντάβος Κωνσταντίνος ΠΕ17.02, Ανθή Ευαγγελία ΠΕ17.01, **Σχ. Έτος 2015-16**
10. «Η πέτρα σαν δομικό υλικό στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική», **Συντονίστρια** : Ανθή Ευαγγελία ΠΕ17.01, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ντάβος Κωνσταντίνος ΠΕ17.02, Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2015-16**
11. «Φυσικοί πόροι, περιβάλλον και ενέργειες ανθρώπων», **Συντονιστής** : Πελεκανάκης Γεώργιος ΠΕ17.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ράπτη Ευαγγελία ΠΕ17.03, Ραυτόπουλος Κωνσταντίνος ΠΕ17.06, **Σχ. Έτος 2015-16**
12. «Ταξίδι στο Ναύπλιο-γεφυρώνοντας το χθες με το σήμερα», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ντάβος Κωνσταντίνος ΠΕ17.02, Καμμένου Ελένη ΠΕ04.02, **Σχ. Έτος 2016-17**
13. «Περιήγηση στην Κορινθία : αρχαιολογικοί χώροι, βυζαντινά μνημεία και παραδοσιακοί οικισμοί», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ντάβος Κωνσταντίνος ΠΕ17.02, Λάβδας Σταύρος ΠΕ18.23/Μεταξίδης Παναγιώτης ΠΕ90, **Σχ. Έτος 2017-18**
14. «Περιβάλλον σε καιρούς εύρυθμους και καιρούς χαλεπούς και καλλιτεχνικές αποτυπώσεις του», **Συντονίστρια** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2018-19**
15. «Νερό - πηγή ζωής», **Συντονίστρια** : Ράπτη Ευαγγελία ΠΕ83, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ραυτόπουλος Κωνσταντίνος ΠΕ82, Κωστόγλου Χρήστος ΠΕ90, **Σχ. Έτος 2018-19**
16. «Διαβάζω τις πόλεις, ονειρεύομαι και δημιουργώ έναν αειφόρο οικισμό», **Συντονιστής** : Κωστόγλου Χρήστος ΠΕ90, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Παπαναστασίου Ασπασία ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2018-19**
17. «Φυσικοί πόροι - λίμνες – οικοσυστήματα», **Συντονίστρια** : Μαντά Σταματίνα ΠΕ86, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Παπαδοπούλου Αλεξία ΠΕ82, Παϊζάνου Ανθούλα ΠΕ80, **Σχ. Έτος 2018-19**

(55) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου

1. «Ομότιμη διαμεσολάβηση», **Συντονίστρια** : Καρολίδου Μαρία –Ελένη ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Το περιβάλλον μέσα από την τέχνη και η θέση του στη δική μας ζωή, παίρνοντας αφορμή από τα σημειωματάρια του Da Vinci», **Συντονίστρια** : Καρολίδου Μαρία –Ελένη ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2012-13**
3. «"Οικολογικό Σχολείο" - Ομορφαίνουμε την αυλή του σχολείου μας», **Συντονίστρια** : Ντάλα Γεωργία ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Γουσογούνη Αικατερίνη ΠΕ12-02, Αναστασιάδης Νίκος ΠΕ17.03, Μουστάκα Τριανταφυλλιά ΠΕ12.01, **Σχ. Έτος 2014-15**
4. «Η ανακύκλωση στην καθημερινότητά μας», **Συντονίστρια** : Ντάλα Γεωργία ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μαργώση Μαρία ΠΕ02, Καρλαύτης Θεόδωρος ΠΕ18.07, **Σχ. Έτος 2016-17**

(56) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Νέας Ιωνίας

1. «Το αειφόρο σχολείο μας ... Δημιουργεί», **Συντονίστρια** : Παπαγιαννάκη Παρασκευούλα ΠΕ11, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Καϊμακάμη Ειρήνη ΠΕ09, **Σχ. Έτος 2015-16**

2. «Ανακυκλώνουμε, επαναχρησιμοποιούμε, κομποστοποιούμε και γενικά "αειφορούμε"», **Συντονίστρια** : Παπαγιαννάκη Παρασκευούλα ΠΕ11, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καϊμακάμη Ειρήνη ΠΕ09, Κούρναβου Φανή ΠΕ17.28, **Σχ. Έτος 2016-17**
3. «Θερμαλισμός», **Συντονίστρια** : Παπακωνσταντίνου Βασιλική ΠΕ14.06, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μπουρλίνου Παρασκευούλα ΠΕ18.10, Παπαγιαννάκη Παρασκευούλα ΠΕ11, **Σχ. Έτος 2016-17**

(57) 1^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου (2^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής από το Σχ. Έτος 2018-19)

1. «Το σχολείο που μ' αρέσει», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Μαρία ΠΕ17.01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σωτηροπούλου Δήμητρα-Ευτέρπη ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Ανακύκλωση – επαναχρησιμοποίηση», **Συντονίστρια** : Ευσταθίου Μαρία ΠΕ18.26, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Αρκούδη Έλενα ΠΕ02, Παπαδοπούλου Κυριακή ΠΕ03, Αναστασιάδης Ιωάννης ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Το ρέμα Χαλανδρίου», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Κυριακή ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Αναστασιάδης Ιωάννης ΠΕ04.01, **Σχ. Έτος 2011-12**
4. «Ο κόσμος που θέλω να ζήσω», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Κυριακή ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Σωτηροπούλου Δήμητρα-Ευτέρπη ΠΕ14-04, **Σχ. Έτος 2012-13**
5. «Τα ματζούνια της γιαγιάς», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Κυριακή ΠΕ03, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Οικονόμου Σταυρούλα ΠΕ12, **Σχ. Έτος 2013-14**
6. «Τί έγιναν τα σκουπίδια της γιαγιάς;», **Συντονίστρια** : Σωτηροπούλου Δήμητρα-Ευτέρπη ΠΕ14.04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Χρούση Σταματία ΠΕ18.27, **Σχ. Έτος 2013-14**
7. «Τα γεφύρια της Ελλάδας», **Συντονιστής** : Κίτσιος Κωνσταντίνος ΠΕ17.01, ΤΕ01, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Κουρούμαλη Βιολεντίνα ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2013-14**
8. «Το ρέμα Χαλανδρίου», **Συντονίστρια** : Κουρούμαλη Βιολεντίνα ΠΕ19, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Σωτηροπούλου Δήμητρα-Ευτέρπη ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2013-14**
9. «Η αυλή του σχολείου μας», **Συντονίστρια** : Ρίζου Βασιλική ΠΕ17.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μποχτανίδης Γεώργιος ΠΕ18.28, Οικονόμου Σταυρούλα ΠΕ12.01, **Σχ. Έτος 2015-16**
10. «Το σχολείο μας πρασινίζει : αρώματα, χρώματα, γεύσεις στο σχολικό κήπο», **Συντονίστρια** : Ρίζου Βασιλική ΠΕ17.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πούλου Βασιλική ΠΕ04.01, Μποχτανίδης Γεώργιος ΠΕ18.28, **Σχ. Έτος 2016-17**
11. «Χτίζοντας με χαμηλό αποτύπωμα», **Συντονίστρια** : Ρίζου Βασιλική ΠΕ17.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Πούλου Βασιλική ΠΕ04.01, Μποχτανίδης Γεώργιος ΠΕ18.28, **Σχ. Έτος 2017-18**
12. «Κτίζω φιλικά προς το περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Ρίζου Βασιλική ΠΕ17.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μποχτανίδης Γεώργιος ΠΕ89.01, Φίλιππα Αικατερίνη ΠΕ81, **Σχ. Έτος 2018-19**

(58) Σ.Ε.Κ. Αγ. Παρασκευής (1^ο Εργαστηριακό Κέντρο Β' Αθήνας)

1. «Τροχαία ατυχήματα», **Συντονιστής** : Πελεκανάκης Γεώργιος ΠΕ17.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ραυτόπουλος Κωνσταντίνος ΠΕ17.02, Κωνσταντακέλλης Κωνσταντίνος ΠΕ12.10, Κοσμάτου Αγγελική ΠΕ14.04, **Σχ. Έτος 2011-12**

2. «Το τσιγάρο στο παραδοσιακό και σύγχρονο ανθρωπογενές περιβάλλον», **Συντονιστής :** Πελεκανάκης Γεώργιος ΠΕ17.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Κοσμάτου Αγγελική ΠΕ14.04, Κωνσταντακέλλης Κωνσταντίνος ΠΕ12.10, Ράπτη Ευαγγελία ΠΕ17.03, **Σχ. Έτος 2013-14**
3. «Είμαστε όλοι ίδιοι;», **Συντονίστρια :** Κοσμάτου Αγγελική ΠΕ14.04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Ράπτη Ευαγγελία ΠΕ17.03, Μαντά Σταματία ΠΕ19, **Σχ. Έτος 2014-15**
4. «Εντοπισμός θέσεων στάθμευσης στην "έξυπνη" πόλη», **Συντονίστρια :** Λιάχνη Άννα-Αριστέα ΠΕ86, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός :** Βερβέρης Ευστάθιος ΠΕ82, **Σχ. Έτος 2018-19**
5. «Διαβάζω τις πόλεις, ονειρεύομαι και σχεδιάζω έναν αειφόρο οικισμό», **Συντονίστρια :** Ανθή Ευαγγελία ΠΕ81, **Σχ. Έτος 2018-19**

(59) 2° ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου

1. «Ηλεκτρονικά απορρίμματα στον πλανήτη Γη», **Συντονίστρια :** Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Αβούρη Διονυσία ΠΕ18, Κακαβίτσα Σταυρούλα ΠΕ20, **Σχ. Έτος 2011-12**
2. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας», **Συντονίστρια :** Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Ελευθερίου Μαρία ΠΕ18, Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, Μήτσου Γεωργία ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2011-12**
3. «Τα δέντρα που πληγώνουμε», **Συντονίστρια :** Αβούρη Διονυσία ΠΕ18, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, Κακαβίτσα Σταυρούλα ΠΕ20, **Σχ. Έτος 2011-12**
4. «Τα δάση», **Συντονίστρια :** Ελευθερίου Μαρία ΠΕ18, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, Μήτσου Γεωργία ΠΕ04, Γαρδούνης Βασίλειος ΠΕ17, **Σχ. Έτος 2011-12**
5. «Περι-βάλλω, περι-βάλλον, ο κήπος του σχολείου μας», **Συντονίστρια :** Λάττα Χρυσή ΠΕ08, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Μηκίδου Αικατερίνη ΠΕ18.27, Ελευθερίου Μαρία ΠΕ18.02, **Σχ. Έτος 2011-12**
6. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας», **Συντονίστρια :** Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Παπασωτηρίου Βασίλης ΠΕ03, Πανάγος Γιάννης ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2012-13**
7. «Animation : Ο σεισμός που δεν ξέχασα - Μια εφαρμογή για την αντισεισμική προστασία», **Συντονίστρια :** Αβούρη Διονυσία ΠΕ18, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, Μήτσου Γεωργία ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2012-13**
8. «"Ο κήπος του σχολείου" - Παρατηρώντας τον περίγυρό μου, μαθαίνω, αναγνωρίζω, σέβομαι και παρεμβαίνω.....(εποικοδομητικά)», **Συντονίστρια :** Λάττα Χρυσή ΠΕ08, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός :** Ελευθερίου Μαρία ΠΕ18, **Σχ. Έτος 2012-13**
9. «Μνημεία της φύσης και του πολιτισμού - εθελοντικές δράσεις στο διαδίκτυο», **Συντονίστρια :** Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί :** Ελευθερίου Μαρία ΠΕ18, Λάττα Χρυσή ΠΕ08, Αβούρη Διονυσία ΠΕ18, **Σχ. Έτος 2012-13**
10. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας», **Συντονίστρια :** Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί :** Πανάγος Γιάννης ΠΕ04, Δημητριάδη Ελένη ΠΕ18, **Σχ. Έτος 2013-14**

11. «Μνημεία της φύσης και του πολιτισμού - εθελοντικές δράσεις στα κοινωνικά δίκτυα»,
Συντονίστρια : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Λάττα Χρυσή ΠΕ08, Μητκίδου Αικατερίνη ΠΕ18, **Σχ. Έτος 2013-14**
12. «Μνημεία της φύσης και του πολιτισμού - εθελοντικές δράσεις στα κοινωνικά δίκτυα»,
Συντονίστρια : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, Κακαβίτσα Σταυρούλα ΠΕ19, Βολάκου Ευαγγελία ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2014-15**
13. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας»,
Συντονίστρια : Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Γεραποστόλου Θεοδώρα ΠΕ01, Αρώνη Ελένη ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2014-15**
14. «Συγκεντρώνω πλαστικά καπάκια - εθελοντική δράση για ένα καθαρό περιβάλλον και ... Όχι μόνο», **Συντονίστρια** : Αβούρη Διονυσία ΠΕ18.26, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Κυριακούλη Δέσποινα ΠΕ18.27, Μητκίδου Αικατερίνη ΠΕ18.27, **Σχ. Έτος 2015-16**
15. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας»,
Συντονίστρια : Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Μήτσου Γεωργία ΠΕ04, Αρώνη Ελένη ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2015-16**
16. «Μνημεία της φύσης και του πολιτισμού - εθελοντικές δράσεις στα κοινωνικά δίκτυα»,
Συντονίστρια : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Βολάκου Ευαγγελία ΠΕ06, Κακαβίτσα Σταυρούλα, **Σχ. Έτος 2015-16**
17. «Κάθε λιμάνι και...καημός», **Συντονίστρια** : Αβούρη Διονυσία ΠΕ18, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κουρμπάνης Χαρίλαος ΠΕ17.03, Φιλιππάκης Ιωάννης ΠΕ17.03, **Σχ. Έτος 2016-17**
18. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας»,
Συντονίστρια : Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Αβούρη Διονυσία ΠΕ18, **Σχ. Έτος 2016-17**
19. «Εικονικός πολυχώρος για το περιβάλλον και τον πολιτισμό», **Συντονίστρια** : Αρώνη Ελένη ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, Μανιός Νικόλαος ΠΕ18.18, **Σχ. Έτος 2016-17**
20. «Μνημεία της φύσης και του πολιτισμού - εθελοντικές δράσεις στο διαδίκτυο»,
Συντονίστρια : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Αρώνη Ελένη ΠΕ03, Μητκίδου Αικατερίνη ΠΕ18.27, **Σχ. Έτος 2016-17**
21. «Μνημεία της φύσης και του πολιτισμού-εθελοντικές δράσεις στο διαδίκτυο»,
Συντονίστρια : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ρούσση Άννα ΠΕ19, Κουρμπάνης Χαρίλαος ΠΕ17.03, **Σχ. Έτος 2017-18**
22. «Συγκεντρώνω κουτάκια αλουμινίου - εθελοντική δράση για ένα καθαρό περιβάλλον και ... Όχι μόνο», **Συντονιστής** : Αρώνης Ευάγγελος ΠΕ17.02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ19, Βολάκου Ευαγγελία ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2017-18**
23. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας»,
Συντονίστρια : Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Αρώνης Ευάγγελος ΠΕ17.02, Φιλιππάκης Ιωάννης ΠΕ17.03, **Σχ. Έτος 2017-18**
24. «Μνημεία της φύσης και του πολιτισμού – Εθελοντικές δράσεις στο διαδίκτυο»,
Συντονίστρια : Τσαγκάνου Γραμματική ΠΕ86, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Κουρμπάνης Χαρίλαος ΠΕ83, Ρούσση Άννα ΠΕ86, **Σχ. Έτος 2018-19**

25. «Ο δρόμος του νερού στο κτήμα Μακρηκώστα - το κτήμα του σχολείου μας»,
Συντονίστρια : Παρασκευοπούλου Πηνελόπη ΠΕ02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** :
Βολάκου Ευαγγελία ΠΕ06, Αρώνης Ευάγγελος ΠΕ82, **Σχ. Έτος 2018-19**

(60) 2^ο Εσπερινό ΕΠΑ.Λ. Νέας Ιωνίας

1. «Περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την κατανάλωση καυσίμου για τη λειτουργία του aircondition του αυτοκινήτου», **Συντονιστής** : Πανόπουλος Παναγιώτης ΠΕ17.02, **Σχ. Έτος 2014-15**

(61) 2^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου

1. «Το νερό, η ζωή μας», **Συντονιστής** : Ζαλοκώστας Σπύρος ΠΕ11, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παπατζέλος Ιωάννης ΠΕ18, **Σχ. Έτος 2013-14**
2. «Παιδείας Δόξα στη λίμνη Δόξας : Η αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος μέσω των θετικών επιστημών επ' ωφελεία του ανθρώπου», **Συντονιστής** : Στούρης Σπύρος ΠΕ03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Παπασωτηρίου Σωτήρης ΠΕ09, Πετροπούλου Φωτεινή ΠΕ19, Κύρου Κωνσταντίνα ΠΕ04, **Σχ. Έτος 2013-14**
3. «Δόξας παιδεία στη λίμνη Δόξας : Το φυσικό περιβάλλον ως πηγή για τη συλλογή εκπαιδευτικού υλικού και την παραγωγή κειμένου και εικόνας», **Συντονίστρια** : Αλεξιάδου Θεοδούλη ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Πετροπούλου Φωτεινή ΠΕ19, Αποστολάκη Βασιλεία ΠΕ18.33, Κανίστρα Σοφία ΠΕ18.33, **Σχ. Έτος 2013-14**
4. «Το περιβάλλον μου κι εγώ : Αθήνα, αιεφόρος ελαία πολιτισμού και ανθρωπισμού», **Συντονίστρια** : Καμπούκου Κυριακή ΠΕ14.03, **Σχ. Έτος 2015-16**
5. «Τσέρνομπιλ, με αφορμή ένα βιβλίο», **Συντονίστρια** : Καμπούκου Κυριακή ΠΕ14.03, **Σχ. Έτος 2016-17**
6. «Άνθρωπος και φύση», **Συντονίστρια** : Καμπούκου Κυριακή ΠΕ14.03, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Ψαλλίδας Νικόλαος ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2017-18**

(62) 3^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου

1. «Συστήματα κεντρικών θερμάνσεων. Πόσο συμβάλλουν στη ρύπανση του περιβάλλοντος. Τρόποι ελαχιστοποίησης του προβλήματος», **Συντονιστής** : Βερβέρης Ευστάθιος ΠΕ17.02, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Παπαϊωάννου Ιωάννης ΠΕ17.02, **Σχ. Έτος 2014-15**
2. «Φωτογραφίζοντας τον υπόγειο πλούτο της Ελλάδας μέσα στο ιστορικό γίνεσθαι και οι επιδράσεις του στη βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας», **Συντονίστρια** : Βασιλοπούλου Βασιλική ΠΕ02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Αναγνωστοπούλου Δήμητρα ΤΕ01.19, Παπαδοπούλου Κυριακή ΠΕ03, **Σχ. Έτος 2015-16**
3. «Νερόμυλοι, τέχνες και λαϊκή παράδοση», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Δήμητρα ΠΕ18.04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Σεπεκίδης Γιώργος ΠΕ18.04, Αρώνης Ευάγγελος ΠΕ17.02, **Σχ. Έτος 2015-16**
4. «Αειφορία στην πόλη και ψηφιακό παιχνίδι», **Συντονίστρια** : Ταγκαλάκη Αικατερίνη ΠΕ14.04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Βασιλείου Ευτυχία ΠΕ14.04, Βληκίδου Μελλομένη ΠΕ18.13, **Σχ. Έτος 2016-17**

5. «Φωτογραφίζοντας τα υπόγεια σπήλαια της Ελλάδας», **Συντονίστρια** : Κάππου Γεωργία ΠΕ13, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Γιαννακοπούλου Χρυσάνθη ΔΕ01.17, Γιαννοπούλου Ειρήνη ΤΕ01.19, **Σχ. Έτος 2016-17**
6. «Το νερό πηγή ζωής. Οι νερόμυλοι και οι καταρράκτες της πατρίδας μας», **Συντονιστής** : Σεπεκίδης Γεώργιος ΠΕ18.04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Αρώνης Ευάγγελος ΠΕ17.02, Βασιλοπούλου Βασιλική ΠΕ02, **Σχ. Έτος 2016-17**
7. «Τέχνη και φυσικό περιβάλλον», **Συντονίστρια** : Αβούρη Διονυσία ΠΕ18.26, **Σχ. Έτος 2017-18**
8. «Το δάσος πηγή ζωής», **Συντονίστρια** : Δημητριάδη Ελένη ΠΕ18.03, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Κάππου Γεωργία ΠΕ13, Ρούσσοις Δημήτριος ΠΕ18.34, **Σχ. Έτος 2017-18**

(63) 3^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου

1. «Βελτίωση του περιβάλλοντος χώρου στο σχολείο», **Συντονιστής** : Ζερμώτης Δημήτρης ΤΕ01.04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Μαλεφτισάκης Μιχαήλ ΠΕ17.02, Βελισσαρίου Κ. ΠΕ12.05, Χορμόβας Στ. ΤΕ01, **Σχ. Έτος 2012-13**
2. «Πες το με ένα τριαντάφυλλο», **Συντονιστής** : Ζερμώτης Δημήτρης ΤΕ01.04, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καρούση Αικατερίνη ΠΕ10, Μπουραντάνης Γεώργιος ΤΕ01, Μαλεφτισάκης Μιχαήλ ΠΕ17, **Σχ. Έτος 2013-14**
3. «Ο κήπος του σχολείου μας», **Συντονιστής** : Μαλεφτισάκης Μιχαήλ ΠΕ17.02, **Συμμετέχων Εκπαιδευτικός** : Ζερμώτης Δημήτρης ΤΕ01.04, **Σχ. Έτος 2014-15**
4. «Ανακύκλωση - ζήτημα παιδείας», **Συντονιστής** : Ντέλλας Νικόλαος ΠΕ17.02, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Καρούση Αικατερίνη ΠΕ10, Μακροπούλου Ελένη ΠΕ18.40, **Σχ. Έτος 2014-15**
5. «Το μεγάλο ταξίδι, μιας μικρής σταγόνας νερού», **Συντονιστής** : Μαλεφτισάκης Μιχαήλ ΠΕ17.02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Ζερμώτης Δημήτρης ΤΕ01.04, Θωμάκος Πέτρος ΠΕ012.10, **Σχ. Έτος 2015-16**
6. «Έξυπνη χρήση του νερού-ζωή για το μέλλον», **Συντονιστής** : Μαλεφτισάκης Μιχαήλ ΠΕ17.02, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Καρούση Αικατερίνη ΠΕ10, **Σχ. Έτος 2016-17**
7. «Ένα μπανάκι για το καλό μας!», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Δήμητρα ΠΕ18.04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Ντασκαγιάννη Αικατερίνη ΠΕ12.07, Μακροπούλου Ελένη ΠΕ18.40, **Σχ. Έτος 2016-17**
8. «Σκέψου ανακύκλωση - think recycling», **Συντονιστής** : Ζερμώτης Δημήτρης ΤΕ01.04, **Συμμετέχουσα Εκπαιδευτικός** : Αγγελοπούλου Παγώνα ΠΕ12.04, **Σχ. Έτος 2016-17**
9. «Βότανα και λουλούδια, της γης μας τα καλούδια!», **Συντονίστρια** : Παπαδοπούλου Δήμητρα ΠΕ18.04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Ντασκαγιάννη Αικατερίνη ΠΕ12.07, Μακροπούλου Ελένη ΠΕ18.40, **Σχ. Έτος 2017-18**
10. «Σκέψου επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση - think reuse & recycle», **Συντονίστρια** : Αγγελοπούλου Παγώνα ΠΕ12.04, **Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί** : Ιαλινά Κασσάνδρα ΠΕ19, Κωστίκογλου Άννα ΠΕ06, **Σχ. Έτος 2017-18**
11. «Εξοικονομώ ενέργεια - σέβομαι το περιβάλλον», **Συντονιστής** : Μαλεφτισάκης Μιχαήλ ΠΕ17.02, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καρούση Αικατερίνη ΠΕ10 Ζερμώτης Δημήτρης ΤΕ01.04, **Σχ. Έτος 2017-18**
12. «Όχι στη σπατάλη ενέργειας στο χώρο του σχολείου», **Συντονιστής** : Μαλεφτισάκης Μιχαήλ ΠΕ 82, **Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί** : Καρούση Αικατερίνη ΠΕ78, **Σχ. Έτος 2018-19**

13. «Σκέψου ανακύκλωση - think recycling», **Συντονίστρια** : Αγγελοπούλου Παγώνα ΠΕ82,
Συμμετέχουσες Εκπαιδευτικοί : Ιαλινά Κασσάνδρα ΠΕ86, Ζερμιώτης Δημήτρης ΤΕ01.04,
Σχ. Έτος 2018-19

(64) 7^ο Εσπερινό ΕΠΑΛ Χαλανδρίου

1. «Ισότητα ευκαιριών», **Συντονιστής** : Ανδρεαδάκης Γεώργιος ΠΕ04-01, **Σχ. Έτος 2013-14**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

**ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΕΤΩΝ 2012-13 ΕΩΣ 2017-18**

ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΕΥΘΥΝΗ Π.Ε., κ. ΒΑΡΒΑΡΑ ΠΕΤΡΙΔΟΥ

Με την σύνταξη και αποστολή ερωτηματολογίου στους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στις Παιδαγωγικές Ομάδες των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, συνέλεξα στοιχεία τα οποία χρησιμοποίησα για περαιτέρω στατιστική επεξεργασία. Κατά το Σχολικό έτος 2011-12, από τα 93 προγράμματα που είχαν εγκριθεί, απέστειλαν οι εκπαιδευτικοί σε έντυπη μορφή 40 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.

Παρόμοιο αποτέλεσμα είχα και κατά τη συλλογή των απολογιστικών στοιχείων του Σχολικού Έτους 2012-13. Από το Σχολικό Έτος 2013-14 και μετά, με την υποβολή των στοιχείων των προγραμμάτων μέσω του ερωτηματολογίου που είχε δημιουργηθεί με Google Forms, το ποσοστό των απολογιστικών στοιχείων που παρέλαβα, έφτασε σχεδόν στο 100% των προγραμμάτων.

Το ερωτηματολόγιο που στάλθηκε στα σχολεία την πρώτη χρονιά, είναι το παρακάτω :

Α. Παρακαλούμε να απαντηθούν οι παρακάτω ερωτήσεις από τους καθηγητές που ανέλαβαν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κατά το σχολικό έτος 2011-2012 και να αποσταλούν στο γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είτε με φαξ στο 2106000870, είτε ηλεκτρονικά στο grpere@dide-v-ath.att.sch.gr.

ΣΧΟΛΕΙΟ :		
ΤΗΛ. :	ΦΑΞ :	e-mail:
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ		
ΤΗΛ. :		e-mail:

1. Ποιος είναι ο τίτλος του προγράμματος που υλοποιήσατε στο σχολείο σας κατά τη σχολική χρονιά 2011-2012;
2. Συμπλήρωση ωραρίου; (αριθμός ωρών)
3. Ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα ;
4. Πόση ήταν η διάρκεια του προγράμματος (μήνες);
5. Έγινε παρουσίαση του προγράμματος στη σχολική κοινότητα ή στην τοπική κοινωνία;
6. Ποια μέθοδο ακολουθήσατε κατά την υλοποίηση του προγράμματος; (ερευνητικής εργασίας, επίλυση προβλήματος,άλλη)
7. Ποια μεθοδολογικά εργαλεία και τεχνικές χρησιμοποιήσατε; (Καταιγισμός ιδεών, εννοιολογικός χάρτης, ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, φύλλα εργασίας, μελέτη πεδίου, παιχνίδι ρόλων, δραματοποίηση, φωτογράφιση-βιντεοσκόπηση, καλλιτεχνικές δημιουργίες, τήρηση ημερολογίου κ.λπ)

8. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, συνεργαστήκατε με :

Ο.Τ.Α
Μ.Κ.Ο
Κυβερνητικούς φορείς (Υπουργεία, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, κ.λπ)
ΑΕΙ

9. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, είχατε διεθνείς συνεργασίες (Comenius, eTwinning, κ.λπ);

10. Ποιες διδακτικές-εκπαιδευτικές επισκέψεις πραγματοποιήσατε στα πλαίσια του προγράμματος; (αναφέρετε τον τόπο και τον αριθμό των ημερών μετακίνησης).

11. Συμμετείχατε σε θεματικά δίκτυα (τοπικά, εθνικά, διεθνή), εγκεκριμένα από το Υπουργείο Παιδείας και αν ναι, σε ποια και ποιος ήταν ο συντονιστικός τους φορέας;

12. Αναφέρετε τους τίτλους των προγραμμάτων τα οποία έχετε αναλάβει τα προηγούμενα σχολικά έτη.

13. Έχετε επιμορφωθεί σε Κ.Π.Ε, ή με παρακολούθηση ημερίδων ή σεμιναρίων που έχουν διοργανωθεί από διάφορους φορείς; Αναφέρετε τους τίτλους των προγραμμάτων επιμόρφωσής σας, τη διάρκεια και τους φορείς που πραγματοποίησαν τις επιμορφώσεις.

Β. Παρακαλούμε να απαντηθούν οι παρακάτω ερωτήσεις από τους καθηγητές που συμμετείχαν σε προγράμματα Π.Ε κατά το σχολικό έτος 2011-2012.

ΣΧΟΛΕΙΟ :		
ΤΗΛ. :	ΦΑΞ :	e-mail:
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ		
ΤΗΛ. :		e-mail:

1. Ποιος είναι ο τίτλος του προγράμματος που υλοποιήσατε στο σχολείο σας κατά τη σχολική χρονιά 2011-2012;

2. Συμπλήρωση ωραρίου; (αριθμός ωρών)

3. Αναφέρετε τους τίτλους των προγραμμάτων τα οποία έχετε αναλάβει τα προηγούμενα σχολικά έτη.

4. Έχετε επιμορφωθεί σε Κ.Π.Ε, ή με παρακολούθηση ημερίδων ή σεμιναρίων που έχουν διοργανωθεί από διάφορους φορείς; Αναφέρετε τους τίτλους των προγραμμάτων επιμόρφωσής σας, τη διάρκεια και τους φορείς που πραγματοποίησαν τις επιμορφώσεις.

Ο προηγούμενος τύπος ερωτηματολογίου, εξελίχθηκε σε google form, από το επόμενο Σχολικό Έτος. Η google form απαιτεί πολύ μικρό χρόνο για τη συμπλήρωσή της από τους εκπαιδευτικούς και δίνει τη δυνατότητα για ευκολότερη επεξεργασία δεδομένων.

Παραθέτω παρακάτω μόνον τη φόρμα για τους συντονιστές και τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς στις παιδαγωγικές ομάδες των προγραμμάτων Π.Ε. για το Σχ. Έτος 2016-17, η οποία παρέμεινε η ίδια με μικρές τροποποιήσεις και για το Σχ. Έτος 2017-18:

Ερωτηματολόγιο συντονιστών Εκπαιδευτικών σε προγράμματα Π.Ε. 2016-2017

* Απαιτείται

Στοιχεία Εκπαιδευτικού

Παρακαλώ συμπληρώστε με Πεζά (Όνομα-Επώνυμο)

1. Όνομα *

2. Επώνυμο *

3. Σχολική Μονάδα *

Επιλέξτε από την λίστα

4. Τηλέφωνο Σχολικής Μονάδας

5. Ηλεκτρονική Διεύθυνση επικοινωνίας Σχολικής Μονάδας

6. Τηλέφωνο επικοινωνίας (κινητό) - Εκπαιδευτικού *

7. Ηλεκτρονική Διεύθυνση επικοινωνίας - Εκπαιδευτικού *

8. Ειδικότητα, ΠΕ *

Στοιχεία Προγράμματος Π.Ε.

9. Ποιος είναι ο τίτλος του προγράμματος που υλοποιήσατε στο σχολείο σας κατά τη σχολική χρονιά 2016-2017; *

10. 2. Αριθμός μαθητών που συμμετείχαν αρχικά στο πρόγραμμα *

11. 3. Αριθμός μαθητών που συμμετείχαν συστηματικά έως το τέλος του προγράμματος *

12. 4. Ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα ; *

(το πρόγραμμα θεωρείται ότι υλοποιήθηκε εφόσον η διάρκειά του ήταν τουλάχιστον 5 μήνες)
Να επισμαίνονται μόνο μία έλλειψη.

ΝΑΙ

ΟΧΙ

13. 5. Πόση ήταν η διάρκεια του προγράμματος ; *

Να συμπληρωθεί, ακόμα κι αν δεν ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα
Να επισμαίνονται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5 6 7 8

Μήνες

14. 6. Έγινε παρουσίαση του προγράμματος στη σχολική κοινότητα ή στην τοπική κοινωνία ; *

Να επισμαίνονται μόνο μία έλλειψη.

ΝΑΙ

ΟΧΙ

15. 7. Αν έγινε παρουσίαση προγράμματος (που έγινε και ποιοι την παρακολούθησαν)

Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση που η απάντηση στην Ερ. 7 ήταν ΝΑΙ - Π.χ. στο σχολείο και την παρακολούθησε το σύνολο των μαθητών)

16. 8. Ποιες μεθόδους ακολουθήσατε κατά την υλοποίηση του προγράμματος; *

Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε ποιά μέθοδο χρησιμοποιήσατε
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Μέθοδος Project
 Μέθοδος Επίλυσης Προβλήματος
 Συστημική Προσέγγιση
 Άλλο: _____

17. 9. Ποια μεθοδολογικά εργαλεία και τεχνικές χρησιμοποιήσατε; *

Μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από ένα - Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε τις τεχνικές που χρησιμοποιήσατε
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Μελέτη πεδίου
 Περιβαλλοντικό μονοπάτι
 Συζήτηση σε ομάδες και στην τάξη
 Επισκόπηση απόψεων
 Μελέτη χαρακτηριστικής περίπτωσης
 Χαρτογράφηση εννοιών
 Συνεντεύξεις
 Αντιπαράθεση ιδεών
 Καταιγισμός ιδεών
 Πειράματα
 Κατασκευή μακετών
 Οργάνωση εκδηλώσεων
 Θεατρικά δρώμενα
 Παιχνίδια
 Άλλο: _____

18. 10. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, συνεργαστήκατε με *

Μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από ένα - Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Ο.Τ.Α (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης)
 Μ.Κ.Ο (μη κυβερνητικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις)
 Κυβερνητικούς φορείς (Υπουργεία, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, κ.λπ)
 ΑΕΙ, ΤΕΙ
 Κ.Π.Ε.
 Κανένα από τα παραπάνω
 Άλλο: _____

19. 11. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, είχατε συνεργασίες *

Μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από ένα - Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Διεθνείς : Comenius
 Διεθνείς : eTwinning
 Συνεργασίες με άλλα σχολεία
 Κανένα από τα παραπάνω
 Άλλο: _____

20. 12. Ποιες διδακτικές-εκπαιδευτικές επισκέψεις πραγματοποιήσατε στα πλαίσια του προγράμματος; (αναφέρετε τον τόπο και τον αριθμό των ημερών μετακίνησης) *

21. 13. Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις μεμονωμένων ατόμων (ειδικών επιστημόνων και επαγγελματιών) ή Μ.Κ.Ο. ή άλλων εκπροσώπων φορέων στο σχολείο για ενημέρωση της περιβαλλοντικής σας ομάδας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ΝΑΙ
 ΟΧΙ

22. 14. Αναφέρετε τους φορείς ή τα μεμονωμένα άτομα που επισκέφθηκαν και ενημέρωσαν την περιβαλλοντική σας ομάδα

Συμπληρώστε μόνο στην περίπτωση που η απάντηση στην Ερ. 14 ήταν ΝΑΙ

23. 15. Διοργάνωσατε ή συμμετείχατε σε δράσεις κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, ή μετά την ολοκλήρωσή του;*

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Διοργάνωση
 Συμμετοχή
 Κανένα από τα παραπάνω

24. 16. Περιγράψτε τη δράση σας

Συμπληρώστε μόνο στην περίπτωση που διοργάνωσατε ή συμμετείχατε σε δράση - Στο πεδίο Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Καθαρισμός παραλίας
 Δενδροφυτεύσεις
 Συμμετοχή σε εθελοντικές ομάδες
 Let's Do it Greece
 Αναποδοτική Ανακύκλωση
 Κανένα από τα παραπάνω
 Άλλο: _____

25. 17. Συμμετείχατε σε θεματικά δίκτυα, εγκεκριμένα από το Υπουργείο Παιδείας*

Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Τοπικά
 Περιφερειακά
 Εθνικά Δίκτυα Κ.Π.Ε. (Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης)
 Εθνικά Δίκτυα Μ.Κ.Ο. (Μη Κυβερνητικών μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων)
 Διεθνή Δίκτυα Μ.Κ.Ο.
 Κανένα από τα παραπάνω
 Άλλο: _____

26. 18. Εφόσον συμμετείχατε σε κάποιο δίκτυο αναφέρετε το όνομα και το συντονιστικό του φορέα

27. 19. Έχετε επιμορφωθεί σε*

Στο πεδίο «Άλλο», παρακαλώ προσδιορίστε

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Κ.Π.Ε. (Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) εντός Αττικής
 Κ.Π.Ε. (Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) εκτός Αττικής
 Μ.Κ.Ο. . (Μη Κυβερνητικών μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων)
 Α.Ε.Ι. / Τ.Ε.Ι.
 Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
 Δση Εκπαίδευσης
 Κανένα από τα παραπάνω
 Άλλο: _____

28. 20α. Επιλέξτε μόνον εφόσον έχετε επιμορφωθεί σε Κ.Π.Ε. εντός Αττικής (Έτος τελευταίας επιμόρφωσης)

Παράδειγμα : Τελευταία επιμόρφωση στο ΚΠΕ Αργυρούπολης το 2014, επιλέγετε το έτος 2014

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	2014	2015	2016	2017
Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. Δραπετσώνας	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. Ελευσίνιας	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. Λαυρίου	☐	☐	☐	☐

29. 20β. Κ.Π.Ε. εμβέλειας εκτός Αττικής (Αφορά την Ερ. 20γ)

Μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από ένα
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Άμφισσας Φωκίδας
- Στυλίδας Φθιώτιδας
- Κλειτορίας-Ακράτας Αχαΐας
- Περγουλίου-Τρικαιών Τρικάλων
- Κισσάβου - Μαυροβουνίου & Ελασσόνας Λαρίσης
- Σικυωνίων Κορινθίας
- Αρχανών-Ρούβα-Γουβών Ηρακλείου
- Ανωγειών Ρεθύμνου
- Ευεργέτουλα Λέσβου

30. 20γ. Επιλέξτε μόνον εφόσον έχετε επιμορφωθεί σε Κ.Π.Ε. εκτός Αττικής (Έτος τελευταίας επιμόρφωσης)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	2014	2015	2016	2017
Κ.Π.Ε. εμβέλειας	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. εκτός εμβέλειας	☐	☐	☐	☐

Αξιολόγηση του προγράμματος

31. 21. Αξιολογήστε την επίτευξη των στόχων του προγράμματος *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ καλή
- Πολύ καλή
- Αρκετά καλή
- Καθόλου καλή

32. 22. Αξιολογήστε τη συμμετοχή των μαθητών κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ καλή
- Πολύ καλή
- Αρκετά καλή
- Καθόλου καλή

33. 23. Πόσα προγράμματα Π.Ε. έχετε αναλάβει ως υπεύθυνος έως σήμερα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1 έως 5
- 6 έως 10
- Περισσότερα από 10
- Κανένα

34. 24. Σε πόσα προγράμματα Π.Ε. έχετε συμμετάσχει στην παιδαγωγική ομάδα έως σήμερα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1 έως 5
- 6 έως 10
- Περισσότερα από 10
- Κανένα

35. 25. Σε ποιους τομείς επιθυμείτε επιμόρφωση *

Μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από ένα - Στο πεδίο Άλλο "Παρακαλώ προσδιορίστε"
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Ακραία καιρικά φαινόμενα – φυσικές καταστροφές – κλιματική αλλαγή
- Αστικό οικοσύστημα - ρύπανση
- Ενεργειακό ζήτημα – Οικολογικό Αποτύπωμα - Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- Απορρίμματα - Επαναχρησση - Ανακύκλωση
- Διαχείριση υδάτινων πόρων, θαλάσσια-ποτάμια-λιμναία οικοσυστήματα
- Διδακτικές Τεχνικές
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Μεθοδολογία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (project, επίλυση προβλήματος, συστημική προσέγγιση)
- Τ.Π.Ε. (πλατφόρμα Moodle, animation, power point, δημιουργία ιστοσελίδας, blog)
- Άλλο: _____

Ερωτηματολόγιο συμμετεχόντων Εκπαιδευτικών σε προγράμματα Π.Ε. 2016-2017

* Απαιτείται

Στοιχεία Εκπαιδευτικού

Παρακαλώ συμπληρώστε με Πεζά (Όνομα-Επώνυμο)

1. Όνομα *

2. Επώνυμο *

3. Σχολική Μονάδα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

4. Τηλέφωνο Σχολικής Μονάδας

5. Ηλεκτρονική Διεύθυνση επικοινωνίας Σχολικής Μονάδας

6. Τηλέφωνο επικοινωνίας (κινητό) - Εκπαιδευτικού *

7. Ηλεκτρονική Διεύθυνση επικοινωνίας - Εκπαιδευτικού *

8. Ειδικότητα, ΠΕ *

Στοιχεία Προγράμματος Π.Ε.

9. 1. Ποιος είναι ο τίτλος του προγράμματος που υλοποιήσατε στο σχολείο σας κατά τη σχολική χρονιά 2016-2017 *

*Επιλέξτε από την λίστα (Αλφαβητική ταξινόμηση)
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.*

Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

10. 2. Έχετε επιμορφωθεί σε *

*Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.*

- Κ.Π.Ε. (Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) εντός Αττικής
- Κ.Π.Ε. (Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) εκτός Αττικής
- Μ.Κ.Ο. . (Μη Κυβερνητικών μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων)
- Α.Ε.Ι. / Τ.Ε.Ι.
- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
- Δνση Εκπαίδευσης
- Κανένα από τα παραπάνω
- Άλλο: _____

11. 3α. Επιλέξτε μόνον εφόσον έχετε επιμορφωθεί σε Κ.Π.Ε. εντός Αττικής (Έτος τελευταίας επιμόρφωσης)

*Παράδειγμα : Τελευταία επιμόρφωση στο ΚΠΕ Αργυρούπολης το 2016, επιλέγετε το έτος 2014
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.*

	2014	2015	2016	2017
Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. Δραπετσώνας	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. Ελευσίνας	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. Λαυρίου	☐	☐	☐	☐

12. 3β. Κ.Π.Ε. εμβέλειας εκτός Αττικής (Αφορά την Ερ. 3γ)

Μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από ένα
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Αμφισσας
- Στυλίδας
- Κλειτορίας-Ακράτας
- Περτουλίου-Τρικαίων
- Κισσάβου - Μαυροβουνίου & Ελασσόνας
- Σικωνίων
- Αρχανών-Ρούβα-Γουβών
- Ανωγείων
- Ευεργέτουλα

13. 3γ.Επιλέξτε μόνον εφόσον έχετε επιμορφωθεί σε Κ.Π.Ε. εκτός Αττικής (Έτος τελευταίας επιμόρφωσης)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	2014	2015	2016	2017
Κ.Π.Ε. εμβέλειας	☐	☐	☐	☐
Κ.Π.Ε. εκτός εμβέλειας	☐	☐	☐	☐

Αξιολόγηση του προγράμματος

14. 4. Πόσα προγράμματα Π.Ε. έχετε αναλάβει ως υπεύθυνος έως σήμερα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1 έως 5
- 6 έως 10
- Περισσότερα από 10
- Κανένα

15. 5. Σε πόσα προγράμματα Π.Ε. έχετε συμμετάσχει στην παιδαγωγική ομάδα έως σήμερα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1 έως 5
- 6 έως 10
- Περισσότερα από 10
- Κανένα

16. 6. Αξιολογίστε την επίτευξη των στόχων του προγράμματος *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ καλή
- Πολύ καλή
- Αρκετά καλή
- Καθόλου καλή

17. 7. Αξιολογίστε τη συμμετοχή των μαθητών κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ καλή
- Πολύ καλή
- Αρκετά καλή
- Καθόλου καλή

18. 8. Περιγράψτε τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του προγράμματος και τις παρατηρήσεις σας. Προτείνετε – εφόσον επιθυμείτε – τρόπους βελτίωσης της υλοποίησης των προγραμμάτων στο δικό σας σχολείο, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σας *

19. 9. Σε ποιους τομείς επιθυμείτε επιμόρφωση *

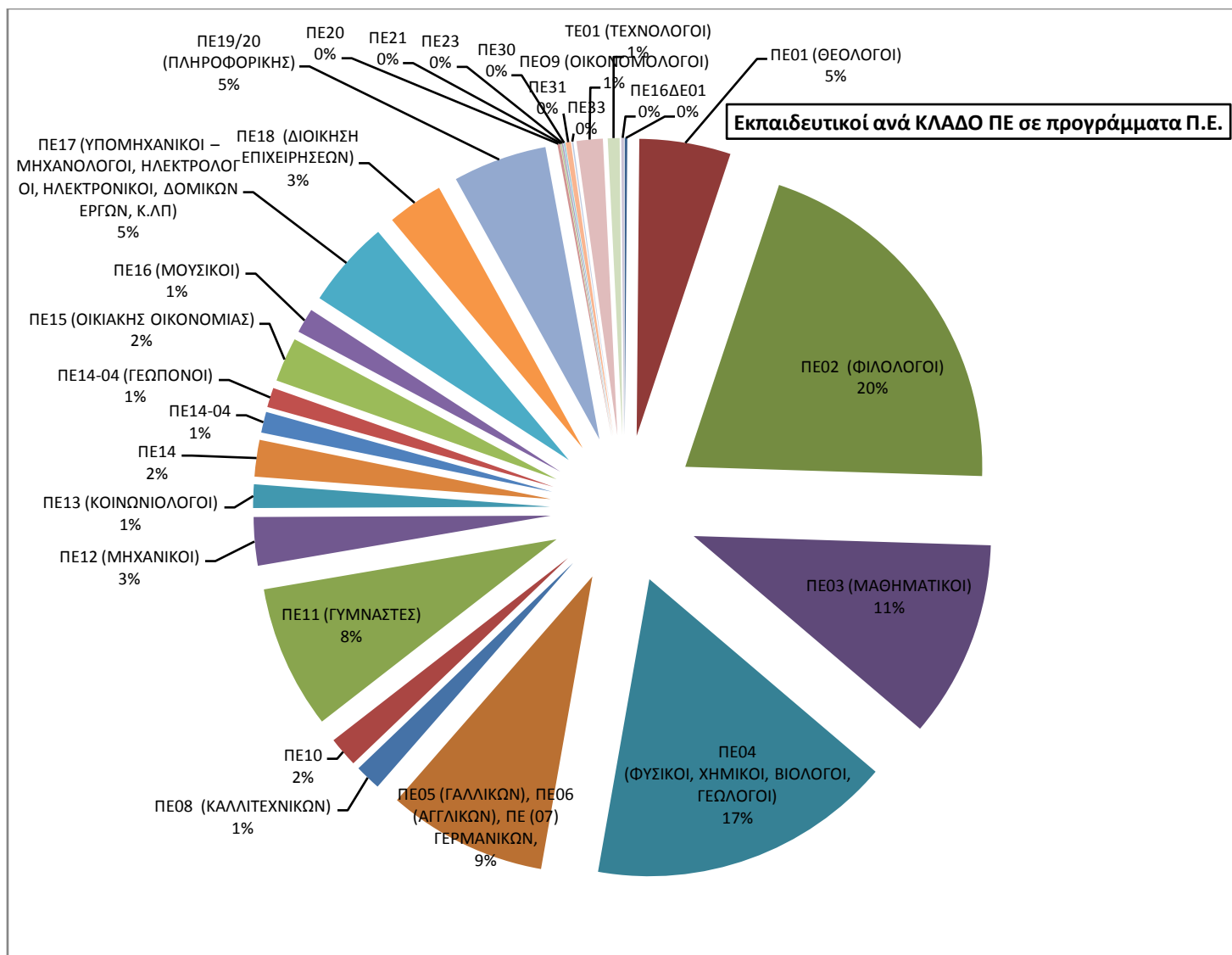
Μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από ένα - Στο πεδίο Στο πεδίο [Άλλο], παρακαλώ προσδιορίστε
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Ακραία καιρικά φαινόμενα – φυσικές καταστροφές – κλιματική αλλαγή
- Αστικό οικοσύστημα - ρύπανση
- Ενεργειακό ζήτημα – Οικολογικό Αποτύπωμα - Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- Απορρίμματα - Επανάχρηση - Ανακύκλωση
- Διαχείριση υδάτινων πόρων, θαλάσσια-ποτάμια-λιμναία οικοσυστήματα
- Διδακτικές Τεχνικές
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Μεθοδολογία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (project, επίλυση προβλήματος, συστημική προσέγγιση)
- Τ.Π.Ε. (πλατφόρμα Moodle, animation, power point, δημιουργία ιστοσελίδας, blog)
- Άλλο: _____

Με την υποστήριξη της
 Google Forms

Ακολουθούν ορισμένα από τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα / στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων – σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών

ΠΙΤΑ Ποσοτών ανά Κλάδο Εκπαιδευτικών σε προγράμματα Π.Ε. Σχ.ετών 2012-2018

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΚΛΑΔΩΝ

ΔΕ01.06 ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ (ΔΕ02)

ΠΕ01 ΘΕΟΛΟΓΟΙ

ΠΕ02 ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

ΠΕ03 ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ

ΠΕ04 ΦΥΣΙΚΟΙ, ΧΗΜΙΚΟΙ, ΒΙΟΛΟΓΟΙ, ΓΕΩΛΟΓΟΙ)

ΠΕ05 ΓΑΛΛΙΚΩΝ), ΠΕ06 (ΑΓΓΛΙΚΩΝ), ΠΕ (07) ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ,

ΠΕ08 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ

ΠΕ09 ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ80 / ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ)

ΠΕ10 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ78 / ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ)

ΠΕ11 ΓΥΜΝΑΣΤΕΣ

ΠΕ12 ΠΕ12.01 / ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ, ΠΕ12.02 / ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ, ΠΕ12.03 / ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΙ (ΠΕ81 / ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ)

ΠΕ13 ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΠΕ78 / ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ)

ΠΕ14.04 ΓΕΩΠΟΝΟΙ (ΠΕ88.01 ΓΕΩΠΟΝΟΙ)

ΠΕ15 ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΠΕ80 / ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ)

ΠΕ16 ΜΟΥΣΙΚΟΙ (ΠΕ79 / ΜΟΥΣΙΚΗΣ)

ΠΕ17 ΠΕ17.02 / ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ Α.Σ.Ε.Τ.Ε.Μ. / Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε., ΠΕ17.06 / ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ Τ.Ε.Ι. , ΝΑΥΠ. Τ.Ε.Ι. / ΚΑΤΕΕ , ΠΕ18.18 / ΟΧΗΜΑΤΩΝ Τ.Ε.Ι., ΠΕ18.31 / ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ, ΠΕ18.32 / ΜΗΧΑΝΟΣΥΝΘ. ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ (ΠΕ82 ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ)

ΠΕ18 ΠΕ18.02 / ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΠΕ18.03 / ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ, ΠΕ18.35 / ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΠΕ18.40 / ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ /MARKETING (ΠΕ80 / ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ)

ΠΕ18.12 ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (ΠΕ88.02 / ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ)

ΠΕ19 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ Α.Ε.Ι., ΠΕ20 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ Τ.Ε.Ι., (ΠΕ86 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ)

ΠΕ21 ΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ ΛΟΓΟΥ (ΕΙΔΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ) (ΠΕ21 / ΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ ΛΟΓΟΥ)

ΠΕ23 ΨΥΧΟΛΟΓΟΙ

ΠΕ30 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ

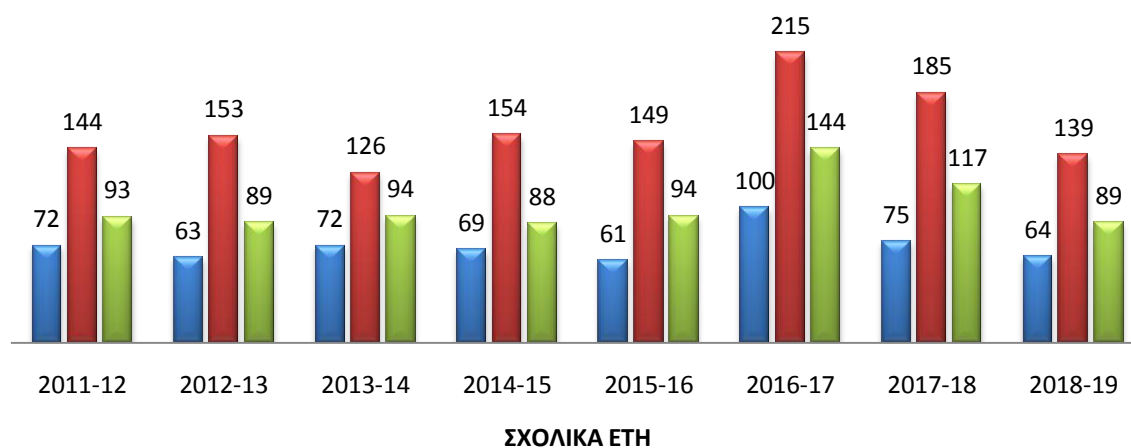
ΠΕ31 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΠΕ33 Απόφοιτοι Τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΤΕ01 (ΤΕ02)

Κατανομή Εκπαιδευτικών ανα φύλο στα Προγράμματα Π.Ε. Σχ. ετών 2011-2019

■ ΑΝΔΡΕΣ ■ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ■ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

**ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ/ΜΑΘΗΤΩΝ/ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ, ΓΙΑ ΤΗ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ Π.Ε. ΣΤΙΣ
ΗΜΕΡΙΔΕΣ/ΔΙΗΜΕΡΙΔΕΣ/ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΗΣ Δ.Δ.Ε. Β' ΑΘΗΝΑΣ**

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΕΥΘΥΝΗ Π.Ε., κ. ΒΑΡΒΑΡΑ ΠΕΤΡΙΔΟΥ

<p><i>(1) Φεστιβάλ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης & Αγωγής Υγείας, «Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, μια εβδομάδα μετά», Παρασκευή 14-06-2013, 4ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, Δ/ντρια κ. Ελπινίκη Αρέστη</i></p>	<p><i>(2) Ημερίδα Παρουσιάσεων Προγραμμάτων Π.Ε., «Περιβαλλοντικές διαδρομές στα σχολεία της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας», Σάββατο 14-06-2014, 4ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, Δ/ντρια κ. Ελπινίκη Αρέστη</i></p>	<p><i>(3) «Το τέλος μιας διαδρομής και ... η αρχή μιας άλλης», Διημερίδα Παρουσιάσεων Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας στις 13 & 14 Μαΐου 2015, Πολιτιστικό Κέντρο Δαΐς</i></p>	<p><i>(4) Διημερίδα παρουσίασης προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας στις 29 & 30 Μαΐου 2017, στο 4^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, Δ/ντρια κ. Ελπινίκη Αρέστη</i></p>
<p><i>(5) Παρουσιάσεις προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, την Δευτέρα 11 Ιουνίου 2018, στο Συνεδριακό Κέντρο του Δήμου Νέας Ιωνίας & την Τετάρτη 13 Ιουνίου 2018, στον Δημοτικό Κινηματογράφο «Αστέρας»</i></p>	<p><i>(6) Παρουσιάσεις προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, την Τετάρτη 19 & την Πέμπτη 20 Ιουνίου 2019, στο 1ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου (αναγράφονται όλα τα σχολεία που βραβεύτηκαν)</i></p>		

**Φεστιβάλ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης & Αγωγής Υγείας,
«Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, μια εβδομάδα μετά»,
Παρασκευή 14-06-2013, 4^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, Δντρια κ. Ελπινίκη Αρέστη**

Η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας
δια των Υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και
Αγωγής Υγείας

σας προσκαλεί στο Φεστιβάλ
«Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, μια εβδομάδα μετά»
την Παρασκευή 14/06/2013 στις 19.00
στο 4^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, Ιωαννίνων και Κιθαιρώνας 2

ΛΥΚΕΙΑ (ΓΕ.Λ., ΕΠΑ.Λ.)

2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Εθνικά θαλάσσια και υποθαλάσσια Πάρκα», Χαρίση Άννα

1^ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου, «Προσεγγίζοντας το περιβάλλον μέσα από την τέχνη», Καρολίδου Μαρία-Ελένη

**Ημερίδα Παρουσιάσεων Προγραμμάτων Π.Ε.,
«Περιβαλλοντικές διαδρομές στα σχολεία της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας»,
Σάββατο 14-06-2014, 4^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, Δντρια κ. Ελπινίκη Αρέστη**

ΓΕ.Λ.

ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Ταξίδι στη γειτονιά της Αθήνας», Άννα Τρίγκατζη, Βλάχου Σταυρούλα, Μανδράκου Γεωργία

2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Στα μονοπάτια των Κενταύρων...Υδροβιότοπος Κοτυχίου, Δρυοδάσος Φολόης», Άννα Χαρίση, Καβακλή Αικατερίνη, Τηλιγάδα Ευμορφία

1^ο ΓΕ.Λ. Χολαργού, «Από την καλλιέργεια του σχολικού κήπου στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής», Ευγενία Φραντζεσκάκη

ΕΠΑ.Λ., Σ.Ε.Κ. (Επαγγελματικά Λύκεια, Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα)

1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Θάλασσες, γιοφύρια και καστροπολιτείες», Ασπασία Παπαναστασίου

7^ο Εσπερινό ΕΠΑ.Λ Χαλανδρίου, «Ισότητα ευκαιριών», Ανδρεαδάκης Γεώργιος

1^ο Σ.Ε.Κ. Αγίας Παρασκευής, «Το τσιγάρο στο παραδοσιακό και σύγχρονο ανθρωπογενές περιβάλλον», Γιώργος Πελεκανάκης, Κοσμάτου Αγγελική, Κωνσταντακέλλης Κωνσταντίνος, Ράπτη Ευαγγελία

«Το τέλος μιας διαδρομής και η αρχή μιας άλλης»
Διημερίδα Παρουσιάσεων Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας
στις 13 & 14 Μαΐου 2015, Πολιτιστικό Κέντρο Δαΐς

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛ.ΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2014-15
(13 & 14-05/2015)

«Το τέλος μιας διαδρομής... και η αρχή μιας άλλης...»
Πολιτιστικό Κέντρο Δαΐς - Εκπαιδευτήριο Δαΐκα

ΓΕ.Λ.

1^ο ΓΕ.Λ. Χολαργού, «Αειφόρο σχολείο», Ευγενία Φραντζεσκάκη

1^ο ΓΕ.Λ. Ν. Ιωνίας, «Κληρονομιά εν κινήσει», Παρασκευή Καρτάλου

2^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Ας πάρουμε και φέτος τα βουνά στην Παύλιανη και στους Δελφούς», Άννα Χαρίση

ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Περπατώ εις το δάσος, όταν ο λύκος ... είναι εδώ. Δάσος και ζωή στη φύση», Άννα Τρίγκατση, Σταυρούλα Βλάχου

ΕΠΑ.Λ., Ε.Κ.

1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Πέτρινα γεφύρια της Ελλάδας και Υδάτινοι κόσμοι», Ασπασία Παπαναστασίου, Καλαθά Χριστίνα, Παπαδοπούλου Γεωργία

1^ο Ε.Κ. Αγίας Παρασκευής, «Είμαστε όλοι ίδιοι;», Αγγελική Κοσμάτου

Διημερίδα παρουσίασης προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της Δ.Δ.Ε.

Β' Αθήνας

«Λίγο πιο νωρίς, λίγο πιο αργά, σημασία έχει η αγάπη μας για τη φύση και τα κοινά!»
στις 29 & 30 Μαΐου 2017, στο 4^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, Δντρια κ. Ελπινίκη Αρέστη

ΓΕ.Λ.

1ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Το πείραμα και οι ιστορίες του», Πάπαρου Φλώρα, Κυριάκου Δημήτρης, Μπαλωμένου Κατερίνα

1ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, " Σπέρνοντας όνειρα στην αυλή μας. Δίκαιοι σπόροι, Ελεύθερη κοινωνία", Τρίγκατζη Άννα, Βλάχου Σταυρούλα, Ηλία Αλεξάνδρα, Κεραμιδά Στυλιανή

1ο ΓΕ.Λ. Χαλανδρίου, «Στη ρότα των πουλιών», Ευαγγέλου Δήμητρα (παρουσίαση περιβαλλοντικών δράσεων - χωρίς εγκεκριμένο πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης)

1ο ΓΕ.Λ. Χολαργού, «Το σχολείο μας οινοποιεί, Αειφορεί και δημιουργεί», Κοσμάτου Αγγελική, Μπαρμπαδήμος Παναγιώτης, Φραντζεσκάκη Ευγενία

1ο ΓΕ.Λ. Χολαργού, «Αειφορία – Ελιά – Δημιουργία στο σχολείο μας», Φραντζεσκάκη Ευγενία, Κοσμάτου Αγγελική, Κρασιώτη Παναγιώτα

ΕΠΑ.Λ., Ε.Κ.

1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Ταξίδι στο Ναύπλιο. Γεφυρώνοντας το χθες με το σήμερα», Παπαναστασίου Ασπασία, Ντάβος Κωνσταντίνος, Καμμένου Ελένη

2ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου, «Τσερνόμπιλ, με αφορμή ένα βιβλίο», Καμπούκου Κυριακή

3ο ΕΠΑ.Λ. Αμαρουσίου, «Αειφορία στην πόλη και ψηφιακό παιχνίδι», Ταγκαλάκη Αικατερίνη, Βασιλείου Ευτυχία, Βληκίδου Μελπομένη

Παρουσιάσεις προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, την Δευτέρα 11 Ιουνίου 2018 στο Συνεδριακό Κέντρο & την Τετάρτη 13 Ιουνίου 2018, στον Δημοτικό Κινηματογράφο «Αστέρας» του Δήμου Νέας Ιωνίας

ΓΕ.Λ.

1ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, « Το πείραμα και οι ιστορίες του», Πάπαρου Φλώρα

1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Τα σιγανά ποταμάκια ... Ποτάμια σε φυσικό περιβάλλον - ζωή στο ύπαιθρο» και «Για να μην κατεβάσει ... ό,τι βρέξει. Ποτάμια σε αστικό περιβάλλον - ζώντας δίπλα σε ποτάμι», Τρίγκατζη Άννα, Ηλία Αλεξάνδρα, Βλάχου Σταυρούλα, Κεραμιδά Στυλιανή

1^ο ΓΕ.Λ. Νέας Ιωνίας, «1ο ΓΕ.Λ. Νέας Ιωνίας : από τον παππού στον εγγονό», Κωστελέτου Αφροδίτη, Κώτσος Δημήτριος, Κουρεμένου Ναθαλία

ΓΕ.Λ. Νέας Πεντέλης, «Λιμναία οικοσυστήματα και αλληλεπίδραση με τον άνθρωπο», Βλάχου Μαρία

ΓΕ.Λ. Νέας Πεντέλης, «Νερό : η ζωή μας όλη», Σκορδάς Ευάγγελος, Πιλισσάς Ανέστης

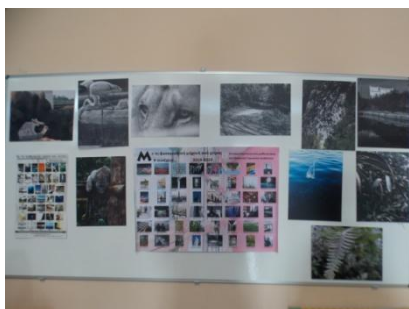
2^ο ΓΕ.Λ. Χαλανδρίου, «Το γεωπάρκο του απολιθωμένου δάσους της Λέσβου», Ανδρεαδέλλης Μιχάλης, Αρβανίτης Παύλος, Αρζουμανίδου Δέσποινα

4^ο ΓΕ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Το γεωπάρκο του απολιθωμένου δάσους της Λέσβου. Η γη θυμάται. Εμείς; Το αποτύπωμα της κλιματικής αλλαγής», Τζοβαρίδου Γεωργία

4^ο ΓΕ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Η ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, χθες και σήμερα», Τίκας Βάιος
ΕΠΑ.Λ.

1^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου, «Χτίζοντας με χαμηλό αποτύπωμα», Ρίζου Βασιλική

Παρουσιάσεις προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας, την Τετάρτη 19 & την Πέμπτη 20 Ιουνίου 2019, στο 1^ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου, Διευθύντρια κα Ελπινίκη Αρέστη

ΓΥΜΝΑΣΙΑ

1^ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου, «Επιχειρούμε πράσινα : με τη φωτογραφική μηχανή ανά χείρας», Λέσχη φωτογραφίας, Ρουμπή Κατερίνα

1^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, «Αρωματικά φυτά και βότανα διηγούνται τις ιστορίες τους...», Δημητρόπουλος Γεώργιος, Περράκης Ιωάννης

2^ο Γυμνάσιο Μελισσίων, «Εξερευνώντας τους θησαυρούς του δάσους», Καρακατσάνη Κυριακή, Καλαθά Χριστίνα

2^ο Γυμνάσιο Μελισσίων, «Η ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης, στο περιβάλλον των αρχαίων πόλεων», Καλαθά Χριστίνα, Ηλιοπούλου Φωτεινή

2^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής, «Εκεί ψηλά στον Υμηττό», Βασιλείου Ευτυχία, Παυλάκου Δήμητρα

3^ο Γυμνάσιο Βριλησίων, «Περπατώ, περπατώ μες στο δάσος όταν..... η φωτιά δεν είναι εδώ», Δρίζου Δέσποινα, Πανέτα Βασιλική, Μιχαήλ Σοφία

3^ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας, «Ανακύκλωση υλικών και τέχνη» Θεατρικό Δρώμενο : «Το ταξίδι της ανακύκλωσης συνεχίζεται», Χαβιάρας Αδαμάντιος, Τερζής Σταύρος, Ρογδάκης Γιώργος

5^ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας, «Περιβάλλον και τέχνη: Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση μέσω του θεάτρου», Κάππου Σταματία, Ναβροζίδου Σοφία

5^ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας, «Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση μέσω της Λογοτεχνίας του Χορού και της Μουσικής», Κουκουβέ Γεωργία, Δεμερτζή Αικατερίνη

5^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, «Χαλάνδρι, βιώσιμη πόλη», Σκανδάλης Κωνσταντίνος, Πλέσσα Παναγιώτα

8^ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου, «Αναπτύσσουμε περιβαλλοντική δράση και περιβαλλοντική συνείδηση : καλλιεργούμε εποχιακά λαχανικά, βότανα, καρποφόρα δένδρα. Σεβόμαστε το φυσικό περιβάλλον», Αλεξανδροπούλου Βασιλεία, Γκίκα Αναστασία

Πρότυπο Γυμνάσιο Αναβρύτων, «Η Λέσχη Φωτογραφίας του Πρότυπου Γυμνασίου Αναβρύτων για το Περιβάλλον: "Εστιάζοντας στο Δάσος Συγγρού"», Μπουλουξή Αριστέα

ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ

1^ο ΓΕ.Λ. Βριλησίων, «Διαθεματικές προσεγγίσεις του επιστημονικού πειράματος "STEEMM Lab"» (Εργαστήριο: Science-Technology-Engineering-Environment-Mathematics and Man), Πάπαρου Φλώρα, Κορασοειδή Μαρίνα

1^ο ΓΕ.Λ. Μεταμόρφωσης, «Ιστορίες στην πόλη με το ποτάμι...γιατί η ιστορία σου είναι ιστορία της πόλης σου», Τρίγκατση Άννα

1^ο ΓΕ.Λ. Χαλανδρίου, «Βιότοπος Ρεματιάς Χαλανδρίου», (παρουσίαση περιβαλλοντικών δράσεων - χωρίς εγκεκριμένο πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης), Ευαγγέλου Δήμητρα, Ληξουριώτη Ζαφειρούλα

ΕΠΑ.Λ.

1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Περιβάλλον σε καιρούς εύρυθμους και καιρούς χαλεπούς και καλλιτεχνικές αποτυπώσεις του», Παπαναστασίου Ασπασία

1^ο Ε.Κ. Β' Αθήνας & 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, «Διαβάζω τις πόλεις, ονειρεύομαι και σχεδιάζω έναν αειφόρο οικισμό», Ανθή Ευαγγελία, Παπαναστασίου Ασπασία, Κωστόγλου Χρήστος

1^ο Ε.Κ. Β' Αθήνας, «Εντοπισμός θέσεων στάθμευσης στην "έξυπνη" πόλη», Λιάχνη Άννα-Αριστέα, Βερβέρης Ευστάθιος

3^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου, «Σκέψου ανακύκλωση - think recycling», Αγγελοπούλου Παγώνα, Ιαλινά Κασσάνδρα, Ζερμιώτης Δημήτριος

3^ο ΕΠΑ.Λ. Χαλανδρίου, «Όχι στη σπατάλη ενέργειας στο χώρο του σχολείου», Μαλεφίτσάκης Μιχαήλ, Καρούση Αικατερίνη

ΕΠΑ.Λ Αναβρύτων, «Παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία αγροτικού προϊόντος με βάση τις αρχές της αειφορίας», Ταγκαλάκη Αικατερίνη, Βασιλείου Ευτυχία

ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ειδικό Γυμνάσιο-Λύκειο κωφών & βαρηκόων Αγίας Παρασκευής, «Η Φύση διαμαρτύρεται φορώντας κίτρινα γιλέκα», Σταθοπούλου Ιωάννα, Νταφόπουλος Νικόλαος, Παπαβασιλείου Μαρία-Σοφία

Ειδικό Γυμνάσιο-Λύκειο κωφών & βαρηκόων Αγίας Παρασκευής, «Η Φύση επαναστατεί φορώντας κίτρινα γιλέκα», Θωμά Μαρία, Καγιοπούλου Μανουέλα-Καία, Τριανταφυλλίδη Θεώνη

ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. Αγίας Παρασκευής & για κωφούς και βαρήκους μαθητές, «Το Οξειδάνιο Ανακυκλώνεται», Τετριμέλη Χριστίνα, Παπαευαγγέλου Χριστίνα, Μαρκουλάκη Ερασμία

ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. Αγίας Παρασκευής & για κωφούς και βαρήκους μαθητές, «Πορευόμενοι Έξυπνα και Δημιουργικά προς την Αειφορία», Κασαπάκη Αριάδνη, Τετριμέλη Χριστίνα, Χαϊκάλη Μαρία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΕΙΚΟΝΙΔΙΩΝ

Επιστροφή στον Πίνακα Περιεχομένων Μέρος Α', σελ. 3

Επιστροφή στον Πίνακα Περιεχομένων Μέρος Β', σελ. 3

Επιστροφή στο Παράρτημα, σελ. 5

Επιστροφή στον Πίνακα Εγκεκριμένων Προγραμμάτων, σελ. 199